

SYNODIKA VI - 1982

SYNODIKA VI - 1982

**ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ
ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ**

ΣΥΝΟΔΙΚΑ

VI

**ΟΡΘΟΔΟΞΟΝ ΚΕΝΤΡΟΝ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ
CHAMBÉSY – ΓΕΝΕΥΗΣ 1982**

ΣΥΝΟΔΙΚΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΤΗΣ ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ: ΒΛΑΣΙΟΣ ΙΩ. ΦΕΙΔΑΣ

Εἰς τὰ «ΣΥΝΟΔΙΚΑ» δημοσιεύονται ἢ ἀναδημοσιεύονται ἄρθρα, ἀναφερόμενα εἰς τὴν ὀρθόδοξον συνοδικὴν παράδοσιν καὶ εἰς τὴν προπαρασκευὴν τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Τὰ ἄρθρα ἀποστέλλονται εἰς τὴν Γραμματεῖαν ἐπὶ τῆς Προπαρασκευῆς τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου εἰς τὸ Ὀρθόδοξον Κέντρον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου: Centre Orthodoxe du Patriarcat Oecumenique, 37, Chemin de Chambésy, 1292 Chambésy (Genève), SUISSE.

SYNODIKA

PUBLICATION DU SECRETARIAT POUR LA PREPARATION DU SAINT ET GRAND CONCILE DE L'ÉGLISE ORTHODOXE

CHARGE DE LA PUBLICATION: VLASSIOS J. PHEIDAS

"Synodica" publie des textes inédits et reproduit des articles se rapportant à la tradition conciliaire orthodoxe ainsi qu'à la préparation du saint et grand Concile de l'Eglise Orthodoxe. Les articles sont à envoyer au Secrétariat pour la préparation du saint et grand Concile de l'Eglise Orthodoxe: Centre orthodoxe du Patriarcat Œcuménique. 37, Chemin de Chambésy GH-1292. Chambésy-Genève, SUISSE

Copyright: Les éditions du Centre Orthodoxe. Chambésy 1982.

**ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ
ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ**

ΣΥΝΟΔΙΚΑ

VI

**ΟΡΘΟΔΟΞΟΝ ΚΕΝΤΡΟΝ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ
ΣΗΑΜΒΕΣΥ – ΓΕΝΕΥΗΣ 1982**

Δ'

ΠΑΝΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΔΙΑΣΚΕΨΙΣ
ΣΥΝΕΛΘΟΥΣΑ ΕΝ ΤΩ ΟΡΘΟΔΟΞΩ ΚΕΝΤΡΩ
ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ
Σαμπεζύ - Γενεύης, 8-15 'Ιουνίου 1968

IV

CONFERENCE PANORTHODOXE
REUNIE AU CENTRE ORTHODOXE
DU PATRIARCAT OECUMENIQUE
Chambésy - Genève, 8-15 Juin 1968

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ: υπό Σεβ. Μητροπολίτου Τρανουπόλεως Δαμασκηνοῦ	7
ΠΡΑΚΤΙΚΑ – ΚΕΙΜΕΝΑ	9
ANNEXE	
I. Réunion de la Commission	117
II. Travaux de la Commission	117
III. Communiqué de la Commission	120
IV. Décisions de la Commission	125

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἡ Δ' Πανορθόδοξος Διάσκεψις, συγκληθεῖσα ὡς Διορθόδοξος Ἐπιτροπὴ εἰς τὸ ἐν Σαμπεζὺ τῆς Γενεύης Ὁρθόδοξον Κέντρον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου (8-15 Ἰουνίου 1968), ὑπῆρξε σημαντικὸς σταθμὸς εἰς τὴν καθ' ὅλου μεθόδευσιν καὶ προώθησιν τοῦ ἔργου τῆς προπαρασκευῆς τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς κατ' Ἀνατολὰς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἡ σημασία αὕτη τοῦ ἔργου τῆς ὡς Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς συγκληθείσης Διασκέψεως κατέστη αἰσθητὴ ἤδη κατὰ τὰς διεξαχθείσας συζητήσεις ὄχι μόνον ἐξ ἐπόψεως ἐκπροσωπήσεως τῶν κατὰ τόπους Αὐτοκεφάλων καὶ Αὐτονόμων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐπόψεως σπουδαιότητος τῶν ἐν αὐτῇ ληφθεισῶν ἀποφάσεων. Ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ ὁ Πρόεδρος τῆς Διασκέψεως Μητροπολίτης Γέρων Χαλκηδόνος κ. Μελίτων ἀπεδέχθη τὴν γενικώτερον ἐκφρασθεῖσαν ἐπιθυμίαν καὶ ὑπέβαλε τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ τὴν εὐχὴν διὰ τὴν ἐκ τῶν ὑστέρων μετονομασίαν τῆς Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς εἰς «Πανορθόδοξον Διάσκεψιν». Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἀπεδέχθη τὴν ἐκφρασθεῖσαν ἐπιθυμίαν συνεκτιμῆσαν καὶ τὴν σπουδαιότητα τοῦ ἔργου τῆς Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς, καὶ ὠνόμασε ταύτην «Πανορθόδοξον Διάσκεψιν».

Ἡ σημασία καὶ ἡ σπουδαιότης τοῦ ἔργου τῆς Διασκέψεως ἐκείνης διὰ τὴν προπαρασκευὴν τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας κατέστησαν ἀναγκαίαν τὴν δημοσίευσιν τῶν πρακτικῶν αὐτῆς εἰς τὰ ΣΥΝΟΔΙΚΑ πρὸς διευκόλυνσιν τῶν Αὐτοκεφάλων καὶ Αὐτονόμων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν εἰς τὴν προετοιμασίαν τοῦ ἔργου τῆς Συνόδου.

† Μητροπολίτης Τρανουπόλεως ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ
Γραμματεὺς τῆς Γραμματείας ἐπὶ τῆς Προπαρασκευῆς
τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας

Σαμπεζὺ - Γενεύης, 1982

Δ΄
ΠΑΝΟΡΘΟΔΟΕΟΣ ΔΙΑΣΚΕΨΙΣ
ΣΥΝΕΛΘΟΥΣΑ ΕΝ ΤΩ ΟΡΘΟΔΟΞΩ ΚΕΝΤΡΩ
ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ
Σαμπεζύ - Γενεύης, 8-15 Ίουνίου 1968

ΠΡΑΚΤΙΚΑ – ΚΕΙΜΕΝΑ

Α΄ ΗΜΕΡΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
Σάββατον 8η Ίουνίου

Ἡ πρωτοβουλία καὶ κανονικῆ προσκλήσει τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Ἀθηναγόρου, συναινέσει δὲ τῶν Μακαριωτάτων Προκαθημένων τῶν ἐπὶ μέρους Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν, συγκαλουμένη ἐν Γενεύῃ Διορθόδοξος Ἐπιτροπῆ, ἤρξατο τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς, συμφώνως πρὸς τὰ δι' ἀλληλογραφίας μεταξύ τῶν ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν προαποφασισθέντα, τὸ ἀπόγευμα τοῦ Σαββάτου, 8ης Ἰουνίου 1968, ἐν τῷ ἐν Σαμπεζύ τῆς Γενεύης Ὁρθόδοξῳ Κέντρῳ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Τῶν διαφόρων Ἀντιπροσωπειῶν ἀφιχθεισῶν εἰς Γενεύην καὶ ἐγκατασταθεισῶν εἰς τὰ καταλύματα αὐτῶν, πλην τῶν Ἀντιπροσωπειῶν τῶν Ἐκκλησιῶν Ρουμανίας καὶ Βουλγαρίας, δηλωσασῶν καθυστέρησιν τινα, οἱ Ἀρχηγοὶ τῶν παρουσῶν ἐν Γενεύῃ Ἀντιπροσωπειῶν προσήλθον, τῇ προσκλήσει τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Γέροντος Χαλκηδόνος κ. Μελίτωνος, Ἀρχηγοῦ τῆς Ἀντιπροσωπείας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, περὶ ὥραν 17ην, εἰς τὸ ὡς ἄνω Κέντρον, ἵνα σχῶσι πρώτην τινὰ σύσκεψιν πρὸς ἐνημέρωσιν ἐπὶ τοῦ προκειμένου τῇ Ἐπιτροπῇ ἔργου, συμφώνως πρὸς τὴν καθορισθεῖσαν ἡμερησίαν διάταξιν αὐτῆς, καὶ λήψιν ἀποφάσεων ἐπὶ τῶν διαδικαστικῆς ὑφῆς λεπτομερειῶν, ὡς ἐπίσης καὶ ἐπὶ τοῦ Προγράμματος ἐργασιῶν τῆς Ἐπιτροπῆς.

Κατὰ τὴν σύσκεψιν ταύτην ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Γέρων Χαλκηδόνος κ. Μελίτων ἀναλῦει τὸ περιεχόμενον τῆς ἡμερησίας διατάξεως τῶν ἐργασιῶν τῆς Διορθόδοξου Ἐπιτροπῆς, ὡς τοῦτο ἀναγράφεται ἐν τοῖς ἐξαγγελτηρίοις τῆς συγκλήσεως τῆς Ἐπιτροπῆς σεπτοῖς Γράμμασι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ὑπὸ ἡμερομηνίαν 10 Φεβρουαρίου 1968 καὶ ἀριθ. Πρωτ. 54, καὶ ἔχει οὕτω:

«Α) Ἡ μελέτη καὶ κατάρτισις σχεδίου καθορίζοντος τὸν τρόπον τῆς διὰ διορθοδόξου συνεργασίας προπαρασκευῆς τοῦ ἔργου τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου, ἣτις μέλλει ἵνα ἀποφανθῇ ἐπὶ τῶν ἐν τῷ Καταλόγῳ τῆς Α΄ Πανορθοδόξου Διασκέψεως θεμάτων.

«Β) Ἡ θεώρησις τῆς μέχρι τοῦδε σημειωθείσης προόδου, ὡς καὶ τοῦ δέοντος ἐφεξῆς γενέσθαι, ἐπὶ τοῦ θέματος τῶν σχέσεων τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας μετὰ τῶν Ἐκκλησιῶν:

- «α) Ρωμαιοκαθολικῆς,
- «β) Ἀγγλικανῆς,
- «γ) Παλαιοκαθολικῆς,
- «δ) Μεταχαλκηδονίων,
- «ε) Λουθηρανῆς.

«Γ) Ἡ ἐξέτασις τοῦ τρόπου τῆς συστηματικωτέρας καὶ πληρεστέρας ὀρθοδόξου προσφορᾶς εἰς τὸ ἔργον τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν γενικῶς καὶ ἰδίᾳ ἐν ὄψει τῆς ἐν Οὐψάλῃ Δ΄ Γενικῆς Συνελεύσεως αὐτοῦ».

Κατόπιν τῆς ἀναλύσεως τῶν ἐπὶ μέρους τῆς ἡμερησίας διατάξεως, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Γέρων Χαλκηδόνης κ. Μελίτων θέτει ὑπ' ὄψιν τῶν παρόντων τὸ σχέδιον Προγράμματος ἐργασίας ἐν τῇ Ἐπιτροπῇ, καθ' ὃ τὸ ὅλον ἔργον ταύτης θὰ ἠδύνατο νὰ διεξαχθῇ ἐν ἐργασίαις γινομέναις ἐν ὀλομελείᾳ τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ἐν κατανομῇ τῶν μελῶν αὐτῆς εἰς ἰσαριθμούς ἐπὶ μέρους Ἐπιτροπᾶς, ὅσα καὶ τὰ θέματα τῆς ἡμερησίας διατάξεως, αἵτινες καὶ συνερχόμεναι ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῶν κατὰ σειράν Ἀρχηγῶν τῶν Ἀντιπροσωπειῶν, νὰ μελετῶσι τὸ εἰς ἐκάστην ἀνατιθέμενον θέμα καὶ ἐν συνεχείᾳ νὰ ὑποβάλλωσι τῇ Ὀλομελείᾳ τὰ πορίσματα τῶν ἐργασιῶν αὐτῶν ὑπὸ τύπον ἐκθέσεως καὶ σχεδίου ἀποφάσεων, πρὸς ἐπιψήφισιν ὑπὸ ταύτης. Καὶ τούτου ἀποδεκτοῦ γενομένου ὑπὸ πάντων τῶν παρόντων, ἀναγιγνώσκεται ὑπὸ τοῦ παρόντος εἰς τὴν Συνεδρίαν Σεβ. Μητροπολίτου Μύρων κ. Χρυσοστόμου, χρέη Γραμματέως ἀσκοῦντος κατ' αὐτήν, σχέδιον προγράμματος ἡμερησίας ἐργασίας τῆς Ἐπιτροπῆς, ὅπερ καὶ γίνεται ἀποδεκτόν. Ἐν συνεχείᾳ ὀρίζεται ὅπως τὴν, ἐπὶ τῇ μεγάλῃ ἑορτῇ τῆς Πεντηκοστῆς τῆς ἐπιούσης, 9ης Ἰουνίου, Θεῖαν Λειτουργίαν τελέσωσιν ἐν τῷ Ναϊδίῳ τοῦ Ὁρθοδόξου Κέντρου οἱ Σεβ. Μητροπολίται Γέρων Χαλκηδόνης κ. Μελίτων, τῆς Ἀντιπροσωπείας τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, Χαλεπίου κ. Ἡλίας, τῆς Ἀντιπροσωπείας τῆς Ἐκκλησίας Ἀντιοχείας καὶ Λένινγκραντ καὶ Νόβγκοροδ κ. Νικόδημος, τῆς Ἀντιπροσωπείας τῆς Ἐκκλησίας Ρωσσίας, τὰς δὲ εἰδικὰς Εὐχὰς τῆς Γονυκλισίας κατὰ

τὸν Ἑσπερινὸν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἀναγνώσωσι πλὴν τῶν ὡς ἄνω Ἁγίων Ἀρχιερέων καὶ ἄλλοι κατὰ σειρὰν ἐκ τῶν λοιπῶν Ἀρχηγῶν τῶν Ἀντιπροσωπειῶν.

Μετὰ τὴν λύσιν τῆς συσκέψεως ταύτης τῶν Ἀρχηγῶν τῶν Ἀντιπροσωπειῶν ἐγένετο ἐν δεξιῳσί, δοθείσῃ ὑπὸ τῆς Ἀντιπροσωπείας τοῦ Οἴκ. Πατριαρχείου, εὐρυτέρα συγκέντρωσις ἀλληλογνωριμίας τῶν Ἀντιπροσωπειῶν, τῇ συμμετοχῇ πάντων τῶν μελῶν αὐτῶν, ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Ὁρθοδόξου Κέντρου.

Κατὰ τὰ ἐν τῇ ἄνω συσκέψει ἀποφασισθέντα, τὸ Πρόγραμμα Ἔργασιῶν τῆς Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς διευτυπώθη ὡς ἑξῆς:

8 Ἰουνίου, Σάββατον:

Ὧρα 16.30-17.30 Συνάντησις Προέδρων Ἀντιπροσωπειῶν.
Ὧρα 17.00-19.00 Δεξίωσις ἀπάντων τῶν Συνέδρων ἐν τῷ Κέντρῳ.

9 Ἰουνίου, Κυριακὴ Πεντηκοστῆς:

Θεία Λειτουργία.
Ὧρα 17.00 Ἐναρξις ἐργασιῶν.

10 Ἰουνίου, Δευτέρα:

Ὧρα 8-9.30 Σύντομος Θεία Λειτουργία.
Ὧρα 9.30-10.00 Ἀπλοῦν πρόγευμα πάντων ἐν τῷ Κέντρῳ.
Ὧρα 10-11.30 Συνεδρία Ὁλομελείας.
Ὧρα 11.30-11.45 Διάλειμμα.
Ὧρα 11.45-13.00 Συνέχεια συνεδρίας Ὁλομελείας.
Ὧρα 16.30-18.00 Συνέχεια συνεδρίας Ὁλομελείας.
Ὧρα 18.00-18.15 Διάλειμμα.
Ὧρα 18.15-19.15 Συνέχεια συνεδρίας Ὁλομελείας.

11 Ἰουνίου, Τρίτη:

Ὧρα 9.00-10.45 Συνέχεια συνεδρίας Ὁλομελείας.
Ὧρα 10.45-11.00 Διάλειμμα.
Ὧρα 11.00-12.30 Συνέχεια συνεδρίας Ὁλομελείας.
Ὧρα 16.30-18.00 Συνεδρία Ὑποεπιτροπῶν.
Ὧρα 18.00-18.15 Διάλειμμα.
Ὧρα 18.15-19.15 Συνεδρία Ὑποεπιτροπῶν.

12 Ἰουνίου, Τετάρτη:

Καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν κατὰ τὸ ὥράριον τῆς Τρίτης Συνεδρία Ὑποεπιτροπῶν.

13 Ἰουνίου, Πέμπτη:

Συντακτικὴ ἐργασία ἐπὶ τῶν πορισμάτων τῶν ἐργασιῶν τῶν Ὑποεπιτροπῶν.

14 Ἰουνίου, Παρασκευή:

Ὑρα 9.00-10.45 Συνεδρία τῶν Ἀρχηγῶν τῶν Ἀντιπροσωπειῶν.

Ὑρα 10.45-11.00 Διάλειμμα.

Ὑρα 11.00-12.30 Συνέχεια συνεδρίας τῶν Ἀρχηγῶν τῶν Ἀντιπροσωπειῶν.

Ὑρα 14.30-18.00 Συνεδρία Ὁλομελείας.

Ὑρα 18.00-18.15 Διάλειμμα.

Ὑρα 18.15-19.15 Συνέχεια συνεδρίας Ὁλομελείας.

15 Ἰουνίου, Σάββατον:

Ὑρα 9.00-10.45 Συνεδρία Ὁλομελείας.

Ὑρα 10.45-11.00 Διάλειμμα.

Ὑρα 11.00-12.30 Συνέχεια συνεδρίας Ὁλομελείας.

Ὑρα 13.00 Ἐπίσημον ἀποχαιρετιστήριο Γεῦμα, παρατιθέμενον ὑπὸ τῆς Ἀντιπροσωπείας τοῦ Οἴκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Ὑρα 14.30 Συνεδρία Ἀρχηγῶν Ἀντιπροσωπειῶν.

(Ἐπικύρωσις καὶ μονογράφησις Πρακτικῶν).

16 Ἰουνίου, Κυριακή:

Θεία Λειτουργία.

Ἐπίσης ὠρίσθη, ὅπως:

α) Ἐκάστη Συνεδρία τῆς Ὁλομελείας ἄρχεται διὰ τῆς ἀκολουθου προσευχῆς:

Ὁ Πρόεδρος: Εὐλογητὸς ὁ Θεός...

Ὅλοι οἱ Σύεδροι ὁμοῦ τὸ «Βασιλεῦ Οὐράνιε...».

Ὁ Πρόεδρος: Τὴν εὐχὴν τῆς Τρίτης Ὑρας: «Κύριε, ὁ τὸ Πανάγιόν Σου Πνεῦμα ἐν τῇ τρίτῃ ὥρᾳ τοῖς Ἀποστόλοις Σου καταπέμψας τοῦτο, Ἀγαθέ, μὴ ἀντανέλης ἀφ' ἡμῶν, ἀλλ' ἐγκαίνισον ἡμῖν, τοῖς δεομένοις Σου»,

καὶ

Δι' εὐχῶν...

β) Ἐκάστη Συνεδρία Ὑποεπιτροπῆς ἄρχεται ὡσαύτως διὰ προσευχῆς, ἀπαγγελλομένου ὑφ' ἀπάντων τῶν μελῶν τοῦ «Βασιλεῦ Οὐράνιε...».

Β' ΗΜΕΡΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Κυριακή 9η Ιουνίου

Τὴν πρωΐαν, περὶ ὥραν 10.30', ἐτελέσθη ἐν τῷ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Παύλου τιμωμένῳ Ναϊδίῳ τοῦ Ὁρθοδόξου Κέντρου ἢ ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς Πεντηκοστῆς Πανηγυρικὴ Θεία Λειτουργία, συλλειτουργούντων τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Γέροντος Χαλκηδόνας κ. Μελίτωνος, Χαλεπίου κ. Ἡλία, καὶ Λένινγκραδ καὶ Νόβγκοροδ κ. Νικοδήμου, συμπαραστατουμένων ὑπὸ πρεσβυτέρων καὶ Διακόνων, συμπροσευχομένων δὲ ἀπάντων τῶν Συνέδρων καὶ εὐσεβοῦς ἐκκλησιάσματος, ἐκ τῶν ἐν Γενεύῃ Ὁρθοδόξων.

Τὸν θεῖον λόγον ἐκήρυξεν ὁ Προεξάρχων Σεβ. Μητροπολίτης Γέροντος Χαλκηδόνας, εἰπὼν τὰ ἀκόλουθα πρὸς τὸ Ἐκκλησίασμα.

«Ἀγαπητοί μου ἀδελφοί,

Εἰς μίαν ἐκτάκτως κρίσιμον στιγμὴν τῆς Ἱστορίας, ἐσφραγισμένην μὲ μίαν μόνον ὑστάτην λέξιν, τὴν βίαν, καὶ ἐν μέσῳ ἑνὸς κόσμου, τὸν ὁποῖον συγκλονίζει ἡ αὐτὴ ὑστάτη δύναμις, ἡ βία, ἐξ ἀμφοτέρων τῶν ἀπόψεων καὶ τῶν πλευρῶν, ἤτοι καὶ ὡς ἐσχάτη ριζοσπαστικὴ λύσις τῶν προβλημάτων καὶ τῶν ἀναζητήσεων διὰ τὴν βελτίωσιν τῶν θέσεων του, τῶν πνευματικῶν, τῶν πολιτικῶν, τῶν κοινωνικῶν, τῶν οἰκονομικῶν καὶ τῶν ἐν γένει βιολογικῶν, καὶ ὡς ἔσχατον ἐξ ἄλλου, καταφύγιον πρὸς διασφάλισιν τῆς κινδυνευούσης κληρονομίας τῆς παραδόσεως, τῆς καθεστηκυίας τάξεως καὶ τῆς βαθμιαίας καὶ ὁμαλῆς, ἐντὸς τῶν παραδεδεγμένων πλαισίων, ἐξελίξεως ὄλων τῶν μορφῶν τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, ἐν μιᾷ λέξει, ἐν μέσῳ μιᾶς πρωτοφανοῦς συγχύσεως πραγμάτων καὶ ἰδεῶν καὶ κινήσεων, ὡς ἡ σημερινή, ἢ ἐπὶ τοῦ πιεστηρίου ἐκφραζομένη, σὰς μεταδίδω ἐν μῆνυμα φωτὸς καὶ ἐλπίδος:

Ἡ Ἐκκλησία συνέρχεται. Ἡ ἰδική σας Ἐκκλησία συνέρχεται, διὰ νὰ ἀντιπαρατάξῃ εἰς τὴν ἐσχάτην ἔνδειαν αὐτῆς τῆς τραγικῆς στιγμῆς τοῦ κόσμου, ἤτοι τὴν ἄλογον βίαν, τὴν ἀναρχικὴν, τὴν καταλυτικὴν, τὴν φονικὴν, τὴν ἀπέλπιδα, μίαν ἄλλην βίαν, τὴν βιαίαν ὁρμὴν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τὴν ἀναρχον, τὴν δημιουργι-

κὴν, τὴν συντηρητικὴν καὶ τελεσιουργικὴν τῶν πάντων βίαν καὶ δύναμιν.

Πρὸς τοῦτο συνηθοίσθημεν ἐδῶ. Πρὸς τοῦτο, τὴν ἁγίαν ταύτην καὶ μεγάλην ἑορτὴν τῆς Πεντηκοστῆς, ἀπὸ περάτων τῆς κατ' Ἀνατολὰς Ὁρθοδοξίας, συγκροτοῦμεν ἐν τῷ Ὁρθοδόξῳ τούτῳ Κέντρῳ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου συνάντησιν διορθόδοξον, διὰ νὰ συμμερισθῶμεν τὴν ἀγωνίαν σας καὶ διὰ νὰ σὰς δώσωμεν μίαν ἀπάντησιν τὴν ὁποίαν σὰς ὀφείλομεν.

Σεῖς ζητεῖτε σωτηρίαν καὶ ἀσφάλειαν καὶ ἄρτον ἐπαρκῆ καὶ εἰρήνην. Καὶ ἡμεῖς; Ἡμεῖς θεολογοῦμεν καὶ συζητοῦμεν καὶ ἐν ἀκαδημαϊκῇ μακαριότητι καὶ ἀλύτρωτοι ἀπὸ τὰ δεσμὰ ἐνὸς ἀρτηριοσκληρωτικοῦ πνευματικοῦ παρελθόντος, ἐνὸς ἀνεδαφικοῦ νεοφαντισμοῦ, μιᾶς ἀσυγγνώστου νεομισαλλοδοξίας, ἔξω πάσης πραγματικότητος, μακρὰν πάσης ἐπαφῆς πρὸς τὰ ζέοντα προσωπικὰ προβλήματα σας, ἀνίδεοι τῶν ἐπερχομένων, συμβιβαζόμεθα μὲ κάθε κατάστασιν, συμμαχοῦμεν μὲ κάθε εἶδους βίαν καὶ πολλάκις τὴν εὐλογοῦμεν, καὶ πορευόμεθα ὡς ἂν ἦτο χθές.

Ἄλλ' ἢ χθές πρὸ πολλοῦ παρήλθεν. Οὔτε κἂν τὴν σήμερον ζῶμεν σήμερον. Μᾶς προέλαβεν ἡ μεθαύριον. Εἶναι ἀπέλπιδα τὰ κτυπήματα εἰς τὴν θύραν τῆς Ἐκκλησίας.

Τὰ ἠκούσαμεν. Καὶ ἀφυπνίσθημεν. Καὶ ἤλθομεν πρὸς σὰς. Ἄν δὲν ἤρχόμεθα. Ἄν δὲν ἀνηρχόμεθα, ὡς Ἐκκλησία, πρὸς τὴν πραγματικότητα τοῦ Θεοῦ. Ἄν δὲν κατηρχόμεθα πρὸς τὴν πραγματικότητα τῆς εἰκόνας Του, τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τοῦ κόσμου Του αὐτῆς τῆς στιγμῆς, δὲν θὰ ἦμεθα Ἐκκλησία. Θὰ ἦμεθα μία ἐνδοξος; ἴσως θαυμαστὴ, ἱστορικὴ πραγματικότης, ἀλλὰ παρελθοντολογία καὶ μόνον.

Ἐνῶ ἡ Ἐκκλησία εἶναι ζωὴ, εἶναι ἡ πάντοτε σήμερον ἐν τῇ ἀτέρμονι ἐκτάσει τῆς αἰωνιότητος.

Καὶ ἡμεῖς οἱ πνευματικοὶ ὁδηγοὶ σας, οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ θεολόγοι, οἱ αἵροντες τὸν σταυρὸν καὶ τὴν εὐθύνην τῆς Ἐκκλησίας, ἀντὶ νὰ τελειώσωμεν τὴν γνῶσιν ἡμῶν καὶ νὰ σοφίσωμεν τὴν μωρίαν ἡμῶν ἐν τῇ Σοφίᾳ τοῦ Χριστοῦ, ἐν τῇ μωρίᾳ ἡμῶν ἐμωράναμεν τὴν οὐσαν γνῶσιν καὶ τὴν Σοφίαν τοῦ Χριστοῦ, καὶ κλεισμένοι εἰς τὰ κρυσφύγετά μας, ὠχυρωμένοι εἰς τὰ ὄχυρά μας, περὶ τὰ λεξίδια ἀσχολούμενοι, ἄνευ πνεύματος καὶ πνοῆς, ἐπεύσθημεν ἐνώπιόν σας καὶ σὰς εἶπομεν, καὶ ἐξακολουθοῦμεν νὰ σὰς λέγωμεν, ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐσταμάτησεν εἰς τὸν ὄγδοον αἰῶνα,

ὅτι ἕκτοτε δὲν δύναται νὰ συνέλθῃ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, ὅτι ἐστείρευσε ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ, ἢ τὰ ἀσθενῆ θεραπεύουσα καὶ τὰ ἐλλείποντα ἀναπληροῦσα, καὶ ὅτι τὸ ζωοποιῶν καὶ τὸ ἀποφασίζον τελικῶς εἶναι ἡ ἰδική μας ἀρετὴ, αὐτὸ τὸ ράκος τῆς ἀποκαθαρμένης, καὶ ἐπειδὴ τὸ στοιχεῖον τοῦτο δὲν ὑπάρχει ἐντελὲς εἰς ἄλλους μὲν σαρκικῶς, εἰς ἄλλους δὲ πνευματικῶς, ὁ Θεὸς καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον συνεταυτίσθησαν, λοιπὸν, μετὰ τῶν ἀπεργῶν, καὶ οἱ Πατέρες καὶ τὸ Πνεῦμα τῶν Πατέρων ἐσταμάτησαν ἕσασθαι εἰς τὸν ὄγδοον αἰῶνα. Ὁ νοσηρὸς καὶ ἐωσφορικὸς εὐσεβισμὸς καὶ ἡ ἀρετολογία μας, ἡ ἐπίκτητος, ἡ ἀνθρωπίνη, ἤρθη ὑπὲρ τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ ἐν Αὐτῷ ἀναπαυομένου Παναγίου Πνεύματος, τοῦ ποιούντος τοὺς ἀλιεῖς θεολόγους καὶ τελειούντος τοὺς ἱερεῖς. Καὶ λοιπὸν, Ἐκκλησία δὲν ὑπάρχει.

Δὲν τὸ εἶπατε σεῖς. Τὸ εἶπομεν, ἀτυχῶς, ἡμεῖς, οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ θεολόγοι. Καὶ σεῖς ἀπηλπίστητε.

Καὶ προσεφύγατε εἰς τὴν βίαν, τὴν φονεύουσαν τυφλῶς πᾶσαν ἀξίαν ἀδιακρίτως, διὰ νὰ διαλυθῆτε ἐν αὐτῇ, καὶ δι' αὐτῆς νὰ διαλύσητε καὶ τὸν κόσμον.

Ἄλλ' ὁ κόσμος καὶ εἷς ἕκαστος ἐξ ἡμῶν, ὡς μοναδικὸν καὶ ἀνεπανάληπτον πρόσωπον, εἴμεθα τοῦ Θεοῦ. Καὶ ὁ Θεὸς ζῆ. Καὶ ἡ Ἐκκλησία Του ζῆ. Καὶ ὁ κόσμος καὶ ἡμεῖς ζήσεσθε.

Τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐπανερχεται ἐν πυρίναις γλώσσαις. Καὶ καίει καὶ καθαίρει. Καὶ φωτίζει καὶ ὁδηγεῖ. Ἡ βία Του εἶναι ὑπὲρ τὴν σκοτεινὴν βίαν τοῦ κόσμου τούτου.

Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο εὐρισκόμεθα: τῆς διασταυρώσεως τῆς τυφλῆς βίας τοῦ κόσμου καὶ τῆς φωτιστικῆς βίας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Εἴμεθα εἰς τὸ σημεῖον τῆς ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι χριστιανικῆς ἀνακαινήσεως. Ἐκεῖ ἡ Ἐκκλησία πορεύεται. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀπόφασίς της.

Ἄλλ' ὅτε τοῦ πυρὸς τὰς γλώσσας διένειμεν, ὄχι μόνον ἀνεκαίνισε, καὶ εἰς ἐνότητα πάντας ἐκάλεσεν.

Καὶ αὐτὴ εἶναι ἐπίσης ἀπόφασίς τῆς Ἐκκλησίας: ἡ ἐνότης.

Ἀνακαίνισις καὶ Ἐνότης, ἴδου τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, διὰ μέσου τῆς ἡμετέρας ἀχλύος, φωτεινὸν καὶ φλέγον προβάλλον. Ἴδου ἡ ἀπόφασίς τῆς Ἐκκλησίας. Ἴδου ἡ ἀπάντησις τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν ἀγωνίαν τοῦ κόσμου.

Ἴδου διατὶ εἴμεθα ἐδῶ: διὰ τὴν ἀνακαίνισιν καὶ τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς γῆς.

Προσευχηθῆτε μαζὺ μας, νὰ κατέλθῃ διὰ μίαν ἀκόμη φο-

ρὰν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐφ' ἡμᾶς. Νὰ κάψῃ καὶ νὰ καθάρῃ. Νὰ ἀνανεώσῃ καὶ νὰ ἐνώσῃ τοὺς χριστιανοὺς καὶ ὄλους τοὺς ἀνθρώπους, καὶ νὰ ἔλθῃ ἐπὶ τῆς γῆς ἡ βασιλεία καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ. Ἄμὴν».

Τὸ ἀπόγευμα τῆς ἰδίας ἡμέρας, περὶ ὥραν 17.00', γίνεται ἡ ἐπίσημος ἐναρξὶς τῶν ἐργασιῶν τῆς Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς, συνερχομένης εἰς τὴν πρώτην Συνεδρίαν αὐτῆς, ἐν τῇ Μεγάλῃ Αἰθούσῃ τοῦ Ὁρθοδόξου Κέντρου, καταλλήλως διαρρυθμισθεῖση, προεδρεύοντος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Γέροντος Χαλκηδόνας κ. Μελίτωνος, Ἀρχηγοῦ τῆς Ἀντιπροσωπείας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, καὶ Γραμματεύοντος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μύρων κ. Χρυσοστόμου.

Κατ' αὐτὴν παρέστησαν ἅπαντα τὰ μέλη τῶν Ἀντιπροσωπειῶν, πλὴν τῆς Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ σύνθεσις τῆς Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς ἀπετελέσθη ἐκ τῶν ἀκολούθων κατὰ Ἐκκλησίας Ἀντιπροσωπειῶν:

Α) Τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου

- 1) Ὁ Μητροπολίτης Γέρων Χαλκηδόνας Μελίτων
- 2) Ὁ Μητροπολίτης Μύρων Χρυσόστομος
- 3) Ἐμμανουὴλ Φωτιάδης, Καθηγητῆς

Β) Τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας

- 1) Ὁ Μητροπολίτης Νουβίας καὶ Πτολεμαΐδος Συνέσιος
- 2) Ὁ Μητροπολίτης Κεντρῶας Ἀφρικῆς Κυπριανὸς
- 3) Ὁ Μητροπολίτης Ἀκκρας Εὐστάθιος

Γ) Τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας

- 1) Ὁ Μητροπολίτης Χαλεπίου Ἡλίας
- 2) Ὁ Μητροπολίτης Σάο-Πάολο Ἰγνάτιος
- 3) Ὁ Μητροπολίτης Τολέδο-Ὁχάιο Μιχαὴλ

Δ) Τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων

- 1) Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Φιλαδελφείας Ἐπιφάνιος
- 2) Παναγιώτης Τρεμπέλας, Καθηγητῆς

Ε) Τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας

- 1) Ὁ Μητροπολίτης Λένινγκραντ καὶ Νόβγκοροδ Νικόδημος
- 2) Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Βρυξελλῶν καὶ Βελγίου Βασίλειος
- 3) Ὁ Ἐπίσκοπος Ζαράϊ Ἰουβενάλιος

ΣΤ) Τοῦ Πατριαρχείου Σερβίας

- 1) Ὁ Ἐπίσκοπος Ζίτσης Βασίλειος
- 2) Στόγιαν Γκόσεβιτς, Καθηγητῆς

Ζ) Τοῦ Πατριαρχείου Ρουμανίας

- 1) Ὁ Μητροπολίτης Μολδαβίας Ἰουστίνος
- 2) Ὁ Ἐπίσκοπος Τιργοβιστίου Ἄνθιμος
- 3) Λίβιου Στάν, Καθηγητῆς

Η) Τοῦ Πατριαρχείου Βουλγαρίας

- 1) Ὁ Μητροπολίτης Σλήβεν Νικόδημος
- 2) Ὁ Μητροπολίτης Λοφτσοῦ Μάξιμος

Θ) Τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου

- 1) Ὁ Μητροπολίτης Πάφου Γεννάδιος
- 2) Ὁ Ἀρχιμανδρίτης Χρῦσανθος Σαρηγιάννης

Ι) Τῆς Ἐκκλησίας Ἑλλάδος

- 1) Ὁ Μητροπολίτης Ξάνθης Ἀντώνιος
- 2) Ἰωάννης Καρμίρης, Καθηγητῆς
- 3) Εὐάγγελος Θεοδώρου, Καθηγητῆς

ΙΑ) Τῆς Ἐκκλησίας Πολωνίας

- 1) Ὁ Ἐπίσκοπος Μπιελοστόκ καὶ Γκδάνσκ Νικάνωρ
- 2) Ὁ Πρωθιερεὺς Γεώργιος Κλίγκερ

ΙΒ) Τῆς Ἐκκλησίας Φιλανδίας

- 1) Ὁ Ἀρχιμανδρίτης Ἰωάννης Ρίννε

Ἡ Συνεδρία ἤρξατο διὰ προσευχῆς, καθ' ἣν, εὐλογήσαντος τοῦ Σεβ. Προέδρου, ἀπηγγέλθη ὑπὸ πάντων τὸ «Βασιλεῦ Οὐράνιε» καὶ ἐψάλησαν κατὰ σειρὰν ἑλληνιστί, ἀραβιστί καὶ σλαυωνιστί τὰ Τροπάρια «Εὐλογητὸς εἶ, Χριστέ...», «ὄτε καταβάς...» καὶ «Εἶδομεν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν», ἐν τέλει δὲ ἀνεπέμφθη ὑπὸ τοῦ Προεξάρχοντος ἡ εὐχὴ τῆς Τρίτης Ὁρας.

Ἀκολουθῶς ὁ Σεβ. Πρόεδρος κηρύττει τὴν ἑναρξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐπιτροπῆς, προσαγορεύει τοὺς Συνέδρους καὶ προβαίνει εἰς Εἰσήγησιν ἐφ' ὅλων τῶν θεμάτων τῆς ἡμερησίας διατάξεως, ὡς ἑξῆς:

«Σεβασμιώτατοι καὶ τιμιώτατοι Σύνεδροι,
Ἐν δοξολογίᾳ καὶ εὐχαριστίᾳ πρὸς τὴν Ἁγίαν καὶ Ὁμοούσιον καὶ Ἀδιαίρετον Τριάδα, καὶ ἐν ἀγάπῃ, χαρᾷ καὶ τιμῇ χαιρετίζομεν τὴν

προσφιλή καὶ τιμίαν παρουσίαν Ὑμῶν καὶ τὸν Πατριαρχικὸν τοῦτον Οἶκον, ἀπευθύνομεν Ὑμῖν τὸν ἀσπασμὸν τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τοῦ σεπτοῦ Προκαθημένου αὐτῆς, τοῦ Παναγιωτάτου τε καὶ Θειοτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Ἀθηναγόρου τοῦ Α΄, καὶ ἐκ προσώπου Αὐτοῦ κηρύττομεν τὴν ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς μεγάλης ταύτης Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς. Τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον εἶη ὁδηγὸς ἡμῶν εἰς πᾶσαν ἀλήθειαν.

Ἀγαπητοὶ Ἀδελφοί,

Ἡ κατ' Ἀνατολὰς Ἁγία Ὁρθόδοξος ἡμῶν Ἐκκλησία ἐορτάζει ἐφέτος τὴν ἁγίαν καὶ μεγάλην ἐορτὴν τῆς Πεντηκοστῆς καὶ Πνεύματος τὴν ἐπιδημίαν ἐν ἐτοιμασίᾳ πνευμάτων, ἐν ἱερῷ πόθῳ καὶ ἀποφάσει, ὅπως ἐπαναβιώσῃ ἅπαξ ἔτι ἐν τῷ ὄλῳ σώματι αὐτῆς τὴν ἁγίαν πείραν τοῦ ὑπερώου τῆς Σιών, ἐπανερχομένη εἰς αὐτὸ καὶ συνεχίζουσα, ἐν ἀνακαινίσει καὶ ἀνασυγκροτήσει ἑαυτῆς, ἐν ἐνότητι ἑαυτῆς τε καὶ τῶν πάντων, ἐν μαρτυρίᾳ καὶ διακονοίᾳ πίστεως καὶ ἐλπίδος καὶ ἀγάπης, ὅ,τι ἀπὸ τοῦ σωτηριώδους ἔργου καὶ πάθους τοῦ Ἀναστάντος Ἰδρυτοῦ καὶ Κυρίου αὐτῆς ἤρξατο καὶ εἶτα ἀπὸ τοῦ ὑπερώου ἐκείνου, τῇ δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ τοῦ Παρακλήτου, ἐξεπορεύθη καὶ ὑπὸ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων ἐθεμελιώθη καὶ ὑπὸ τῶν καλλινίκων Μαρτύρων καὶ τῶν θεοφόρων Πατέρων καὶ Διδασκάλων ἐστερεώθη καὶ διηρθρώθη.

Πρὸς τοῦτο ἡμεῖς πάντες ἐκ περάτων συνηθοίσθημεν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἵνα ὁμοθυμαδόν, τῇ ἐπικλήσει τοῦ Παναγίου Πνεύματος, τοῦ ὅλον συγκροτοῦντος τὸν θεσμὸν τῆς Ἐκκλησίας, δῶμεν ἔκφρασιν συγκεκριμένην εἰς τὴν συνείδησιν καὶ τὴν θέλησιν ταύτην τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας καί, ἐν συνεχείᾳ τῶν μέχρι τῆς σήμερον ἐπὶ μέρους τε καὶ πανορθόδοξως πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην προκαταρκτικῶς συντελεσθέντων, προωθήσωμεν περαιτέρω, ἐπὶ τὰ ἔργα, τὴν ἁγίαν ὑπόθεσιν τῆς ἀνακαινίσεως καὶ τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας, ἐπεξεργαζόμενοι ἐν διορθοδόξῳ συντονισμῷ τὰ μᾶλλον πρόσφορα σχέδια.

Καὶ συγκεκριμένως:

Συνεκλήθημεν ἐνταῦθα καὶ ἐν τῷ σχήματι τῆς μεγάλης ταύτης Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς, τῇ κανονικῇ προσκλήσει τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Ἀθηναγόρου τοῦ Α΄, ἔχοντος ὁμόθυμον τὴν πρὸς τοῦτο συναίνεσιν τῶν Ἀγιωτάτων καὶ Μακαριωτάτων Πατριαρχῶν καὶ Προέδρων τῶν κατὰ τόπους Ἁγίων Ὁρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, ὡς ἐντεταλμένοι

πληρεξούσιοι εκπρόσωποι τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν, ἵνα ἐπιληφθῶ-
μεν ὠρισμένου ἔργου, τὸ περιεχόμενον καὶ τὰ ὄρια τοῦ ὁποίου
διαγράφονται ἐν τῇ μεταξὺ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ
τῶν ἀδελφῶν Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν διεξαχθεῖση σχετικῇ
ἀλληλογραφίᾳ, καὶ δὴ ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμ. Πρωτ. 54 καὶ ἀπὸ 10ης
Φεβρουαρίου 1968 σεπτῷ Γράμματι τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Πανα-
γιότητος, ἐφ' οὗ θετικαὶ ὑπῆρξαν αἱ ἀποκρίσεις τῶν Προκαθημέ-
νων τῶν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν.

Κατὰ ταῦτα ἡ ἐνώπιον ἡμῶν ἡμερησία διάταξις, ὡς διευτυ-
πώθη ἐν τῷ Γράμματι τούτῳ, διαλαμβάνει τὰ ἑξῆς θέματα:

Α) Ἡ μελέτη καὶ κατάρτισις σχεδίου καθορίζοντος τὸν τρό-
πον τῆς διὰ διορθοδόξου συνεργασίας προπαρασκευῆς τοῦ ἔρ-
γου τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου, ἥτις μέλλει ἵνα ἀποφανθῇ
ἐπὶ τῶν ἐν τῷ Καταλόγῳ τῆς Α' Πανορθοδόξου Διασκέψεως θε-
μάτων.

Β) Ἡ θεώρησις τῆς μέχρι τοῦδε σημειωθείσης προόδου,
ὡς καὶ τοῦ δέοντος ἐφεξῆς γενέσθαι, ἐπὶ τοῦ θέματος τῶν σχέ-
σεων τῆς Ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας μετὰ τῶν Ἐκκλησιῶν:

- α) Ρωμαιοκαθολικῆς,
- β) Ἀγγλικανικῆς,
- γ) Παλαιοκαθολικῆς,
- δ) Μεταχαλκηδονίων,
- ε) Λουθηρανῆς.

Γ) Ἡ ἐξέτασις τοῦ τρόπου τῆς συστηματικώτερας καὶ πλη-
ρεστέρας ὀρθοδόξου προσφορᾶς εἰς τὸ ἔργον τοῦ Παγκοσμίου
Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν γενικῶς καὶ ἰδίᾳ ἐν ὧσιν τῆς ἐν
Οὐψάλῃ Δ' Γενικῆς Συνελεύσεως αὐτοῦ.

Βεβαίως, τὴν κατεύθυνσιν ἐν τῇ ἐξετάσει τῶν σπουδαίων
τούτων ζητημάτων, ὡς καὶ τὰς ἐπ' αὐτῶν ἀποφάσεις, μέλλει ἵνα
δώσῃ, ἐν ὁμοψύχῳ συνεργασίᾳ, ἡ μεγάλη αὕτη Διορθόδοξος
ἡμῶν Ἐπιτροπὴ. Οὐχ ἥττον, ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τοῦ ἔργου ἡμῶν,
χρέος ἡγούμεθα, ὅπως, ὑπὸ τύπον εἰσηγήσεως, προέλθωμεν εὐ-
συνόπτως εἰς παρουσίᾳσιν Ὑμῖν τῶν ὑπὸ ἐξέτασιν θεμάτων, ὑπὸ
τὸ φῶς σκέψεων, ἀποκρυσταλλωθειῶν ἐν τῷ Οἰκουμενικῷ
Πατριαρχεῖῳ ἐκ τῆς μελέτης τῶν θεμάτων τούτων, ἐπὶ τῇ βάσει
μὲν τῆς ἄχρι τοῦδε ἀποκομισθείσης πείρας καὶ τῶν σημειωθει-
σῶν ἐξελίξεων, ὑπὸ γνώμονα δὲ τὸ ἱερὸν συμφέρον τῆς Ἐκκλη-
σίας καὶ τὰ πρὸς τοῦτο ὡς μᾶλλον πρόσφορα κρινόμενα μέσα.

Σεβάσμιοι καὶ ἀγαπητοὶ Ἀδελφοί,

Ἡ ἐνώπιον ἡμῶν ἡμερήσια διάταξις εἶναι διμερῆς μὲν ὡς πρὸς τὸν χαρακτῆρα τῶν ἀναγραφομένων ἐν αὐτῇ θεμάτων, ἐνιαία ὁμῶς ὀργανικῶς ἐν τῇ τελευταίᾳ ἀναλύσει τῆς οὐσίας αὐτῆς.

Τὸ πρῶτον μέρος, τὸ κεφαλαιωδέστερον, ἀναφέρεται εἰς τὴν ἀνακαίνισιν τῆς κατ' Ἀνατολὰς Ἀγίας ἡμῶν Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, οὐχὶ ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τοῦ σχηματισμοῦ αὐτῆς τῇ καινότητι τοῦ αἰῶνος τούτου, ἀλλ' ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς καινουργήσεως αὐτῆς διὰ τοῦ λουτροῦ τοῦ Παναγίου Πνεύματος, διὰ τοῦ ἀναβαπτισμοῦ αὐτῆς εἰς τὰς πηγὰς τῆς Θείας Ἀποκαλύψεως, ἥτοι τῆς Ἀγίας Γραφῆς καὶ τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως, εἰς τὸ πνεῦμα τῶν ἁγίων Πατέρων καὶ τοῦ καθολικοῦ χριστιανικοῦ βιώματος τῆς Ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ἀναζητήσεως κοινῶν τρόπων καὶ μέσων πρὸς τελεσφόρον συμβολὴν τῆς Ἐκκλησίας εἰς σχηματισμὸν τοῦ αἰῶνος τούτου κατὰ τὴν καινότητα Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ μόνου ποιοῦντος καινὰ πάντα.

Τὸ δεύτερον μέρος ἀναφέρεται εἰς προβλήματα ἀφορῶντα εἰς τὴν Χριστιανικὴν Ἐνότητα, ἥτις ἀποτελεῖ κρᾶζον καὶ ἐπεῖγον αἴτημα τῶν καιρῶν ἡμῶν.

Τὰ δύο ταῦτα μέρη, ὑπὸ τὴν ἐνεστῶσαν οἰκουμενιστικὴν ἐξέλιξιν τῶν διαχριστιανικῶν σχέσεων καὶ ζητημάτων, ἔτι δὲ πλεον ἐξ ἐπόψεως τῆς θέσεως, τῆς εὐθύνης καὶ τῆς ἀποστολῆς τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐν τῷ συγχρόνῳ κόσμῳ, εἶναι τοσοῦτον ἀλληλένδετα ὥστε *νὰ μὴ δύναται νὰ νοηθῇ οὔτε νησιωτικὴ ἀνακαίνισις* μιᾶς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, ἀσχέτως πρὸς τὰς ἄλλας Χριστιανικὰς Ἐκκλησίας καὶ ἐν πλήρει ἀποξενώσει ἀπ' αὐτῶν, οὔτε δὲ καὶ *Χριστιανικὴ Ἐνότης ἄνευ ἐσωτερικῆς ἀνακαίνισεως τῶν Ἐκκλησιῶν*. Ἡ ἀλήθεια αὕτη ἔχει κατανοηθῆ τόσον ὑπὸ τοῦ Ἀνατολικοῦ ὅσον καὶ ὑπὸ τοῦ Δυτικοῦ Χριστιανισμοῦ, εἰς σημεῖον ὥστε σήμερον ν' ἀποτελῇ κοινὴν ἐπιδίωξιν τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τὸ συναμφότερον συγχρόνως, ἥτοι ἡ ἀνακαίνισις καὶ ἡ ἐνότης. Ἐν τούτῳ δέον νὰ ἐνίδωμεν οἰκονομίαν Θεοῦ καὶ κίνησιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος πρὸς ἅπαντας τοὺς ἀρμούς τοῦ Κυριακοῦ Σώματος.

Ἄλλ' ἔλθωμεν εἰς τὰ ἐπὶ μέρους, κατὰ θέματα:

Α) Μελέτη καὶ κατάρτισις σχεδίου καθορίζοντος τὸν τρόπον τῆς διὰ διορθοδόξου συνεργασίας προπαρασκευῆς τοῦ ἔργου τῆς Ἀγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου, ἥτις μέλλει νὰ ἀπο-

φανθῆ ἐπὶ τῶν ἐν τῷ Καταλόγῳ τῆς Α΄ Πανορθόδοξου Διασκέψεως θεμάτων.

Ἐν τῇ κατ' Ἀνατολὰς Ἀγίᾳ Ὁρθοδόξῳ ἡμῶν Ἐκκλησίᾳ σκεπτόμενοι καὶ ὀμιλοῦντες περὶ ἀνακαινίσεως τῆς Ἐκκλησίας, ἀποβλέπομεν πρὸς τὸ μόνον ἀρμόδιον ὄργανον καὶ τὴν μόνην ὑπάτην ἐν ὑμῖν αὐθεντίαν, ἣτοι τὴν κανονικὴν Γενικὴν τῆς καθόλου Ἐκκλησίας Σύνοδον, ἐν ἀδιακόπῃ πίστει πρὸς τὸν ἀρχέγονον τοῦτον τῆς Ἀποστολικῆς καὶ Ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας θεσμὸν καὶ ἐν συνεπείᾳ καὶ συνεχείᾳ τῶν Ἀγίων Οἰκουμενικῶν Συνόδων τῆς ἡνωμένης ἄλλοτε Ἐκκλησίας καὶ τῶν Μειζόνων ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς Ἀνατολῇ Συνόδων, τῶν συγκροτηθειῶν μετὰ τὴν ἐπελθοῦσαν ἐπάρατον διαίρεσιν.

Πρὸς τοιαύτην Σύνοδον ἀπέβλεψαν καὶ ἀπασαί αἱ κατὰ τοὺς ἄνω τούτους χρόνους προσπάθειαι τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, καὶ μάλιστα ἡ ἐν Ἀγίῳ Ὁρει ἐν ἔτει 1930ῶ συνελθοῦσα Προκαταρκτικὴ Ἐπιτροπὴ τῶν Ἀγίων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ ἡ ἐν Ρόδῳ ἐν ἔτει 1961ῶ συνελθοῦσα Α΄ Πανορθόδοξος Διάσκεψις.

Καίτοι τελικός στόχος ἐστάθη πάντοτε ἡ σύγκλησις Γενικῆς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας Συνόδου, ἐν τούτοις ὑπὸ τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὁρει Προκαταρκτικῆς Ἐπιτροπῆς ἐκρίθη ὡς προπαρασκευαστικὸν στάδιον ἡ σύγκλησις μιᾶς «Προσυνόδου», ἔκτοτε δὲ ὁ ὅρος οὗτος «Προσύνodos» καθιερώθη παρ' ἡμῖν, μέχρι τοῦ σημείου ὥστε νὰ καταλάβῃ κυρίαν θέσιν ἐν τῇ σκέψει τῆς Ἐκκλησίας, ὡς ἀναπόφευκτον καὶ μοναδικὸν στάδιον ἄγον πρὸς τὴν Σύνοδον, οἷον εἰ ὑποκαταστήσαν ἐν τοῖς μελήμασι τῆς Ἐκκλησίας τὸν κυρίως στόχον, ἣτοι αὐτὴν ταύτην τὴν Σύνοδον.

Ἡ ἐν Ἀγίῳ Ὁρει Προκαταρκτικὴ Ἐπιτροπὴ, ὑπὸ τὰς τότε συνθήκας καὶ περιωρισμένας προοπτικὰς, ἴσως δεδικοιολογημένως ἐθεώρησε καὶ ἡ Ἐκκλησία υἱοθέτησεν ὡς ἐπαρκῆ τὴν ἐν μιᾷ Προσυνόδῳ προπαρασκευὴν τοῦ ἔργου τῆς Μεγάλης Συνόδου. Αἱ ἐν τῷ μεταξύ ὁμῶς σημειωθεῖσαι ἐξελίξεις ἐν τῇ ἀντιλήψει τοῦ ἔργου τῆς Μεγάλης Συνόδου καὶ αἱ εὐρυνθεῖσαι προοπτικαὶ συγκεφαλαιωθεῖσαι εἰς τὸν ὑπὸ τῆς Α΄ Πανορθόδοξου Διασκέψεως ἐκπονηθέντα καὶ ἐγκριθέντα Κατάλογον θεμάτων, προϋποθέτοντα ὄγκον ἐνδελεχοῦς προπαρασκευαστικῆς ἐργασίας, ἤγαγον ἡμᾶς, ἐν τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριαρχείῳ, εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν τῆς ἀπὸ τῶν πραγμάτων προβαλλομένης ἀνάγκης ἀναθεωρήσεως τῆς μέχρι τοῦδε παραδεδεγμένης μεθοδολογίας τῆς πορείας πρὸς τὴν Μεγάλην Σύνοδον διὰ μιᾶς Προσυνόδου, καὶ εἰς τὴν

ἀναζητήσιν νέας, πλέον ἐμπραγμάτου καὶ προσφόρου μεθόδου. Διὸ καὶ προὔτάθη ταῖς ἐπὶ μέρους Ἁγίαις Ὁρθοδόξοις Ἐκκλησίαις ἢ ὑπὸ ἐπὶ τούτῳ Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς μελέτη καὶ κατάρτισις τοιαύτης μεθόδου.

Ἐν τῇ μελέτῃ καὶ ἀναζητήσῃ ὑφ' ἡμῶν νέας καὶ μᾶλλον τελεσφόρου μεθόδου προπαρασκευῆς τῆς Μεγάλῃς Συνόδου ἐπρυτάνευσαν ὠρισμέναι *γενικαὶ βασικαὶ ἀρχαί*, τὰς ὁποίας ἐπιτραπέϊω ἡμῖν ἵνα θέσωμεν ὑπ' ὄψιν τῆς σεβασμίας ταύτης Συνελεύσεως.

Οὕτω ἐθεωρήθη ὅτι θὰ ἔδει:

Πρῶτον, ὅπως ἀπαραιτήτως ἢ νέα μέθοδος προπαρασκευῆς τῆς Μεγάλῃς Συνόδου ἢ προῖον πανορθοδόξου μελέτης καὶ ἀποφάνσεως.

Δεύτερον, ὅπως ἐνώπιον τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας τεθῆ σαφῶς ὡς τε *κύριος στόχος καὶ ὡς ἄμεσον μέλημα* ἢ Μεγάλη Σύνοδος, ἄνευ τῆς παρεμβολῆς μιᾶς Προσυνόδου.

Τρίτον, ὅπως ἢ Προσύνοδος ἐγκαταλειφθῆ ὡς τε ὄρος καὶ ὡς στάδιον προπαρασκευῆς τῆς Συνόδου, διότι οὔτε πρὸς τὰ πράγματα ἀνταποκρίνεται σήμερον, οὔτε καὶ ἀπαντᾷ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς Θεολογίᾳ τῶν Συνόδων τοιοῦτος θεσμὸς καὶ ὄρος Προσυνόδου. Ἀποτελεῖ οὗτος νεολογισμόν, διότι ἡ Ἐκκλησία ἐγνώρισε μόνον Συνόδους, Οἴκουμενικὰς ἢ Τοπικὰς, Μειζονὰς ἢ Ἐλάσσονας, διαφόρων κατηγοριῶν, ἀλλὰ πάντοτε Συνόδους, οὐδέποτε δέ τι ἔλαττον τῆς Συνόδου, οἷον Προσύνοδος.

Τέταρτον, ὅπως ἀντὶ τῆς Προσυνόδου εὐρεθῆ ἄλλη, μᾶλλον κατάλληλος καὶ ἀποδοτικὴ διαδικασία προσυνοδικῆς προπαρασκευῆς.

Ἐν τούτῳ θὰ ἦτο ἴσως χρησιμὸν καὶ θὰ ἠδύνατο νὰ βασισθῆ τὸ ἀκόλουθον σχέδιον προπαρασκευῆς τῆς Συνόδου.

Εἶναι γεγονός, ὅτι ἢ κατὰ ἐπὶ μέρους Ἐκκλησίας μενονωμῆως μελέτη καὶ προπαρασκευῆ τῶν ἐν τῷ Καταλόγῳ τῆς Ἀ' Πανορθοδόξου Διασκέψεως θεμάτων, ὅσον καὶ ἂν ἀποτελῆ ἀξιόλογον συμβολὴν εἰς προπαρασκευὴν τῆς Συνόδου δὲν προάγει κατὰ σύστημα τὴν προετοιμασίαν, οὔτε διασφαλίζει τὴν ἐνότητα αὐτῆς καὶ τὴν ἐνιαίαν ἔκφρασιν καὶ διατύπωσιν τῆς Ὁρθοδόξου συνειδήσεως.

Καὶ πάντοτε μὲν, ἐν τοῖς κεφαλαιώδεσι ζητήμασι τῆς Ἐκκλησίας μάλιστα δὲ ἐν τῇ προετοιμασίᾳ Γενικῆς αὐτῆς Συνόδου τὸ προέχον καὶ βαρῦνον δὲν εἶναι ἢ κατὰ τόπον αὐτοκεφαλία, ἀλλὰ τὸ ἅγιον ὄντολογικὸν γεγονός, ὅτι ἡ Ἁγία Ὁρθόδοξος ἡμῶν Ἐκκλησία εἶναι Μία.

Τούτων δοθέντων, θὰ ἠδύνατο νὰ θεωρηθῆ ὡς ἐνδεδειγμένον, ὅπως ἐν τῇ τεχνικῇ οὕτως εἰπεῖν προπαρασκευῆ τῆς Συνόδου πρυτανεύση ἢ ἀρχὴ τῆς ὑπὸ συνόλου τῆς Ὁρθοδοξίας ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐπεργασία τῶν θεμάτων καὶ ὅπως, χωρὶς ποσῶς νὰ παροραθῆ ἢ κατὰ τόπον καὶ Ἐκκλησίαν ἀντιπροσωπευτικότης, δοθῆ προτεραιότης εἰς τὸ κοινῇ ἀνεγνωρισμένον δόκιμον καὶ τὴν εἰδικότητα τῶν μεθεξόντων τῶν κατὰ θέματα συνεργείων. Ἐν ὀλίγοις: οὐχὶ περαιτέρω μεμονωμένη ὑφ' ἐκάστης Ἐκκλησίας προπαρασκευῆ τῶν θεμάτων τῆς Συνόδου, ἀλλὰ προπαρασκευῆ αὐτῶν διὰ διορθοδόξου συνεργασίας, εἰς τρόπον ὥστε τὰ πορίσματα νὰ φέρωσι τὴν σφραγίδα τῆς ἐνιαίας Ὁρθοδόξου ἀπόψεως, ἐν δὲ τῇ διορθοδόξῳ ταύτῃ συνεργασίᾳ τοῦλάχιστον προκειμένου περὶ καθαρῶς θεολογικῶν καὶ θεωρητικῶν θεμάτων χρησιμοποίησις ἀπάσης τῆς Ἐκκλησίας τῶν ἀρίστων καὶ μᾶλλον εἰδικῶν κατὰ κλάδους ὀρθοδόξων θεολόγων, οἵτινες καὶ ἀνήκουσιν ἀπάσῃ τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἀσχέτως τύπου. Ταῦτα δέ, βεβαίως, ὑπὸ τὴν αἴρεσιν, ὅτι τὰ τεχνικὰ οὕτως εἰπεῖν θεολογικὰ πορίσματα ἔξουσι τὴν τελικὴν ἀναφορὰν αὐτῶν εἰς τὴν ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀπόφανσιν τῶν Πατέρων τῆς Συνόδου.

Βάσει τῶν ἀρχῶν τούτων τὸ σχέδιον προπαρασκευῆς τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς κατ' Ἀνατολὰς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας θὰ ἠδύνατο νὰ προσδεύσῃ ὡς ἑξῆς:

1ον. Τὰ ἐν τῷ Καταλόγῳ τῆς Α' Πανορθοδόξου Διασκέψεως ἀναγεγραμμένα θέματα νὰ τύχωσι προηγουμένως ἐνδελεχοῦς μελέτης ὑπὸ εἰδικῶν διορθοδόξων θεολογικῶν Ἐπιτροπῶν τμηματικῶς.

2ον. Ἐντὶ τῆς μιᾶς Προσυνόδου νὰ συλέθωσιν ἀλλεπάλληλοι προσυνοδικαὶ Πανορθόδοξοι Διασκέψεις πρὸς τελικὴν ἐπεξεργασίαν καὶ ὀριστικὴν διατύπωσιν τῶν ὑπὸ τῶν θεολογικῶν Ἐπιτροπῶν μελετηθέντων ἤδη θεμάτων, καὶ βαθμιαίαν οὕτω ἐξάντλησιν τοῦ Καταλόγου.

3ον. Τὸ ὑπὸ τῶν εἰδικῶν θεολογικῶν Ἐπιτροπῶν προκαταρκτικῶς καὶ ὑφ' ἐκάστης προσυνοδικῆς Πανορθοδόξου Διασκέψεως τελικῶς ἐπεξεργασμένον προπαρασκευαστικὸν ὕλικόν

να παραπέμπηται εἰς τὸ Ἀρχεῖον τῆς Συνόδου, μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ὅλου προπαρασκευαστικοῦ ἔργου νὰ συνέλθῃ ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος, πρὸς συζήτησιν καὶ ἀπόφασιν ἐφ' ὅλων τῶν θεμάτων τοῦ Καταλόγου.

Τὴν ἡμερησίαν διάταξιν τῆς Πρώτης τοιαύτης προσυνοδικῆς Πανορθόδοξου Διασκέψεως θὰ ἡδύνατο νὰ καταρτίσῃ ἡ παρούσα Ἐπιτροπή, ἣτις καὶ ἐν ἐκτιμῇσει τοῦ ὄγκου καὶ τῆς ποικιλίας τῆς ἐργασίας νὰ ὀρίσῃ καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐπὶ τούτῳ προκαταρτικῶν θεολογικῶν Ἐπιτροπῶν, ἐν συνεχείᾳ δὲ ἐκάστη Πανορθόδοξος Διάσκεψις νὰ καταρτίζῃ τὴν ἡμερησίαν διάταξιν τῆς ἐπομένης.

Διὰ τοῦ τρόπου τούτου φρονοῦμεν ὅτι καὶ ἡ συστηματικότερα προετοιμασία καὶ ὁ διορθόδοξος συντονισμὸς ἐπιτυγχάνεται.

Ταῦτα ἐν γενικαῖς γραμμαῖς ἐπὶ τοῦ πρώτου θέματος τῆς ἡμερησίας ἡμῶν διατάξεως.

Καὶ νῦν εἰσερχόμεθα εἰς τὸ δεύτερον θέμα ἡμῶν, ὅπερ εἶναι:

Β) Ἡ θεώρησις τῆς μέχρι τοῦδε σημειωθείσης προόδου, ὡς καὶ τοῦ δέοντος ἐφεξῆς γενέσθαι, ἐπὶ τοῦ θέματος τῶν σχέσεων τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας μετὰ τῶν Ἐκκλησιῶν Ρωμαιοκαθολικῆς, Ἀγγλικανῆς, Παλαιοκαθολικῆς, Μεταχαλκηδονίων καὶ Λουθηρανῆς.

Εὐχὴ καὶ μέλημα τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας ἀνέκαθεν ὑπῆρξεν ἡ ἐνότης τῶν Χριστιανῶν. Ἐντεῦθεν καὶ κατὰ καιροῦς, μάλιστα δὲ εἰς ἐποχάς, κατὰ τὰς ὁποίας ἐπρυτάνευον ὁ φανατισμὸς καὶ ἡ μισαλλοδοξία, ἡ ἀλληλοὑπονόμευσις μεταξὺ τῶν διαφόρων χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ Ὁμολογιῶν καὶ τὸ ὅλως ἀντιχριστιανικὸν πνεῦμα τῆς ἀποκλειστικότητος, ἀνελήφθησαν, ἀπὸ ὀρθοδόξου πλευρᾶς, εἴτε μεμονωμένως ὑπὸ τινων ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν εἴτε ἐν συνεργασίᾳ αὐτῶν, πρωτοβουλίαὶ πρὸς προσέγγισιν ἑτεροδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ ἀνάπτυξιν φιλίας μετ' αὐτῶν, πρωτοβουλίαὶ καὶ συμβολαὶ καὶ συνεργασίαι ἐπὶ διαχριστιανικοῦ πεδίου, ὀδηγήσασαι εἰς τὴν καλλιέργειαν τοῦ οἰκουμενικοῦ πνεύματος καὶ εἰς ἀνάπτυξιν τῆς οἰκουμενικῆς κινήσεως, ἐντὸς τῶν εὐρυτέρων πλαισίων τῶν ὁποίων διεμορφώθη ἡ σήμερον ἐν τῷ καθόλου χριστιανικῷ κόσμῳ κρατοῦσα εὐτυχῆς καὶ ἐλπιδοφόρος κατάστασις τῆς γενικῆς τάσεως πρὸς ἐνότητα καὶ

ἀναπτύσσονται μεταξύ τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν ὄλων σχεδὸν τῶν Ὁμολογιῶν σοβαραὶ προσπάθειαι πρὸς πραγματοποίησιν τοῦ ἁγίου θελήματος τοῦ Ἰδρυτοῦ καὶ Κυρίου τῆς Ἐκκλησίας «ἵνα πάντες ἓν ᾦσι» (Ἰω. ιζ' 21).

Δὲν προτιθέμεθα ἵνα ἐξιστορήσωμεν ἐνταῦθα τὰς ἐξελίξεις καὶ τοὺς σταθμοὺς τῆς διαχριστιανικῆς προσεγγίσεως καὶ τῆς πορείας πρὸς τὴν ἐνότητα. Ἀπλῶς περιοριζόμεθα νὰ ὑπομνήσωμεν εἰς ἑαυτοὺς καὶ ἀλλήλους, ὅτι ἐν τῇ γενέσει καὶ ἀναπτύξει τοῦ σπουδαίου καὶ παρηγόρου τούτου διαχριστιανικοῦ ἐνωτικοῦ φαινομένου, ἡ Ἁγία Ὁρθόδοξος ἡμῶν Ἐκκλησία κατέχει καιρίαν πρωτόβουλον δημιουργικὴν θέσιν. Ὑπογραμμίζομεν δὲ τοῦτο οὐχὶ πρὸς ἄτοπον θριαμβολογίαν, ἀλλὰ πρὸς πληρεστέραν κατανόησιν καὶ ἐκτίμησιν τῆς εὐθύνης τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν διὰ συνέπειαν καὶ συνέχειαν.

Ἐν τῷ αἰσθήματι τούτῳ τῆς εὐθύνης καὶ ὑπὸ τὸ φῶς τῶν ἄχρι τοῦδε συντελεσθέντων εἰς τὸ κεφάλαιον τῶν διαλόγων τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας μετὰ τῶν ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει ἀναγραφόμενων Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν, καλούμεθα ἵνα ἐξετάσωμεν ἐνταῦθα καὶ διαγράψωμεν τὸ δέον ἐφεξῆς γενέσθαι εἰς προώθησιν τῶν διαλόγων τούτων κατὰ σειρὰν:

1ον. Διάλογος μετὰ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας.

Ἐπισκοποῦντες τὴν ἄχρι τοῦδε σημειωθεῖσαν πρόοδον εἰς τὰς σχέσεις μεταξύ τῆς ἡμετέρας καὶ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, εὐχαρίστως διαπιστοῦμεν τὸ λίαν σημαντικὸν γεγονός, ὅτι καίτοι, παρὰ τὴν ὑφισταμένην μεγάλην ἐγγύτητα μεταξύ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ἐν κεφαλαιώδεσι τῆς πίστεως, εἶχε δημιουργηθεῖ μέγα χάσμα μεταξύ αὐτῶν καὶ ἡ ἀπ' ἀλλήλων πλήρης σχεδὸν ἀπόσπασις καὶ ἀποξένωσις μετ' ἀμοιβαίας, δυστυχῶς, ἐχθρότητος διετηρήθησαν σταθεραὶ μέχρι τῶν καιρῶν ἡμῶν, ἐν τούτοις, κατὰ τοὺς καιροὺς τούτους, χάρις εἰς τὴν ἐκατέρωθεν καλὴν καὶ εἰλικρινῆ διάθεσιν καὶ τὰς ἀμοιβαίας προσπάθειας πρὸς προσέγγισιν, διηνύθη, ἐντὸς σχετικῶς βραχυτάτου χρονικοῦ διαστήματος, μακρὰ ἀπόστασις καὶ ἐπραγματοποιήθησαν ραγδαῖα ἐξελίξεις, μάλιστα δὲ ἐπὶ ὑγιοῦς βάσεως ἰσότητος ὄρων καὶ ἀμοιβαίου σεβασμοῦ καὶ προσοχῆς, ἐπιτρέπουσαι λίαν αἰσιόδοξον προοπτικὴν διὰ τὸ μέλλον.

Ἐν τῇ κατ' ἀξίαν ἐκτίμησει τοῦ σπουδαίου ἱστορικοῦ τούτου ἐκκλησιαστικοῦ γεγονότος, δέον νὰ ἀναγνωρισθῶσιν αἱ

πρὸς συντέλεισιν αὐτοῦ πρωτοφανεῖς θετικαὶ συμβολαὶ καὶ ὑπηρεσίαι τῶν δύο τελευταίων Παπῶν τῆς Ρωμῆς, τοῦ αἰσιδίου Πάπα Ἰωάννου τοῦ ΚΓ', τοῦ διανοίζαντος, ἀπὸ ρωμαιοκαθολικῆς πλευρᾶς, τὴν ὁδόν, καὶ τοῦ σήμερον ἀρχιερατεύοντος Ἀγιωτάτου Πάπα Παύλου τοῦ ΣΤ', τοῦ διευρύναντος αὐτὴν καὶ προελθόντος εἰς ἄνευ προηγουμένου χειρονομίας ἐπ' οἰκοδομῇ τῆς προσεγγίσεως καὶ τῆς ἐνότητος τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ἡμῶν.

Ἐξ ἑτέρου, ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Ἀθηναγόρας ὁ Α', ἐρμηνεύων τὸ ἀληθὲς πνεῦμα τῆς Ὁρθοδοξίας, πνεῦμα χριστιανικῆς ἀγάπης καὶ ἐλευθερίας, ἀνέλαβε πρῶτου μεγέθους πρωτοβουλίας εἰς διακονίαν τῆς χριστιανικῆς εἰρήνης καὶ ἐνότητος. Δὲν ὑστέρησαν εἰς τοῦτο οἱ λοιποὶ Μακαριώτατοι Προκαθήμενοι τῶν ἐπὶ μέρους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἐν ἐποικοδομητικαῖς διαθέσει καὶ ὑπηρεσίαις συμβαλλόμενοι ἕκαστος κατὰ τὸ μέτρον τῶν κατὰ τόπους δυνατοτήτων.

Ἐντὸς τοῦ νέου τούτου κλίματος ἐπραγματοποιήθησαν μεγάλα καὶ σπουδαῖα βήματα.

Αἱ ἀποφάσεις τῆς Β' καὶ Γ' Πανορθόδοξου Διασκέψεως περὶ διεξαγωγῆς διαλόγου μετὰ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, ἡ παρουσία Ὁρθοδόξων Παρατηρητῶν εἰς τὴν Β' Βατικανὴν Σύνοδον, ἡ ἱστορικὴ συνάντησις τοῦ Πάπα Παύλου τοῦ ΣΤ' καὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρου τοῦ Α' εἰς Ἱεροσόλυμα, ἡ μεταξὺ αὐτῶν καὶ ἡ μεταξὺ τοῦ Πάπα καὶ τῶν ἄλλων Ὁρθοδόξων Προκαθημένων ἀλληλογραφία, ἡ ἀμοιβαία ἄρσις τῶν ἀναθεμάτων τοῦ ἔτους 1054 μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν Ρώμης καὶ Κωνσταντινουπόλεως, αἱ ἱστορικαὶ ἐπισκέψεις τοῦ Πάπα Παύλου τοῦ ΣΤ' εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρου τοῦ Α' εἰς Ρώμην, ἡ ὑπὸ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας ἐπιστροφή ἀγίων λειψάνων εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἀνατολήν, αἱ ἐπαφαὶ πλείστων ὀρθοδόξων Ἱεραρχῶν μετὰ τοῦ Πάπα τῆς Ρώμης καὶ ἄλλων ἀρμοδίων τοῦ Βατικανοῦ καὶ ἀμοιβαίως αἱ ἐπισκέψεις ρωμαιοκαθολικῶν Ἱεραρχῶν καὶ Κληρικῶν εἰς τὰς ἔδρας τῶν Ὁρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, αἱ ἐν Λένινγκρανδ ἐπὶ κοινωνιολογικῶν θεμάτων συζητήσεις μεταξὺ ρωμαιοκαθολικῶν καὶ ὀρθοδόξων θεολόγων καὶ εἰδικῶν, ἡ ἐπίσκεψις καὶ συνομιλίαι τοῦ Καρδινάλιου Καϊνιγκ εἰς τὸ Πατριαρχεῖον Ρουμανίας, ἡ ἀναγγελθεῖσα προσεχῆς ἐπίσκεψις τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ρουμανίας εἰς Βιέννην, οἱ κατὰ τὰς διαφόρους ταύτας περιστάσεις ἐκφωνηθέντες λόγοι ἐκατέρωθεν

καὶ τὰ ἐκδοθέντα κεχωρισμένως ἢ ἀπὸ κοινοῦ κείμενα, ταῦτα πάντα καὶ πλεῖσται ἄλλαι ἐκδηλώσεις ἔδωκαν σοβαρὸν περιεχόμενον εἰς τὸν διάλογον τῆς ἀγάπης καὶ ἐδικαίωσαν πλήρως αὐτόν.

Ἐμβαθύνοντες εἰς τὰς διαστάσεις τοῦ διαλόγου τούτου τῆς ἀγάπης, ἀνευρίσκομεν, ὅτι ἡ ἀγάπη ἐνήργησεν ἐν προκειμένῳ οὐχὶ ἀπλῶς καὶ μόνον ὡς συναισθηματικὸς καὶ ψυχολογικὸς παράγων, δημιουργικὸς τοῦ καταλλήλου κλίματος διὰ τὴν ἐναρξιν ἐνὸς καθαρῶς θεολογικοῦ διαλόγου, ἀλλὰ καὶ ὡς ὄντως θεολογικὴ ἀρετὴ, ὡς θεολογικὸν στοιχεῖον, θεμελιακὸν τῆς περαιτέρω θεολογικῆς δομῆς τοῦ διαλόγου μεταξύ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν.

Ἡ οἰκονομία τοῦ Θεοῦ ὠδήγησε τὴν ἀγάπην εἰς βιώματα καὶ πράξεις ἐκκλησιαστικὰς, συνθετικῶν καὶ ἐποικοδομητικῶν θεολογικῶν καὶ δὴ ἐκκλησιολογικῶν ἐπιπτώσεων, εἰς τρόπον ὥστε ἡ ἀντίληψις περὶ τῆς ἐνότητος, ὡς τινος στατικοῦ καὶ μηχανικοῦ γεγονότος, συντελουμένου, δι' εἰδικῆς καὶ μόνον ἐργαστηριακῆς ἐπεξεργασίας εἰς τι ὠρισμένον σημεῖον τοῦ χρόνου, νὰ ἀλλάξῃ ἐμπραγμάτως, καὶ ἡ ἐνότης νὰ προβάλλῃ ἐνώπιον ἡμῶν ὡς κατάστασις βιωματικὴ, δυναμικὴ, ἐξελικτικῶς προοδεύουσα πρὸς τὴν τελείωσιν, ἥτοι τὸ κατάντημα τῆς ὁμολογίας τῆς κοινῆς πίστεως. Ἡ ἀγάπη ἐφώτισε καὶ προέβαλε τὰ κοινὰ σημεῖα τῆς πίστεως. Ἀγαπῶντες ἀλλήλους εὐρέθημεν συνδιᾶκονοι τῆς αὐτῆς ἀγίας ὑποθέσεως, ἥτοι τῆς ἀληθείας, τῆς ἀπὸ κοινοῦ διαπιστώσεως αὐτῆς καὶ τῆς ἐπ' αὐτῆς συμφωνίας.

Ἐκ τῆς διαμόρφωθείσης καταστάσεως καὶ ὡς προῖον τοῦ ἄχρι τοῦδε διαλόγου τῆς ἀγάπης προκύπτει ἤδη ἐν νέον γεφυρωποῖον θεολογικὸν ὑλικόν, βιούμενον ἤδη ἀπὸ κοινοῦ ὑπὸ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, τὸ ὁποῖον πρόκειται τοῖς θεολόγοις ἐκατέρωθεν εἰς ἐποικοδομητικὴν ἔρευναν, ἀξιολόγησιν καὶ ἀξιοποίησιν.

Συμπέρασμα ἐκ τῆς ἄχρι τοῦδε ἀποκομισθείσης ἀπὸ τοῦ διαλόγου τῆς ἀγάπης πείρας εἶναι, ὅτι *δὲν ὑπάρχει σαφῆς, ὀριστικὸς, κατηγορηματικὸς διαχωρισμὸς μεταξύ διαλόγου τῆς ἀγάπης καὶ θεολογικοῦ διαλόγου*. Ἀγαπῶντες ἀλλήλους καὶ ἐν ἀγάπῃ διαλεγόμενοι, θεολογοῦμεν, ἢ οἰκοδομοῦμεν θεολογικῶς. Τοῦτο ἄγει εἰς τὴν διαπίστωσιν, ὅτι *ἐν τῇ οὐσίᾳ ἔχομεν ἤδη εἰσέλθει εἰς τὸν θεολογικὸν διάλογον*.

Τὴν εἰκόνα ταύτην ἐν γεγονόσιν ἐμφανίζει, τὸ παρ' ἡμῖν, ἡ ἄχρι τοῦδε σημειωθεῖσα πρόοδος ἐν ταῖς σχέσεσι μεταξύ τῆς ἡμετέρας Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς. Ὑπὸ

τὸ φῶς αὐτῆς καλοῦμεθα σήμερον ἵνα διαχαράξωμεν τὸ δέον ἐφεξῆς γενέσθαι.

Τὸ καθ' ἡμᾶς φρονοῦμεν ὅτι θὰ ἔδει:

α) Ὅπως, ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὰ ἄχρι τοῦδε ἀγαθὰ ἀποτελέσματα τοῦ διαλόγου τῆς ἀγάπης καὶ τῆς καλλιέργειας ἀδελφικῶν σχέσεων, συνεχίσωμεν καὶ ἐντείνωμεν τὰς προσπάθειάς ἐπὶ τῆς γραμμῆς ταύτης.

β) Ὅπως, ἐπειδὴ ἀντιμετωπίζομεν ἤδη κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τοῦ διαλόγου τῆς ἀγάπης καὶ θεολογικὰ θέματα, ἅτινα σὺν τῇ προόδῳ αὐτοῦ διαρκῶς θὰ αὐξάνωσιν, ἐπιληφθῶμεν ἐπὶ διόρθοδόξου πεδίου καὶ συντονιστικῶς τοῦ καθόλου θέματος τοῦ θεολογικοῦ διαλόγου μετὰ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, διὰ τῆς συστάσεως εἰδικῆς διορθοδόξου θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ἥτις καὶ νὰ προπαρασκευάσῃ, ἀπὸ ὀρθοδόξου πλευρᾶς ἐνιαίως, τόσον τὸ περιεχόμενον, ὅσον καὶ τὴν μεθοδολογίαν τοῦ θεολογικοῦ διαλόγου, ὅταν δὲ ἤθελε κριθῆ ὁ κατάλληλος πρὸς ἔναρξιν αὐτοῦ καιρὸς, διεξαγάγῃ αὐτὸν μετὰ τῆς ἀντιστοίχου ρωμαιοκαθολικῆς Ἐπιτροπῆς.

2ον. Διάλογος μετὰ τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας.

Προκειμένου περὶ τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας, ἡ μέχρι τοῦδε συντελεσθεῖσα πρόοδος ἐν τῷ μετ' αὐτῆς διαλόγῳ συγκεφαλαιοῦται εἰς τὰ τοῖς πᾶσι γνωστὰ πεπραγμένα τῆς ἐν Βελιγραδίῳ συνελθούσης ἐπὶ τούτῳ Διορθοδόξου Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς, εἰς τρόπον ὥστε νὰ παρέλκῃ ἡ ἐνταῦθα ἀνάπτυξις.

Συμφώνως τῇ ὑποδειξί τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης, ἐκλήθησαν αἱ ἐπὶ μέρους Ὀρθόδοξοι ἐκεῖναι Ἐκκλησίαι, αἱ ὁποῖαι δὲν ἀπεφάνθησαν εἰσέτι ἐπὶ ὠρισμένων θεμάτων, ἐφ' ὧν ἔχουσιν ἤδη ἀποφανθῆ ἄλλαι Ὀρθόδοξοι Ἐκκλησίαι, ὅπως μελετήσωσιν αὐτὰ καὶ λάβωσι τὰς ἐπ' αὐτῶν ἀποφάσεις αὐτῶν, τὰ δὲ ὑπόλοιπα θέματα κατανεμηθῶσι μεταξὺ τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν πρὸς ἐτοιμασίαν σχετικῶν εἰσηγήσεων, τὰς ὁποίας νὰ ἐξετάσῃ ἀκολούθως Διορθόδοξος Θεολογικὴ Ἐπιτροπὴ, πρὶν ἢ ταῦτα ἀποτελέσωσιν ἀντικείμενον συζητήσεως μετὰ τῆς ἀντιστοίχου Ἀγγλικανικῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἐπειδὴ, ὡς ἐκ τῆς πείρας ἀπεδείχθη, ἡ τοιοιυτρόπως τοιοιούτροπος διαδικασία προετοιμασίας μᾶλλον παρελκύει τὰ ζητήματα, εἶναι δ' ἀφ' ἑτέρου γεγονός, ὅτι ὑπάρχει γενικὴ παρὰ τῇ Ὀρθοδοξίᾳ ἐπιθυμία, ὅπως προωθηθῶσιν αἱ μετὰ τῆς Ἀγγλι-

κανῆς Ἐκκλησίας θεολογικαὶ συζητήσεις, ἐπιβάλλεται δὲ ἵνα προπαρασκευασθῶσιν αὐταὶ συστηματικῶς καὶ ἐνιαίως διὰ διορθοδόξου συνεργασίας καὶ συντονισμοῦ, θεωρεῖται ὅτι θὰ ἦτο μᾶλλον ἐνδεδειγμένον, ὅπως τὸ ὅλον θέμα τοῦ διαλόγου μετὰ τῶν Ἀγγλικανῶν ἀνατεθῆ εἰς εἰδικὴν συνεχιστικὴν Διορθόδοξον Θεολογικὴν Ἐπιτροπὴν.

3ον. Διάλογος μετὰ τῆς Παλαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας.

Ὅμοίως ὅσον ἀφορᾶ καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς Παλαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, ἔχομεν πάντες ὑπ' ὄψει τὴν ἐν τοῖς πεπραγμένοις τῆς ἐν Βελιγραδίῳ συνελθούσης οἰκείας Διορθοδόξου θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἀνακεφαλαίωσιν τῆς προόδου, εἰς ἣν ἔχουσιν ἀχθῆ μέχρι τῆς σήμερον ὁ διάλογος καὶ αἱ σχέσεις ἐν γένει τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας μετὰ τῆς Παλαιοκαθολικῆς, ὡς καὶ τὰ χρῆζοντα ἐφεξῆς διερευνήσεως καὶ διασαφηνίσεως.

Ἐπίσης ἔχομεν καὶ τὴν γνώμην τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς περαιτέρω ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἐργασίας.

Ἐπειδὴ ὁμως σήμερον, ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ τῆς μεθοδικωτέρας καὶ κατὰ πλεον ἐνιαῖον καὶ ταχὺν τρόπον προωθήσεως τῶν διαλόγων μετὰ τῶν ἑτεροδόξων Ἐκκλησιῶν, προκρίνεται ὡς βᾶσις ὁ διορθόδοξος συντονισμός, φρονοῦμεν, ὅτι καὶ διὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην τῆς ἐφεξῆς μελέτης καὶ προπαρασκευῆς, ἀπὸ ὀρθοδόξου πλευρᾶς, τοῦ ὅλου θέματος τοῦ διαλόγου μετὰ τῶν Παλαιοκαθολικῶν, συσταθῆ εἰδικὴ Συνεχιστικὴ Διορθόδοξος Θεολογικὴ Ἐπιτροπὴ, ἣτις καὶ συγκεντροῦσα ὅλα τὰ θεολογικὰ καὶ ἐκκλησιαστικὰ ἐν γένει στοιχεῖα τῶν Παλαιοκαθολικῶν, ἦτοι Ὁμολογίαν αὐτῶν, ἄλλα κείμενα καὶ κατὰ τόπους παραδοσιακὰ μνημεῖα διδασκαλίας, λατρείας καὶ ἐν γένει ἐκκλησιαστικοῦ βίου, ὡς ἐπίσης καὶ τὸ ἐν εἶδει εἰσηγήσεων ἐν ταῖς ἐπὶ μέρους Ὁρθόδοξοις Ἐκκλησίαις ὑπάρχον ἤδη ἔτοιμον ὑλικόν, ἐπεξεργασθῆ συνθετικῶς τὴν καθόλου ὀρθόδοξον θέσιν ἐν τῷ διαλόγῳ τούτῳ καὶ ἐν καιρῷ διεξαγάγῃ τοῦτον μετὰ τῆς ἀντιστοίχου Παλαιοκαθολικῆς Ἐπιτροπῆς.

4ον. Διάλογος μετὰ τῶν Μεταχαλκηδονίων Ἐκκλησιῶν.

Ὡς γνωστὸν ἤδη ἀπὸ τοῦ ἔτους 1966 ἐκ πρωτοβουλίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ὑπάρχει ἐπισήμως τεθειμένον ἐνώπιον τῆς ὅλης Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας θέμα διεξαγωγῆς διαλόγου μετὰ τῶν Μεταχαλκηδονίων Ἐκκλησιῶν, καὶ δέον ἀμέσως

να λεχθῆ, ὅτι ὑπάρχει ἐν τούτῳ σχεδὸν ὁμόφωνος πανορθόδοξος συγκατάθεσις.

Κατὰ τὴν διεξαχθεῖσαν τότε ἀλληλογραφίαν μεταξὺ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῶν κατὰ τόπους Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, καθ' ἣν διεβιβάσθη αὐταῖς ὑπὸ τοῦ πρώτου καὶ σχεδὸν πορείας τοῦ διαλόγου τούτου, αἱ πλεῖσται τῶν Ἐκκλησιῶν ἀπήντησαν οὐχὶ μόνον θετικῶς, ἀλλὰ καὶ ἐνθουσιωδῶς, ἐνίαι μάλιστα ἐξ αὐτῶν ὑπέδειξαν καὶ ἀντιπροσώπους εἰς τὴν μέλλουσαν νὰ σχηματισθῆ ἐπὶ τοῦ θέματος Διορθόδοξον Ἐπιτροπὴν. Ἀλλὰ καὶ ὁ ὁμιλῶν, προσωπικῶς, ἐν σχετικαῖς ἐπισήμοις συνομιλίας αὐτοῦ μετὰ τῶν Προκαθημένων καὶ ἄλλων ἀρμοδίων τῶν Ἐκκλησιῶν Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας, Ἱεροσολύμων, Μόσχας, Βελιγραδίου, Βουκουρεστίου, Σόφιας, καὶ Ἑλλάδος, ἔλαβε ρητὰς παρὰ τῶν Ἐκκλησιῶν τούτων διαβεβαιώσεις περὶ τῆς ἐπιθυμίας αὐτῶν, ὅπως διεξαχθῆ διάλογος μετὰ τῶν Μεταχαλκηδονίων Ἐκκλησιῶν. Καὶ ἐγένετο μὲν πρὸς στιγμὴν σκέψις, ὅπως κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς συνελεύσεως ἐν Βελιγραδίῳ τῶν Διορθοδόξων Θεολογικῶν Ἐπιτροπῶν ἐπὶ τῆς Ἀγγλικανῆς καὶ Παλαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, συνέλθῃ καὶ τρίτη τοιαύτη Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῶν Μεταχαλκηδονίων Ἐκκλησιῶν, διὰ τεχνικοὺς ὁμῶς λόγους ἢ ἰδέα αὕτη δὲν ἐπραγματοποιήθη τότε.

Νῦν, ἐνώπιον ἡμῶν τίθεται ἡ εὐθύνη τῆς προωθήσεως τοῦ καθυστερήσαντος θέματος τούτου, καὶ φρονοῦμεν, ὅτι θὰ ἔδει νὰ κατευθύνωμεν τοῦτο, καθ' ὃν τρόπον καὶ τὰ θέματα τῶν ἄλλων διαλόγων, ἥτοι διὰ τοῦ σχηματισμοῦ μιᾶς ἐπὶ τούτῳ Διορθόδοξου Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ἥτις νὰ ἐκπονήσῃ τὴν ἐν προκειμένῳ γενικὴν ὀρθόδοξον θέσιν καὶ νὰ καταρτίσῃ τὸ τελικὸν σχεδὸν τῆς διεξαγωγῆς τοῦ διαλόγου τούτου μέχρι τοῦ ἐσχάτου σταδίου αὐτοῦ, ἥτοι τῆς πραγματώσεως καὶ κυρώσεως ἐνώσεως μεταξὺ τῆς Ὀρθόδοξου ἡμῶν Ἐκκλησίας καὶ τῶν Μεταχαλκηδονίων Ἐκκλησιῶν.

5ον. Διάλογος μετὰ τῆς Λουθηρανῆς Ἐκκλησίας.

Τὸ θέμα τοῦτο εἶναι μᾶλλον πρόσφατον. Ἠγέρθη ἐξ ἀφορμῆς ἐπισκέψεων εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ συνομιλιῶν ἐκεῖ καὶ ἄλλων μὲν Λουθηρανῶν θεολόγων, μάλιστα δὲ τῆς ἐπισήμου ἐν ἔτει 1967 ἐπισκέψεως αὐτόθι Ἀντιπροσωπείας τῆς Παγκοσμίου Λουθηρανικῆς Ὁμοσπονδίας, ἀποτελουμένης ἐκ τοῦ Ἀντιπροέδρου αὐτῆς Ἀρχιεπισκόπου Μάρττι Σιμογιόκι καὶ τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως αὐτῆς κ. Ἀνδρέου Ἀπέλ, ὡς καὶ τῆς

ἀκολουθησάσης, ἀργότερον ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ἀντεπισκέψεως τοῦ ὀμιλοῦντος, ὡς ἐκπροσώπου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, πρὸς τὴν ἐν Γενεύῃ ἔδραν τῆς Παγκοσμίου Λουθηρανικῆς Ὁμοσπονδίας.

Κατὰ τὰς ἐπαφὰς ταύτας ἐξεφράσθη ἀπὸ Λουθηρανικῆς πλευρᾶς ἡ ἐπιθυμία πρὸς σύναψιν διαλόγου μετὰ τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, ἣτις ἐπιθυμία εὔρε παρὰ τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριαρχείῳ πρόθυμον ἀνταπόκρισιν, *ὑπὸ τὴν βασικὴν προϋπόθεσιν διορθοδόξου ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου συννενοήσεως.*

Κατόπιν τούτων, τὸ σημεῖον εἰς ὃ εὐρίσκεται τὸ θέμα εἶναι ὅπως ἀλληλοενημερωτικῶς ἐτοιμασθῶσιν ἑκατέρωθεν καὶ κειχωρισμένα ἀνασκοπήσεις ἱστορικο-θεολογικαὶ τῶν κατὰ καιροὺς διὰ μέσου τῶν αἰώνων ἐπαφῶν Ὁρθοδόξων καὶ Λουθηρανῶν, καί, δεύτερον, ὅπως κριθῇ πανορθόδοξως καὶ παλλουθηρανικῶς τὸ δυνατὸν καὶ ὁ τρόπος διεξαγωγῆς τοῦ διαλόγου.

Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον φρονεῖ, ὅτι θὰ ἔδει ἵνα γένηται ὑπὸ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας δεκτὴ, κατ' ἀρχὴν, ἡ διεξαγωγὴ διαλόγου μετὰ τῶν Λουθηρανῶν, συσταθῆ δὲ ἐπὶ τούτῳ Διορθόδοξος Θεολογικὴ Ἐπιτροπὴ πρὸς μελέτην τῶν καθ' ἕκαστα τοῦ θέματος τούτου καὶ ἀνάληψιν ἐπαφῶν μετὰ τῶν ἀντιστοίχων ἀρμοδίων ὀργάνων τῆς Παγκοσμίου Λουθηρανικῆς Ὁμοσπονδίας».

Λόγῳ τοῦ προκεχωρηκότος τῆς ὥρας, διακοπείσης ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ ὑπὸ τοῦ Σεβ. Προέδρου τῆς ἀναγνώσεως τῆς Εἰσηγήσεως αὐτοῦ, οὗτος, πρὶν ἢ κηρύξῃ τὸ πέρας τῆς Συνεδριάσεως, προτείνει ὅπως ἀποσταλῶσι τοῖς Προκαθημένοις τῶν ἐπὶ μέρους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν τηλεγραφήματα τῆς Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς ἐξαγγελτικὰ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς, καὶ ἐκζητηθῶσιν αἱ τούτων εὐχαί.

Τούτου δὲ ὁμοφώνως γενομένου ἀποδεκτοῦ, καὶ ἀνατεθέντος τῇ Γραμματείᾳ ὅπως συντάξῃ τὸ σχετικὸν σχέδιον τηλεγραφημάτων, λύεται ἡ Συνεδρία.

Γ' ΗΜΕΡΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
Δευτέρα 10 'Ιουνίου

Πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς Συνεδρίας τῆς 'Ολομελείας, ἐτελέσθη ἡ Θεία Λειτουργία, ἐπὶ τῇ 'Εορτῇ τοῦ 'Αγίου Πνεύματος ἐν τῷ Ναϊδίῳ τοῦ 'Ορθοδόξου Κέντρου. Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν ὁ Σεβασμιώτατος Πρόεδρος ἀναγγέλλει τοῖς Συνέδροις, ἐν πολλῇ συγκινήσει, τὴν ληφθεῖσαν πληροφορίαν περὶ τῆς εἰς Κύριον ἐκδημίας τοῦ ἀειμνήστου 'Αρχιεπισκόπου πρώην 'Αθηνῶν καὶ Πάσης 'Ελλάδος κυροῦ Χρυσσοστόμου, χρηματίσαντος Προέδρου τῆς Α' Πανορθοδόξου ἐν Ρόδῳ Διασκέψεως, περιβληθεὶς δὲ 'Ωμόφορον καὶ 'Επιτραχήλιον, ἀναγιγνώσκει κατανυκτικὸν Τρισάγιον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ μεταστάντος.

Περὶ ὥραν 9.30' π.μ. συνέρχεται εἰς τὴν Τακτικὴν αὐτῆς Συνεδρίαν ἡ 'Ολομέλεια τῆς 'Επιτροπῆς, ὑπὸ τὴν Προεδρείαν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Γέροντος Χαλκηδόνας κ. Μελίτωνος, Γραμματεύοντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Μύρων κ. Χρυσσοστόμου, παρόντων δὲ ἀπάντων τῶν μελῶν τῶν 'Αντιπροσωπειῶν.

Μετὰ σύντομον προσευχὴν, γενομένην ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Προέδρου, οὗτος προβαίνει εἰς τὰς κάτωθι ἀνακοινώσεις:

α) Μετὰ θλίψεως καὶ αὔθις ἀναφέρει τῇ 'Ολομελείᾳ τὸν θάνατον τοῦ ἀειμνήστου 'Αρχιεπισκόπου πρώην 'Αθηνῶν κυροῦ Χρυσσοστόμου, οὔτινος καὶ πλέκει τὸ ἐγκώμιον διὰ τὰς πρὸς τὴν 'Εκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ ἀγαστὰς καὶ τιμίας ὑπηρεσίας, καὶ καλεῖ τοὺς Συνέδρους, ὅπως, ἐγειρόμενοι, τιμήσωσι τὴν μνήμην αὐτοῦ. 'Εν συνεχείᾳ δὲ προτείνει ὅπως ἀποσταλῇ τῷ Μακαριωτάτῳ 'Αρχιεπισκόπῳ 'Αθηνῶν καὶ πάσης 'Ελλάδος κ. 'Ιερωνύμῳ συλλυπητήριον τηλεγράφημα τῆς Διορθοδόξου 'Επιτροπῆς, εἰς ἔκφρασιν τῆς συμπαθείας αὐτῆς πρὸς τὴν 'Αγιωτάτην 'Εκκλησίαν τῆς 'Ελλάδος. Τούτου ἀποδεκτοῦ γενομένου ὑπὸ τῆς 'Ολο-

μελείας, ὁ Σεβασμιώτατος Πρόεδρος παρακαλεῖ τὴν Ἀντιπροσωπεῖαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὅπως δεχθῆ τὴν καὶ διὰ ζώσης ἔκφρασιν τῆς συμπαθείας τῆς Ὀλομελείας ἐπὶ τῷ θανάτῳ τούτῳ. Εἰς ταῦτα ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ξάνθης κ. Ἀντώνιος, Ἀρχηγὸς τῆς Ἀντιπροσωπεῖας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀπαντᾷ εὐχαριστῶν θερμῶς.

β) Ὡς δεῦτερον θλιβερὸν γεγονός ἀναφέρει τὴν ἀπὸ τοῦ κόσμου τούτου ἐκδημίαν τοῦ ἀειμνήστου Δρος Φραγκλίνου Φράϋ, Προέδρου τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, ἀνδρὸς διὰ πολλῶν χαρισμάτων πεπροικισμένου, εὐσεβοῦς, θερμοῦ ζηλωτοῦ τῆς ἰδέας τῆς συνεργασίας καὶ ἀδελφότητος μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν Χριστιανῶν, καὶ πλείστας ὑπηρεσίας προσενέγκαντος τόσον εἰς τὴν καθόλου Οἰκουμένικὴν Κίνησιν καὶ τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν, ὅσον καὶ εἰς τὴν εὐρυτέραν κίνησιν καὶ προσπάθειαν συνεργασίας τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ Ὁμολογιῶν τῆς Δύσεως μετὰ τῆς Ὁρθοδοξίας, ἧς ὑπῆρξεν, ὁ ἀείμνηστος, ἐνθερμος φίλος καὶ θαυμαστής. Ὁ Σεβασμιώτατος Πρόεδρος ἐκάλεσε τοὺς Συνέδρους, ὅπως ἐγχειρόμενοι, προσευχηθῶσιν ὑπὲρ αὐτοῦ.

Μετὰ ταῦτα ὁ Σεβασμιώτατος Πρόεδρος προτείνει ὅπως γένηται συλληπητήριον τηλεγράφημα τῆς Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς τῷ Γενικῷ Γραμματεῖ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν κ. Εὐγενίῳ Μπλαίηκ, ὅπερ καὶ γίνεται ὁμοφώνως ἀποδεκτόν.

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Λένινγκρανδ καὶ Νόβογκορδ κ. Νικόδημος προτείνει, ὅπως ἀνάλογον συλληπητήριον τηλεγράφημα ἀποσταλῆ καὶ τῇ χήρᾳ τοῦ ἀειμνήστου, ὅπερ ὡσαύτως γίνεται ἀποδεκτόν, ἀνατίθεται δὲ τῇ Γραμματεῖα ὅπως διενεργήσῃ τὰ δέοντα.

γ) Μετὰ χαρᾶς ἀναγγέλλει τὴν πληροφορίαν περὶ τῆς ἐναγχος γενομένης ἐκλογῆς νέου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Μακαριωτάτου κ. Νικολάου, τοῦ ἀπὸ Εἰρηνουπόλεως, καὶ συγχαίρει τῇ παρουσίᾳ ἐν τῇ Συνεδρίᾳ Ἀντιπροσωπεῖα τῆς Ἐκκλησίας ταύτης ἐπὶ τῇ ἀποκτήσει καλοῦ Ποιμένου, τῇ ἐπιστάσει τοῦ Παναγίου Πνεύματος. Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Νουβίας κ. Συνέσιος, Ἀρχηγὸς τῆς Ἀντιπροσωπεῖας τῆς Ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας, εὐχαριστεῖ τῷ Σεβ. Προέδρῳ ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς αὐτοῦ λόγοις ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Μάρκου καὶ ὑπὲρ τοῦ νέου αὐτῆς Προκαθημένου.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ Σεβασμιώτατος Πρόεδρος ἀναγγέλλει, ὅτι συνετάχθη καταλλήλως καὶ ἐνεκρίθη ὑπὸ τῶν Ἀρχηγῶν τῶν Ἀντιπροσωπειῶν τὸ πρὸς τοὺς Προκαθημένους τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν κείμενον τηλεγραφήματος ὄπερ καὶ ἀναγιγνώσκει ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μύρων κ. Χρυσόστομος, ἔχον οὕτω:

«Σήμερον, Κυριακὴν Πεντηκοστῆς, Διορθόδοξος Ἐπιτροπὴ ἡμῶν ἐπικλήσει Παρακλήτου, ἤρξατο ἐργασιῶν αὐτῆς. Χαρᾶ καὶ εὐλαβείᾳ γνωρίζοντες τοῦτο Ὑμετέρα Παναγιότητι (ἢ Μακαριότητι), ἐπικαλούμεθα ἐφ' ἡμᾶς καὶ προκείμενον ἡμῖν σπουδαῖον ἔργον θεοδέκτους προσευχὰς καὶ ἀγίαν εὐλογίαν Αὐτῆς.

Μητροπολίτης Χαλκηδόνος Μελίτων, Πρόεδρος».

Τοῦ κειμένου τούτου γενομένου ἀποδεκτοῦ ὑπὸ τῆς Ὀλομελείας, ἀνατίθεται τῇ Γραμματείᾳ ἢ διεκπεραίωσις αὐτοῦ.

Ἀκολουθῶς ὁ Σεβ. Πρόεδρος προτείνει τῇ Ὀλομελείᾳ, ὅπως Ἀντιπροσωπεῖα ἐκ τῶν Ἀρχηγῶν τῶν Ἀντιπροσωπειῶν, κατὰ βούλησιν, μεταβαίνουσα πρῶτον εἰς τὴν ἐν Γενεύῃ Ἐδραν τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, ἐπισκεφθῆ ἔθιμοτυπικῶς τὸν Αἰδεσιμολ. Γεν. Γραμματέα αὐτοῦ Δρα Εὐγένιον Μπλαίηκ, καὶ δεύτερον μεταβαίνουσα εἰς τὴν ἔδραν τοῦ Κονιστωρίου τῆς Καλβινικῆς Ἐκκλησίας τῆς Γενεύης, ποιήσῃται ἔθιμοτυπικὴν ἐπίσκεψιν ταῖς ἐπισήμοις Ἀρχαῖς τῆς Ἐκκλησίας ταύτης.

Τούτου ἀποδεκτοῦ γενομένου, ἀνατίθεται τῷ ἐπὶ τῆς ὀργανώσεως τοῦ Συνεδρίου ἐντεταλμένῳ Αἰδεσιμολ. Πρωτοπρεσβυτέρῳ κ. Γεωργίῳ Τσέτση ὅπως συνεννοηθῆ καταλλήλως μετὰ τῶν ἀρμοδίων διὰ τὴν πραγματοποιήσιν τῶν ἐπισκέψεων τούτων.

Μετὰ ταῦτα ὁ Σεβ. Πρόεδρος συνεχίζει τὴν ἀνάγνωσιν τῆς Εἰσηγήσεως αὐτοῦ ὡς ἀκολουθῶς:

«Γ) Ἡ ἐξέτασις τοῦ τρόπου τῆς συστηματικωτέρας καὶ πληρεστέρας ὀρθοδόξου προσφορᾶς εἰς τὸ ἔργον τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν γενικῶς, καὶ ἰδίᾳ ἐν ὄψει τῆς ἐν Οὐψάλῃ Δ' Γενικῆς Συνελεύσεως αὐτοῦ.

Ἐθεωρήσαμεν ἀπαραίτητον, ὅπως ἀσχοληθῶμεν, ἐν διορθοδόξῳ διαβουλεύσει καὶ ὑπευθυνότητι, ἐπὶ τοῦ θέματος τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, διότι εἶναι πλέον ἢ καιρός, ἵνα ἡ Ὁρθοδοξία ἀποκτήσῃ καὶ ἐντόνως ἐκφράσῃ τὴν ἑαυ-

τῆς συνείδησιν ὡς καιρίου καὶ ἀποφασιστικοῦ παράγοντος τοῦ Συμβουλίου τούτου, παράγοντος ἔχοντος εὐθύνας καὶ χρέη, ἀλλὰ καὶ δικαιώματα πρὸς διακονίαν.

Οἱ λόγοι εἶναι προφανεῖς. Ἡ Ὁρθοδοξία, κατὰ γενικὴν ἀναγνώρισιν, ἤδη ἀπὸ τοῦ ἔτους 1920, διὰ τῆς γνωστῆς Ἐγκυκλίου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἔρριψεν, ἐν μέσῳ ἐνὸς διηρημένου καὶ ἀλληλοσπαρασσομένου Χριστιανισμοῦ, πρώτη τὴν ἀγίαν ἰδέαν τῆς οἰκουμενικῆς ὀργανώσεως αὐτοῦ εἰς Κοινωνίαν Ἐκκλησιῶν. Δὲν θριαμβολογοῦμεν. Ἱστορίαν καὶ ἀλήθειαν λέγομεν. Ὁ Ὁρθοδοξία, ἐξ ἄλλου, ὑπὲρ τὸ μέτρον, ὃ ἐπέβαλον αὐτῇ αἱ ἀπὸ τῶν ἰδιοτροπιῶν τῆς Ἱστορίας ἐξελίξεις καὶ κατὰ τόπους συνθῆκαι πρὸς κράτησιν ὑψωμένου τοῦ Σταυροῦ καὶ ζώσης τῆς χριστιανικῆς μαρτυρίας κατὰ Ἀνατολάς, συνέβαλεν ἀπ' ἀρχῆς καὶ εἰς ἐποχὴν ἔτι, καθ' ἣν ἡ Δύσις ἐν χριστιανικῇ ἀνέσει διατελοῦσα, μόνον σποραδικῶς συνελάμβανε τὴν ἰδέαν τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως καὶ μετεῖχεν αὐτῆς, ἡ Ὁρθοδοξία συνέβαλε, λέγομεν, θετικῶς καὶ μετὰ συνεπειᾶς, εἴτε διὰ μόνου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, εἴτε καὶ διὰ τῆς συμμετοχῆς ἐνίων δυναμένων κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, εἰς τὴν θεμελίωσιν, τὴν καλλιέργειαν καὶ τὴν ἀνάπτυσιν τῆς οἰκουμενικῆς ἰδέας καὶ κινήσεως, μέχρις αὐτῆς τῆς ἰδρύσεως τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν. Ὅχι δὲ μόνον τοῦτο. Ἡ Ὁρθοδοξία, διὰ τῆς συμμετοχῆς αὐτῆς εἰς τὴν Οἰκουμενικὴν Κίνησιν καὶ εἰς τὴν ἴδρυσιν τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, ἔδωκεν εἰς αὐτάς τὸν οἰκουμενικὸν αὐτῶν χαρακτήρα.

Τί ἄλλο θὰ ἦσαν ἡ Οἰκουμενικὴ Κίνησις καὶ τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν ἄνευ τῆς Ὁρθοδοξίας; Ἀπλῶς καὶ μόνον μία εὐρυτέρα παμπροτεσταντικὴ ὁμοσπονδία. Λέγομεν τοῦτο, ἵνα ὑπογραμμίσωμεν τὴν ἣν κατέχομεν οἱ Ὁρθόδοξοι λίαν ὑπεύθυνον θέσιν ἐν τῷ Παγκοσμίῳ Συμβουλίῳ τῶν Ἐκκλησιῶν.

Σήμερον μάλιστα, ὅτε, ἀπὸ τῆς Γ' ἐν Νέῳ Δελχί Γενικῆς Συνελεύσεως τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, τῇ σταθερᾷ ἐπιμονῇ καὶ πρὸς πάσας τὰς κατευθύνσεις ἐνεργείᾳ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρου τοῦ Α', ὅλαι σχεδὸν αἱ ἐπὶ μέρους Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι μετέχουσι τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν ὡς Μέλη αὐτοῦ, ἡ ὑπεύθυνος αὕτη θέσις ἀποβαίνει ἔτι σοβαρωτέρα, μέχρι τοῦ σημείου νὰ καθιστᾷ πλέον τὴν Ὁρθοδοξίαν ὑπόλογον τόσον ἐναντι τοῦ ἑαυτῆς κόσμου, ὅσον καὶ ἐναντι τοῦ καθόλου Χριστιανισμοῦ, ἐν τούτῳ: ἄν

καὶ κατὰ πόσον ἀνταποκρίνεται αὕτη εἰς τὴν μεγίστην εὐθύνην αὐτῆς. Ἡ ἀπάντησις, ἀτυχῶς, εἶναι, ὅτι καίτοι ἡ Ὁρθοδοξία ἐν τῷ Παγκοσμίῳ Συμβουλίῳ τῶν Ἐκκλησιῶν ἀντιπροσωπεύει τὴν μεγαλύτεραν εἰς διαστάσεις Ἐκκλησίαν, ἐν τούτοις οὐδένα σχεδὸν ἐν αὐτῷ σοβαρὸν λόγον διαδραματίζει, κυρίως ἐπὶ μεγίστη ζημίᾳ τοῦ οἰκουμενικοῦ χαρακτήρος τοῦ Συμβουλίου. Καὶ εἶναι γεγονὸς ἀναμφισβήτητον, ὅτι τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν σήμερον κατὰ 99% ἐλέγχεται ὑπὸ τοῦ Προτεσταντισμοῦ καὶ φέρει ἔντονον τὴν σφραγίδα αὐτοῦ. Δὲν λέγομεν, ὅτι τοῦτο θὰ ἔδει ἵνα ἀποθαρρύνῃ τὴν Ὁρθοδοξίαν. Διότι αὕτη ἀνέκαθεν μετὰ βαθείας χριστιανικῆς ἀγάπης συνέζησε καὶ συνειργάσθη μετὰ τοῦ Προτεσταντικοῦ κόσμου καὶ ἔχει σαφῆ τὴν συνείδησιν, ὅτι ἐν οἰωδότηνι ποσοστῷ μετέχει οἰασδήτινος χριστιανικῆς κινήσεως ἔχει *ἀποστολὴ μαρτυρίας ἐν διακονίᾳ*.

Τοῦτο ὅμως, πάλιν, δὲν ἀπαλλάσσει τὴν Ὁρθοδοξίαν τῆς εὐθύνης αὐτῆς ἐναντι ἑαυτῆς καὶ τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως, δὲν δικαιολογεῖ τὸ γεγονός, ὅτι αὕτη μετέχει, ἔτι καὶ σήμερον, τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν *σχεδὸν συμβολικῶς*, ὅτι δὲν ἐπηρεάζει ἀποφασιστικῶς τὴν οὐσίαν καὶ τὴν διατύπωσιν τῶν θεολογικῶν κειμένων καὶ τῶν ἀποφάσεων αὐτοῦ, καὶ ὅτι οὐσιαστικῶς ἀπουσιάζει ἀπὸ κεντρικῆς διοικήσεως αὐτοῦ, καθότι τὸ ποσοστὸν τῆς συμμετοχῆς τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας εἰς τὸ ὑπεύθυνον προσωπικὸν τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν εἶναι κατώτερον τοῦ μηδαμινοῦ. Ὅμιλοῦν οἱ ἀριθμοί. Ἐν τῷ ὄλῳ ἐκ 300 περίπου προσώπων ἀπαρτιζομένῳ μηχανισμῷ προσωπικοῦ τῆς Ἐδρας τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν ὑπεύθυνοι Ὁρθόδοξοι ὑπάλληλοι εἶναι μόνον τέσσαρες.

Τὴν πικρὰν ἀποκαλυπτικὴν ταύτην ἀλήθειαν καὶ τὴν ἐξ αὐτῆς δυσφορίαν τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας δὲν τονίζομεν τὸ πρῶτον ἐνταῦθα. Ὑπὸ τὸ πνεῦμα τοῦτο ὠμιλήσαμεν ἤδη μετὰ παρρησίας κατὰ τὴν ἐν Ἐνούγκου τῆς Νιγηρίας σύνοδον τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, ὑποστηριχθέντες τότε ὑπὸ ἀδελφῶν ὀρθόδοξων μελῶν τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς. Καὶ ἐλάβομεν τότε διαβεβαίωσιν τοῦ τότε Γενικοῦ Γραμματέως Δρος Βίσσερ Τούφτ, ὅτι θὰ ἐλαμβάνετο σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν ἡ ἀξίωσις ἡμῶν, ὅπως παραχωρηθῶσι πλείονες θέσεις ἐν ταῖς τάξεσι τοῦ ἀνωτέρου προσωπικοῦ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν.

Ἄτυχῶς ὁμως, ἀργότερον, ἢ πρόσληψις περισσοτέρων Ὁρθοδόξων εἰς τὰς τάξεις τοῦ προσωπικοῦ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν συνεδέθη πρὸς τὰς οἰκονομικὰς δυνατότητας τοῦ Συμβουλίου καὶ πρὸς τὴν ἀναλογίαν τῆς οἰκονομικῆς συμβολῆς τῶν Ἐκκλησιῶν - Μελῶν εἰς τὸν προϋπολογισμόν αὐτοῦ, τοῦθ' ὅπερ εἶναι κριτήριον, καθ' ἡμᾶς, ἀπαράδεκτον.

Ἄλλὰ ποῖος κυρίως εὐθύνεται διὰ τὴν ἐπὶ τοιαύτης βάσεως ἐκτίμησιν τῶν πραγμάτων; Πρῶτοι ἡμεῖς οἱ Ὁρθόδοξοι. Καὶ ἐξηγούμεθα: Ἄτυχῶς, ἡμεῖς οἱ Ὁρθόδοξοι ἔχομεν δώσει εἰς τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν τὴν ἐντύπωσιν τῶν πτωχῶν συγγενῶν. Ἴσως πολλοὶ ἐξ ἡμῶν νὰ εἴμεθα πτωχοί. Ἐπ' οὐδενὶ ὁμως λόγῳ ἐπιτρέπεται ἡ σχέσις τῆς εὐθύνης ἡμῶν καὶ τῆς θέσεως ἡμῶν ἐν τῷ Παγκοσμίῳ Συμβουλίῳ τῶν Ἐκκλησιῶν νὰ διέρχηται κυρίως διὰ τοῦ Τμήματος Διεκκλησιαστικῆς Βοηθείας.

Δὲν ἀποκρούομεν οἰανδήποτε χριστιανικὴν βοήθειαν πρὸς τοὺς ἐπιδεομένους τοιαύτης, ἀλλ' οὐχὶ μέχρι τοῦ σημείου ἐκείνου, καθ' ὃ ἡ βοήθεια αὕτη θὰ ἐσήμαινε τὸν κυριώτερον λόγον συνδέσεως μιᾶς ἐπὶ μέρος Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας πρὸς τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν.

Ἐὰν θὰ ὑπῆρχε ποτὲ δεσμός ἔστω καὶ μιᾶς ἐπὶ μέρος Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας πρὸς τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν ἐπὶ τῷ λόγῳ καὶ μόνῳ τῆς ἀποδοχῆς παρ' αὐτῆς ἐλεημοσύνης, παρ' ὅλον τὸν σεβασμὸν ἡμῶν πρὸς τὴν ἀνάγκην, θὰ προεβαίνομεν εἰς ἔκκλησιν πρὸς ἀπάσας τὰς ἀδελφὰς Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας, καὶ αὐτὰς ἔτι τὰς μᾶλλον πενεστέρας, ὅπως τοῦλάχιστον, ἐπὶ διετίαν οὐδεμία Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, καίτοι δικαιούται τοῦτο, ἀποδεχθῆ οἰανδήποτε βοήθειαν παρὰ τοῦ Τμήματος Διεκκλησιαστικῆς Βοηθείας, δίδοντες οὕτω ἡμεῖς τὴν εὐκαιρίαν βοηθείας πρὸς λαοὺς ἔτι πενεστέρους, κυρίως ὁμως ἐπὶ τῷ σκοπῷ, ὅπως συγκεντρωθῶσι τὰ ἐνδιαφέροντα ἀπασῶν τῶν ἐπὶ μέρος Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἔστω καὶ τῶν ἐν στερήσεσιν, εἰς τὸ κύριον θέμα, ἤτοι τὴν ἀνάλογον ὑπεύθυνον ὀρθόδοξον συμμετοχὴν εἰς τὸ καθόλου ἔργον τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν.

Ὡς πρὸς τὴν ἐτέραν ἄποψιν, ὅτι ἡ συμμετοχὴ εἰς τὸ προσωπικὸν τοῦ Συμβουλίου θὰ ἔδει νὰ κριθῆ βάσει τῆς ἀναλογίας τῆς οἰκονομικῆς συμβολῆς ἐκάστης Ἐκκλησίας, αὕτη εἶναι ἀπαράδεκτος ὑφ' ἡμῶν, διότι τοιαύτη ἀναλογία οὐδὲ καὶ παρ' αὐτοῖς

τοῖς κοσμικοῖς διεθνεσὶν ὀργανισμοῖς ἀπαντᾶται, πολλῶ δὲ μᾶλλον παρά τοῖς χριστιανικοῖς.

Ἄλλὰ ποῖος εὐθύνεται διὰ τὴν ὄλην ταύτην κατάστασιν πραγμάτων; Βεβαίως καὶ μία διάχυτος ἐν τοῖς κόλποις τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν νοοτροπία, ὅτι οἱ Ὁρθόδοξοι δὲν ἔχουσι κύριον λόγον ἐν τοῖς ἀφορῶσιν εἰς τὰ οὐσιώδη τοῦ Συμβουλίου. Κυρίως ὁμως ὑπεύθυνοι εἴμεθα αἱ τὴν Ὁρθοδοξίαν συνιστῶσαι ἐπὶ μέρους Ἐκκλησίαι διὰ τὴν, ἐπιτραπέιτω μοι, ἐλαφρὰν πολλὰκις ἐκδοχὴν τῆς ἐν τῷ Συμβουλίῳ θέσεως ἡμῶν, διὰ τὴν ἀσυντόνιστον ἐν αὐτῷ παρουσίαν ἡμῶν, διὰ τὴν παραμέλησιν τῆς συστηματικῆς ὑφ' ἡμῶν τούτων μελέτης καὶ ὀργανώσεως τῆς πληρεστερας προσφορᾶς ἡμῶν εἰς τὸ ἔργον τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως.

Ἄλλὰ πλέον ἢ ἐπέστη ἡ ὥρα νὰ λάβωμεν συνείδησιν τῆς εὐθύνης ἡμῶν ὡς συνόλου Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας ἐν τῷ Παγκοσμίῳ Συμβουλίῳ τῶν Ἐκκλησιῶν. Ὅχι πρὸς διεκδίκησιν δικαιωμάτων, ἀλλὰ πρὸς διαφώτισιν, πληρεστεραν ἄσκησιν τοῦ καθήκοντος ἡμῶν τῆς ἐν αὐτῷ διακονίας.

Λέγοντες ταῦτα ἔχομεν ὑπ' ὄψει καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ συμφέρον τοῦ μέλλοντος τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως.

Ἡ Οἰκουμενικὴ Κίνησις, καὶ συνεπῶς καὶ ὁ κύριος φορεὺς αὐτῆς, τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν, εὐρίσκονται σήμερον ἐνώπιον μιᾶς σοβαρᾶς κρίσεως. Ἡ εἰς ὀριζόντειον γραμμὴν ἀνάπτυξις καὶ ἐπέκτασις τῆς Κινήσεως καὶ τοῦ Συμβουλίου εἶναι ἀντιστρόφως ἀνάλογος πρὸς τὴν κατὰ κάθετον γραμμὴν, τὴν εἰς βάθος αὔξησιν καὶ ὠρίμανσιν αὐτῶν. Ἐπικρέμαται ὁ κίνδυνος τῆς στατικότητος. Τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν κινδυνεύει νὰ ἀποβῆ μία μεγάλη γραφειοκρατικὴ μηχανή, κηδομένη, ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον, τῆς ἐπιβιώσεως αὐτοῦ ὡς τοιαύτης, καὶ νὰ ἀπωλέσῃ πᾶν νόημα κινήσεως, ἐνῶ τὸ κύριον χαρακτηριστικόν, αὐτὸς οὗτος ὁ λόγος ὑπάρξεως τοῦ οἰκουμενισμοῦ, δέον νὰ εἶναι ἡ κίνησις, ἡ δυναμικὴ πρόοδος.

Ἐν ὄψει τῶν κινδύνων τούτων καὶ τῶν συναφῶν πρὸς τούτους συμφερόντων τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, ἡμεῖς οἱ Ὁρθόδοξοι, ὡς ἑταῖροι αὐτοῦ, ἐκ τῶν μᾶλλον ὑπευθύνων καὶ λόγον ἔχόντων ἐν πλήρει συνειδήσει τῆς εὐθύνης ἡμῶν, δέον νὰ μελετήσωμεν σοβαρῶς καὶ διορθοδόξως τοὺς τρόπους τῆς βελτιώσεως τῶν συνθηκῶν καὶ τῶν ὄρων, ὑφ' οὓς

θὰ προσφέρωμεν πληρεστέραν ὑπηρεσίαν εἰς τὸ Συμβούλιον ἡμῶν τοῦτο.

Πρὸς τοῦτο προτείνομεν, ὅπως διορθοδόξως μελετηθῶσι καὶ ὀργανωθῶσι τὰ ἑξῆς:

α) Ἡ στενωτέρα συνεργασία τῶν παρὰ τῷ Παγκοσμίῳ Συμβουλίῳ τῶν Ἐκκλησιῶν μονίμων ἀντιπροσώπων τῶν ἐπὶ μέρους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

β) Ἡ ἀπὸ κοινῆς διορθοδόξου ἐνεργείας ἐπιδίωξις διορισμοῦ ὀρθοδόξων θεολόγων εἰς καιρίας ὀργανικὰς θέσεις τῆς Ἐδρας τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν.

γ) Ἡ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον συστηματικὴ κατάρτισις καὶ ἀνάδειξις ἱκανῶν ὀρθοδόξων στελεχῶν.

δ) Ἡ διορθόδοξος ἐπιδίωξις προσδόσεως ἐντονωτέρου ὀρθοδόξου χαρακτήρος εἰς τὰς λατρευτικὰς ἐκδηλώσεις τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν.

ε) Ἡ περιοδικὴ συνάντησις καὶ συνεργασία τῶν παρὰ τῷ Παγκοσμίῳ Συμβουλίῳ τῶν Ἐκκλησιῶν ὀρθοδόξων μονίμων ἀντιπροσώπων καὶ ὀρθοδόξων θεολόγων, τῶν μετεχόντων εἰς τὰς διαφόρους θεολογικὰς Ἐπιτροπὰς τοῦ Συμβουλίου, ἐπὶ τῷ σκοπῷ ἐξυπηρετήσεως τοῦ οἰκουμενικοῦ χαρακτήρος αὐτοῦ, διὰ τοῦ ἐπιρρασμοῦ ὀρθοδόξως τῶν ἐκ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν ἐξερχομένων κειμένων καὶ μελετῶν. Καὶ τέλος,

στ) Εἰδικώτερον, ὡς πρὸς τὸν ρόλον τῆς Ὁρθοδοξίας κατὰ τὴν ἐν Οὐψάλῃ Δ' Γενικὴν Συνέλευσιν τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, τὴν ἐξασφάλισιν ἐνιαίας ὀρθοδόξου ἐμφανίσεως κατ' αὐτήν, διὰ τῆς ἐπὶ τὸ αὐτὸ συναντήσεως, διαρκουσῶν τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως, τῶν ἐν αὐτῇ ὀρθοδόξων ἀντιπροσώπων τακτικῶς, πρὸς ἀμοιβαίαν ἐνημέρωσιν ἐπὶ τῶν διεξαγομένων ἐν τοῖς διαφόροις Τμήμασι συζητήσεων καὶ πρὸς καθορισμὸν καὶ διατύπωσιν ἐνιαίας ὀρθοδόξου θέσεως ἐπὶ κεφαλαιώδους σημασίας θεολογικῶν ζητημάτων.

Ὅθεν προτείνομεν ὅπως, ὑπὸ τὸ φῶς τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθέντων, τμῆμα τῆς Ἐπιτροπῆς ἡμῶν ταύτης ἐπισταμένως μελετήσῃ τὸ σπουδαῖον τοῦτο ζήτημα καὶ εἰσηγηθῇ ἡμῖν τὸ ἄριστον ἐν προκειμένῳ δέον γενέσθαι, ἐν τῷ συμφέροντι τῆς τε Οἰκουμενικῆς Κινήσεως καὶ τῆς Ὁρθοδοξίας.

Σεβασμιώτατοι καὶ τιμιώτατοι Σύεδροι,

Κατακλείοντες ἐνταῦθα τὴν ταπεινὴν ταύτην εἰσηγήσιν ἡμῶν, εὐχαριστοῦμεν ἐνθέρμως Ὑμῖν ἐπὶ τῇ εὐμενεῖᾳ καὶ τῇ

ὑπομονῇ τῆς ἀκροάσεως, καὶ ἐν ἐπιλόγῳ λέγομεν Ὑμῖν:

Ἡ Διορθόδοξος αὕτη Ἐπιτροπή, ἡ συγκληθεῖσα ὑπὸ τῆς κατ' Ἀνατολᾶς Μιᾶς, Ἀγίας Ὁρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας, ἀνεδέχθη μεγάλας καὶ ἱστορικὰς εὐθύνας ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ κόσμου. Οἱ πάντες ἀναμένουσι σπουδαῖόν τι ἐξ αὐτῆς. Ὁ Ἅγιος Θεὸς —τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ θελήματος Αὐτοῦ, ἡ Ἐκκλησία— τὴν ἐν τῇ ἐκπληρώσει ὑφ' ἡμῶν τοῦ Θεοῦ θελήματος δικαίωσιν τῆς πρὸς ἡμᾶς ἐντολῆς αὐτῆς, καὶ ὁ κόσμος-φῶς, παραμυθίαν καὶ ἐλπίδα.

Ἐξω τῆς Αἰθούσης ταύτης, οἱ πιστοὶ ἀναμένουσιν ἀναθέρμανσιν, οἱ ἀδιάφοροι μίαν νέαν εὐκαιρίαν, καὶ οἱ πλειότεροι πάντων, οἱ ἀνώνυμοι, οἱ ἐν ἀναζητήσει προσανατολισμοῦ, μίαν ὀδηγητικὴν φωτεινὴν στήλην παρὰ τῆς Ὁρθοδοξίας.

Καὶ ἰδοὺ ἡμεῖς ἐνταῦθα, οἱ καταστάντες ὑπεύθυνοι νὰ θερμάνωμεν ἢ νὰ ψυχρᾶνωμεν τὴν πίστιν, νὰ ἐλκύνωμεν ἢ νὰ ἀπομακρύνωμεν τοὺς ἀδιαφόρους, νὰ ἀνάψωμεν ἢ νὰ σβύσωμεν τὸ φῶς διὰ τοὺς πολλοὺς, νὰ δώσωμεν ἐλπίδα ἢ νὰ ἀπογοητεύσωμεν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸν κόσμον.

Ἄς χωρήσωμεν εἰς τὸ προκείμενον ἡμῖν ἅγιον ἔργον ἐν τῷ ὑπερτάτῳ τούτῳ αἰσθήματι τῆς εὐθύνης ἡμῶν ἐναντι Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἐν τῇ πλήρει γνώσει, ὅτι δυνάμεθα νὰ καταστήσωμεν τὴν συνάντησιν ἡμῶν ταύτην σταθμὸν ἱστορικὸν πρὸς τὰ πρόσω ἐν τῇ πληρώσει τοῦ σχεδίου τοῦ Θεοῦ, ἢ σταθμὸν ἱστορικὸν τῆς ἀνικανότητος καὶ ἀναξιότητος ἡμῶν, ὅπως γίνωμεν ὄργανα τοῦ Θεοῦ θελήματος.

Συνειδότες, ὅτι ὁ Πατὴρ εἶναι ἐν ἡμῖν, ὅτι ὁ Υἱὸς εἶναι ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν, καὶ ὅτι ἐφορεύει ἐφ' ἡμᾶς τὸ Πανάγιον Πνεῦμα, ἀλλὰ καὶ ὅτι συμπάρεδρος ἔσται ἡμῖν ὁ πειράζων τὸν Θεὸν καὶ τὴν εἰκόνα Αὐτοῦ, τὸν ἄνθρωπον, ὑπὸ ποικίλους τρόπους καὶ μορφάς, ἀφήσωμεν αὐτὸν ὡς ὁ Πέτρος ὀπίσω, καὶ ὀδεύσωμεν πρόσω μετὰ τοῦ Σωτῆρος, ὡς λόγον ἀποδώσοντες Αὐτῷ, Κυρίῳ καὶ Κριτῇ ὄντι τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ἱστορίας, καὶ ἐν Ἐαυτῷ ἀνακεφαλαιοῦντι τὰ πάντα ἐν τοῖς ἐσχάτοις.

Ὅθεν, σφραγίσωμεν ἑαυτοὺς καὶ ἀλλήλους καὶ τὸ ἀνατεθὲν ἡμῖν ἅγιον ἔργον τῷ σημείῳ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, λέγοντες τὸ τῶν Πατέρων ἡμῶν: Ἰησοῦς Χριστὸς νικᾷ.

Αὐτῷ ἡ νίκη καὶ ἡ δόξα. Ἀμήν».

Ἄμα τῷ πέρατι τῆς ἀναγνώσεως, ὁ Σεβασμιώτατος *Πρόεδρος*

παρακαλεῖ τοὺς Συνέδρους ὅπως ἐκφράσωσι τὰς ἐπὶ τοῦ ἔργου γενικῶς τῆς Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς σκέψεις καὶ ἀπόψεις αὐτῶν, ἵνα, ἐν συνεχείᾳ, ἡ Ὀλομέλεια χωρήσῃ εἰς τὴν κατὰ Ὑποεπιτροπὰς ἐργασίαν αὐτῆς.

Πρῶτος λαμβάνει τὸν λόγον ὁ Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Βρυξελλῶν κ. Βασίλειος, τῆς Ἀντιπροσωπείας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσσίας, ὅστις καὶ λέγει, ὅτι τὰς μὲν γενικὰς ἐπὶ τοῦ ὅλου θέματος ἀπόψεις τῆς Ἀντιπροσωπείας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσσίας θὰ ἐκθέσῃ ὁ Σεβ. Ἀρχηγὸς αὐτῆς, ὅστις ἀπουσιάζει τὴν στιγμὴν ταύτην, αὐτὸς δὲ ἐπιθυμεῖ νὰ προβῇ εἰς γενικὰς μόνον τινὰς παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν ἐν τῇ εἰσηγήσει τοῦ Σεβ. Προέδρου θιγομένων ζητημάτων. Καὶ ἐπιλέγει ἐπὶ λέξει τὰ ἑξῆς:

«Ἐκτιμῶ τὴν σπουδαίαν καὶ βαθυστόχαστον εἰσήγησιν τοῦ Σεβ. Προέδρου ἡμῶν, ἥτις καὶ ρίπτει πολὺ φῶς εἰς τὸ ὅλον ἔργον ἡμῶν ἐνταῦθα. Ἐπιτραπέϊτω μοι ὅμως, ὅπως εἰς τινὰ σημεῖα ἴδω τὰς ἀπόψεις μου, ἀφισταμένας πῶς ἀπὸ τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἀναπτυσσομένων, κυρίως ἀπὸ νοητικῆς καὶ αἰσθηματικῆς πλευρᾶς. Οὕτω τυγχάνει ἀναντίρρητον, ὅτι ἀνομολογεῖται ὑπὸ τοῦ Σεβ. Προέδρου ἡ ἀξία καὶ βαρύτης τοῦ παρελθόντος τῆς Ὁρθοδοξίας, ὡς κεφαλαίου πολυτίμου διὰ τὴν τήρησιν καὶ διαφύλαξιν τῆς πίστεως ἡμῶν ἀλωβήτου ἀπὸ παντὸς κινδύνου καὶ πάσης ἀλλοιώσεως, ἐν τούτοις παρατηρεῖται μονομέρειά τις εἰς τοὺς χαρακτηρισμοὺς τοῦ παρελθόντος τούτου ὡς «φανατικοῦ, μισαλλοδόξου, ἀπομονωτιστικοῦ, ἀλληλοὑπονομευτικοῦ» κ.λπ., αἱ δὲ εὐθύνη ἐκ τῶν διαιρέσεων καὶ σχισμάτων τοῦ παρελθόντος δὲν ἀποδίδονται ἀντικειμενικῶς εἰς οὓς ἔδει νὰ ἀποδοθῶσιν, ἀλλὰ ἐμφανίζεται τάσις τις συμμετοχῆς εἰς ταῦτα καὶ ἀπὸ μέρους τῆς ἡμετέρας Ἀγίας Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἄλλ' εἶναι γνωστὸν, ὅτι τὴν εὐθύνην τοῦ Σχίσματος ἔχει ἀποκλειστικῶς ἡ Ρώμη, διότι θεολογικῶς καὶ ἱστορικῶς δέον νὰ ἀνομολογηθῇ, ὅτι τὸ Πατριαρχεῖον τῆς Ρώμης ἀπεσχίσθη ἐκ τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ἡ Ὁρθοδοξία ἔχει τὴν πληρότητα τῆς χάριτος καὶ τῆς ἀληθείας. Λέγομεν τοῦτο χωρὶς νὰ θριαμβολογῶμεν. Ἀπλῶς τὴν ἀλήθειαν λαλοῦμεν, ἵνα χρησιμοποιήσω τὴν ἔκφρασιν τοῦ Ἀγίου Προέδρου. Ἡ Ρώμη ἔχει τὴν εὐθύνην τοῦ Σχίσματος μὲ τὰς εἰς ἃς ὑπέπεσε κατὰ καιροὺς πλάνας, μὲ τοὺς νεωτερισμοὺς περὶ τὴν πίστιν, μὲ τὰς προσθήκας εἰς τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως, κ.λπ. κ.λπ.

Εἰς τὴν ἄρσιν τῶν Ἀναθεμάτων δὲν ἤρθη τὸ Σχίσμα, ἀλλὰ τὰ συμπτώματα τοῦ Σχίσματος. Οἱ δὲ μετὰ τὸ Σχίσμα πρόμαχοι τῆς Ὁρ-

θοδοξίας δὲν ἦσαν ποσῶς φανατικοὶ ἢ μισαλλόδοξοι ἢ ἀπομονωτισταί. Ἐρωτᾶται ὄντως ἐὰν ὁ Μάρκος ὁ Εὐγενικός ὑπῆρξεν εἰς ἥρωσ τῆς Ὁρθοδοξίας ἢ εἰς τῶν τοιούτων φανατικῶν». Ὡς πρὸς τὸ Γ' σημεῖον τῆς εἰσηγήσεως τοῦ Σεβ. Προέδρου ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Βρυξελλῶν λέγει, ὅτι συμφωνεῖ πλήρως πρὸς πάντα τὰ περὶ Π.Σ.Ε. λεγόμενα. «Ἐν σημεῖον, εἰς ὃ ἐπὶ πλέον θέλω νὰ ἐπιστήσω τὴν προσοχὴν τῶν ἀδελφῶν Συνέδρων, λέγει, εἶναι, ὅτι ὁ Ὄργανισμὸς οὗτος δὲν διατρέχει μόνον τὸν κίνδυνον τῆς ἀπορροφῆσεώς του ἀπὸ τὸν ὄγκον τῆς γραφειοκρατίας καὶ τοῦ στατισμοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐπαπειλεῖται ἀπὸ τὴν ἐμφάνισιν ἐντὸς τῶν κόλπων αὐτοῦ τῶν νέων θεολογικῶν ρευμάτων, τῶν λυμαιομένων ἐν τῇ Δύσει τὸν Χριστιανισμὸν καὶ τὰς Ἐκκλησίας, ὡς εἶναι τὰ ρεύματα τῆς ἀρνήσεως τοῦ προσωπικοῦ Θεοῦ, τῆς Θεότητος τοῦ Ἰησοῦ καὶ τῆς μελλούσης ζωῆς, ἤτοι τοῦ φαινομένου τοῦ ἀθέου Χριστιανισμοῦ. Τοῦτο ἀποτελεῖ ἐνδειξὴν κινδύνου ἐκκοσμικεύσεως τοῦ Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, διὸ καὶ ἡμεῖς οἱ Ὁρθόδοξοι Ἀντιπρόσωποι παρὰ τῷ Π.Σ.Ε., καὶ ἰδίᾳ παρὰ τῇ Δ' Γενικῇ Συνελεύσει αὐτοῦ ἐν Οὐψάλλῃ, ὀφείλομεν νὰ καταπολεμήσωμεν τὰ ρεύματα ταῦτα, ὡς ἀναλόγως εἰς ἀντιστοίχους περιπτώσεις ἔκαμνον οἱ Πατέρες τῆς πίστεως ἡμῶν».

Ὁ Σεβ. Πρόεδρος, ἀπαντῶν εἰς ταῦτα, εὐχαριστεῖ τῷ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπῳ Βρυξελλῶν κ. Βασιλείῳ καὶ ἐπιλέγει, ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ ἀπαντήσῃ εἰς τὰς πρώτας παρατηρήσεις αὐτοῦ. Ὄντως, λέγει, «εἰς τὸ κείμενον τῆς εἰσηγήσεώς μου (σελ. 6-7) ἀναφέρονται αἱ λέξεις, τὰς ὁποίας παραθέτει ὁ ἀδελφός, ἀλλὰ μία προσεκτικὴ ἀνάγνωσις τῆς παραγράφου ἐκείνης θὰ ἔπειθε τοῦτον, ὅτι οἱ μὲν χαρακτηρισμοὶ ἐκεῖνοι ἀναφέρονται εἰς ὀλόκληρον τὸν χριστιανικὸν κόσμον τῶν παρελθουσῶν ἐποχῶν, καὶ οὐχὶ εἰς μόνην τὴν Ὁρθοδοξίαν, εὐθύς ὁμως μετὰ τὴν παράγραφον ταύτην λέγεται ἐμφαντικῶς, ὅτι ἐν μέσῳ ἐνὸς τοιούτου κόσμου ἀκριβῶς ἡ Ὁρθοδοξία ἀνέλαβε ἀξιαγάστους πρωτοβουλίας πρὸς δημιουργίαν πραγματικῆς ἀτμοσφαιρας καταλλαγῆς, κατευνασμοῦ καὶ ἀδελφότητος. Καὶ ἄρα πάντα τὰ ἐν τῇ Εἰσηγήσει λεγόμενα ἔρχονται εἰς ἐπίρρωσιν τῆς πίστεως καὶ πεποιθήσεως τοῦ ὁμιλοῦντος περὶ τῆς εὐρύτητος τῶν ἀγαθῶν διαθέσεων καὶ τοῦ λυσιτελοῦς τῶν ἀναληφθεισῶν ὑπὸ τῆς Ὁρθοδοξίας πρωτοβουλιῶν ἐν κόσμῳ ἐπιμεμαρτυρημένως διαπνεομένῳ κατὰ καιροῦς ὑπὸ φανατισμοῦ καὶ μισαλλοδοξίας.

Ὡς πρὸς τὸ ἕτερον δὲ σημεῖον, καὶ ἡμεῖς, ὡς καὶ πᾶς Ὁρθόδοξος Ἱεράρχης, θεωροῦμεν τὴν Ἀγίαν Ὁρθόδοξον ἡμῶν Ἐκκλησίαν κεκτημένην τὴν πλήρη χάριν καὶ ἀλήθειαν. Ἀλλὰ ἀντιλαμβάνεται ὁ ἀδελφός, ὅτι δὲν ἤλθομεν ἐνταῦθα ἵνα διδάξωμεν Ὁρθόδοξον Κατήχησιν εἰς

Ὁρθοδόξους Θεολόγους, οὔτε δὲ καὶ νὰ ἀναπτύξωμεν τὴν Ἐκκλησιολογίαν ἡμῶν.

Ὡς πρὸς τὴν ἐρώτησιν δέ, ἐὰν οἱ ὑπερασπισταὶ τῆς πίστεως ἡμῶν ἐν τῇ ἱστορίᾳ εἶναι ὄντως τοιοῦτοι ἢ οὐ, λέγω, ὅτι μετὰ πολλῆς τῆς εὐλαβείας, τόσης, ὅσῃν ἔχει καὶ ὁ ἀδελφός, ἀναγνωρίζομεν τούτους ὡς ἥρωας τῆς πίστεως ἡμῶν. Ἐὰν δὲν ἀναφέρωνται οὗτοι ἐν τῇ Εἰσηγήσει, εἶναι διότι δὲν κάμνομεν ἱστορίαν, ἀλλ' εἰσήγησιν ἀπλῶς, τὸ δὲ πνεῦμα ταύτης εἶναι ἡ καταλλαγὴ, εἰς τὸ πνεῦμα δὲ τοῦτο δὲν παρεμβάλλονται γεγονότα καὶ πρόσωπα, ἅτινα, εἴτε ἐγγύθεν εἴτε πόρρωθεν, συνάπτονται πρὸς καταστάσεις ὁδηγησάσας εἰς ἀποξένωσιν μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν. Δὲν πρέπει πάντως νὰ λησμονῆται, ὅτι ὑπάρχουσι βαθμοὶ διαλλακτικότητος, στιγμαὶ καταλλαγῆς ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν Ἐκκλησιῶν. Καὶ ὑπάρχουσι διαφοροποιήσεις ἐκτιμήσεως τῶν προσώπων καὶ τῶν γεγονότων κατὰ περιόδους καὶ κατὰ συνθήκας.

Τὸ ὅτι σεῖς καὶ ἐγώ, ἀδελφέ, συμμετέχομεν εἰς τὸ ἔργον, καὶ συμπροσευχόμεθα εἰς τὰς κοινὰς λατρευτικὰς συνάξεις τοῦ Π.Σ.Ε. ἢ ἀλλοχοῦ, κρίνεται ὑπὸ ἄλλων μὲν ὡς ἐκδήλωσις εὐρύτητος πνεύματος τῆς ὀρθοδόξου συνειδήσεως ἡμῶν, ὑπὸ ἄλλων δὲ ὡς ἐνέργεια προδοτικῆ τῆς Ὁρθοδοξίας ἡμῶν. Δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀληθεῦς τὸ δεύτερον;

Πάντως κλείω τὴν συζήτησιν δηλῶν ἐπισήμως, ὅτι ἡ Εἰσήγησις ἐγράφη ἐν πνεύματι διαλλακτικότητος. Λέγω δὲ τοῦτο, διότι ἀποτελεῖ καὶ προσωπικὴν μου πεποίθησιν ἢ διαλλακτικότητος, καὶ διότι ἐν τῷ αἰσθήματι τῆς εὐθύνης ἣν ἔχω, οὐδόλως εἶμαι διατεθειμένος νὰ συμβάλλω εἰς οἰανδήποτε ὀπισθοχώρησιν εἰς τὸ θέμα τοῦ Διαλόγου μετὰ τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν».

Ἐν συνεχείᾳ λαμβάνει τὸν λόγον ὁ Καθηγητὴς κ. *Παναγιώτης Τρεμπέλας*, τῆς Ἀντιπροσωπείας τῆς Ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων, λέγων, ὅτι θὰ περιορισθῇ εἰς ὀλίγας μόνον γενικὰς παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν ὑπὸ συζήτησιν θεμάτων. Καὶ ἐν πρώτοις λέγει, «ὀφείλομεν νὰ ἐκφράσωμεν τὴν ἱκανοποίησιν ἡμῶν, διότι καλῶς τονίζεται, τόσον ὑπὸ τοῦ Σεβ. Προέδρου, ὅσον καὶ ὑπὸ τῶν λοιπῶν ὁμιλητῶν, ὅτι *βαίνομεν πλέον πρὸς Οἰκουμενικὴν Σύνοδον τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας*.

Ἐν τῇ Ὁρθοδοξίᾳ πάντα τὰ ζητήματα λύονται μόνον διὰ τῆς Συνόδου. Ἐφ' ὅσον δὲ εἶμεθα ἡ Μία, Ἁγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία, πρέπει εἰς τὸν θεσμὸν τῆς Συνόδου νὰ καταφεύγωμεν. Ἄλλ' ἐκ παραλλήλου δὲν πρέπει νὰ διαλάβῃ τὴν προσοχὴν ἡμῶν, ὅτι ἡ σύγκλησις τοιαύτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου δὲν εἶναι θέμα ἀπλοῦν. Αἱ ἐν τῇ ἱστορίᾳ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι ἡμῶν ἠσυχολήθησαν μὲ ἐν μόνον

θέμα, τὸ Χριστολογικόν, ὅπερ καὶ ἀπησχόλησε, κυρίως εἰπεῖν, πέντε Οἰκουμενικὰς Συνόδους.

Ἡμεῖς εἰς τὴν Α΄ Πανορθόδοξον Διάσκεψιν τῆς Ρόδου συνεσωρεύσαμεν πλῆθος θεμάτων, διὰ τὴν λύσιν τῶν ὁποίων δὲν ἔχομεν εἰμὴ σπάνιν θεολόγων, εἰς τοὺς ὁποίους μάλιστα ἔχομεν ἐπιφορτίση καὶ τὸ βάρος τῆς προπαρασκευῆς καὶ διεξαγωγῆς τῶν Διαλόγων. Ἐὰν εἴχομεν τόσους χαλκεντέρους θεολόγους, τόσους Ὠριγένεις, ὅσους εἶχεν ἡ ἀρχαιότης, καὶ πάλιν δὲν θὰ ἦρκουν ἵνα ἀντιμετωπισθῇ τόσον βάρος.

Προσωπικῶς, δὲν ἀποτελεῖ ὑπερβολὴν, ἐὰν εἴπω, ὅτι παραιτούμαι ἐνὸς τοιοῦτου ἐγχειρήματος. Διὸ καὶ ἐκφράζω, ὄχι τὴν ὑπόνοιαν, ἀλλὰ τὸν φόβον, μήπως πρόκειται νὰ προβάλωμεν τὴν λύσιν τῆς «ἀγάπης» ἀντὶ τῆς λύσεως τοῦ «διαλόγου». Ἐν τοιαύτῃ ὁμως περιπτώσει θὰ ὑπενθυμίσω, ὅτι πολλαὶ ἐκ πολλῶν Ἐπισκόπων συγκεῖμεναι Σύνοδοι τῆς ἀρχαιότητος, ἀριθμοῦσαι μεταξὺ τῶν μελῶν των καὶ Πατριάρχας ἔτι, κατεδικάσθησαν ἐν τῇ συνειδήσει τῆς Ἐκκλησίας, διότι δὲν ἀπεδείχθησαν εἰς τὸ ὕψος των. Δὲν ἀποκλείω τὴν Οἰκουμενικὴν Σύνοδον διὰ τὴν Ἁγίαν ἡμῶν Ἐκκλησίαν, ἀλλ' ἐπισημαίνω τὴν ἀνάγκην τῆς προπαρασκευῆς ταύτης ἐν πάσῃ σοβαρᾷ προετοιμασίᾳ καὶ μελέτῃ. Καὶ ἄρα εὐρίσκω δεδικαιολογημένον τὸν ὑπάρχοντα δισταγμὸν περὶ Προσυνόδου. Ἡ λύσις τῆς Συνόδου εἶναι ἀρίστη διὰ τὸ πρῶτον θέμα τῆς ἡμερησίας ἡμῶν διατάξεως. Ὡς πρὸς τὸ τρίτον δὲ σημεῖον αὐτῆς, τὸ ἀναφερόμενον εἰς τὸ Π.Σ.Ε., ἐπικροτῶ πλήρως τὰς σκέψεις τοῦ Σεβ. Προέδρου. Ἐπαξ μετέσχον τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως τοῦ Ἐβανστον, καὶ ἐνθυμοῦμαι, ὅτι ἡμεῖς οἱ Ὀρθόδοξοι ἀντιδιεστείλαμεν τὰς εὐθύνας ἡμῶν ἀπὸ τῶν ἄλλων. Ὅντως ἐν τῷ Ὀργανισμῷ τούτῳ ἐπικρατοῦσι καὶ διέπουσι τούτου οἱ Προτεστάνται, καὶ τοῦτο ἀποτελεῖ τὸν μείζονα κίνδυνον. Ἐν μιᾷ λέξει, ἔχει δημιουργηθῆ ἐν αὐτῷ συγκριτισμὸς τις θεολογικὸς καὶ ἐχαλαρώθη ὡς ἐκ τούτου τὸ ὀρθόδοξον δογματικὸν φρόνημα».

Ὁ Σεβ. Πρόεδρος εὐχαριστεῖ τῷ Ἐλλογιμωτάτῳ ὁμιλητῇ καὶ δίδει τὸν λόγον τῷ Ἐλλογιμωτάτῳ Καθηγητῇ κ. Ἰωάννῃ Καρμίρη, τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὅστις καὶ λέγει τὰ ἑξῆς:

«Προτίθεμαι νὰ ὁμιλήσω εἰσαγωγικῶς καὶ γενικῶς, ἐπιφυλασσόμενος νὰ ἐπανέλθω ἐπὶ τῶν λεπτομερειῶν ἐν τοῖς ἐφ' ἑξῆς, καὶ δὴ ἐν τῇ ἐν ταῖς Ὑποεπιτροπαῖς ἐργασίᾳ ἡμῶν.

Ὁ ἐλλογιμώτατος κ. Τρεμπέλας ὠμίλησε διὰ τὰ σημεῖα α' καὶ γ' τῆς ἡμερησίας ἡμῶν Διατάξεως. Ἐγὼ θὰ ὁμιλήσω διὰ τὸ β', ἤτοι διὰ τὸ τῶν Διαλόγων, καὶ δὴ διὰ τὴν προπαρασκευῆν αὐτῶν καὶ τὴν κλιμάκωσιν αὐτῶν. Ἐν πρώτοις λέγω, ὅτι ὁ Διάλογος εἶναι ἐνιαῖος. Ἡ διάκρι-

σις τοῦ Διαλόγου εἰς «ἀγάπης» καὶ εἰς «θεολογικόν», εἶναι τι, ὅπερ δέον ὅπως προσέξωμεν δεόντως.

Βεβαίως, ὑφίσταται καὶ τυγχάνει ἀπολύτως σεβαστὴ καὶ ἀκολουθεῖται πιστῶς ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἡ πρώτη καὶ μεγάλη ἐντολὴ τοῦ Κυρίου, ἡ καινὴ ἐντολὴ τῆς ἀγάπης. Ἄλλ' ἢ Ὁρθόδοξος Παράδοσις ἡμῶν διδάσκει ἡμᾶς, ὅτι δὲν πρέπει νὰ χωρίζωμεν ταύτην ἀπὸ τὴν ἀλήθειαν, ἀπὸ τὴν ἐξ Ἀποκαλύψεως Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν.

Οἱ Πατέρες εἶχον καὶ ἐβίωσαν τὴν ἐντολὴν τῆς ἀγάπης, ἀλλὰ πρὸ τῆς ἀληθείας καὶ τῶν εὐθυνῶν αὐτῶν ἔναντι τῆς ἀληθείας δὲν ἐδίστασαν νὰ ἀντιμετωπίσωσι τοὺς αἰρετικούς σθεναρῶς καὶ νὰ καταδικάσωσιν αὐτούς. Τὸ παράδειγμά των καλούμεθα ἵνα ἀκολουθήσωμεν σήμερον καὶ ἡμεῖς. Καὶ ὁ ὄν ἀναλαμβάνομεν Διάλογος θὰ διδάξῃ ἡμᾶς πῶς, ἐν πνεύματι πατερικότητος, νὰ τηρήσωμεν τὴν ἀλήθειαν. Τοῦτο σημαίνει, ὅτι ἐὰν ὑπάρχῃ προτεραιότης τις εἰς τὸν Διάλογον, αὕτη ἀποδοτέα πρῶτον εἰς τὸν Διάλογον τῆς ἀληθείας καὶ εἶτα εἰς τὸν Διάλογον τῆς ἀγάπης. Δὲν θὰ διαχωρίσωμεν τὴν ἀλήθειαν ἀπὸ τὴν ἀγάπην, ἀλλὰ παραλλήλως θὰ προωθήσωμεν ἀμφοτέρας, διότι ἀμφοτέραι ἀποτελοῦσι τὰς δύο ὄψεις ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος.

Ἐὰν ἐπέλθῃ συμφωνία εἰς τὸν Διάλογον τῆς ἀληθείας, μεταξὺ τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τῶν μεθ' ἧν διαλεγόμεθα Ἐκκλησιῶν, τότε ἀκωλύτως δύναται νὰ προχωρήσῃ καὶ ὁ Διάλογος τῆς ἀγάπης. Ἐὰν ὅμως ἀποτύχῃ ὁ πρῶτος, μάταιος θὰ ἀποδειχθῇ ὁ δεύτερος. Ὅχι δὲ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἡ Ὁρθοδοξία ἡμῶν θὰ εὐρεθῇ ἀντιφερομένη πρὸς τὴν ἱστορίαν αὐτῆς. Διότι πᾶς τις θὰ ἐννοήσῃ, ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ λέγωμεν, ὅτι κατέχομεν τὴν πᾶσαν ἀλήθειαν ἀπὸ Θεοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ δὴ ἀναλλοίωτον, ἀναφαίρετον, ἀνόθευτον κ.λπ., καὶ νὰ φιλολογῶμεν ἐπὶ τῆς ἀγάπης εἰς βάρος τῆς ἀκεραιότητος τῆς πίστεως ἡμῶν. Καὶ ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ τολμῶ νὰ διατυπώσω καὶ τὸν ἐξῆς προσωπικόν μου φόβον: *μήπως μόνος ὁ διάλογος τῆς ἀγάπης, ἄνευ προηγουμένης συμφωνίας ἐν τῷ χώρῳ τοῦ διαλόγου τῆς ἀληθείας, ἀποβῆ ἐπιζήμιος διὰ τὴν Ὁρθοδοξίαν καὶ τὸ Ὁρθόδοξον πλήρωμα.*

Ἄλλ' ἐρχομαι ἤδη εἰς τὸ δεύτερον ζήτημα, τὸ τῆς κλιμακώσεως τῶν Διαλόγων. Ὅπως ἀντιλαμβανόμεθα πάντες, πρόκειται περὶ ἀναλαμβανομένου τεραστίου ἔργου, διότι ἀπὸ τοῦ Θ' καὶ τοῦ ΙΑ' αἰῶνος διὰ τοὺς Ρωμαιοκαθολικούς, καὶ ἀπὸ τοῦ ΙΣΤ' αἰῶνος διὰ τὰς λεγομένας Προτεσταντικὰς Ἐκκλησίας, ἔχουσι συσσωρευθῆ πλεῖστα ὅσα ζητήματα, ἢ ἀντιμετώπισις τῶν ὁποίων ἀπαιτεῖ τεραστίαν προετοιμασίαν.

Διαφοραὶ περὶ τὸ δόγμα, τὸ πολίτευμα, τὴν λατρείαν κ.λπ. δέον ὅπως ἐξετασθῶσι λεπτομερειακῶς καὶ ἐπισταμένως, καὶ νὰ ἀνοιγῆ Διά-

λογος τῆ συμβολῆ καὶ συμπράξει πλείστων εἰδικῶν θεολόγων κ.λπ. κ.λπ., καὶ δὴ οὐχὶ ἐν σπουδῇ καὶ βίᾳ. Ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἤδη πέντε διαλόγους ἔχει πρὸ ὀφθαλμῶν ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία, θὰ πρέπει νὰ σκεφθῶμεν, ὅτι ταυτόχρονος προώθησις τούτων, ἐὰν ὄχι ἀδύνατος, εἶναι τουλάχιστον δυσχερεστάτη.

Ἐκ τούτων τῆς πλευρᾶς κλιμάκωσις τις τῶν Διαλόγων τούτων εἶναι ἀπαραίτητος. Δυνάμεθα νὰ ἀρχίσωμεν ἐξ ἑνὸς ἢ δύο Διαλόγων, ἐφ' ὅσον περιωρισμένοι εἶναι αἱ εἰς στελέχη δυνάμεις ἡμῶν, καὶ δὴ ἐκ Διαλόγων πρὸς ἐγγύτερον πρὸς ἡμᾶς ἰσταμένας Ἐκκλησίας. Ἡ ἦν ἔχω ὑπ' ὄψει μου κλιμάκωσις, φέρει ἐνώπιον ἡμῶν τὰς μεθ' ὧν θὰ διαλεχθῶμεν Ἐκκλησίας ὑπὸ τὴν ἐξῆς σειρᾶν: α) αἱ Ἀντιχαλκηδόνιοι Ἐκκλησίαι, β) ἡ Παλαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία, γ) ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία, δ) ἡ Ἀγγλικανὴ Ἐκκλησία, καὶ τέλος ε) αἱ λοιπαὶ Προτεσταντικαὶ Ἐκκλησίαι.

Ἐπὶ ὅλων τούτων δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν, ὅτι ὑπάρχει διάφορος, ποικίλη καὶ ὀγκώδης προβληματολογία, κοινὴ ἔν τισι δι' ὅλας, ἀλλὰ καὶ πολλαχῶς διάφορος καὶ προσιδιάζουσα πρὸς ἐκάστην κατηγορίαν. Ἄναφέρω μερικὰς μόνον. Π.χ. ὅταν ἐξήταζον τὴν Ἐκκλησιολογίαν τῶν Τριῶν Μεγάλων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν καὶ ἐπεξέτεινον τὴν ἔρευνάν μου ἐπὶ τῆς Ἐκκλησιολογίας τῆς Β' Βατικανῆς Συνόδου, παρητήρησα, ὅτι πλῆθος χωρίων τῶν Πατέρων τούτων ἐτύγχανον παρερμηνείας ἠθελημένης ἀπὸ μέρους τῶν λατίνων θεολόγων, πρὸς στήριξιν τῶν λατινικῶν ἐκκλησιολογικῶν θέσεων.

Τοῦτο εἶναι μία ἀπὸ τὰς δυσκολίας μὲ τὸν πρὸς τὴν Ρωμαιοκαθολικὴν Ἐκκλησίαν Διάλογον. Προκειμένου περὶ τῶν Ἀγγλικανῶν, ὅλοι γνωρίζομεν, ὅτι εἰς τὸν ἤδη ἀρξάμενον ὑποτυπώδη Διάλογον μετ' αὐτῶν ὠρισμένοι τινὲς θεολόγοι τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας ἐφάνησαν ὑποχωροῦντες εἰς τὰς ἑαυτῶν θέσεις ἐναντι τῆς Ὁρθοδόξου διδασκαλίας, ἀλλ' εἶναι ἀποδεδειγμένον, ὅτι οὐδεμία οὐσιαστικὴ ὑποχώρησις ὑπάρχει παρ' αὐτοῖς ἀποδεδειγμένως, οὔτε δὲ καὶ ἡ ἐπίσημος Ἀγγλικανὴ Ἐκκλησία φαίνεται νὰ ἀποδέχεται τὰς ὡς ὑποχωρήσεις παρουσιαζόμενας ἀναλόγους ταύτας ἀναλήψεις θέσεων ὑπὸ τινων θεολόγων μεμονωμένως.

Ὁ Ἀγγλικανισμὸς εἶναι ἀπλῶς ἡ τρίτη ὁμὰς τοῦ Προτεσταντισμοῦ μετὰ τὸν Λουθηρανισμὸν καὶ τὸν Καλβινισμὸν. Καὶ δὲν πρέπει νὰ λησμονῆται, ὅτι ὁ Λουθηρανισμὸς ἐν τισι σημείοις εἶναι πλησιέστερος πρὸς τὴν Ὁρθοδοξίαν ἢ ὁ Ἀγγλικανισμὸς. Πάντως καὶ ὁ μετὰ τῶν Λουθηριανῶν Διάλογος θὰ πρέπει νὰ μελετηθῇ δεόντως καὶ νὰ μὴ ἐξέλθωμεν ταχέως ἀπὸ τὰς ἀνεπισήμους ἐπαφὰς πρὸς αὐτόν, ὡς εἶχομεν τε-

λευταίως καὶ ἡμεῖς ἐν Ἑλλάδι μετὰ τῶν καὶ τὴν χώραν ἡμῶν, μετὰ τὴν Πόλιν, ἐπισκεφθέντων Λουθηρανοῦ Ἀρχιεπισκόπου Σιμογιόκι καὶ Ἀνδρέου Ἀιπέλ».

Ὁ Σεβασμιώτατος Πρόεδρος εὐχαριστεῖ τῷ ὁμιλητῇ διὰ τὴν ἐμπεριστατωμένην ταύτην ὁμιλίαν αὐτοῦ. Ἐν συνεχείᾳ δὲ ἀνακοινοῦται τῇ Ὀλομελείᾳ, ὅτι, γενομένης τῆς σχετικῆς ἐπικοινωνίας, ὠρίσθη ἡ παρὰ τῷ Γεν. Γραμματεῖ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν ἐπίσκεψις Ἀντιπροσωπείας ἐκ τῶν Ἀρχηγῶν τῶν Ὁρθοδόξων ἐν τῇ παρούσῃ Ἐπιτροπῇ Ἀντιπροσωπειῶν διὰ τὸ ἀπόγευμα τῆς ἰδίας ἡμέρας. Καὶ λήγει ἡ πρωτὴ Συνεδρία.

Κατὰ τὴν ἀπογευματινὴν Συνεδρίαν τῆς Ὀλομελείας, ἀρξαμένην περὶ ὥραν 17ην, ὁ Σεβασμιώτατος Πρόεδρος ἀναφέρει, ὅτι ἐγένετο ἡ ἀποφασισθεῖσα ἐπίσκεψις παρὰ τῷ Γενικῷ Γραμματεῖ τοῦ Π.Σ.Ε. Δρ Εὐγενίῳ Μπλαίηκ Ἀντιπροσωπείας ἐκ τῶν Ἀρχηγῶν, ἀποτελουμένης ἐκ τοῦ ἰδίου, τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν Νουβίας κ. Συνεσίου, Σάο-Πάολο κ. Ἰγνατίου, ἐξ ὀνόματος τοῦ Ἁγίου Χαλεπίου, Λένινγκραδ καὶ Νόβγκοροδ κ. Νικοδήμου, Μολδαβίας κ. Ἰουστίνου, Ἐπισκόπου Μπιελοστόκ καὶ Γκδάνσκ κ. Νικάνορος καὶ Ἀρχιμανδρίτου Ἰωάννου Ρίννε, ὡς καὶ τοῦ Σεβασμιωτάτου Γενικοῦ Γραμματέως Μητροπολίτου Μύρων κ. Χρυσοστόμου, καὶ λέγει, ὅτι ἀντηλλάγησαν μετ' αὐτοῦ αἱ δέουσαι προσφωνήσεις καὶ ἀντιφωνήσεις ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ, καὶ ὅτι ἐτέθησαν καταλλήλως ὑπ' ὄψιν αὐτοῦ ὠρισμέναί σκέψεις τῆς Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς, ὡς αὗται προβάλλουσιν ἐκ τῆς ἐν τῷ Παγκοσμίῳ Συμβουλίῳ τῶν Ἐκκλησιῶν ὀργανικῆς καὶ οὐσιαστικῆς παρουσίας τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν παρουσιαζομένων νῦν ἐντονωτέρων ἐπιθυμιῶν καὶ τάσεων τῶν ἡμετέρων Ἐκκλησιῶν ὅπως ἢ οὐσιαστικώτερα ἢ συμβολῆ καὶ ἡ ἐμπρακτος παροχὴ μαρτυρίας τοῦ Ὁρθοδόξου πνεύματος ἐν τῷ ἔργῳ καὶ ταῖς θεολογικαῖς καὶ ἄλλαις δραστηριότησι τοῦ Συμβουλίου, ὅτι ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς ἤκουσε μετὰ πνεύματος καταφανοῦς κατανοήσεως τὰ ἀναλυθέντα αὐτῷ, ἐδικαίωσε πλήρως τὰς ἀπόψεις καὶ ἐπιθυμίας τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ ὑπεσχέθη ὅπως καταβάλη πᾶσαν προσπάθειαν πρὸς ἰκανοποίησιν τῶν αἰτημάτων καὶ παρατηρήσεων τούτων, εὐχρηθεὶς ἐπιτυχίαν εἰς τὸ ἔργον τῆς Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ Σεβασμιώτατος Πρόεδρος προβαίνει εἰς σχετικὰς ἀνακοινώσεις ἐπὶ δύο μεσολαβησάντων ἀγαθῶν καὶ εὐτυχῶν γεγονότων ἐν τῷ χώρῳ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, καὶ δὴ τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς 50ετηρίδος ἀπὸ τῆς ἐπαναφορᾶς τοῦ Πατριαρχικοῦ Θεσμοῦ ἐν τῇ

Ἐκκλησία τῆς Ρωσσίας, καὶ τῆς 20ετηρίδος ἀπὸ τῆς ἀναρρήσεως εἰς τὸν Πατριαρχικὸν θρόνον τοῦ Βουκουρεστίου τοῦ Μακαριωτάτου κ.κ. Ἰουστινιανοῦ, καὶ συγχαίρει ἐπὶ τοῖς γεγονόσι τούτοις τὰς παρούσας ἀντιστοίχους Ἀντιπροσωπείας τῶν Ἐκκλησιῶν Ρωσσίας καὶ Ρουμανίας. Ἐξ ὀνόματος τούτων ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης *Λένινγκραδ καὶ Νόβγκοροδ κ. Νικόδημος* καὶ ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης *Μολδαβίας κ. Ἰουστίνος* ἐκφράζουσι τὰς εὐχαριστίας αὐτῶν ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς τούτοις λόγοις καὶ ταῖς ἀδελφικαῖς ταύταις ἐκδηλώσεσιν.

Ἐν συνεχείᾳ λαμβάνει τὸν λόγον ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης *Λένινγκραν καὶ Νόβγκοροδ κ. Νικόδημος* Ἀρχηγὸς τῆς Ἀντιπροσωπείας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσσίας, ὅστις καὶ λέγει τὰ ἑξῆς:

«Σεβασμιώτατοι Ἀρχιποιμένες — Ἀδελφοί, σεβάσμια Συνέλευσις,

Νῦν ὁ Πανάγιος καὶ Τριαδικὸς Θεός, ὁ Κύριος ἡμῶν, παρέχει ἡμῖν τὸ μέγα Αὐτοῦ ἔλεος καὶ τὴν χαρὰν νὰ συνενωθῶμεν ἐν ἀδελφικῇ συναντήσῃ ἐν τῇ *Δ΄ Πανορθοδόξῳ Διασκέψει*. Ὡς ποτέ οἱ Ἀπόστολοι τοῦ Χριστοῦ ἐν τῷ ὑπερώῳ τῆς Σιών ἔλαβον τὴν ἐντολὴν νὰ ᾧσι μάρτυρες Αὐτοῦ ἕως περάτων τῆς γῆς (Πράξ. α΄ 8), καὶ τὴν θείαν ἐξουσιοδότησιν καὶ τὴν ἐκ χάριτος δύναμιν πρὸς πραγματοποίησιν ἐπὶ τῆς γῆς τῆς σωτηριώδους ἀποστολῆς, οὕτω καὶ εἰς τὸν πολυεύθυνον καιρὸν ἡμῶν ὁ Ἀρχιποιμὴν Χριστὸς ἐκ νέου συνάγει ἡμᾶς σήμερον, τὴν Πεντηκοστὴν ταύτην ἡμέραν μετὰ τὴν ἔνδοξον Ἀνάστασιν, μετὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἁγίου Πάσχα, διὰ νὰ ὑπενθυμίση ἐκ νέου τὴν ἀμετάθετον ὑπόσχεσιν Αὐτοῦ, ἐμπνεύση νέας δυνάμεις χάριτος εἰς τοὺς λειτουργοὺς τῆς Ἐκκλησίας Αὐτοῦ, οἱ ὅποιοι φέρουσι τὴν ἐπουράνιον χάριν ἐν τοῖς εὐτελέσι σκεύεσι τῆς σαρκὸς αὐτῶν, ἀνακαινίσῃ ἡμᾶς διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἵνα δι' ἡμῶν, τῶν ἀναξίων δούλων Αὐτοῦ, διὰ τῆς Ἐκκλησίας Αὐτοῦ, ἦν ἐνταῦθα ἐκπροσωποῦμεν, (καὶ) ἐκπληρώσῃ τὸ πανάγαθον καὶ τέλειον θέλημα τοῦ Ἐπουρανίου Πατρὸς.

Διεσπαρμένη ἀνὰ ἅπαν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς, ἡ Ἁγία Ἐκκλησία ἔχει πανταχοῦ τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ τὸ φῶς τῆς Ἁγίας Ὁρθοδοξίας φαίνει πᾶσιν, ὅπουδήποτε βαδίζουσιν οἱ κήρυκες τῆς θείας ἀγάπης Αὐτοῦ, κηρύττοντες τὸ Εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

Κατερχόμενοι τῶν ἐργασιῶν ἡμῶν ἐν τῇ πόλει, ἔνθα πραγματοποιεῖ τὴν ἀποστολὴν αὐτῆς ἡ οἰκογένεια τῶν Ἐκκλησιῶν τοῦ Χριστοῦ —τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιο τῶν Ἐκκλησιῶν, ἐν τῷ

τόπω, ἔνθα ἐργάζονται οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς παγκοσμίου οἰκογενείας τῶν ἔθνων— ἐν τῷ Ὁργανισμῷ τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν, αἰσθανόμεθα μεγάλην χαράν, ὅτι τοιοῦτοτρόπως ἐμβαθύνεται ὁ ρόλος τῆς Ἁγίας Ὁρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας ἐν τῷ συγχρόνῳ κόσμῳ, ἐπειδὴ αἱ ἐργασίαι αὐτῆς, αἱ ἀναμοναὶ αὐτῆς, αἱ ἀπασχολήσεις καὶ αἱ προσπάθειαι αὐτῆς θὰ λάβωσι χώραν, δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ἀληθῶς ἐνώπιον τοῦ κόσμου παντός, ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν τῶν σεβασμίων τούτων Ὁργανισμῶν. Καὶ ἡμεῖς, ὡσπερ ἐκ νέου ὑπερώου τῆς Σιών, ἀπευθύνομεν εἰς ἅπαντα τὸν κόσμον τὴν ἀγάπην καὶ τὴν εὐλογίαν ἡμῶν. Ἐκπροσωποῦμεν ἐνταῦθα τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ Δύσεως καὶ Βορρᾶ, ἀπὸ θαλάσσης καὶ Ἀνατολῆς —τὸ πλήρωμα τῆς Ἁγίας ἀδαιρέτου καὶ ἀειζώου Ὁρθοδοξίας, τῆς ὁποίας ἡ δύναμις, τῆ ἀρωγῇ τῆς δεξιᾶς τοῦ Θεοῦ, πάντοτε ἐνυπάρχει ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς ἀγάπης καὶ ἐν τῇ ἀδελφικῇ ὁμοφωνίᾳ τῶν κεχωρισμένων μερῶν αὐτῆς, τῶν συναποτελούντων τὸν ἐνιαῖον πολυμερῆ ὄργανισμὸν τῆς Μιᾶς, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας.

Ἄναπέμπομεν εὐχαριστίαν πρὸς τὸν Προνοητὴν Κύριον, ὅτι ἐκ περάτων τῆς οἰκουμένης συνήγαγεν ἡμᾶς, διατελοῦντας ἐν ἀμοιβαίᾳ ἀγάπῃ καὶ πλήρει κοινωνίᾳ ἐν εὐχαίς καὶ τῇ Εὐχαριστίᾳ, πρὸς ἀδελφικὴν ἀνταλλαγὴν γνωμῶν ἐπὶ τῶν ἐνεστώτων προβλημάτων ἐν τῇ ζωῇ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ.

Καὶ νῦν ἀπόμεθα τῶν θεμάτων, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦσι τὸ πρόγραμμα τῆς ἐργασίας ἡμῶν ἐν τῇ Δ΄ Πανορθόδοξῳ ταύτῃ Διασκέψει.

Ι.— *Τὸ ζήτημα τῆς προπαρασκευῆς τῆς Πανορθόδοξου Συνόδου* ἔχει ὅλως ἰδιαιτέραν σημασίαν διὰ σύνολον τὴν Ὁρθοδοξίαν καὶ διὰ τὰ κατὰ τόπους τμήματα αὐτῆς. Ἴδου ἀκριβῶς, αἱ κατὰ τόπους Ἐκκλησίαι, ὑπὸ τὰς ὑπαρχούσας συγκεκριμένας συνθήκας αὐτῶν πραγματοποιοῦσι τὴν ἀποστολικὴν ἀποστολὴν μεταξὺ τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τοῦτο καὶ διὰ νὰ εἶναι ἐπαρκῆς ἡ προπαρασκευὴ διὰ τὴν Σύνοδον ἡμῶν καὶ νὰ κατοπτρίζη τὴν πολυμορφίαν τῶν ἀπόψεων τοῦ πληρώματος τῆς Ὁρθοδοξίας, ἀνάγκη νὰ συσταθῇ πανορθόδοξον ὄργανον, τὸ ὁποῖον ἐξ ὅλης τῆς πολυμορφίας τοῦ καταλόγου τῶν θεμάτων διὰ τὴν Προσύνοδον, τοῦ ἐγκριθέντος ἐν τῇ Α΄ Πανορθόδοξῳ Διασκέψει τῆς Ρόδου τῷ 1961, θὰ ἐξέλεγε τὰ πλέον σημαντικὰ προβλήματα, τὰ ὁποῖα καὶ θὰ ἀπετέλουν τὴν ἡμερησίαν διάταξιν τῆς Πανορθόδοξου ἡμῶν Συνόδου.

Ἄλλὰ πρὶν ἢ ἡ ἡμερησία διάταξις λάβῃ τὴν τελικὴν μορφήν καὶ τὸ περιεχόμενον αὐτῆς, τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐργασιῶν τοῦ πανορθόδοξου ὀργάνου δεόν νὰ ἀποσταλῶσιν εἰς τὰς κατὰ τόπους Ἐκκλησίας, καὶ ἀκολούθως ἡ Πανορθόδοξος Διάσκεψις τῶν ἀντιπροσώπων τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν θὰ καθορίσῃ τὰ ζητήματα, τὰ ὑποκείμενα εἰς τὴν κρίσιν τῆς Πανορθόδοξου Συνόδου. Νομίζω, ὅτι ἄλλη διαδικασία δὲν εἶναι δυνατὴ, ἐπειδὴ δὲν θὰ εἶναι πανορθόδοξος, δὲν θὰ εἶναι ἀύθεντικὴ, διὰ τοῦτο δὲ καὶ δὲν θὰ εἶναι σύμφωνος πρὸς τὴν προοπτικὴν.

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ ἡμέτερον Πατριαρχεῖον τῆς Μόσχας, τοῦτο εἶναι ἕτοιμον διὰ τὴν συμμετοχὴν εἰς Πανορθόδοξον Προσύνον, περὶ τῆς ὁποίας ἐλήφθη ἀπόφασις ἐν Ρόδῳ, τῷ 1961. Μετὰ τὴν διάσκεψιν ἐκείνην ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Συνόδου συνεστήθη ὑπὸ τὴν Προεδρείαν τοῦ νῦν Μητροπολίτου Λένινγκραδ καὶ Νόβγκοροδ Ἐπιτροπὴ ἐξ Ἀρχιερέων, ἐνοριακῶν Κληρικῶν καὶ εἰδικῶν Θεολόγων διὰ τὴν ἐπεξεργασίαν τοῦ καταλόγου τῶν θεμάτων, τῶν ἐγκριθέντων ἐν Ρόδῳ τῷ 1961.

Ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη, κατόπιν πολλῶν συνεδριάσεων, τὴν 5ην Ἰουνίου ἐ.ξ., κατόπιν Δοξολογίας πρὸς τὸν Τριαδικὸν Θεὸν πρὸ τῶν λειψάνων τοῦ Ὁσίου Σεργίου, ἐπέρανε τὰς ἐργασίας αὐτῆς, καὶ νῦν ἐνώπιον τοῦ Ἀγιωτάτου Πατριάρχου καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἡμῶν παρουσιάζομεν τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ ἔργου ἡμῶν, ἀποτελούμενον ἐξ εἰσηγήσεων ἐπὶ ἐκάστου θέματος τοῦ καταλόγου τῆς Ρόδου, καὶ εἰς ἐκάστην εἰσήγησιν εἶναι ἐπισυνημμέναι συγκεκριμέναι προτάσεις κατὰ τὰ σχέδια τῶν ἀποφάσεων.

Ἐφ' ὅσον ἀντὶ τῆς Πανορθόδοξου Προσυνόδου, περὶ ἧς ὠμιλήσαμεν κατὰ τὴν Α΄ Πανορθόδοξον Διάσκεψιν ἐν Ρόδῳ τῷ 1961, νῦν ἐκφέρεται ἡ σκέψις περὶ τοῦ ὠφελίμου τῆς συγκλήσεως ἀπ' εὐθείας Πανορθόδοξου Συνόδου, ἄνευ τῆς μεσολαβήσεως προσυνοδικοῦ σταδίου, ὑπάρχει ἀνάγκη νὰ ἀναθεωρηθῇ ὁ κατάλογος τῶν θεμάτων, νὰ καταρτισθῇ σαφὲς πρόγραμμα, ἀποτελούμενον ἐκ ζητημάτων ἐχόντων συγκεκριμένην σημασίαν δι' ἅπασαν τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, τὴν ἐργασίαν δὲν ταύτην δύναται νὰ ἐκπληρώσῃ καλῶς μόνον πανορθόδοξον ὄργανον ἐργασίας, τὰ τελικὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐργασίας τοῦ ὁποίου θὰ ἔχωσιν ἀνάγκην τῆς ἀύθεντικῆς ἐπικυρώσεως Πανορθόδοξου Διασκέψεως, ἥτις θὰ ὀρίσῃ τὴν ἡμερησίαν διάταξιν τῆς Πανορθόδοξου Συνόδου καὶ θὰ καθορίσῃ τὴν ἑναρξιν τῶν συνεδριῶν τῆς Πανορθόδοξου Συνόδου.

II.— *Περὶ τοῦ Διαλόγου μετὰ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας.*

Ἡ ζωὴ ἀπέδειξε τὴν σοφίαν τῶν ἀποφάσεων τῆς Γ' Πανορθοδόξου Διασκέψεως τοῦ 1964, ὅτε ἀπεφασίσθη, ὅτι ἐκάστη Ἐκκλησία δύναται νὰ ἀναπτύξῃ ἀμοιβαίας ἀδελφικὰς σχέσεις, μετὰ τῆς σεβασμίας Ἐκκλησίας τῆς Παλαιᾶς Ρώμης, καὶ ὅτι *οὐδεμία ἔχει τὸ δικαίωμα ἔκκλησία νὰ προβάλλῃ ἐξ ὀνόματος ἀπάσης τῆς Ὁρθοδοξίας ἄνευ τῆς συμφωνίας ὄλων.*

Κατὰ τὰ διαρρεύσαντα ταῦτα ἔτη βλέπομεν ὅποσον ἡ ἀτμόσφαιρα τῶν ἀμοιβαίων σχέσεων μεταξὺ πολλῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας ἔχει μαλακώσει, βλέπομεν πῶς διάφοροι κατὰ τόπους Ἐκκλησίαι κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον εἶχον μετὰ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας συγκεκριμένας ἀδελφικὰς σχέσεις, πλήρεις χριστιανικῆς ἀγάπης.

Κατὰ τὸν αὐτὸν ὁμῶς καιρὸν παρατηροῦνται παρά τισι κατὰ τόπους Ἐκκλησίαις καὶ δυσκολίαι ἐν ταῖς σχέσεσι μετὰ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας. Ἐνῶ ἐνιαχοῦ αἱ δυσκολίαι αὗται ἔχουσι μαλακώσει, ἀλλαχοῦ ὀξύνονται.

Ἐφ' ὅσον εἰς τὰς Πανορθόδοξους Διασκέψεις πρέπει νὰ ἔχωμεν ἐνώπιον τοῦ πνευματικοῦ ἡμῶν βλέμματος ἅπασαν τὴν Ὁρθοδοξίαν, καί, κατὰ τὸ δυνατόν, νὰ ἐπιδιώκωμεν ὅπως πράττωμεν, τὸ ἐφ' ἡμῖν, τὸ MAXIMUM, πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ ἔργου τοῦ Θεοῦ, τούτέστι τῆς γνησίας καὶ πλήρους ἐνότητος ἐν Χριστῷ ἀπάντων τῶν χριστιανῶν, ἢ λογικῆ, ἢ προσοχῆ ὡς πρὸς τὸν τρόπον ἐνεργείας καὶ ἢ βραδεῖα ἐπίσπευσις λέγουσιν ἡμῖν, ὅτι *τὰ βήματα πρὸς τὴν περιπόθητον ἐνότητα δέον νὰ ᾖσι μικρά.* Ἄλλως, ἀπρόσεκτον βῆμα δύναται νὰ βλάψῃ, πᾶν δὲ βῆμα πρὸς τὰ ὀπίσω ἐν τῇ ὁδῷ πρὸς τὴν ἐνότητα θὰ προκαλέσῃ, ἀναμφιβόλως, ἀσθενικὸν αἶσθημα ἐν τῇ πολυαριθμῷ χριστιανικῇ οἰκογενείᾳ.

Καὶ διὰ νὰ μὴ γίνῃ τοῦτο ἐν τῷ δεδομένῳ πεδίῳ τῶν ἀδελφικῶν σχέσεων μετὰ τῆς ἀγίας καὶ πολυτιμῆτου Ἐκκλησίας τῆς Παλαιᾶς Ρώμης, δέον νὰ συνεχισθῶσιν αἱ ἀμοιβαῖαι σχέσεις, αἱ ἐρειδόμεναι ἐπὶ τῆς ἀποφάσεως τῆς Γ' ἐν Ρόδῳ Πανορθοδόξου Διασκέψεως.

Διὰ νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν ἐνότητα, τὴν ἐντεταλμένην ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἡμῶν, ἀπαιτοῦνται *ἀδελφικὴ ἀγάπη* καὶ *πλήρης εἰλικρίνεια*. Συγχρόνως ὁμῶς ἀπαιτεῖται καὶ *λογικὴ προσοχῆ, μὴ μεταποιουμένη εἰς τρόμον ἢ φόβον ὡς πρὸς τὴν ἐπιτέλεσιν νέων βημάτων ἐν τῇ ὁδῷ πρὸς τὴν ἐνότητα*. Συγχρόνως τὰ βήματα

ἡμῶν δέον νὰ ὦσι προσεκτικά, διὰ νὰ μὴ πράξωμέν τι σφαλερόν, ὅτε συνήθως τὰ ἔσχατα εἶναι χεῖρονα τῶν πρώτων.

III.— *Ὁ Διάλογος μετὰ τῶν Ἀγγλικανῶν καὶ τῶν Παλαιοκαθολικῶν Ὁμολογιῶν*, πρὸ τῆς ἐνάρξεως αὐτοῦ ἐν Μικταῖς Ἐπιτροπαῖς, ἐν ταῖς ὁποίαις θὰ εἶναι Ὁρθόδοξοι καὶ Ἀγγλικανοί, δέον νὰ προετοιμασθῇ μετὰ προσοχῆς ἐν Διορθοδόξοις Ἐπιτροπαῖς. Ἡ ἐναρξίς τῶν ἐργασιῶν τῶν Ἐπιτροπῶν τούτων ἐγένετο ἐν Βελιγραδίῳ τῷ 1966. Παρῆλθον ἤδη δύο ἔτη σχεδόν, ἡ ἐργασία δὲ τῶν Ἐπιτροπῶν τούτων δέν προωθήθη. Δέον νὰ συνεχισθῇ ἡ ἐργασία τῶν Ἐπιτροπῶν τούτων, ἐν ταῖς ὁποίαις πρέπει νὰ ὑπάρχη ἐνεργὸς ἡγεσία. Καὶ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ πρέπει ἐν ταῖς Θεολογικαῖς Ἐπιτροπαῖς νὰ τεθῶσιν ὡς βάσις ἐνεργείας οὐχὶ αἱ ἀρχαὶ τῶν Διπύχων ἢ τοῦ Πρωτοκόλλου τιμῆς. Αἱ ιδιότητες τῆς ἐνεργείας καὶ ἡ ἰκανότης τῆς προσφορᾶς ὅσον οἶον μείζονος ὠφελείας εἰς τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἔργον δέον νὰ ὦσιν ἀποφασιστικὰ ἐν τῷ καθορισμῷ τῆς χειραγωγίας τῶν Ἐπιτροπῶν.

Ἡ διάλυσις τῶν Ἐπιτροπῶν, τῶν συσταθεισῶν μετὰ τὸ 1964, καὶ ἡ σύστασις νέων τοιούτων, δύναται νὰ μειώσῃ τὸ γόητρον τῆς Ὁρθοδοξίας ἡμῶν, ἐάν, κατόπιν τεσσάρων ἐτῶν, Ἐπιτροπαὶ ὀλίγα πράξασαι, ἀντικατασταθῶσι δι' ἄλλων, περὶ ὧν ἄγνωστον τί θὰ δυνηθῶσι νὰ πράξωσι.

IV.— Πρὸς ἐπιτυχίαν ἐνώσεως μετὰ τῶν *Προχαλκηδονίων* Ἐκκλησιῶν καὶ ὑπερπήδησιν παντὸς χωρίζοντος ἡμᾶς ἀπὸ ἐκείνων, δέον νὰ συσταθῇ Πανορθόδοξος Ἐπιτροπὴ, καὶ νὰ ἀρχίσῃ μετὰ τῶν Ἐκκλησιῶν τούτων ἀδελφικὸς διάλογος, τοῦθ' ὅπερ προέτεινεν ἤδη ἡ Ἀντιπροσωπεία τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας ἐν τῇ ἐν Ρόδῳ Γ' Πανορθοδόξῳ Διασκέψει.

V.— Πρέπει νὰ συσταθῇ Διορθόδοξος Ἐπιτροπὴ πρὸς ἐξέτασιν πάντων τῶν ἀφορώντων εἰς τὸν Διάλογον μεταξὺ τῆς ἡμέτερας Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῆς *Λουθηρανικῆς Ὁμολογίας*.

Τὸ Πατριαρχεῖον Μόσχας προβάλλει ὡς προοδευτικὸν ἐν ταῖς σχέσεσι μετὰ τῶν Λουθηρανῶν, ἐφ' ὅσον ἤδη ἔλαβον χώραν τρεῖς συναντήσεις θεολόγων ἐν ARNOLDSHEIM, ZAGORSK καὶ HOECHST. Αἱ συναντήσεις αὗται ὑπῆρξαν ὠφέλιμοι καὶ κατέδειξαν, ὅτι αἱ συναντήσεις τῶν Ὁρθοδόξων μετὰ τῶν Λουθηρα-

νῶν δύνανται νὰ δώσωσι πολλὰ πρὸς ἐνίσχυσιν ἐν ἡμῖν τοῦ πνεύματος τῆς ἐνότητος.

VI.— Συμφωνῶ μὲ τὰς σκέψεις, τὰς ὁποίας ἐξέφρασεν ὁ Σεβασμιώτατος Προέδρος ὡς πρὸς τὴν συμμετοχὴν τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν εἰς τὴν δρᾶσιν τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν. Καθ' ἡμᾶς ὠρίμασεν ἡ ἀνάγκη ὅπως θέσωμεν ἐνώπιον τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν τὸ ζήτημα τῆς συστάσεως εἰδικοῦ ὀργάνου ἢ θέσεως ἐντὸς τῶν πλαισίων τοῦ Τμήματος «Πίστις καὶ Τάξις» διὰ τὴν πραγμάτωσιν πληρεστέρας θεολογικῆς συνεργασίας (μεταξὺ ἄλλων καὶ ὡς πρὸς τὴν ἐτοιμασίαν τῶν κειμένων) τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν μετὰ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν. Αἱ κατὰ τόπους δὲ Ἐκκλησίαι, αἱ ἔχουσαι ἀνάγκην οἰκονομικῆς ἐνίσχυσεως, δύνανται νὰ ἀπευθύνονται πρὸς τοῦτο εἰς τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν διὰ τοῦ Τμήματος τῆς Διεκκλησιαστικῆς Βοηθείας. Ἡ συμμετοχὴ τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν εἰς τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν πρέπει νὰ εἶναι πλήρης καὶ ἀπὸ πάσης πλευρᾶς, διὰ νὰ δυνηθῶμεν νὰ παρέχωμεν εἰς τοὺς μὴ Ὁρθοδόξους ἐν Χριστῷ ἀδελφοὺς τὸν θησαυρὸν τῆς ἀρχαίας καὶ ἀειζώου Ὁρθοδοξίας. Καὶ ἐν τούτῳ συμφωνοῦμεν ἀπολύτως.

Κατὰ τὴν μελέτην *διὰ τοῦ συνοδικοῦ λόγου τῆς Ἐκκλησίας* πάντων τῶν προαναφερθέντων ζητημάτων καὶ τῶν ἐν γένει προβλημάτων τῆς Ἁγίας Ὁρθοδοξίας, ὁ Πανάγαθος Παράκλητος, τὸ Πνεῦμα τῆς Ἀληθείας, θὰ παράσχη ἡμῖν, πιστεύομεν, ὡς πάντοτε πανταχοῦ καὶ κατὰ πάντας τοὺς χρόνους τὴν θείαν Αὐτοῦ βοήθειαν καὶ σοφίαν, διὰ νὰ ὀδηγήσωμεν εἰς τὰς σωτηρίους νομάς τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ φαίνη ἡ Ἐκκλησία τοῦ Σωτῆρος τοῦ κόσμου εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα διὰ τοῦ φωτὸς τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ φωτίζη πάντα ἄνθρωπον, ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον.

Προσάγω πρὸς Ὑμᾶς, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ἀντιπρόσωποι τῶν Ἀγίων κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, τὸν ἀδελφικὸν χαιρετισμὸν, τὸν ἄσπασμὸν καὶ τὴν ἀγάπην τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας τοῦ Πατριαρχείου τῆς Μόσχας, τοῦ Προκαθημένου ἡμῶν Ἀγιωτάτου Πατριάρχου Μόσχας καὶ πάσης Ρωσσίας Ἀλεξίου, τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, τῆς Ἱεραρχίας καὶ τοῦ πληρώματος αὐτῆς.

Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ

Θεοῦ καὶ Πατρός, καὶ ἡ κοινωνία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, εἴη μετὰ πάντων Ὑμῶν».

Ἐν συνεχείᾳ λαμβάνει τὸν λόγον ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μολδαβίας κ. Ἰουστίνος, Ἀρχηγὸς τῆς Ἀντιπροσωπείας τῆς Ἐκκλησίας Ρουμανίας, ὅστις καὶ λέγει, ὅτι αἰσθάνεται ἑαυτὸν λίαν ἱκανοποιημένον, «διότι συμφωνοῦσι πάντες οἱ ἀδελφοὶ Σύνοδροι κατ' ἀρχὴν εἰς πάντα τὰ οὐσιώδη θέματα, τὰ κείμενα ἐνώπιον αὐτῶν. Βεβαίως, λέγει, τὸ μείζον καὶ σπουδαιότερον ζήτημα εἶναι τὸ τῆς συγκλήσεως τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας. Πρὸ ἐτῶν ἡμεῖς οἱ Ὀρθόδοξοι, δὲν ἐτολμῶμεν νὰ ὀμιλήσωμεν περὶ Συνόδου, ἀλλ' ὠμιλοῦμεν μόνον περὶ «Προσυνόδου». Νῦν ἔχομεν τὸ θάρρος καὶ δεδικοιολογημένως ὀμιλοῦμεν περὶ «Συνόδου».

Νομίζω, ὅτι θὰ πρέπει νὰ ὀμιλῶμεν περὶ «Οἰκουμενικῆς Συνόδου». Ἡ Μία, Ἁγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία ἡμῶν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ συγκαλέσῃ Οἰκουμενικὴν Σύνοδον. Τούτου ἕνεκα αἱ ἐργασίαι ἡμῶν δέον ὅπως προσανατολισθῶσι καὶ συντονισθῶσι περὶ τὸ κύριον καὶ καίριον τοῦτο θέμα. Καὶ δὲν ἀρκεῖ νὰ ἔχωμεν μίαν μόνον Ἐπιτροπὴν, ἀσχολουμένην μὲ τὴν ἡμερησίαν διάταξιν τῆς Συνόδου ταύτης, ἀλλὰ ἔχομεν ἀνάγκην Ἐπιτροπῆς Θεολόγων, οἱ ὅποιοι νὰ ἀσχοληθῶσι κυρίως περὶ τὰς λύσεις τῶν Ὀρθοδόξων προβλημάτων. Ὡς πρὸς τὰ ἄλλα προβλήματα τῆς ἡμετέρας ἐνταῦθα ἡμερησίας Διατάξεως ὁ ἐλλογιμώτατος Καθηγητὴς κ. Καρμίρης παρουσίασεν ἡμῖν κλιμάκωσιν τινα περὶ τὸν Διάλογον.

Βεβαίως, ἀπὸ θεολογικῆς πλευρᾶς, εὐσταθεῖ ἴσως ἡ κλιμάκωσις αὕτη. Ἀλλὰ πρὸς ἔναρξιν τοῦ ἢ τῶν Διαλόγων τούτων, δέον νὰ θεωρήσωμεν ὡς δυνάμενα νὰ ἰσχύσωσι καὶ ἄλλα τινὰ δεδομένα καὶ κριτήρια.

Ἐχω ὑπ' ὄψει μου τὸ ὀριστικὸν δεδομένον ἐν τῷ Διαλόγῳ, ἥτοι τὸ τῆς ἀτμοσφαιρας, ἢ ὅποια ὑπάρχει ἢ πρέπει νὰ ὑπάρχη παρὰ τοῖς πιστοῖς μιᾶς Ἐκκλησίας, ἀναλαμβανούσης ἓνα Διάλογον. Ἴσως δογματικῶς πλησιέστεραι πρὸς ἡμᾶς νὰ εἶναι αἱ Μεταχαλκηδόνιοι Ἐκκλησίαι, ἀλλ' οὐδὲν πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τούτων ἐγένετο.

Ἠρχίσαμεν Διάλογον μετὰ τῶν Ἀγγλικανῶν καὶ τῶν Παλαιοκαθολικῶν, τουλάχιστον ἐξηγγείλαμεν τοῦτο. Πρέπει νὰ συνεχίσωμεν αὐτόν. Ὡς πρὸς τὸν μετὰ τῆς ΡΚαθολικῆς Ἐκκλησίας Διάλογον, ἐκάστη ἐπὶ μέρους Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἤρξατο, συμφῶνως πρὸς τὰς ἀποφάσεις τῆς Γ' Πανορθοδόξου Διασκέψεως τῆς Ρόδου, καλλιεργοῦσα ἀδελφικὰς σχέσεις καὶ ἐπαφὰς μετὰ τῆς Ρώμης. Ἦδη δύναμαι νὰ ἀναγγείλω εἰς τὴν Ὀμήγυριν ταύτην, ὅτι Ρουμᾶνοι Θεολόγοι, ἀπὸ τῶν

στηλῶν τοῦ Περιοδικοῦ Τύπου τῆς Ἐκκλησίας μου, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ, γράφουσιν ἐν τῷ πνεύματι τούτῳ τῆς καλλιέργειας ἀγαθῶν σχέσεων.

Εἶναι γεγονός ἀξιοσημείωτον ἢ ἐπίσκεψις τοῦ Καρδινάλιου Κιένιχ, Ἀρχιεπισκόπου Βιέννης, εἰς τὴν Ἐκκλησίαν Ρουμανίας, καὶ ἡ ἐντὸς τῶν προσεχῶν ἡμερῶν ἀντεπίσκεψις τοῦ Πατριάρχου κ. Ἰουστινιανοῦ εἰς Βιέννην.

Πάντα ταῦτα εἶναι οἰκοδομητικαὶ ἐπαφαί, ἀλλ' ὄχι Διάλογος καθ' ἑαυτόν. Δυσκολεύομαι νὰ ἐννοήσω τὸν ὄρον «Διάλογος ἀγάπης», ὅστις δὲν ἀπαντᾷ εἰς τὰς ἐπίσημους ἀποφάσεις τῶν Διασκέψεων ἡμῶν. Ἀσφαλῶς πρόκειται περὶ τῶν ἀδελφικῶν ἐπαφῶν καὶ σχέσεων, αἵτινες ὁμως δὲν ἀποτελοῦσι τὸ περιεχόμενον τοῦ κυρίως διαλόγου. Ἡμεῖς πάντοτε ἐνηργήσαμεν ἐν πνεύματι ἀγάπης πρὸς τὴν ΡΚαθολικὴν Ἐκκλησίαν. Ἐρωτᾶται ὁμως ἐὰν ἐτηρήθη πάντοτε ὁ ὄρος τῆς ἀμοιβαιότητος. Δυστυχῶς οἱ ἀκροώμενοι τοῦ Βατικανοῦ Ραδιοφώνου καὶ οἱ ἀναγινώσκοντες τὰ ἔντυπα τὰ ἐκεῖθεν, σχηματίζουν τὴν περὶ τοῦ ἀντιθέτου ἔννοιαν.

Πάντα ταῦτα ἄγουσι τὴν σκέψιν μου πρὸς τὴν ἰδέαν, ὅτι πιθανὸν οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ δὲν εἶναι ἔτοιμοι, ψυχικῶς καὶ ἄλλως, διὰ μίαν ἀντικειμενικὴν προώθησιν τοῦ μετ' αὐτῶν Διαλόγου τῆς Ὁρθοδοξίας, δέον δὲ νὰ πείσωμεν αὐτούς, ὅτι ἡ Ὁρθοδοξία πιστεύει εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ Διαλόγου καὶ εἰς τὴν λυσιτέλειαν αὐτοῦ διὰ τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας. Ἐπιθυμοῦμεν τὸν θεολογικὸν Διάλογον, καὶ θέλομεν νὰ προετοιμάσωμεν αὐτὸν κατὰ τὸν καλλίτερον τρόπον. Ἀναμένομεν τὴν ἡμέραν ἐκείνην, καὶ θὰ εἴμεθα εὐτυχεῖς, ἐὰν ὑπὸ τὰς καλλιτέρας τῶν προϋποθέσεων φθάσωμεν εἰς αὐτήν.

Ὡς πρὸς τὸ θέμα τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, ἐξεφράσαμεν ἤδη καὶ πρὸς τὸν κ. Γενικὸν Γραμματέα αὐτοῦ τὰς ἐπ' αὐτοῦ σκέψεις καὶ ἀπόψεις ἡμῶν.

Ἡ παρουσία ἡμῶν τῶν Ὁρθοδόξων ἐν τῷ Ὁργανισμῷ τούτῳ δὲν πρέπει, δὲν δύναται νὰ εἶναι συμβολικὴ. Ὁφείλει νὰ ἀποβῆ οὐσιαστικὴ, θετικὴ, ὀργανικὴ. Δὲν ζητοῦμεν περισσοτέρας θέσεις εἰς ξένον τινὰ πρὸς ἡμᾶς Ὁργανισμόν, ἀλλὰ ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἐργασθῶμεν ἐν αὐτῷ τούτῳ τῷ σώματι ἡμῶν, ὡς μέλη αὐτοῦ, καὶ τοῦτο ἀποτελεῖ ἀναφαίρετον δικαίωμα ἡμῶν. Διὸ καὶ πιστεύομεν, ὅτι αἱ ὑποσχέσεις ἐπὶ τοῦ προκειμένου θὰ ἐκπληρωθῶσιν».

Ὁ Σεβασμιώτατος Πρόεδρος εὐχαριστεῖ τῷ Σεβασμιωτάτῳ ὁμιλητῇ διὰ τὴν συμβολὴν αὐτοῦ εἰς τὴν γενικὴν συζήτησιν καὶ εἶτα δίδει τὸν λόγον τῷ Ἐλλογιμωτάτῳ Καθηγητῇ κ. *Εὐαγγέλῳ Θεοδώρου*, τῆς

Ἐντιπροσωπείας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὅστις καὶ λέγει, ὅτι «τὰ ὑπὸ τῶν προλαλησάντων κ.κ. Καρμίρη καὶ Τρεμπέλα, ὡς καὶ ἄλλων τινῶν, θὰ ἤθελον ἴσως φανῆ ὡς ἐρχόμενα εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὰ ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Προέδρου ἔκτεθέντα. Νομίζω, λέγει, ὅτι δὲν συμβαίνει οὕτως, ἀλλ' ὅσον χωροῦμεν πρὸς τὴν περαιτέρω συζήτησιν τῶν σημείων τούτων, θὰ ἴδωμεν ὅτι πλησιάζουσιν ἀλλήλαις αἱ ἐκατέρωθεν διατυπούμεναι ἀπόψεις.

Ὁ Σεβασμιώτατος Πρόεδρος δὲν ἔθεσε χρονικὰ ὅρια εἰς τὴν πραγματοποιήσιν τοῦ σχεδίου, ὅπερ διέγραψε. Δὲν ὠμίλησε περὶ βραχυπροθέσμων καὶ μεσοπροθέσμων λύσεων. Ἐντιθέτως πάντα ὅσα εἶπε περὶ Προσυνοδικῶν Πανορθοδόξων Διασκέψεων προϋποθέτουσι πολὺν χρόνον διὰ τὴν αἰσίαν ἄφιξιν εἰς τὸ τέλος. Ἦδη δὲ ὅλοι γνωρίζομεν, ὅτι ὀδεύομεν πρὸς τὴν τελικὴν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν. Ἄλλ' αὕτη δὲν δύναται νὰ ἔχη ὑπ' ὄψει αὐτῆς πάντα τὰ ἐν τῷ ἐγκεκριμένῳ Καταλόγῳ θέματα, διότι ταῦτα εἶναι ἀφαντάστως πολλὰ καὶ πολύπλοκα. Δὲν πρέπει νὰ διαφύγῃ τὴν προσοχὴν ἡμῶν, ὅτι ἀνάλογος περίπτωσις τῆς Β' Βατικανῆς Συνόδου, ἐπὶ ἐνὸς καὶ μόνου θέματος, ὡς τὸ τῆς Θ. Λατρείας, ἀπῆρτησε πληθὺν Θεολόγων, συμβούλων, συνεργατῶν κλπ. καὶ ὅτι κατηναλώθησαν περὶ αὐτὸ ἀπεριόριστος ἀριθμὸς προπαρασκευαστικῶν μελετῶν, πράξεων, ΑCΤΑ κλπ. Δέον νὰ εἴμεθα ρεαλισταὶ ἐν τῷ θέματι τούτῳ. Τὸ πλῆθος τῶν παρ' ἡμῖν θεμάτων θὰ ἀπαιτήσῃ ἑκατοντάδας Θεολόγων, καὶ δὴ μὴ ἀπασχολουμένων καὶ μὲ ἄλλα παράλληλα θέματα, οὐχὶ ἐλάσσονος σημασίας, ὡς εἶναι οἱ Διάλογοι. Ἄλλ' ὑπάρχει καὶ ἑτέρα δυσκολία, ἣν ἐπρόσεχε καὶ ἔχει ὑπογραμμίσει ὁ Λούθηρος, ὅταν ἔλεγε «*φείδου τῶν ἀσθενῶν*», καὶ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, τῶν ἀσθενῶν τῇ πίστει. Εἶναι γνωστὸν πόσον ἔχει ἐκταλαιπωρηθῆ, καὶ ἔτι ἐκταλαιπωρεῖται, ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ὡς μὴ ὠφείλεν, ἐκ τοῦ ἀνακύψαντος ζητήματος τοῦ Ἡμερολογίου, ἢ πόσον ὑπέφερον ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρωσσίας ἀπὸ τὸ ζήτημα τῶν Ρασκολνίκων. Ὄντως δὲν εἶναι εὐκταῖον οὔτε καὶ ἐπιτρεπτὸν νὰ ἐξετασθῶσι πάντα τὰ θέματα ταῦτα ταχέως καὶ συλλήβδην ἐπὶ τὸ αὐτό. Διὸ καὶ συμφωνῶ πλήρως μὲ τὰ ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Προέδρου ὑποδεικνυόμενα, περὶ Προσυνοδικῶν Πανορθοδόξων Διασκέψεων.

Πάντως ὀφείλομεν νὰ ἔχωμεν ἐσηματισμένην πλήρη συνείδησιν συνοδικότητος, ἥτις δὲν σχηματίζεται μόνον μὲ τὸν καθορισμὸν τῆς ἡμερησίας αὐτῆς διατάξεως ἢ τοῦ χρόνου καὶ τοῦ τόπου τῆς συγκλήσεως αὐτῆς. Πρέπει νὰ καθορίσωμεν πολὺ ἐκ τῶν προτέρων καὶ τὰ σχετικὰ μὲ τὴν διαδικασίαν αὐτῆς, ἥτοι καὶ θέματα, οἷα τὸ τοῦ τρόπου λήψεως ἀποφάσεων ἐν αὐτῇ, τὸ τῶν κατηγοριῶν τῶν μελῶν αὐτῆς,

ἐὰν θὰ μετέχωσι ταύτης μόνον Ἐπίσκοποι, ἢ καὶ Πρεσβύτεροι καὶ Διάκονοι, καὶ Λαϊκοὶ ἔτι, κ.τ.τ. Πάντα τὰ σχετικὰ ταῦτα θέματα θὰ βοηθῶσιν ἡμᾶς, ἵνα σχηματίσωμεν ὠριμον συνείδησιν περὶ Συνόδου, τοῦθ' ὅπερ εἶναι ἀπαραίτητον διὰ τὴν λυσιτελεῖ λειτουργίαν τοῦ ἱεροῦ τούτου Θεσμοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Ὡς πρὸς τὴν ἐπιλογὴν τῶν θεμάτων, ἐπανερχομαι ἵνα εἶπω, ὅτι συμφωνῶ μετὰ τοῦ Σεβασμιωτάτου Λένινγκραδ, ὅτι πρέπει νὰ ἐπιλεγῶσιν αὐτά, ἀλλὰ, νομίζω, ἐκ τῶν εὐκολωτέρων πρὸς τὰ δυσκολώτερα, ἵνα, ἐπιτυχανομένης συμφωνίας ἐπὶ τῶν πρώτων, ἀποκτηθῇ ἡ δέουσα ἐμπειρία καὶ ἐπὶ τῶν δευτέρων, δι' ἃ ἀπαιτεῖται μείζων προσοχὴ καὶ ἐργασία.

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ θέμα τῶν Διαλόγων, συμφωνῶ πλήρως με τοὺς προλαλήσαντας ἐν τῇ ὑπογραμμίσει τῆς δυσκολίας τοῦ πράγματος. Διὸ καὶ προτείνω ἐνταῦθα, ὅτι πρέπει νὰ περιορισθῶμεν, ἐν γε τῷ παρόντι, εἰς μόνους τὰς ἐπαφάς, καὶ ἐν συνεχείᾳ δυνάμεθα νὰ ὀδεύσωμεν καὶ πρὸς θεολογικὸν Διάλογον. Πάντως προκειμένου περὶ τῶν ΡΚαθολικῶν, ἴσως θὰ ἦτο δυνατόν νὰ συζητήσωμεν μετ' αὐτῶν τὸ περὶ Θ. Λατρείας θέμα. Μὲ τοὺς Ἀγγλικανοὺς τὸ περὶ Χειροτονιῶν θέμα. Οὕτω μόνον θὰ εἶναι εὐκολωτέρα ἡ ἐπαφὴ μετ' αὐτῶν ἐπὶ περιορισμένων καὶ εὐκόλων θεμάτων. Περὶ δὲ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν προκειμένου, συμφωνῶ ἀπολύτως, ὅτι εἶναι ἀνεπίτρεπτοι ὠρισμένοι δημιουργούμενοι καταστάσεις ἐν αὐτῷ διὰ τὴν ἡμετέραν Ὁρθοδοξίαν. Πᾶσαν ἄνισον μεταχείρισιν τῆς Ὁρθοδοξίας ἐν αὐτῷ, καὶ πᾶσαν ἑλλιπῆ παρουσίαν τῶν Ὁρθοδόξων ἀπόψεων εἰς τὰ ἐν αὐτῷ γενόμενα, θεωρῶ ἀπαραδέκτους».

Ὁ Σεβασμιώτατος *Πρόεδρος* εὐχαριστεῖ τῷ ἐλλογιμωτάτῳ ὁμιλητῇ διὰ τὴν συμβολὴν αὐτοῦ εἰς τὴν συζήτησιν καὶ δίδει τὸν λόγον εἰς τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην *Μύρων κ. Χρυσόστομον*, τῆς Ἀντιπροσωπείας τοῦ Οἴκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὅστις καὶ λέγει τὰ ἑξῆς: «Σύνολος ἡ Ὁμήγυρις εἶναι σύμφωνος ἐν τῇ ἀναγνωρίσει καὶ ἀποδοχῇ δύο πραγματικότητων, πρῶτον μὲν *ὡς πρὸς τὴν δυσκολίαν τοῦ ἐνώπιον ἡμῶν κειμένου ἐγχειρήματος* καὶ *δεύτερον ὡς πρὸς τὴν σπάνιν τῶν παρ' ἡμῖν προσώπων*. Ὄντως καὶ τὸ ἐγχείρημα εἶναι δύσκολον καὶ πολὺπλευρον καὶ μακρόν, ἀλλὰ καὶ ἡ σπάνις τῶν προσώπων ἀναντίρρητος.

Πρὸ τῆς οὕτως ὁμως διαγραφομένης καταστάσεως, ἐπιτραπέιτω μοι, ὡς ἐκπροσώπῳ τῆς Ἐκκλησίας ΚΠόλεως, νὰ παρουσιάσω ὑμῖν τὰ ἰσχύσαντα κριτήρια ἐν τῇ διατυπώσει τῶν ἐν τῇ Εἰσηγήσει τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχηγοῦ τῆς ἡμετέρας Ἀντιπροσωπείας περιλαμβανο-

μένων προτάσεων, ἅτινα καὶ θέτομεν ὑπ' ὄψιν τῆς Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς ὡς κριτήρια προγραμματισμοῦ τοῦ ὅλου ἔργου, ὅπερ κεῖται ἐνώπιον τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας. Τὰ ἐν τῇ συντάξει τῶν προτάσεων τούτων πρυτανεύσαντα καὶ ἰσχύσαντα παρ' ἡμῖν κριτήρια ὑπῆρξαν τὰ ἐξῆς τρία: α) Ἐφ' ὅσον τόσον δύσκολον εἶναι τὸ ἐγχείρημα, φυσικὸν εἶναι νὰ μὴ εἶναι δυνατὸν νὰ ἀντιμετωπισθῇ τοῦτο ἐν τῷ ἅμα καὶ συλλήβδην, οὐδὲ εἰς ὅλην αὐτοῦ τὴν ἔκτασιν, ἀλλὰ μόνον σταδιακῶς.

Ἐπομένως ὁ ἀναγινώσκων προσεκτικῶς τὰς εἰσηγήσεις ἡμῶν θὰ διαπιστώσῃ, ὅτι αὐτὴ ἀκριβῶς ἢ σταδιακὴ ἀντιμετώπισις, αὐτὴ ἢ σταδιακὴ περοετοιμασία, αὐτὴ ἢ σταδιακὴ ἐπίλυσις τῶν θεμάτων ἐπιδιώκεται καὶ προβάλλεται ὡς λυσιτελεστέρα. β) Ἐπειδὴ, ἀκριβῶς, εἶναι ἀναμφίλεκτος ἢ σπάνις τῶν παρ' ἡμῖν προσώπων, ἐπιβάλλεται ὅπως γένηται φειδῶ τούτων. Καὶ ἄρα ἐκεῖνο, ὅπερ θὰ ἠδύνατο καὶ θὰ ἐπεβάλλετο νὰ ἐπιτελέσωσιν ἑκατοντάδες προσώπων, ὅπως ἀνέφερον ὁ ἔλλογιμώτατος κ. Θεοδώρου, δύναται καὶ ὀφείλει ἐκ τῶν πραγμάτων νὰ γίνῃ ὑπὸ ὀλιγωτέρων προσώπων, καλουμένων σταδιακῶς, πλήν καὶ ἀλλεπαλλήλως, νὰ ἐπιληθῶσι τῶν ἐπὶ μέρους θεμάτων, ὅσα κατὰ καιροῦς σταδιακῶς, καὶ κατόπιν ὠριμάνσεως σκέψεων καὶ συνειδησεῶν θὰ ἤθελεν ἐπιλέξει ἡ Ἐκκλησία. Ὅ,τι εἶναι φυσικὸν νὰ ἐπιτελέσωσι καλῶς πλείονα πρόσωπα, εἶναι ἐξ ἴσου φυσικὸν νὰ ἐπιτελέσωσιν ὡσαύτως καλῶς ὀλιγώτερα μὲν πρόσωπα, πλήν μετὰ φειδοῦς τῶν ἑαυτῶν δυνάμεων, προγεγραμμισμένως καὶ σταδιακῶς καλούμενα ἐπὶ τὸ ἔργον. Δὲν διαθέτομεν πρόσωπα. Τοῦτο εἶναι πανθομολογούμενον. Ἄλλ' αὐτὰ ἔδωκεν ὁ Κύριος εἰς τὴν Ἐκκλησίαν Του. Θὰ ὑστερήσωσι ταῦτα ἀπὸ τοῦ νὰ ἐπιτελέσωσι τὸ εἰς αὐτὰ θεόθεν ἀποτιθέμενον ἔργον; γ) Βεβαίως ὁ ἐγκεκριμένος Κατάλογος εἶναι τεράστιος, καὶ ἐπομένως δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀντιμετωπισθῇ ὑπὸ μιᾶς Συνόδου. Ἄλλ' ὁ Κατάλογος οὗτος ὑπάρχει ἐγκεκριμένος καὶ ἀποδεδεγμένος ἐκκλησιαστικῶς. Καὶ καλύπτει πάσας τὰς σήμερον ἀνάγκας τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἐπομένως δὲν δύναται νὰ γίνῃ μεταβολὴ τοῦ Καταλόγου, ἀλλ' ἐκ τῶν ἀναγεγραμμένων ἐν αὐτῷ θεμάτων θὰ γίνῃ σταδιακὴ ἐπιλογή τῶν συνεχῶς μειζόνως ἐπικαίρων, θὰ ἐξετάζωνται ταῦτα σταδιακῶς, καὶ πάντοτε AD REFERENDUM πρὸς τὴν Ἁγίαν καὶ Μεγάλην Σύνοδον τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας θὰ δίδωνται αἱ Ὁρθόδοξοι λύσεις ἐπ' αὐτῶν, ἵνα ἐν τῷ τέλει ἡ Σύνοδος αὕτη κρίνῃ καὶ ἀποφανθῇ ἐπὶ πάντων τῶν σταδιακῶς καὶ πανορθόδοξως εἰς αὐτὴν παραπεμφθέντων ζητημάτων».

Ὁ Σεβασμιώτατος Πρόεδρος εὐχαριστεῖ τῷ Σεβασμιωτάτῳ

Μητροπολίτη Μύρων κ. Χρυσοστόμω διὰ τὴν ἀποσαφηνιστικὴν ταύτην ἐπὶ τοῦ ἔργου τῆς Ἐπιτροπῆς ὁμιλίαν αὐτοῦ καὶ δίδει τὸν λόγον τῷ Σεβασμιωτάτῳ Μητροπολίτῃ *Κεντρῶας Ἀφρικῆς κ. Κυπριανῶ*, τῆς Ἀντιπροσωπείας τῆς Ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας, ὅστις καὶ ἀναφέρεται εἰς τὸ θέμα τοῦ μετὰ τῶν Μεταχαλκηδονίων Διαλόγου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἐν ἀρχῇ ἀναφέρει οὗτος, ὅτι «ἡ Ἐκκλησία Ἀλεξανδρείας ἀπὸ μακρῶν αἰώνων DE FACTO συζῆ καὶ συνυπάρχει μετὰ τινων ἐκ τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς, τῶν λεγομένων Μεταχαλκηδονίων, καὶ συγκεκριμένως μετὰ τῆς Κοπτικῆς, τῆς Αἰθιοπικῆς καὶ τῆς Ἀρμενικῆς». Ἐν συνεχείᾳ παρέχει μαρτυρίας περὶ τῆς ἀπὸ τοῦ ΙΖ' αἰῶνος καὶ ἐφ' ἑξῆς σημειωθείσης ἤδη μετὰ τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Αἰθιοπίας Ἰωάννου καὶ τοῦ τότε Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κινήσεως πρὸς προσέγγισιν τῶν Ἐκκλησιῶν Ὁρθοδόξου καὶ Κοπτικῆς, ἰδίᾳ δὲ ἀναφέρει καὶ τὰ ἐν ταῖς ἀρχαῖς τοῦ παρόντος αἰῶνος διαμειφθέντα μετὰ τῆς Κοπτικῆς καὶ αὐτῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Φωτίου, ὡς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς Πατριαρχείας τοῦ ἀειμνήστου Πατριάρχου Χριστοφῶρου σημειωθέντα ἀγαθὰ γεγονότα, παρέχει δὲ καὶ συντόμους βιβλιογραφικὰς ἐνδείξεις ἐπὶ τοῦ προκειμένου, καταλήγων εἰς τὴν σύστασιν ὅπως «ἡ μελέτη τοῦ ὅλου θέματος τῶν Μεταχαλκηδονίων Ἐκκλησιῶν ἀνατεθῆ τῇ Ἐκκλησίᾳ Ἀλεξανδρείας».

Μετὰ ταῦτα λαμβάνει τὸν λόγον ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης *Λένινγκρανδ κ. Νικόδημος*, Ἀρχηγὸς τῆς Ἀντιπροσωπείας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσσίας, καὶ παρατηρεῖ, ὅτι «αἱ κατ' Ἀνατολὰς Προχαλκηδονιοὶ Ἐκκλησῖαι διαβιοῦσιν οὐ μόνον ἐπὶ ἐδάφους τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Συρίαν καὶ τὸν Λίβανον καὶ εἶναι οἱ Συρο-Ἰακωβῖται, καὶ εἰς τὸ ἔδαφος τῆς χώρας ἡμῶν ὑπάρχουσι πολυπληθεῖς Ἀρμένιοι, καὶ δὴ τὸ Κέντρον αὐτῶν Ἐτζματζίν, ὅπου ζῆ ὁ ἀνώτατος Καθολικὸς πάντων τῶν Ἀρμενίων».

Μετὰ τοῦτον λαμβάνει τὸν λόγον ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης *Χαλεπίου κ. Ἠλίας*, Ἀρχηγὸς τῆς Ἀντιπροσωπείας τῆς Ἐκκλησίας Ἀντιοχείας, καὶ λέγει, ὅτι «πάντες οἱ ὁμιλήσαντες ἐν τῇ Ὁλομελείᾳ ἐτόνισαν τὴν σημασίαν, ὅσον καὶ τὴν δυσκολίαν τῆς συγκλήσεως τῆς Μεγάλης Συνόδου. Πιστεύομεν, λέγει, ὅτι «ἡ χάρις τοῦ Παναγίου καὶ Ζωαρχικοῦ Πνεύματος θὰ ἰκανώσῃ ἡμᾶς καὶ τὰς Ἐκκλησίας ἡμῶν νὰ ὀδεύσωμεν πρὸς τὴν σύγκλησιν τῆς Μεγάλης ταύτης καὶ Ἁγίας Συνόδου. Ὅ,τι νῦν πρόκειται ἐνώπιον ἡμῶν, εἶναι νὰ ἴδωμεν καὶ νὰ καθορίσωμεν λεπτομερῶς πῶς δυνάμεθα νὰ προγραμματίσωμεν τὴν σύγ-

κλησιν ταύτην. Διὸ καὶ προτείνω, ὅπως ἄνευ χρονοτριβῆς προβῶμεν εἰς τὴν ἐν Ὑποεπιτροπαῖς μελέτην τοῦ σημείου τούτου, καὶ τὴν ἐξονύχισιν καὶ τῶν λοιπῶν θεμάτων τῆς ἡμερησίας διατάξεως ἡμῶν».

Πρὸς τὴν γνώμην ταύτην συντάσσεται καὶ ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης *Ξάνθης κ. Ἀντώνιος*, Ἀρχηγὸς τῆς Ἀντιπροσωπείας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, πρὸς ὃν συμφωνεῖ καὶ ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης *Νουβίας κ. Συνέσιος*, Ἀρχηγὸς τῆς Ἀντιπροσωπείας τῆς Ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας.

Ὁ Σεβασμιώτατος Πρόεδρος, λαμβάνων ὑπ' ὄψιν τὴν γενικωτέραν ταύτην ἐπιθυμίαν τῶν Συνέδρων, ὅπως ἡ Ἐπιτροπὴ χωρῆσιν εἰς τὸ περαιτέρω ἔργον αὐτῆς κατανεμουμένη εἰς Ὑποεπιτροπὰς, λέγει τὰ ἀκόλουθα:

«Πράγματι, συμφώνως πρὸς τὸ ἀρχῆθεν χαραχθὲν Πρόγραμμα ἡμῶν, προβλέπεται ὅπως μετὰ γενικὴν ἐν Ὀλομελείᾳ συζήτησιν καὶ ἀνταλλαγὴν γνώμων ἐπὶ τῶν θεμάτων τῆς ἡμερησίας διατάξεως, ἡ ἐπεξεργασία τούτων γένηται ἐν Ὑποεπιτροπαῖς. Ἡδη, μετὰ τὴν ἡμετέραν γενικὴν Εἰσήγησιν, πάντες ὅσοι ἠθέλησαν νὰ ἀγορεύσωσιν ἐνταῦθα ἔπραξαν τοῦτο. Ἐφ' ὅσον δὲ τὸ πνεῦμα τῆς ἡμετέρας σεβασμίας Συνελεύσεως εἶναι, ὅτι θεωρεῖται ἐπαρκὴς ἡ γενομένη συζήτησις, καὶ οὐδεὶς ἕτερος ζητεῖ ἵνα λάβῃ τὸν λόγον, κηρύττομεν τὴν γενικὴν συζήτησιν περατωθεῖσαν, ἀποδεχόμεθα τὴν πρότασιν περὶ συνεχίσεως τοῦ ἔργου ἀμέσως ἐν Ὑποεπιτροπαῖς, καὶ θέτομεν τὴν πρότασιν ταύτην ὑπὸ τὴν ἡμετέραν ἔγκρισιν».

Τῶν Συνέδρων ἀπάντων δηλωσάντων συμφωνίαν πρὸς τὴν πρότασιν ταύτην, ὁ Σεβασμιώτατος Πρόεδρος προτείνει, ὅπως οἱ Σεβασμιώτατοι Ἀρχηγοί, μετὰ τοῦ Σεβασμιωτάτου Γενικοῦ Γραμματέως, συνερχόμενοι εἰς σύσκεψιν, καταρτίσωσι σχέδιον συνθέσεως τῶν Ὑποεπιτροπῶν, διὰ τὰ περαιτέρω, τοῦθ' ὅπερ καὶ γίνεται ἀποδεκτὸν ὑπὸ τῆς Ὀλομελείας, ὀρίζεται δὲ ὅπως οἱ Σεβασμιώτατοι Ἀρχηγοί, ἐτοιμάζοντες, προσκομίσωσι τῇ Ὀλομελείᾳ, κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτῆς τῆς ἐπαύριον, τὸ σχέδιον τοῦτο, καὶ λύεται ἡ Συνεδρία.

Δ' ΗΜΕΡΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
Τρίτη 11η Ἰουνίου

Τὴν 9.30' π.μ. τῆς σήμερον Τρίτης, 11ης Ἰουνίου, συνήλθεν εἰς τὴν Τακτικὴν αὐτῆς Συνεδρίαν ἡ Ὀλομέλεια τῆς Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς, ὑπὸ τὴν Προεδρείαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Γέροντος Χαλκηδόνος κ. Μελίτωνος, παρόντων πάντων τῶν μελῶν τῶν Ὀρθοδόξων Ἀντιπροσωπειῶν καὶ Γραμματεύοντος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μύρων κ. Χρυσοστόμου, Γεν. Γραμματέως αὐτῆς.

Κατ' αὐτὴν, μετὰ προσευχὴν, γενομένην ὑπὸ τοῦ Σεβ. Προέδρου, οὗτος χαιρετίζει τὴν ἐν τῇ Συνεδρίᾳ παρουσίαν τῆς ἀφιχθείσης ἐν τῷ μεταξύ Ἀντιπροσωπείας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Βουλγαρίας. Ἐν συνεχείᾳ ἀναγγέλλει, ὅτι συναχθέντα ἀπεστάλησαν πρὸς οὓς ἔδει τὰ κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς προτεραίας ἀποφασισθέντα τηλεγραφήματα, ἥτοι τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν, τὸν Γεν. Γραμματέα τοῦ Π.Σ.Ε., καὶ τὴν εὐγενεστάτην χήραν τοῦ ἀειμνήστου Φραγκλῖν Φρέϋ.

Μετὰ ταῦτα ἀνακοινοῦται, ὅτι κατόπιν συσκέψεως τῶν Σεβ. Ἀρχηγῶν τῶν Ἀντιπροσωπειῶν, κατηρτίσθησαν ἐν σχεδίῳ αἱ προβλεπόμεναι Ὑποεπιτροπαί, καὶ δὴ κατὰ τὸν ἐξῆς συνδυασμὸν: Α' Ὑποεπιτροπή, ἀπαρτιζομένη ἐξ ὄλων τῶν Σεβ. Ἀρχηγῶν τῶν Ἀντιπροσωπειῶν, πρὸς μελέτην τοῦ θέματος πανορθοδόξου προπαρασκευῆς τῆς Ἀγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου, Β' Ὑποεπιτροπή ἐπὶ τοῦ μετὰ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας διαλόγου, Γ' Ὑποεπιτροπή ἐπὶ τοῦ Διαλόγου μετὰ τῶν Ἐκκλησιῶν Ἀγγλικανῆς, Παλαιοκαθολικῆς, Μεταχαλκηδονίων καὶ Λουθηρανῶν, καὶ Δ' Ὑποεπιτροπή, ἐπὶ τῆς συστηματικωτέρας παρουσίας καὶ συνεργασίας τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐν τῷ Π.Σ.Ε., ὀρισθέντος ἅμα ὅπως ἐν ἐκάστη ἐκ τῶν τριῶν τελευταίων Ὑποεπιτροπῶν προεδρεύσωσι κατὰ σειρὰν ἀνὰ δύο ἐκ τῶν Σεβ. Ἀρχηγῶν τῶν Ὀρθοδόξων Ἀντιπροσωπειῶν.

Οὕτω καταρτισθεισῶν τῶν Ὑποεπιτροπῶν, παρακαλεῖται ὁ Σεβ. Γεν. Γραμματεὺς ὅπως ἀναγνώσῃ τὸ σχετικὸν σχέδιον, ἔχον οὕτως:

Α΄ ΥΠΟΕΠΙΤΡΟΠΗ: Ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου.

Μητροπολίτης Γέρων Χαλκηδόνος κ. Μελίτων, Πρόεδρος
Μητροπολίτης Νουβίας κ. Συνέσιος
Μητροπολίτης Χαλεπίου κ. Ἡλίας
Μητροπολίτης Φιλαδελφείας κ. Ἐπιφάνιος
Μητροπολίτης Λένινγκραδ καὶ Νόβγκοροδ κ. Νικόδημος
Ἐπίσκοπος Ζήτησης κ. Βασίλειος
Μητροπολίτης Μολαδαυίας κ. Ἰουστῖνος
Μητροπολίτης Σλήβεν κ. Νικόδημος
Μητροπολίτης Πάφου κ. Γεννάδιος
Μητροπολίτης Ξάνθης κ. Ἀντώνιος
Ἐπίσκοπος Μπιελοστόκ καὶ Γκδάνσκ κ. Νικάνωρ
Ἀρχιμ. κ. Ἰωάννης Ρίννε
Γραμματεὺς: Διάκονος Παῦλος, Ὑπογραμματεὺς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱε-
ραῆς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Β΄ ΥΠΟΕΠΙΤΡΟΠΗ: Ἐπὶ τοῦ Διαλόγου μετὰ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκ-
κλησίας.

Μητροπολίτης Νουβίας κ. Συνέσιος
Μητροπολίτης Χαλεπίου κ. Ἡλίας
Μητροπολίτης Μύρων κ. Χρυσόστομος
Ἀρχιεπίσκοπος Βρυξελλῶν κ. Βασίλειος
Καθηγητῆς κ. Στόγιαν Γκόσεβιτς
Ἐπίσκοπος Τιργοβιστίου κ. Ἄνθιμος
Μητροπολίτης Πάφου κ. Γεννάδιος
Καθηγητῆς κ. Ἰωάννης Καρμίρης
Γραμματεύοντα Μέλη: Καθηγηταὶ Ἰω. Καρμίρης καὶ Στ. Γκόσεβιτς

Γ΄ ΥΠΟΕΠΙΤΡΟΠΗ: Ἐπὶ τοῦ Διαλόγου μετὰ τῶν Ἐκκλησιῶν Ἀγγλικα-
νῆς, Παλαιοκαθολικῆς, Μεταχαλκηδονίων καὶ Λουθηρανῆς.

Μητροπολίτης Φιλαδελφείας κ. Ἐπιφάνιος, Πρόεδρος
Μητροπολίτης Λένινγκραδ καὶ Νόβγκοροδ κ. Νικόδημος, Πρόεδρος
Καθηγητῆς κ. Ἐμμανουὴλ Φωτιάδης
Μητροπολίτης Κεντρῶας Ἀφρικῆς κ. Κυπριανὸς
Μητροπολίτης Σάο-Πάολο κ. Ἰγνάτιος
Καθηγητῆς κ. Παναγιώτης Τρεμπέλας
Μητροπολίτης Σλήβεν κ. Νικόδημος

Μητροπολίτης Λοφτσοῦ κ. Μάξιμος
Καθηγητῆς κ. Ἰωάννης Καρμύρης
Ἐπίσκοπος Μπιελοστόκ καὶ Γκδάνσκ κ. Νικάνωρ
Ἀρχιμ. κ. Ἰωάννης Ρίννε
Γραμματεύοντα Μέλη: Καθ. Ἐμμανουὴλ Φωτιάδης, Ἀρχιμ. Ἰωάν-
νης Ρίννε.

Δ' ΥΠΟΕΠΙΤΡΟΠΗ: Ἐπὶ τῶν σχέσεων καὶ τῆς συνεργασίας μετὰ τοῦ Π.Σ.Ε.

Ἐπίσκοπος Ζήτησης κ. Βασίλειος
Μητροπολίτης Μολδαβίας κ. Ἰουστίνος
Μητροπολίτης Ἀκκρας κ. Εὐστάθιος
Μητροπολίτης Τολέδου - Ὁχάϊο κ. Μιχαὴλ
Ἐπίσκοπος Ζαράϊ κ. Ἰουβενάλιος
Καθηγητῆς κ. Λίβιου Στὰν
Ἀρχιμανδρίτης κ. Χρῦσανθος Σαρηγιάννης
Μητροπολίτης Ξάνθης κ. Ἀντώνιος
Καθηγητῆς κ. Εὐάγγελος Θεοδώρου
Πρωθιερεὺς - καθηγητῆς κ. Γ. Κλίγκερ

Γραμματεύοντα Μέλη: Ἀρχιμ. Χρῦσανθος, Καθηγητῆς Εὐάγ. Θεοδώ-
ρου

Τῆς Ὁλομελείας ἐγκρινάσης τὸ ὡς ἄνω παρουσιασθὲν αὐτῇ σχέ-
διον, ὁ Σεβ. Πρόεδρος, μετὰ σύντομον διαγραφὴν τῶν πλαισίων ἐργα-
σίας τῶν ἐπὶ μέρους τούτων Ὑποεπιτροπῶν, ἐπιλέγει τὰ ἀκόλουθα:

«Ἐνώπιον τοῦ ὅλου Σώματος τῆς Διορθοδόξου ταύτης Ἐπιτρο-
πῆς ἐξετέθησαν ἐπαρκῶς εἰσηγητικαὶ σκέψεις καὶ διευτυπώθησαν
ἀπόψεις ἐφ' ὅλων τῶν θεμάτων τῆς ἡμερησίας διατάξεως, ἅπα-
σαι ἐμπνεόμεναι ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας ὅπως δοθῆ ἡ καλυτέρα δυνα-
τὴ κατεύθυνσις εἰς τὸ ἔργον τῆς Ἐπιτροπῆς.

«Ὑπὸ τὸ φῶς καὶ ἐν τῷ πνεύματι ὅλων τῶν ἐνταῦθα λε-
χθέντων, καλοῦνται νῦν αἱ Ὑποεπιτροπαὶ ὅπως μετὰ πάσης ἐπι-
μελείας ἐπεξεργασθῶσιν ἐκάστη τὸ ἀνατεθὲν αὐτῇ θέμα ἢ θέμα-
τα, ἐλπίζομεν δὲ καὶ εὐχόμεθα, ὅτι θὰ προσκομισθῶσι τῇ Ὁλο-
μελείᾳ πορίσματα μελετημένα καὶ ἐποικοδομητικά».

Λύεται ἡ Συνεδρία καὶ πάντες ἀπέρχονται ἵνα ἐπιληφθῶσι τοῦ
ἔργου αὐτῶν.

Δ' καὶ Ε' ΗΜΕΡΑΙ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
Τρίτη, 11η καὶ Τετάρτη, 12η Ἰουνίου

Ἀπὸ τοῦ ἀπογεύματος τῆς Τρίτης, 11ης, καὶ τῆς Τετάρτης, 12ῆς Ἰουνίου, πᾶσαι αἱ τέσσαρες Ὑποεπιτροπαὶ συνέρχονται εἰς κατ' ἴδιαν συνεδρίας, ἐξετάζουσιν ἐκάστη τὸ θέμα αὐτῆς καὶ κατόπιν γονίμου καὶ οἰκοδομητικῆς συζητήσεως ἀποκρυσταλλοῦσι τὰ πορίσματα τῶν σκέψεων καὶ ἀπόψεων αὐτῶν καὶ καθορίζουσι τὰ κύρια σημεῖα τῶν πρὸς τὴν Ὀλομέλειαν ἐκθέσεων αὐτῶν.

ΣΤ' ΗΜΕΡΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
Πέμπτη, 13η Ἰουνίου

Ἡ Πέμπτη, 13ῆς Ἰουνίου, ἀφιερῶται εἰς συντακτικὸν ἔργον ἐν ταῖς Ὑποεπιτροπαῖς, προβαίνουσαι εἰς τὴν ὀριστικὴν-διατύπωσιν τῶν κειμένων τῶν ἐκθέσεων αὐτῶν.

Ζ' ΗΜΕΡΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
Παρασκευῆ, 14η Ἰουνίου

Λήξαντος τοῦ ἔργου τῶν Ὑποεπιτροπῶν καὶ συνταχθέντων τῶν κειμένων τῶν πρὸς τὴν Ὀλομέλειαν ἐκθέσεων αὐτῶν, συγκαλεῖται καὶ αὐθις ἡ Ὀλομέλεια εἰς γενικὴν συνεδρίαν, ἵνα κρίνῃ καὶ ἀποφανθῇ ἐπ' αὐτῶν.

Καὶ πρῶτον συνέρχονται εἰς κατ' ἴδιαν σύσκεψιν οἱ Σεβ. Ἀρχηγοὶ τῶν Ἀντιπροσωπειῶν ὑπὸ τὴν Προεδρείαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Γέροντος Χαλκηδόνος κ. Μελίτωνος, Γραμματεύοντος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μύρων κ. Χρυσοστόμου.

Κατὰ ταύτην ἀναγιγνώσκονται εἰς πρώτην ἀνάγνωσιν τὰ κείμενα τῶν ἐκθέσεων τῶν Ὑποεπιτροπῶν καὶ διατυποῦνται ὁμοφώνως ὠρισμένοι ὑποδείξεις πρὸς τὰς Ὑποεπιτροπὰς διὰ ἐλαφρὰς τροπολογίας ἐπὶ τινων σημείων τῶν ἐκθέσεων αὐτῶν.

Μετὰ τὴν λήξιν τῆς συσκέψεως ταύτης αἱ ἐκθέσεις τῶν Ὑποεπιτροπῶν, προσάγονται ἐνώπιον τῆς Ὀλομελείας πρὸς συζήτησιν καὶ ἐπιψήφισιν.

Οὕτω τῆς συνεδρίας τῆς Ὀλομελείας ἀρξαμένης τὴν 17ην ὥραν ὁ Σεβ. Πρόεδρος ἀνακοινοῦται, ὅτι ἐλήφθησαν ἀπαντητικὰ εὐχετήρια

τηλεγραφήματα ἀπάντων τῶν Προκαθημένων τῶν Ἀγιωτάτων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν πρὸς τὸ ὑπὸ τῆς Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς ἀποσταλὲν ἑξαγγελτικὸν τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν τηλεγράφημα, παρακαλεῖ τὸν Σεβ. Γενικὸν Γραμματέα, ὅπως ἀναγνώσῃ ταῦτα, ὡς ἐπίσης καὶ τὸ ἀπαντητικὸν εὐχαριστήριον γράμμα τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως τοῦ Π.Σ.Ε. πρὸς τὰ διαβιβασθέντα αὐτῷ συλληπητήρια ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Δρος Φράνκλιν Φράϋ.

Ὁ Σεβ. Γεν. Γραμματεὺς ἀναγιγνώσκει ταῦτα ἔχοντα οὕτω:

1. Τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Ἀθηναγόρου.

«Εὐχαριστοῦντες θερμῶς ὑμετέραν προσφιλῆ ἱερότητα ἐπὶ τηλεγραφήματι αὐτῆς ἀπὸ 10 τρέχοντος μηνός, ἀναγνωσθέντος συνεδρία Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου χθὲς ἀπευθύνομεν συνοδικῶς ὑμετέρα ἱερότητι καὶ ἅπασιν ἀγαπητοῖς ἀντιπροσώποις ἀδελφῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἐγκάρδια συγχαρητήρια εὐχόμενοι πλουσίαν ἄνωθεν εὐλογίαν πρὸς εὐτυχῆ διεξαγωγὴν ἐργασιῶν ἱστορικῆς Ἐπιτροπῆς ὑμῶν».

Σταμπούλ 13.6.1968

Πατριάρχης Ἀθηναγόρας

1. Τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Ἀθηναγόρου.

«Εὐχαριστοῦντες θερμῶς ὑμετέραν προσφιλῆ ἱερότητα ἐπὶ τηλεγραφήματι αὐτῆς ἀπὸ 10 τρέχοντος μηνός, ἀναγνωσθέντος συνεδρία Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου χθὲς ἀπευθύνομεν συνοδικῶς ὑμετέρα ἱερότητι καὶ ἅπασιν ἀγαπητοῖς ἀντιπροσώποις ἀδελφῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἐγκάρδια συγχαρητήρια εὐχόμενοι πλουσίαν ἄνωθεν εὐλογίαν πρὸς εὐτυχῆ διεξαγωγὴν ἐργασιῶν ἱστορικῆς Ἐπιτροπῆς ὑμῶν».

Σταμπούλ 13.6.1968

Πατριάρχης Ἀθηναγόρας

2. Τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας

Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Μελίτωνα,
Πρόεδρον Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς,
Εἰς Γενεύην

«Αἶνον ἀνεπέμψαμεν τῷ Κυρίῳ πληροφορούμενοι τὴν ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς. Τῇ ἐπικλήσει τοῦ Παρα-

κλήτου αἱ ἐργασίαι αὐταὶ μέλλουσιν ἵνα ὦσιν οἰκοδομητικαὶ διὰ τὴν Ἁγίαν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Χαιρετίσατε ἀπὸ μέρους ἡμῶν Πατέρας Ἐπιτροπῆς. Αἱ προσευχαὶ ἡμῶν, ἡ σκέψις ἡμῶν στρέφονται πρὸς Ὑμᾶς. Εὐχαρίστως ἀπονέμομεν εὐλογίαν πρὸς ἐπιτυχίαν τῶν ἐργασιῶν καὶ συνιστῶμεν ἑαυτοὺς ταῖς ἀγίαις ὑμῶν προσευχαῖς».

Νικόλαος Στ' Π'πας καὶ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης Ἀφρικῆς
Ἀλεξάνδρεια 13.6.68

3. Τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἀντιοχείας

Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Μελίτωνα, Πρόεδρον
Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς,
Εἰς Γενεύην

«Πληροφορούμεθα μετ' εὐχαριστήσεως καὶ ἐλπίδος τὴν ἔναρξιν, τῇ ἐπικλήσει τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τῶν ἐργασιῶν τῆς Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς. Μετὰ τῶν δεήσεων ἡμῶν, τῆς εὐλογίας καὶ ἐνθέρμων εὐχῶν ὑπὲρ ἐπιτυχίας τῶν ἐργασιῶν ὑμῶν αἰτούμεθα παρὰ τοῦ Παντοδυνάμου πᾶν ἀγαθὸν καὶ δόξαν Ἁγίας Ἐκκλησίας καὶ ὅπως ἡ θεία Αὐτοῦ Χάρις ἦ πάντοτε μετὰ πάντων ὑμῶν».

Βηρυττὸς 12.6.1968 Θεοδόσιος, Πατριάρχης Ἀντιοχείας

4. Τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Μόσχας καὶ πάσης Ρωσσίας

Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Μελίτωνα
Μητροπολίτην Χαλκηδόνας, Πρόεδρον,
Εἰς Γενεύην

«Ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ ἐπαναπαύοιτο ἐπὶ τοῦ ἔργου τῆς ἀνοιχθείσης Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς, Στόπ. Εἰς τὰς σημαντικὰς ἡμέρας ταύτας τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν κοινωνίας προσευχόμεθα πρὸς τὸν Ἐπουράνιον ἵνα χαρίσῃται τὴν οὐράνιον βοήθειαν Αὐτοῦ τοῖς συμμετέχουσι τῆς διασκέψεως, ἵνα τὸ ἔργον αὐτῶν προχωρήσῃ ἐν ἀδιαρρήκῳ ἀδελφικῷ δεσμῷ ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἁγίας Ὁρθοδοξίας καὶ πρὸς δόξαν τῆς ἀληθείας τοῦ Χριστοῦ».

Ἀλέξιος, Πατριάρχης Μόσχας καὶ πάσης Ρωσσίας
Μόσχα 12.6.1968

5. Τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Σερβίας

Μητροπολίτην Χαλκηδόνος Μελίτωνα,
Πρόεδρον,
Εἰς Γενεύην

«Μετὰ τῶν εὐχῶν ἡμῶν ἀποστέλλομεν τὴν εὐλογίαν ἡμῶν διὰ
μίαν καρποφόρον ἐργασίαν τοῦ Συνεδρίου».

Βελιγράδιον 12.6.1968 Ὁ Πατριάρχης Σερβίας Γερμανὸς

6. Τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ρουμανίας

Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Μελίτωνα,
Πρόεδρον,
Εἰς Γενεύην

«Ἐξ ὅλης καρδίας εὐχόμεθα πλήρη ἐπιτυχίαν εἰς τὴν Διορθόδο-
ξον Ἐπιτροπὴν καὶ θερμῶς δεόμεθα τοῦ Θεοῦ ὅπως εὐλογῇ τὸ
ἔργον αὐτῆς».

Βουκουρέστιον 12.6.68 Ἰουστινιανὸς Πατριάρχης Ρουμανίας

7. Τοῦ Μακαριωτάτου Μητροπολίτου Βαρσοβίας

Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Μελίτωνα,
Πρόεδρον,
Εἰς Γενεύην

«Μετὰ χαρᾶς καὶ τιμῆς ἐπληροφόρηθημεν παρά τῆς Ὑμετέρας
Σεβασμιότητος, ὅτι τὴν Κυριακὴν τῆς Πεντηκοστῆς ἢ Διορθόδο-
ξος Ἐπιτροπὴ, τῇ ἐπικλήσει τοῦ Παρακλήτου, ἤρξατο τῶν ἐργα-
σιῶν αὐτῆς. Δεόμεθα τοῦ Θεοῦ ὅπως εὐλογῇ ἕνα ἕκαστον τῶν
μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς ἐν τῷ σπουδαίῳ τούτῳ ἔργῳ».

Στέφανος, Μητροπολίτης Βαρσοβίας καὶ πάσης Πολωνίας
Βαρσοβία 11.6.1968

8. Τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Πράγας

Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Μελίτωνα,
Πρόεδρον τῆς Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς,
Εἰς Γενεύην

«Δεόμενος τοῦ Οὐρανίου Πατρὸς ὅπως παρέχη τὴν βοήθειαν Αὐτοῦ ἐν-τῷ ἁγίῳ ἔργῳ τῆς Ἐπιτροπῆς εὐχομαι αὐτῇ πλήρη ἐπιτυχίαν ἐπ' ἀγαθῷ συνόλου τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἀδελφικὴ εὐλογία».

Πράγα, τῆ 11.6.1968

Δωρόθεος, Μητροπολίτης Πράγας

· 9. Τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως τοῦ Π.Σ.Ε.

Ἐν Γενεύῃ, τῆ 11 Ἰουνίου 1968

Πρὸς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Χαλκηδόνος κ. Μελίτωνα,

Πρόεδρον τῆς Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς

Εἰς Γενεύην

«Ἀγαπητέ μοι Φίλε,

«Ἡ ἀπώλεια τοῦ Δρος Φράνκλιν Κλάρκ Φράϋ τῆ παραμονῆ τῆς Δ' Συνελεύσεως εἶναι πολὺ μεγάλη. Πάντες ἡμεῖς ἐδῶ ἐν τῷ Παγκοσμίῳ Συμβουλίῳ ἐκτιμῶμεν τὴν ἔκφρασιν τῆς Ὑμετέρας συμπαθείας».

Ὅπως Ὑμέτερος

Εὐγένιος Κ. Μπλαίηκ

Ἐπὶ τῷ πέρατι τῆς ἀναγνώσεως τῶν τηλεγραφημάτων τούτων, ὁ Σεβ. Πρόεδρος λέγει: «Μετὰ βαθείας εὐλαβείας καὶ χαρᾶς ἀκροασάμενος τὴν εὐχὴν τῶν σεπτῶν Κεφαλῶν τῆς ὑπ' οὐρανὸν Ὁρθοδοξίας, ἀποστέλλομεν εὐγνώμονας εὐχαριστίας ἐπὶ ταῖς εὐχαῖς αὐτῶν».

Ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης *Λένινγκραντ καὶ Νόβγκορδ κ. Νικόδημος* προτείνει εἰς τὴν Συνέλευσιν ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρωσσίας θεωρεῖ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Τσεχοσλοβακίας οὐχὶ ὡς αὐτόνομον, ἀλλὰ ὡς αὐτοκέφαλον. Ὁ Σεβ. Πρόεδρος ἀπαντᾷ λέγων εὐχαριστοῦμεν καὶ σημειοῦμεν τὸ πρᾶγμα.

Ἐπίσης ὁ Σεβ. Πρόεδρος ἀνακοινοῦται ὅτι σήμερον, περὶ ὥραν 15ην, ἐπραγματοποιήθη ἡ προαποφασισθεῖσα ἐθιμοτυπικὴ ἐπίσκεψις πρὸς τὸ Κομισστώριον τῆς Καλβινικῆς Ἐκκλησίας τῆς Γενεύης, μεταβάσης πρὸς τοῦτο εἰς τὴν Ἔδραν αὐτοῦ ἀντιπροσωπείας ἐκ τῶν Ἀρχηγῶν, ἀποτελουμένης ἐκ τοῦ ἰδίου, τῶν Σεβ. Μητροπολίτου Λένινγκραντ καὶ Νόβγκορδ κ. Νικοδήμου, Ἐπισκόπου Ζήτησης κ. Βασιλείου, Μητροπολίτου Ξάνθης κ. Ἀντωνίου καὶ τοῦ Πανοσιολογιωτάτου Ἀρχιμανδρίτου κ. Ἰωάννου Ρίννε, ὡς ἐπίσης καὶ τοῦ Σεβ. Γενικοῦ Γραμματέως Μητροπολίτου Μύρων κ. Χρυσοστόμου, ὅτι ἡ ἀντιπροσωπεία ἐγένετο δεκτὴ μετὰ πάσης τιμῆς ὑπὸ τῶν Ἀρχῶν τοῦ Κομισστωρίου.

Ἀντηλλάγησαν ἐγκάρδιοι προσφωνήσεις καὶ ἀντιφωνήσεις, ἀπὸ

μὲν τῆς ἡμετέρας πλευρᾶς παρεσχέθησαν πληροφορίες ἐπὶ τοῦ ἔργου τῆς Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς, ἀπὸ δὲ τῆς πλευρᾶς τῶν ἐκπροσώπων τοῦ Κονσιστωρίου πληροφορίες περὶ τῆς ὀργανώσεως τῆς ἐν Γενεύῃ Καλβινικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν δραστηριοτήτων αὐτῆς, καὶ ἐξεφράσθησαν ἡ χαρὰ αὐτῶν, ὅτι ἐν Chambésy τῆς Γενεύης ἔλαβεν χώραν τοιαύτη σπουδαιότατη Διορθόδοξος Συγκέντρωσις, ὡς καὶ εὐχαρισταί ἐπὶ τῇ γενομένῃ ἐπισκέψει τούτου.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ Σεβ. Πρόεδρος ἀνακοινοῦται ὅτι «αἱ Ὑποεπιτροπαί, φιλοτίμως ἐργασθεῖσαι καὶ σχοῦσαι σοβαρὰς καὶ οἰκοδομητικὰς συζητήσεις καὶ ἀποβλέψασαι ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον πρὸς τὴν ὡς οἶον κάλλιον ἐξυπηρέτησιν τῶν ἱερῶν σκοπῶν τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας, χωρούσης ἐπὶ τὰ πρόσω τῆς ἐν τῷ κόσμῳ ἀποστολῆς καὶ εὐθύνης αὐτῆς, ἐπεράτωσαν τὸ ἔργο αὐτῶν, κεῖνται δὲ ἐνώπιον τῆς Ὀλομελείας τὰ κείμενα τῶν ἐκθέσεων αὐτῶν, πρὸς κρίσιν καὶ ἐπιψήφισιν. Συγχαίρομεν, λέγει, ταῖς Ὑποεπιτροπαῖς ἐπὶ τῷ τιμίῳ τούτῳ ἔργῳ αὐτῶν καὶ εὐχόμεθα πλήρη τὴν ἐν τῷ μέλλοντι πραγμάτων καὶ ὀλοκλήρισιν τοῦ ὑπ' αὐτῶν διαγραφέντος προγραμματισμοῦ ἐπὶ σπουδαίων δραστηριοτήτων τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν σήμερον. Ἐπὶ τούτοις παρακαλεῖ τὴν Ὀλομέλειαν, ὅπως ἀκούσῃ κατὰ σειρὰν τὰ κείμενα τῶν ἐκθέσεων τούτων, καλεῖ δὲν τὸν Σεβ. Γεν. Γραμματέα, ὅπως ἀναγνώσῃ ταῦτα, ἔχοντα ὧδε:

Ἐκθεσις τῆς Α' Ὑποεπιτροπῆς

Τῇ σεβασμίᾳ Ὀλομελείᾳ
τῆς ἐν Γενεύῃ Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς,

Συνωδὰ τῇ ὑμετέρᾳ ἀποφάσει καὶ ἐντολῇ, ὅπως οἱ ὑπογεγραμμένοι Πρόεδροι τῶν Ἀντιπροσωπειῶν τῶν ἐπὶ μέρους Ἁγίων Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἐν τῇ ἐν Γενεύῃ συνελθούσῃ Διορθοδόξῳ ταύτῃ Ἐπιτροπῇ, συνεργόμενοι ἐπὶ τὸ αὐτό, μελετήσωμεν τὸ ἐν τῇ Ἡμερησίᾳ Διατάξει τῆς Ἐπιτροπῆς ἀναγεγραμμένον πρῶτον θέμα, ἥτοι τὴν κατάρτισιν σχεδίου, καθορίζοντος τὸν τρόπον τῆς διὰ διορθοδόξου συνεργασίας προπαρασκευῆς τοῦ ἔργου τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς κατ' Ἀνατολὰς Ἁγίας Ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας, ἥτις μέλλει ἵνα ἀφανθῇ ἐπὶ τῶν ἐν τῷ Καταλόγῳ τῆς Α' Πανορθοδόξου Διασκέψεως θεμάτων, ἐν ἐπανειλημμέναις συνεδρίασις ἐξετάσαντες διεξοδικῶς καὶ ἐμπεριστατωμένως τὸ ὅλον θέμα, κατελήξαμεν ὁμοφώνως εἰς τὸ ἀκούλουθον πόρισμα, ὅπερ καὶ εἰσηγούμεθα ὑμῖν ὡς σχέδιον ἀποφάσεως τῆς παρούσης Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς:

«Ἡ κατ' Ἀνατολὰς Ἀγία ἡμῶν Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἀναγνωρίζει τὴν ἀνάγκην τῆς, ὡς οἶόν τε ταχύτερον, συγκλήσεως Ἀγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου αὐτῆς καὶ τῆς συστηματικῆς διορθοδόξως προπαρασκευῆς τῶν κατ' αὐτήν.

Πρὸς τοῦτο:

1. Κύριος στόχος καὶ ἄμεσος ἐπιδίωξις τῆς Ἐκκλησίας τίθεται ἡ σύγκλησις Ἀγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου.

2. Ἀναθεωρεῖται ἡ διὰ μιᾶς «Προσυνόδου» μέθοδος προπαρασκευῆς τῆς Ἀγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου.

3. Ἀντὶ τῆς «Προσυνόδου» υἰοθετεῖται ἡ μέθοδος προπαρασκευῆς τῆς Συνόδου, κατὰ τὰ στάδια, διὰ σειρᾶς Προσυνοδικῶν Πανορθοδόξων Διασκέψεων, ἐν αἷς θὰ ἐξετάζωνται τμηματικῶς καὶ θὰ προσλαμβάνωσι τὴν τελικὴν εἰσηγητικὴν αὐτῶν μορφήν τὰ ἐν τῷ Καταλόγῳ τῷ ἐκπονηθέντι καὶ ἐγκριθέντι ὑπὸ τῆς Α' ἐν Ρόδῳ Πανορθοδόξου Διασκέψεως θέματα.

4. Πρὸς ἀρτιωτέραν διεξαγωγὴν τοῦ ὅλου ἔργου ἐν διορθοδόξῳ συντονισμῷ, συνιστᾶται μία ἐπὶ τούτῳ «Προπαρασκευαστικὴ τῆς Ἀγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς κατ' Ἀνατολὰς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας Διορθόδοξος Ἐπιτροπὴ», ἐξ ἑνὸς Ἀντιπροσώπου, Ἱεράρχου καὶ ἐν γένει Κληρικοῦ, ἐξ ἑκάστης ἐπὶ μέρους Ἐκκλησίας, ἔχοντος μεθ' ἑαυτοῦ καὶ ἓνα Σύμβουλον.

5. Παρακαλεῖται τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ὅπως συστήσῃ ἐν Γραφεῖον πρὸς ἐξυπηρέτησιν τοῦ ἔργου τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τοῦ ὅλου προπαρασκευαστικοῦ τῆς Συνόδου, καὶ πρὸς μείζονα εὐχέρειαν στέγαση τοῦτο, εἰ δυνατόν, εἰς τὸ ἐν Chambésy τῆς Γενεύης Κέντρον αὐτοῦ. Εἰς τὸ Γραφεῖον τοῦτο τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον διορίζει ἓνα Γραμματέα, ἔχοντα τὴν ἀναφορὰν αὐτοῦ πρὸς αὐτό. Αἱ ἐπὶ μέρους Ἐκκλησίαι, ὅσαι βούλονται, ἀποστέλλουσιν εἰς τὸ Γραφεῖον τοῦτο, περιοδικῶς, ἐντεταλμένα πρόσωπα πρὸς ἀμοιβαίαν ἐνημέρωσιν καὶ συνεργασίαν, ἀναλαμβάνουσαι ἅμα καὶ τὰ ἐξοδα αὐτῶν.

6. Ἡ λειτουργία τῶν ὡς ἄνω προπαρασκευαστικῶν μέσων, ὡς καὶ τοῦ ὅλου προπαρασκευαστικοῦ τῆς Συνόδου ἔργου, διεξάγεται κατὰ τὴν ἀκόλουθον διαδικασίαν:

α) Τὰ θέματα, ἅτινα θὰ ἀποτελέσωσι τὴν ἡμερησίαν διάταξιν τῆς Α' Προσυνοδικῆς Πανορθοδόξου Διασκέψεως, ἐπιλέγονται ἐκ τοῦ Καταλόγου τῆς Α' ἐν Ρόδῳ Πανορθοδόξου Διασκέψεως.

β) Τὰ οὕτως ὀρισθέντα θέματα κατανέμονται μεταξὺ τῶν ἐπὶ μέρους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. Ἐκάστη Ἐκκλησία, ἀναλαμβάνουσα ὑπευθύνως ἐν ἧ πλείονα θέματα, μεριμνᾷ ὅπως, διὰ τῶν παρ' αὐτῇ

θεολογικῶν στελεχῶν, ἐπεξεργασθῆ τὸ θέμα καὶ ὀλοκληρώσῃ τὴν ἐπ' αὐτοῦ εἰσηγητικὴν μελέτην ἐντὸς ἑξαμήνου. Εὐκταῖον θὰ ᾔτο ὅπως ἐκ παραλλήλου καὶ ἄλλαι Ἐκκλησίαι, πλὴν τῆς ὑπευθύνου, διὰ τῶν παρ' αὐταῖς θεολογικῶν δυνάμεων, ἀσχοληθῶσιν ἐπὶ τῶν ὑπὸ μελέτην θεμάτων καὶ συμβάλωσιν εἰς τὴν ἀρτιωτέραν ἔρευναν αὐτῶν.

γ) Ἡ οὕτω συμπληρωθεῖσα εἰσηγητικὴ μελέτη ἀποστέλλεται ὑπὸ τῆς ἐνδιαφερομένης Ἐκκλησίας εἰς τὸ ἐν Γενεῦῃ Γραφεῖον, εἰς δύο γλώσσας, Ἑλληνικὴν καὶ ρωσικὴν, καὶ εἰς ἑκατὸν ἀντίτυπα.

δ) Μετὰ τὴν συγκέντρωσιν ὄλων τῶν μελετῶν εἰς τὸ Γραφεῖον, τοῦτο μεριμνᾷ διὰ τὴν ὑποβολὴν αὐτῶν ἀπασαῖς ταῖς ἐπὶ μέρους Ἐκκλησίαις.

ε) Αἱ Ἐκκλησίαι προέρχονται εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν εἰσηγητικῶν μελετῶν καὶ ἐντὸς ἐνὸς ἑξαμήνου ἐπιστρέφουσιν αὐτὰς εἰς τὸ Γραφεῖον μετὰ τῶν ἐπ' αὐτῶν παρατηρήσεων.

στ) Μετὰ τὴν συγκέντρωσιν τοῦ ὑπὸ τῶν Ἐκκλησιῶν ἐπεξεργασμένου ὑλικοῦ, τῇ συνεννοήσει τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου μετὰ τῶν Προκαθημένων τῶν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν, συνέρχεται ἡ Διορθόδοξος Προπαρασκευαστικὴ Ἐπιτροπὴ, ἥτις, προσλαμβάνουσα, εἰ δεήσῃ, καὶ εἰδικοὺς θεολόγους, διατυποῖ τὴν ἐνιαίαν Ὁρθόδοξον ἀποψιν ἐπὶ ἐνὸς ἐκάστου τῶν θεμάτων.

ζ) Μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ἔργου τούτου τῆς Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς, ὁ Πρόεδρος αὐτῆς πληροφορεῖ περὶ τούτου τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην. Ὅστις καί, ἐν συνεννοήσει μετὰ τῶν Προκαθημένων τῶν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν, συγκαλεῖ τὴν Προσυνοδικὴν Πανορθόδοξον Διάσκεψιν. Τὰ ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς καταρτισθέντα κείμενα διαβιβάζονται ταῖς ἐπὶ μέρους Ἐκκλησίαις, πρὸς ἐνημέρωσιν.

η) Ἡ Προσυνοδικὴ Πανορθόδοξος Διάσκεψις προβαίνει εἰς τὴν θεώρησιν καὶ ἐξέτασιν τῶν ὑπὸ τῆς Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς ἐτοιμασθέντων κειμένων καὶ καταρτίζει τὸν ὀριστικὸν φάκελλον ἐνὸς ἐκάστου θέματος, ὅστις καὶ ἀκολούθως ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου παραπέμπεται τῇ μελλούσῃ Ἁγίᾳ καὶ Μεγάλῃ Συνόδῳ, κατατιθέμενος εἰς τὸ Ἀρχεῖον τοῦ οἰκείου Γραφείου.

θ) Ἐκάστη Προσυνοδικὴ Πανορθόδοξος Διάσκεψις ἐπιλέγει καὶ καθορίζει τὰ θέματα τῆς ἐπομένης.

7) Τερματισθέντος, κατὰ τὴν ὡς ἄνω διαδικασίαν, τοῦ ὅλου προπαρασκευαστικοῦ ἔργου, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, τῇ συναινέσει τῶν Προκαθημένων τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, συγκαλεῖ τὴν Ἁγίαν καὶ Μεγάλην Σύνοδον τῆς κατ' Ἀνατολὰς Ἁγίας Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Καὶ ταῦτα μὲν ἐπὶ τῆς ἀκολουθητέας διαδικασίας πρὸς προπαρασκευὴν τῆς Συνόδου.

Ὡς πρὸς δὲ τὰ θέματα, ἅτινα θὰ ἀποτελέσωσι τὸ ἀντικείμενον, πρῶτον, τῆς ἐπὶ μέρους θεολογικῆς ἐπεξεργασίας, δεύτερον, τοῦ ἔργου τῆς Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς, καὶ τέλος, τὴν Ἡμερησίαν Διάταξιν τῆς Α΄ Προσυνοδικῆς Πανορθοδόξου Διασκέψεως, ληφθέντος ὡς κριτηρίου ἐπιλογῆς, ὅτι θὰ ἔδει ταῦτα νὰ ὦσιν ἕκ τε τῶν θεωρητικῶν καὶ ἕκ τῶν πρακτικωτέρων ἕκ τοῦ πανορθοδόξως ἐγκεκριμένου οἰκείου Καταλόγου, προεκρίθησαν τὰ ἀκόλουθα ἕξ θέματα:

- 1) Ἐκ τοῦ κεφαλαίου «I. Πίστις καὶ Δόγμα», τὸ ὑπὸ στοιχεῖον Β. Αἱ πηγαι τῆς Θείας Ἀποκαλύψεως:
 - α) Ἁγία Γραφή:
 1. Θεοπνευστία τῆς Ἁγίας Γραφῆς.
 2. Κῦρος τῶν Ἀναγιγνωσκομένων Βιβλίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ.
 3. Ἐπιστημονικὴ ἔκδοσις τοῦ Βυζαντινοῦ κειμένου τῆς Καινῆς Διαθήκης.
 - β) Ἱερὰ Παράδοσις (καθορισμὸς τῆς ἐννοίας καὶ ἐκτάσεως αὐτῆς).
- 2) Ἐκ τοῦ κεφαλαίου «II. Θεία Λατρεία», τὸ ὑπὸ στοιχεῖον Γ. Πληρεστέρα συμμετοχὴ τοῦ λαϊκοῦ στοιχείου ἐν τῇ λατρευτικῇ καὶ τῇ ἄλλῃ ζωῇ τῆς Ἐκκλησίας.
- 3) Ἐκ τοῦ κεφαλαίου «III. Διοίκησις καὶ ἐκκλησιαστικὴ εὐταξία», τὸ ὑπὸ στοιχεῖον Ε. Ἀναπροσαρμογὴ τῶν περὶ Νηστείας Ἐκκλησιαστικῶν Διατάξεων, συμφώνως ταῖς ἀπαιτήσεις τῆς συγχρόνου ἐποχῆς.
- 4) Ἐκ τοῦ αὐτοῦ κεφαλαίου τὸ ὑπὸ στοιχεῖον Ζ. Κωλύματα γάμου. Μελέτη τῆς σημερινῆς πράξεως ἐν ταῖς κατὰ τόπους Ἐκκλησίαις ἐπ' αὐτῶν καὶ ἐπὶ τῆς ἀκολουθουμένης περὶ τούτων Ἐκκλησιαστικῆς διαδικασίας, καὶ ἐξασφάλισις ὁμοιομόρφου, εἰς δυνατόν, ὡς πρὸς τὰ ἄνωθι, πράξεως ἐν τῇ καθόλου Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ.
- 5) Ἐκ τοῦ αὐτοῦ κεφαλαίου τὸ ὑπὸ στοιχεῖον Θ. Ἡμερολογιακὸν ζήτημα. Μελέτη τοῦ ζητήματος ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὴν περὶ Πασχαλίου ἀπόφασιν τῆς Α΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ ἐξεύρεσις τρόπου πρὸς ἀποκατάστασιν συμπράξεως μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ.
- 6) Ἐκ τοῦ κεφαλαίου «VII. Θεολογικὰ θέματα», τὸ ὑπὸ στοιχεῖον Α. Ἡ οἰκονομία ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ.

α) Ἔννοια καὶ ἔκφρασις τῶν ὄρων «Ἀκρίβεια» καὶ «Οἰκονομία» ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ.

β) Ἡ «Οἰκονομία»:

1. Ἐν τοῖς Μυστηρίοις, τόσον τοῖς ἐντός, ὅσον καὶ τοῖς ἐκτός τῆς Ἐκκλησίας τελουμένοις.
2. Ἐν τῇ ἀποδοχῇ εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῶν αἱρετικῶν, τῶν ἐκπιπόντων (τίνες διὰ Βαπτίσματος, τίνες διὰ Χρίσματος, τίνες διὰ λιβέλλου, τίνες δι' εὐχῆς).
3. Ἐν τῇ λατρείᾳ.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἕξ θεμάτων, τὴν θεολογικὴν ἔρευναν καὶ ἐπεξεργασίαν ἀνέλαβον ὑπευθύνως καὶ κατὰ σειρὰν, τοῦ μὲν πρώτου ἡ Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως, τοῦ δευτέρου ἡ Ἐκκλησία Βουλγαρίας, τοῦ τρίτου ἡ Ἐκκλησία Σερβίας, τοῦ τετάρτου ἡ Ἐκκλησία Ρωσσίας καὶ ἡ Ἐκκλησία Ἑλλάδος, κεχωρισμένως, τοῦ πέμπτου ἡ Ἐκκλησία Ρωσσίας καὶ ἡ Ἐκκλησία Ἑλλάδος, κεχωρισμένως, καὶ τοῦ ἕκτου ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρουμανίας.

Τὰ ὡς ἄνω τιθέμενα ὑπὸ τὴν κρίσιν καὶ ἀπόφασιν τῆς σεβασμίας Ὀλομελείας,

Ἐν Γενεύῃ τῇ 12ῃ Ἰουνίου 1968

Οἱ Πρόεδροι τῶν Ἀντιπροσωπειῶν τῶν ἐπὶ μέρους Ἁγίων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν

† Ὁ Χαλκηδόνος Μελίτων
Κωνσταντινουπόλεως

† Ὁ Νουβίας Συνέσιος
Ἀλεξανδρείας

† Ὁ Χαλεπίου Ἡλίας
Ἀντιοχείας

† Ὁ Φιλαδελφείας Ἐπιφάνιος
Ἱεροσολύμων

† Νικόδημος Μητροπολίτης
Λένινγκραντ καὶ Νόβγκοροδ
Πατριαρχείου Μόσχας

† Ὁ Ἐπίσκοπος Ζήτησης Βασίλειος
Σερβικῆς Ἐκκλησίας

† Ἰουστίνος, Μητροπολίτης
Μολδαυίας καὶ Σουτσάβας
Ρουμανίας

† Ὁ Σλῆβεν Νικόδημος
Πατριαρχείου Βουλγαρίας

+ Ὁ Πάφου Γεννάδιος
Ἐκκλησίας Κύπρου

† Ὁ Ξάνθης Ἀντώνιος
Ἐκκλησίας Ἑλλάδος

Ἀρχιμανδρίτης Ἰωάννης Ρίννε
Ἐκκλησίας Φιλλανδίας

Ὁ Σεβ. Πρόεδρος, ἅμα τῷ πέρατι τῆς ἀναγνώσεως τῆς ἐκθέσεως ταύτης, λέγει, ὅτι θεωρεῖ καθήκον αὐτοῦ νὰ πληροφορήσῃ τὴν σεβαστὴν Ὀλομέλειαν, ὅτι «τὸ πόρισμα τοῦτο τῆς συνεργασίας τῶν Ἀρχηγῶν τῶν Ἀντιπροσωπειῶν εἶναι προῖον ἐξονυχίσεως ὅλων τῶν πλευρῶν τοῦ θέματος ἐν τελευταίᾳ ἀναλύσει, προῖον ὑπευθύνου γνώμης ἀπασῶν τῶν Ἀντιπροσωπειῶν τῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ ἐν πνευματικωτέρᾳ προοπτικῇ τοῦ πράγματος ἔργον τοῦ Παρακλήτου, Οὐτίνος ἡμεῖς, λέγει, ὑπήρξαμεν ἀπλᾶ ὄργανα, δύναμαι δὲ νὰ χαρακτηρίσω τὸ ἔργον τοῦτο ὡς ἱστορικόν, ἅτε δὴ θέτον τὰς βάσεις τῆς μελλούσης ἴνα συγκληθῇ Ἀγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν».

Ἐν συνεχείᾳ πρῶτος λαμβάνει τὸν λόγον ὁ ἔλλογιμ. Καθηγητῆς κ. Π. Τρεμπέλας, τῆς Ἀντιπροσωπείας τῆς Ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων, ὅστις καὶ λέγει, ὅτι «δὲν ἔχει σοβαρὰς ἀντιρρήσεις ὡς πρὸς τὴν ἐκλογὴν τῶν θεμάτων τῆς ἡμερησίας διατάξεως τῆς Α΄ Προσυνοδικῆς Πανορθοδόξου Διασκέψεως, ἐκτὸς ὀλίγων τινῶν. Οὕτω θεωρεῖ τὴν σύνταξιν ἐπιστημονικῆς ἐκδόσεως τῆς Καινῆς Διαθήκης δύσκολον, μακρὰν καὶ ἀπαιτοῦσαν πολλῶν συνεργασιῶν, τὸ Ἡμερολογιακὸν δὲ ζήτημα μὴ ἔστι ὠριμον καὶ πως παρακεκινδυνευμένον. Ἐπίσης θεωρεῖ τὸν ὀριζόμενον χρόνον προπαρασκευῆς βραχύτατον, τὴν δὲ ὑποχρέωσιν τῆς διττῆς μεταφράσεως τῶν ἐργασιῶν δυσεκπλήρωτον ἐν πολλοῖς, ἐν τέλει δὲ προσθέτει, ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον δέον νὰ θεωρηθῇ ὅτι πνεῖ ἐπὶ πάντας τοὺς Συνέδρους».

Ὁ Σεβ. Πρόεδρος, ἀπαντῶν εὐχαριστεῖ τῷ κ. Π. Τρεμπέλα ἐπὶ τῇ συμβολῇ αὐτοῦ εἰς τὴν συζήτησιν καὶ ἐπιλέγει, «α) ὅτι τὰ θέματα ἐπελέγησαν ἐκ τοῦ ἐγκεκριμένου Καταλόγου, ἐφ' οὗ οὐδεμίαν ἔχομεν δικαιοδοσίαν ὅπως ἐπιφέρωμεν ἀλλοίωσιν, β) ὅτι δὲν πρόκειται νὰ δοθῇ τελειωτικὴ ἀπόφασις εἰς τὰ ὑπὸ ἐξέτασιν θέματα οὔτε ὑπὸ τῆς Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς, οὔτε ὑπὸ τῆς Προσυνοδικῆς Πανορθοδόξου Διασκέψεως, ὡστε νὰ ὑπάρχῃ κίνδυνος δημιουργίας σάλου ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις. Ἀπλῶς πρόκειται νὰ προπαρασκευασθῇ τὸ ὑλικὸν τῆς μελλούσης νὰ συνέλθῃ Ἀγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου, καὶ γ) ὅτι ὄντως ἐπὶ τῆς σημερινῆς συνεργασίας τῶν Ἀρχηγῶν τῶν Ἀντιπροσωπειῶν ἐν τῷ οἴκῳ τούτῳ ἔπνευσεν, ὡς πεποιθήσαμεν, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, καθ' ὅσον ἐπρόκειτο περὶ ἐργασίας ἐν ὁμονοίᾳ, συμπνοίᾳ καὶ ἀπολύτῳ συμπῶσει γενομένης.

Τοῦτο ὅμως οὐδόλως ἀποκλείει — χωρὶς νὰ κάμω φιλολογίαν περὶ Ἁγίου Πνεύματος—, λέγει, τὴν πληρεστέραν πνοὴν τούτου ἐπὶ τῆς Ἀγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, εἰς τὴν ὁποίαν ἡ

Ἐκκλησία σύντονον θὰ ζητήσῃ τὴν συνεργασίαν Κλήρου καὶ Λαοῦ».

Ἐν συνεχείᾳ, λαμβάνων τὸν λόγον ὁ ἔλλογιμ. Καθηγητῆς κ. Ἰ. Καρμύρης, τῆς Ἀντιπροσωπείας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, λέγει, ὅτι «ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος, μετὰ διακοπὴν δώδεκα αἰώνων πρόκειται νὰ συνεχίσῃ τὸ ἔργον τῶν Ἑπτὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων, αἵτινες παρεσκευάσθησαν τότε ὑπὸ σοφῶν Πατέρων, διὰ σοφῶν ἔργων, ἐν σοφῇ ἀντικρούσει μεγάλων αἵρεσιάρχων καί, οὐχὶ σπανίως, ἐν τῷ σοφῷ περιβάλλοντι πεφωτισμένων θεολογικῶν σχολῶν, οἵτι τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ τῆς Ἀντιοχείας, καὶ τῆ συμβολῇ πάντων τῶν δυναμένων νὰ συμβάλωσιν εἰς τοῦτο παραγόντων. Ἄφ' ἑτέρου, κατὰ σύγχρονον παράδειγμα, ἡ Β' Βατικανῆ Σύνοδος εἶναι γνωστὸν εἰς ποῖον ἐπιβλητικὸν ρυθμὸν καὶ εἰς ὅποιαν ὀγκώδη ἔκτασιν παρεσκευάσθη, καὶ ὅποσοι, πῶς καὶ ἐπὶ πόσον μακρὸν καιρὸν εἰργάσθησαν. Ἀναφέρω, λέγει, τὰ δύο ταῦτα παραδείγματα διὰ νὰ καταλήξω εἰς τὴν πρότασιν, ὅτι δύναται μὲν αἱ διάφοροι Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι νὰ ἀναλάβωσι τὴν προπαρασκευὴν τῶν θεμάτων, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἀρκεῖ. Ὑπάρχουν θέματα, ὡς τὸ τῆς Θείας Ἀποκαλύψεως ἢ τῆς Οἰκονομίας ἢ τῆς ἀποδοχῆς τῶν ἑτεροδόξων εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, ἅτινα δέον ἵνα προετοιμασθῶσιν ὑπὸ πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν, ἵνα ἔχωμεν ἐν τοῖς τελικοῖς σχεδίοις ἐκπροσωπούμενας πάσας τὰς θεολογικὰς ἀπόψεις ἐπὶ ἐκάστου ζητήματος. Ἄρα συμφωνῶ μετὰ τοῦ κ. Τρεμπέλα, εἰπόντος, ὅτι ὁ χρόνος εἶναι ὀλίγος».

Ὁ Σεβ. Πρόεδρος εὐχαριστεῖ τῷ Καθηγητῇ κ. Καρμύρη καὶ ἀπαντῶν λέγει, ὅτι «διὰ μὲν τὴν Βατικανὴν Σύνοδον ἤρκεσαν τρία μόνον ἔτη, ἵνα προπαρασκευασθῇ, ἀφ' ὅτου τὸ 1959 ὁ Πάπας Ἰωάννης ΚΓ' ἐξήγγειλε τὴν σύγκλησιν τῆς Συνόδου, χωρὶς μάλιστα νὰ προδιαγράψῃ καὶ τὰ θέματα αὐτῆς, τὰ δὲ ἐνώπιον ἡμῶν κείμενα θέματα ὑπάρχουσι καθωρισμένα καὶ ταῖς Ἐκκλησίαις παραπεμφθέντα πρὸ ἑπταετίας ὅλης, καὶ ὑποτίθεται, ὅτι ἔχει γίνεαι ἢ παρ' αὐταῖς ἀπαραίτητος προετοιμασία.

Ἐχω τὰς δηλώσεις τῶν Ἐκκλησιῶν Ρωσσίας καὶ Ρουμανίας, ὅτι ἔχουσιν ὀλοκληρώσει τὴν προπαρασκευὴν ὅλων τῶν θεμάτων. Ἀνάλογος ἐργασία ὑπάρχει καὶ παρὰ τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριαρχείῳ. Ἐὰν νῦν λέγωμεν, ὅτι μία Ἐκκλησία ἀναλαμβάνει τὸ ἔργον τῆς προπαρασκευῆς ἐνός θέματος, τοῦτο δὲν σημαίνει, ὅτι ἀποκλείονται καὶ πᾶσαι αἱ λοιπαί, ἀντιθέτως μάλιστα, ρητῶς ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Ὑποεπιτροπῆς ἀναφέρεται, ὅτι «εὐκταῖον θὰ ἦτο ὅπως ἐκ παραλλήλου καὶ ἄλλαι Ἐκκλησίαι, πλὴν τῆς ὑπευθύνου, διὰ τῶν παρ' αὐταῖς θεολογικῶν δυνά-

μεων, ἀσχοληθῶσιν ἐπὶ τῶν ὑπὸ μελέτην θεμάτων καὶ συμβάλωσιν εἰς τὴν ἀρτιωτέραν ἔρευναν αὐτῶν».

Ἐν συνεχείᾳ λαμβάνει τὸν λόγον ὁ ἔλλογιμ. Καθηγητῆς κ. Θεοδώρου, τῆς Ἀντιπροσωπείας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὅστις καὶ λέγει: Κατὰ τὴν ταπεινὴν μου γνώμην ἐν τῇ ἐκθέσει ὑπάρχει τὸ αὐτὸ κενόν, ὅπερ ὑπάρχει καὶ ἐν τῇ Εἰσηγήσει τοῦ Σεβ. Προέδρου. Ὁμιλοῦντες περὶ προσυνοδικῆς διαδικασίας, δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν αὐτὴν ταύτην τὴν Σύνοδον. Ὡς εἶπον καὶ εἰς προηγουμένην συνεδρίαν, ἀπαιτεῖται καὶ ἡ καλλιέργεια συνοδικῆς συνειδήσεως παρ' ἅπασιν τοῖς Ἐπισκόποις, διὸ καὶ νομίζω, ὅτι μία τελευταία Προσυνοδικὴ Διάσκεψις θὰ πρέπει νὰ ἐξετάσῃ πῶς γενήσεται ἡ Σύνοδος, ποῖοι μεθέξουσιν αὐτῆς, ἐὰν σὺν τοῖς Ἐπισκόποις θὰ συμπαρίστανται Πρεσβύτεροι, Διάκονοι ἢ καὶ Λαϊκοὶ ἔτι, τί γενήσεται μὲ τὴν ἐν Διασπορᾷ Ἱεραρχίαν καὶ ποία διαδικασία ψηφοφορίας ἀκολουθήσεται. Ὡσαύτως δέον νὰ καθορισθῇ περὶ πῶς θὰ ἐνδιατρίψῃ ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλῃ Σύνοδος, ἐὰν ταῦτα ἔσονται ἐκ τοῦ Καταλόγου τῆς Α' Πανορθοδόξου Διασκέψεως τῆς Ρόδου, καὶ δὴ τὰ ἐπουσιωδέστερα ἐξ αὐτῶν, ἢ ἐὰν θὰ ὑπάρξωσι καὶ ἄλλα θέματα, πολλῶν οὐσιαστικώτερα καὶ μείζονα, ὡς π.χ. τὸ Κατηχητικὸν θέμα τῆς νεολαίας.

Ὁ Σεβ. Πρόεδρος, ἀπαντῶν εἰς τὰς σκέψεις ταύτας τοῦ Καθηγητοῦ κ. Θεοδώρου, λέγει, ὅτι τὰ μὲν διαδικαστικὰ τῆς Συνόδου, καὶ γνωστὰ τοῖς θεολόγοις εἶναι, ἀλλὰ καὶ ἐπισταμένως ἐξετέθησαν ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῶν Ἀρχηγῶν τῶν Ἀντιπροσωπειῶν ὑπὸ τοῦ Πανοσιολ. Ἀντιπροσώπου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Φιλανδίας Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτου Δρος Ι. Ρίννε, τὸ δὲ θέμα τῆς νεολαίας εἶναι ἐκ τῶν ρητῶς ἀναγεγραμμένων ἐν τῷ Καταλόγῳ τῆς Α' ἐν Ρόδῳ Πανορθοδόξου Διασκέψεως.

Ἀκολουθῶν ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Βρυξελλῶν κ. Βασίλειος, ἀναφερόμενος εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ Καθ. κ. Καρμίρη λεχθέντα περὶ μακροχρονίου προετοιμασίας τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, παρέχει ἱστορικὰς μαρτυρίας περὶ τοῦ ἀντιθέτου, καὶ δὴ τῆς Α' καὶ Γ' καὶ ἄλλων Οἰκ. Συνόδων, καὶ ἐπιλέγει ὅτι, ἐὰν αἱ ἀνάγκαι τῆς Ἐκκλησίας ἀπαιτῶσιν ἄμεσον σύγκλησιν Συνόδου, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον εἶναι τὸ ἀναπληροῦν τὰ κενὰ ἐν τῇ κατ' ἀνθρώπον προετοιμασίᾳ αὐτῆς.

Ὁ ἔλλογιμ. Καθ. κ. Καρμίρης, ἀπαντῶν εἰς ταῦτα, σημειοῖ τὴν ἐπὶ τέσσαρας περίπου αἰῶνας, ἐὰν μὴ τι ἄλλο, ψυχικὴν τούλάχιστον προετοιμασίαν τῶν πιστῶν τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὰς πρώτας τέσσαρας Οἰκ. Συνόδους.

Μετὰ ταῦτα ὁ Σεβ. Πρόεδρος ἐρωτᾷ ἐὰν ὑπάρχῃ ἄλλος τις νὰ

ὀμιλήσῃ, μηδενὸς δὲ ζητήσαντος τὸν λόγον, θεωρεῖ τὴν συζήτησιν λήξασαν καὶ προτείνει τῇ Ὀλομελείᾳ ὅπως, δι' ἀνατάσεως τῆς χειρὸς τῶν παρόντων, ἐπιψηφίσῃ τὸ κείμενον τῆς ἐκθέσεως.

Ἡ Ὀλομέλεια παμψηφεί ἀποδέχεται αὐτούσιον τὸ κείμενον τῆς ἐκθέσεως καὶ ἀποφασίζει τὰ ἐν αὐτῇ προτεινόμενα.

Ὁ Σεβ. Πρόεδρος κηρύττει τὸ σχέδιον ἀποφάσεως ἐπὶ τοῦ πρώτου θέματος, ἐν τῷ συνόλῳ καὶ ἐν τοῖς ἐπὶ μέρους αὐτῆς, ὡς ὁμόφωνον ἀπόφασιν τῆς Διορθοδόξου Διασκέψεως.

Οὕτω ἢ ἐν τῷ θέματι τούτῳ τῆς Πανορθοδόξου προπαρασκευῆς τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλῃς Συνόδου ἀπόφασιν τῆς παρουσίας Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς ἔχει ὡδε:

ΑΠΟΦΑΣΙΣ

«Ἡ κατ' Ἀνατολὰς Ἁγία ἡμῶν Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἀναγνωρίζει τὴν ἀνάγκην τῆς, ὡς οἷόν τε ταχύτερον, συγκλήσεως Ἁγίας καὶ Μεγάλῃς Συνόδου αὐτῆς καὶ τῆς συστηματικῆς προπαρασκευῆς τῶν κατ' αὐτήν.

Πρὸς τοῦτο:

1. Κύριος στόχος καὶ ἄμεσος ἐπιδίωξις τῆς Ἐκκλησίας τίθεται σύγκλησις Ἁγίας καὶ Μεγάλῃς Συνόδου.

2. Ἀναθεωρεῖται ἢ διὰ μιᾶς «Προσυνόδου» μέθοδος προπαρασκευῆς τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλῃς Συνόδου.

3. Ἀντὶ τῆς «Προσυνόδου» υἱοθετεῖται ἡ μέθοδος προπαρασκευῆς τῆς Συνόδου, κατὰ στάδια, διὰ σειρᾶς Προσυνοδικῶν Πανορθοδόξων Διασκέψεων, ἐν αἷς θὰ ἐξετάζωνται τμηματικῶς καὶ θὰ προσλαμβάνωσι τὴν τελικὴν εἰσηγητικὴν αὐτῶν μορφήν τὰ ἐν τῷ Καταλόγῳ, τῷ ἐκπονηθέντι καὶ ἐγκριθέντι ὑπὸ τῆς Α' ἐν Ῥόδῳ Πανορθοδόξου Διασκέψεως θέματα.

4. Πρὸς ἀρτιωτέραν διεξαγωγὴν τοῦ ὅλου ἔργου ἐν διορθοδόξῳ συντονισμῷ, συνιστᾶται μία ἐπὶ τούτῳ «Προπαρασκευαστικὴ τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλῃς Συνόδου τῆς κατ' Ἀνατολὰς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας Διορθόδοξος Ἐπιτροπὴ» ἐξ ἑνὸς Ἀντιπροσώπου, Ἱεράρχου καὶ ἐν γένει Κληρικοῦ, ἐξ ἑκάστης ἐπὶ μέρους Ἐκκλησίας, ἔχοντος μεθ' ἑαυτοῦ καὶ ἓνα Σύμβουλον.

5. Παρακαλεῖται τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ὅπως συστήσῃ ἐν Γραφεῖον πρὸς ἐξυπηρέτησιν τοῦ ἔργου τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τοῦ ὅλου προπαρασκευαστικοῦ τῆς Συνόδου, καὶ πρὸς μείζονα εὐχέρειαν

στεγάζη τοῦτο, εἰ δυνατόν, εἰς τὸ ἐν Σαμπεζύ τῆς Γενεύης Κέντρον αὐτοῦ. Εἰς τὸ Γραφεῖον τοῦτο τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον διορίζει ἓνα Γραμματέα, ἔχοντα τὴν ἀναφορὰν αὐτοῦ πρὸς αὐτό. Αἱ ἐπὶ μέρους Ἐκκλησίαι, ὅσαι βούλονται, ἀποστέλλουσιν εἰς τὸ Γραφεῖον τοῦτο, περιοδικῶς, ἐντεταλμένα πρόσωπα, πρὸς ἀμοιβαίαν ἐνημέρωσιν καὶ συνεργασίαν, ἀναλαμβάνουσαι ἅμα καὶ τὰ ἔξοδα αὐτῶν.

6. Ἡ λειτουργία τῶν ὡς ἄνω προπαρασκευαστικῶν μέσων, ὡς καὶ τοῦ ὅλου προπαρασκευαστικοῦ τῆς Συνόδου ἔργου, διεξάγεται κατὰ τὴν ἀκόλουθον διαδικασίαν:

α) Τὰ θέματα, ἅτινα θὰ ἀποτελέσωσι τὴν ἡμερησίαν διάταξιν τῆς Α΄ Προσυνοδικῆς Πανορθοδόξου Διασκέψεως, ἐπιλέγονται ἐκ τοῦ Καταλόγου τῆς Α΄ ἐν Ρόδῳ Πανορθοδόξου Διασκέψεως.

β) Τὰ οὕτως ὀρισθέντα θέματα κατανέμονται μεταξὺ τῶν ἐπὶ μέρους Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. Ἐκάστη Ἐκκλησία, ἀναλαμβάνουσα ὑπευθύνως ἐν ἡ πλείονα θέματα, μεριμνᾷ ὅπως, διὰ τῶν παρ' αὐτῇ θεολογικῶν στελεχῶν, ἐπεξεργασθῇ τὸ θέμα καὶ ὀλοκληρώσῃ τὴν ἐπ' αὐτοῦ εἰσηγητικὴν μελέτην ἐντὸς ἑξαμήνου. Εὐκταῖον θὰ ἦτο ὅπως ἐκ παραλλήλου καὶ ἄλλαι Ἐκκλησίαι, πλὴν τῆς ὑπευθύνου, διὰ τῶν παρ' αὐταῖς θεολογικῶν δυνάμεων, ἀσχοληθῶσιν ἐπὶ τῶν ὑπὸ μελέτην θεμάτων καὶ συμβάλωσιν εἰς τὴν ἀρτιωτέραν ἔρευναν αὐτῶν.

γ) Ἡ οὕτω συμπληρωθεῖσα εἰσηγητικὴ μελέτη ἀποστέλλεται ὑπὸ τῆς ἐνδιαφερομένης Ἐκκλησίας εἰς τὸ ἐν Γενεύῃ Γραφεῖον, εἰς δύο γλώσσας, ἑλληνικὴν καὶ ρωσικὴν, καὶ εἰς ἑκατὸν ἀντίτυπα.

δ) Μετὰ τὴν συγκέντρωσιν ὄλων τῶν μελετῶν εἰς τὸ Γραφεῖον, τοῦτο μεριμνᾷ διὰ τὴν ὑποβολὴν αὐτῶν ἀπάσαις ταῖς ἐπὶ μέρους Ἐκκλησίαις.

ε) Αἱ Ἐκκλησίαι προέρχονται εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν εἰσηγητικῶν μελετῶν καὶ ἐντὸς ἐνὸς ἑξαμήνου ἐπιστρέφουσιν αὐτὰς εἰς τὸ Γραφεῖον μετὰ τῶν ἐπ' αὐτῶν παρατηρήσεων.

στ) Μετὰ τὴν συγκέντρωσιν τοῦ ὑπὸ τῶν Ἐκκλησιῶν ἐπεξεργασμένου ὕλικου, τῇ συνεννοήσει τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου μετὰ τῶν Προκαθημένων τῶν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν, συνέρχεται ἡ Διορθόδοξος Προπαρασκευαστικὴ Ἐπιτροπὴ, ἥτις, προσλαμβάνουσα, εἰ δεήσει, καὶ εἰδικοὺς θεολόγους, διατυποῖ τὴν ἐνιαίαν Ὀρθόδοξον ἄψιν ἐπὶ ἐνὸς ἐκάστου τῶν θεμάτων.

ζ) Μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ἔργου τούτου τῆς Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς, ὁ Πρόεδρος αὐτῆς πληροφορεῖ περὶ τούτου τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, ὅστις καί, ἐν συνεννοήσει μετὰ τῶν Προκαθημένων τῶν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν, συγκαλεῖ τὴν Προσυνοδι-

κὴν Πανορθόδοξον Διάσκεψιν. Τὰ ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς καταρτισθέντα κείμενα διαβιβάζονται ταῖς ἐπὶ μέρους Ἐκκλησίαις, πρὸς ἐνημέρωσιν.

η) Ἡ Προσυνοδικὴ Πανορθόδοξος Διάσκεψις προβαίνει εἰς τὴν θεώρησιν καὶ ἐξέτασιν τῶν ὑπὸ τῆς Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς ἐτοιμασθέντων κειμένων καὶ καταρτίζει τὸν ὀριστικὸν φάκελλον ἐνὸς ἐκάστου θέματος, ὅστις καὶ ἀκολουθῶς ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου παραπέμπεται τῇ μελλούσῃ Ἁγίᾳ καὶ Μεγάλῃ Συνόδῳ, κατατιθέμενος εἰς τὸ Ἀρχεῖον τοῦ οἰκείου Γραφείου.

θ) Ἐκάστη Προσυνοδικὴ Πανορθόδοξος Διάσκεψις ἐπιλέγει καὶ καθορίζει τὰ θέματα τῆς ἐπομένης.

7. Τερματισθέντος, κατὰ τὴν ὡς ἄνω διαδικασίαν, τοῦ ὅλου προπαρασκευαστικοῦ ἔργου, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, τῇ συναινέσει τῶν Προκαθημένων τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, συγκαλεῖ τὴν Ἁγίαν καὶ Μεγάλην Σύνοδον τῆς κατ' Ἀνατολὰς Ἁγίας Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ὡς πρὸς δὲ τὰ θέματα, ἅτινα θὰ ἀποτελέσωσι τὸ ἀντικείμενον, πρῶτον, τῆς ἐπὶ μέρους θεολογικῆς ἐπεξεργασίας, δεύτερον, τοῦ ἔργου τῆς Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς, καὶ τέλος, τὴν Ἡμερησίαν Διάταξιν τῆς Α' Προσυνοδικῆς Πανορθοδόξου Διασκέψεως, ληφθέντος ὡς κριτηρίου ἐπιλογῆς, ὅτι θὰ ἔδει ταῦτα νὰ ᾖσιν ἐκ τε τῶν θεωρητικῶν καὶ ἐκ τῶν πρακτικωτέρων ἐκ τοῦ πανορθοδόξως ἐγκεκριμένου οἰκείου Καταλόγου, προεκρίθησαν τὰ ἀκόλουθα ἕξ θέματα:

1) Ἐκ τοῦ κεφαλαίου «I. Πίστις καὶ Δόγμα», τὸ ὑπὸ στοιχεῖον Β.

Αἱ Πηγαὶ τῆς Θείας Ἀποκαλύψεως:

α) Ἁγία Γραφή:

1. Θεοπνευστία τῆς Ἁγίας Γραφῆς.

2. Κῦρος τῶν Ἀναγινωσκομένων Βιβλίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ.

3. Ἐπιστημονικὴ ἔκδοσις τοῦ Βυζαντινοῦ κειμένου τῆς Καινῆς Διαθήκης.

β) Ἱερὰ Παράδοσις (καθορισμὸς τῆς ἐννοίας καὶ ἐκτάσεως αὐτῆς).

2) Ἐκ τοῦ κεφαλαίου «II. Θεία Λατρεία», τὸ ὑπὸ στοιχεῖον Γ.

Πληρεστέρα συμμετοχὴ τοῦ λαϊκοῦ στοιχείου ἐν τῇ λατρευτικῇ καὶ τῇ ἄλλῃ ζωῇ τῆς Ἐκκλησίας.

3) Ἐκ τοῦ κεφαλαίου «III. Διοίκησις καὶ ἐκκλησιαστικὴ εὐταξία», τὸ ὑπὸ στοιχεῖον Ε.

Ἀναπροσαρμογὴ τῶν περὶ Νηστείας Ἐκκλησιαστικῶν Διατάξεων, συμφώνως ταῖς ἀπαιτήσεσι τῆς συγχρόνου ἐποχῆς.

4) Ἐκ τοῦ αὐτοῦ κεφαλαίου τὸ ὑπὸ στοιχεῖον Ζ.

Κωλύματα γάμου. Μελέτη τῆς σημερινῆς πράξεως ἐν ταῖς κατὰ τόπους Ἐκκλησίαις ἐπ' αὐτῶν καὶ ἐπὶ τῆς ἀκολουθουμένης περὶ τοῦτων Ἐκκλησιαστικῆς διαδικασίας, καὶ ἐξασφάλις ὁμοιομόρφου; εἰ δυνατόν, ὡς πρὸς τὰ ἄνωθι, πράξεως ἐν τῇ καθόλου Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ.

- 5) Ἐκ τοῦ αὐτοῦ κεφαλαίου τὸ ὑπὸ στοιχεῖον Θ.
Ἡμερολογιακὸν ζήτημα. Μελέτη τοῦ ζητήματος ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὴν περὶ Πασχαλίου ἀπόφασιν τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, καὶ ἐξεύσεις τρόπου πρὸς ἀποκατάστασιν συμπράξεως μεταξύ τῶν Ἐκκλησιῶν ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ.
- 6) Ἐκ τοῦ κεφαλαίου «VII. Θεολογικὰ θέματα», τὸ ὑπὸ στοιχεῖον Α.
Ἡ οἰκονομία ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ.
- α) Ἐννοια καὶ ἔκφρασις τῶν ὄρων «Ἀκρίβεια» καὶ «Οἰκονομία» ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ.
- β) Ἡ «Οἰκονομία»:
1. Ἐν ταῖς Μυστηρίοις, τόσον τοῖς ἐντός, ὅσον καὶ τοῖς ἐκτός τῆς Ἐκκλησίας τελουμένοις.
 2. Ἐν τῇ ἀποδοχῇ εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῶν αἰρετικῶν, τῶν σχισματικῶν, τῶν ἐκπιπόντων (τίνες διὰ Βαπτίσματος, τίνες διὰ Χρίσματος, τίνες διὰ λιβέλλου, τίνες δι' εὐχῆς).
 3. Ἐν τῇ λατρείᾳ.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἕξ Θεμάτων, τὴν θεολογικὴν ἔρευναν καὶ ἐπεξεργασίαν ἀνέλαβον ὑπευθύνως καὶ κατὰ σειρὰν, τοῦ μὲν πρώτου ἡ Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως, τοῦ δευτέρου ἡ Ἐκκλησία Βουλγαρίας, τοῦ τρίτου ἡ Ἐκκλησία Σερβίας, τοῦ τετάρτου ἡ Ἐκκλησία Ρωσσίας καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, κεχωρισμένως, τοῦ πέμπτου ἡ Ἐκκλησία Ρωσσίας καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, κεχωρισμένως, καὶ τοῦ ἕκτου ἡ Ἐκκλησία Ρουμανίας».

Κατόπιν, γενομένου διαλείμματος, ἡ Ὁλομέλεια ἐπιλαμβάνεται τῆς ἀκροάσεως, κρίσεως καὶ ἐπιψηφίσεως τῆς ἐκθέσεως τῆς Β' Ὑποεπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ μετὰ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας Διαλόγου.

Ἐν ἀρχῇ ὁ Σεβ. Πρόεδρος ἀναφέρει τὰς ἐπὶ τοῦ κειμένου τοῦ πρώτου σχεδίου τῆς ἐκθέσεως τῆς Ὑποεπιτροπῆς ταύτης ὑποδειχθείσας ἐλαφρὰς τροπολογίας ἀπὸ μέρους τῶν Ἀρχηγῶν τῶν Ἀντιπροσωπειῶν καὶ παρακαλεῖ τὸν Σεβ. Γεν. Γραμματέα ὅπως ἀναγνώσῃ τὸ σχετικὸν τελικὸν κείμενον, ἔχον οὕτω:

Σεβασμιώτατε Ἄγιε Πρόεδρε,

Ἡ Β' Ὑποεπιτροπὴ τῆς ἐν Γενεύῃ Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς, ἡ ἐπὶ τοῦ Διαλόγου μετὰ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, ἀπαρτιζομένη ἐκ τῶν Μητροπολιτῶν Νουβίας Συνεσίου καὶ Χαλεπίου Ἠλία, ὡς Προέδρων, καὶ τῶν Μητροπολίτου Μύρων Χρυσσοστόμου, Ἀρχιεπισκόπου Βρυξελλῶν Βασιλείου, Καθηγητοῦ Στόγιαν Γκόσεβιτς, Ἐπισκόπου Τιργοβιστίου Ἀνθίμου, Μητροπολίτου Πάφου Γενναδίου καὶ Καθηγητοῦ Ἰωάννου Καρμίρη, ὡς μελῶν αὐτῆς, συνελθοῦσα τῇ Τρίτῃ, 11ῃ καὶ Τετάρτῃ, 12ῃ Ἰουνίου ἐ.ξ. εἰς ἀλληπαλλήλους συνεδριάσεις, ἐμελέτησε τὸ εἰς αὐτὴν παραπεμφθὲν θέμα τῆς θεωρήσεως τῆς μέχρι τοῦδε σημειωθείσης προόδου, ὡς καὶ τοῦ δέοντος γενέσθαι ἐφεξῆς ἐπὶ τοῦ θέματος τῶν σχέσεων τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας μετὰ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας.

Ἐν πρώτοις ἐγένοντο ὠρισμένοι διαπιστώσεις ἐπὶ τῶν σημειωθείσων, ἀπὸ τῆς Γ' Πανορθοδόξου Διασκέψεως τῆς Ρόδου καὶ ἐφεξῆς, θετικῶν ἐξελίξεων ἐν ταῖς σχέσεσι μετὰ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν καὶ ἀνεγνωρίσθη, συμφώνως καὶ πρὸς τὰ ἐν ταῖς Γενικαῖς Συνελεύσεσι λεχθέντα ὑπὸ τινῶν Ἀντιπροσωπειῶν, ὅτι διὰ τῶν σχέσεων τούτων ἐδημιουργήθη ἐποικοδομητικὴ ἐν πολλοῖς ἀτμόσφαιρα μετὰ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν.

Διεπιστώθη ὁμως ἐκ παραλλήλου, ὅτι ἐνιαχοῦ τοῦ Ὁρθοδόξου κόσμου ἐσημειώθησαν καὶ ὠρισμένοι τινὲς ἐκδηλώσεις ἀπὸ Ρωμαιοκαθολικῆς πλευρᾶς, αἵτινες καὶ ἐφείλκυσαν τὴν προσοχὴν τῶν μελῶν τῆς ἡμετέρας Ὑποεπιτροπῆς, κυρίως ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῶν δυναμένων νὰ ἔχῃσι αὐταὶ ἐπιπτώσεων ἐπὶ τῶν περαιτέρω ἀδελφικῶν σχέσεων, τῶν ἀπαραιτήτων διὰ τὸν Θεολογικὸν Διάλογον, καὶ ἀνακοππουσῶν τὴν ἄμεσον ἀνάληψιν τοῦ Διαλόγου τούτου.

Ἡ ἡμετέρα Ὑποεπιτροπὴ, ὑπὸ τὸ φῶς τῶν διαπιστώσεων τούτων, καὶ πιστὴ πρὸς τὸ πνεῦμα τῶν ἀποφάσεων τῶν προγενεστέρων Πανορθοδόξων Διασκέψεων τῆς Ρόδου, μετὰ τὴν γενομένην οἰκοδομητικὴν συζήτησιν συνεφώνησεν ἐπὶ τῶν ἐξῆς βασικῶν σημείων:

α) ὅπως συνεχισθῶσιν αἱ ἐκατέρωθεν, ἤτοι μετὰ τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, ἐπαφαὶ καὶ ἐκδηλώσεις ἀδελφικῆς ἀγάπης καὶ ἀμοιβαίου σεβασμοῦ, πρὸς τελικὴν ὑπερπήδησιν τῶν ὑφισταμένων δυσχερειῶν δι' ἓνα καρποφόρον Θεολογικὸν ἢ Θεωρητικὸν Διάλογον.

β) ὅπως γένηται ταῖς ἐπὶ μέρους Ὁρθοδόξοις Ἐκκλησίαις σύστασις περὶ τῆς συνεχίσεως τῆς περαιτέρω συστηματικῆς προπαρασκευῆς

τοῦ Θεολογικοῦ ἢ Θεωρητικοῦ τούτου Διαλόγου μετὰ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, καὶ

γ) ὅπως τὸ θέμα τοῦτο τῆς μελέτης τῶν ἐπὶ μέρους τοῦ Διαλόγου τούτου γένηται παρ' ἐκάστη Ὁρθοδόξῃ Ἐκκλησίᾳ διὰ τῶν καταλληλοτέρων μέσων καὶ μεθόδων θεολογικῆς μελέτης, ἐξακολουθῶσι δὲ αἱ Ἐκκλησίαι ἀνταλλάσσειν μεταξὺ ἀλλήλων τὰ πορίσματα τῶν μελετῶν αὐτῶν, ὡς καὶ πᾶσαν ἄλλην σχετικὴν πληροφορίαν.

Τὰ οὕτως ἀποφασισθέντα ἡ ἡμετέρα Ὑποεπιτροπὴ ὑποβάλλει τῇ Ὁλομελείᾳ τῆς Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς πρὸς ἐγκρισιν καὶ ἀπόφασιν, καὶ διατελεῖ μετὰ τοῦ προσήκοντος σεβασμοῦ.

Ἐν Σαμπεζύ, τῇ 12ῃ Ἰουνίου 1968

† Ὁ Νουβίας Συνέσιος

Πρόεδρος

† Ὁ Χαλεπίου Ἡλίας

Πρόεδρος

† Ὁ Μύρων Χρυσόστομος

† Βασίλειος Ἀρχιεπίσκοπος

Βρυξελλῶν καὶ Βελγίου

Καθηγητῆς Δρ. Στογιὰν Γκόσεβιτς

† Ὁ Πάφου Γεννάδιος

Ἐκκλησίας Κύπρου

Καθηγητῆς Ἰωάννης Καρμίρης

Ἄμα τῷ πέρατι τῆς ἀναγνώσεως, ὁ Σεβ. Πρόεδρος σημειοῖ, ὅτι τῇ αἰτήσῃ τῆς Ἀντιπροσωπείας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρουμανίας, παρέστη ἀνάγκη νὰ ἀποσαφηνισθῇ ἐν τῷ κειμένῳ τὸ σημεῖον, ὅτι ἐκδηλώσεις τινές, δυνάμεναι νὰ ἔχωσι δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις εἰς τὰς σχέσεις τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, ἐσημειώθησαν οὐχὶ ἀκαθορίστως, ἀλλὰ ἀπὸ «Ρωμαιοκαθολικῆς πλευρᾶς». Ὑπὸ τὴν ἔκφρασιν ταύτην ἐννοοῦμεν, λέγει, ὠρισμένας ἐνεργείας ἀπὸ μέρους τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν ἐν Τσεχοσλοβακίᾳ ἐπὶ ἀνασυστάσει τῆς ἐκεῖ Οὐνίας. Αἱ ἐνέργειαι αὗται δυσσαρεστοῦσιν ἅπασαν τὴν Ὁρθοδοξίαν, καὶ ἐκφράζομεν τὴν συμπάθειαν ἡμῶν πρὸς τὴν ἀδελφὴν Ἐκκλησίαν τῆς Τσεχοσλοβακίας.

Κατόπιν τούτων ὁ Σεβ. Πρόεδρος καλεῖ ἅπαντα τὰ μέλη ὅπως ἐκφέρωσι τὰς τυχόν παρατηρήσεις αὐτῶν ἐπὶ τοῦ ἀναγνωσθέντος κειμένου, τούτων δὲ δηλωσάντων, ὅτι συμφωνῶσιν ἐπὶ τοῦ περιεχομένου τοῦ κειμένου, προτείνει ὅπως δι' ἀνατάσεως τῶν χειρῶν ἐγκρίνωσι καὶ ἐπιψηφίσωσιν αὐτό.

Τῆς Ὀλομελείας ἀποφαινομένης παμψηφεί ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ ἐκθέσει προτεινομένων, ὁ Σεβ. Πρόεδρος κηρύττει τὸ ψηφισθὲν κείμενον ὡς ὁμόφωνον ἀπόφασιν τῆς Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς.

Οὕτω ἢ ἐπὶ τοῦ θέματος τοῦ Διαλόγου τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας μετὰ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας ἀπόφασιν τῆς Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς ἔχει ὡδε:

ΑΠΟΦΑΣΙΣ

«Ἐν πρώτοις ἐγένοντο ὠρισμένα διαπιστώσεις ἐπὶ τῶν σημειωθεισῶν, ἀπὸ τῆς Γ΄ Πανορθοδόξου Διασκέψεως τῆς Ρόδου καὶ ἐφεξῆς, θετικῶν ἐξελίξεων ἐν ταῖς σχέσεσι μετὰ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, καὶ ἀνεγνωρίσθη, συμφώνως καὶ πρὸς τὰ ἐν ταῖς Γενικαῖς Συνελεύσεσι λεχθέντα ὑπὸ τινων Ἀντιπροσωπειῶν, ὅτι διὰ τῶν σχέσεων τούτων ἐδημιουργήθη ἐποικοδομητικὴ ἐν πολλοῖς ἀτμόσφαιρα τῶν δύο Ἐκκλησιῶν.

Διεπιστώθη ὁμως ἐκ παραλλήλου, ὅτι ἐνιαχοῦ τοῦ Ὀρθοδόξου κόσμου ἐσημειώθησαν καὶ ὠρισμένα τινὲς ἐκδηλώσεις ἀπὸ Ρωμαιοκαθολικῆς πλευρᾶς, αἵτινες καὶ ἐφείλκυσαν τὴν προσοχὴν τῶν μελῶν τῆς ἡμετέρας Ἐπιτροπῆς, κυρίως ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῶν δυναμένων νὰ ἔχωσιν αὐταὶ ἐπιπτώσεων ἐπὶ τῶν περαιτέρω ἀδελφικῶν σχέσεων, τῶν ἀπαραιτήτων διὰ τὸν Θεολογικὸν Διάλογον καὶ ἀνακοπτουσῶν τὴν ἄμεσον ἀνάληψιν τοῦ Διαλόγου τούτου.

Ἡ ἡμετέρα Ἐπιτροπὴ, ὑπὸ τὸ φῶς τῶν διαπιστώσεων τούτων, καὶ πιστῇ πρὸς τὸ πνεῦμα τῶν ἀποφάσεων τῶν προγενεστέρων Πανορθοδόξων Διασκέψεων τῆς Ρόδου, μετὰ τὴν γενομένην οἰκοδομητικὴν συζήτησιν, συνεφώνησεν ἐπὶ τῶν ἐξῆς βασικῶν σημείων:

α) Ὅπως συνεχισθῶσιν αἱ ἐκατέρωθεν, ἤτοι μετὰ τῶν κατὰ τόπους Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, ἐπαφαὶ καὶ ἐκδηλώσεις ἀδελφικῆς ἀγάπης καὶ ἀμοιβαίου σεβασμοῦ, πρὸς τελικὴν ὑπερπήδησιν τῶν ὑφισταμένων δυσχερειῶν δι' ἓνα καρποφόρον Θεολογικὸν ἢ Θεωρητικὸν Διάλογον.

β) Ὅπως γένηται ταῖς ἐπὶ μέρους Ὀρθοδόξοις Ἐκκλησίαις σύστασις περὶ τῆς συνεχίσεως τῆς περαιτέρω συστηματικῆς προπαρασκευῆς τοῦ Θεολογικοῦ ἢ Θεωρητικοῦ τούτου Διαλόγου μετὰ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, καὶ

γ) Ὅπως τὸ θέμα τοῦτο τῆς μελέτης τῶν ἐπὶ μέρους τοῦ Διαλόγου τούτου γένηται παρ' ἐκάστη Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ διὰ τῶν καταλληλοτέρων μέσων καὶ μεθόδων θεολογικῆς μελέτης, ἐξακολουθῶσι δὲ αἱ Ἐκκλησίαι ἀνταλλάσσειν μετὰ τῶν ἀλλήλων τὰ πορίσματα τῶν μελετῶν αὐτῶν, ὡς καὶ πᾶσαν ἄλλην σχετικὴν πληροφορίαν».

ΗΉ ΗΜΕΡΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
Σάββατον, 15 Ίουνίου 1968

Ύπο τὴν Προεδρείαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Γέροντος Χαλκηδόνος κ. Μελίτωνος, Γραμματεύοντος δὲ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μύρων κ. Χρυσοστόμου, καὶ παρόντων ἀπάντων τῶν μελῶν τῶν Ἀντιπροσωπειῶν τῶν ἐπὶ μέρους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, συνήλθεν εἰς τὴν τακτικὴν τελευταίαν αὐτῆς Συνεδρίαν τῆς Ὀλομελείας ἢ Διορθόδοξος Ἐπιτροπὴ, περὶ ὥραν 9.00 π.μ.

Κατ' αὐτὴν ὁ Σεβ. *Πρόεδρος* ἀνακοινοῦται, ὅτι μέλλει νὰ συνεχισθῆ ἢ ἀνάγνωσις τῶν ὑπολειπομένων Ἐκθέσεων τῶν Ὑποεπιτροπῶν Γ' καὶ Δ', καὶ ἡ ἐπ' αὐτῶν προβλεπομένη συζήτησις, ὡς καὶ ἡ τελικὴ αὐτῶν ἐπιψήφισις.

Ὁ Σεβ. *Πρόεδρος* ἐν πρώτοις ποιεῖται εἰσήγησιν ἐπὶ τοῦ κειμένου τῆς Γ' Ὑποεπιτροπῆς, τῆς ἐξετασάσης τὸ ζήτημα τῶν μετὰ τῶν Ἀγγλικανῶν, Παλαιοκαθολικῶν, Μεταχαλκηδονίων καὶ Λουθηρανῶν Διαλόγων τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας καὶ ἀναφέρει ἐπεξηγηματικῶς τὰς ἐπενεχθείσας ἐπὶ τοῦ κειμένου τῆς Ὑποεπιτροπῆς ἐλαχίστας τροπολογίας ἀπὸ μέρους τῶν Ἀρχηγῶν τῶν Ὁρθοδόξων Ἀντιπροσωπειῶν, ἀναλύων τὰ ἐπὶ μέρους τῶν τελικῶν εἰσηγήσεων τῆς Ὑποεπιτροπῆς ἐπὶ τῆς ἀκολουθητέας διαδικασίας ἐν τοῖς ὑπὸ τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας ἀναλαμβανομένοις καθόλου Διαλόγοις μετὰ τῶν ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει ἀναφερομένων μὴ Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

Κατόπιν τῶν ἐπεξηγήσεων τούτων παρακαλεῖ τὸν Σεβ. Μητροπολίτην *Μύρων κ. Χρυσόστομον*, ὅπως ἀναγνώσῃ τὸ κείμενον τῆς ἐκθέσεως τῆς Γ' Ὑποεπιτροπῆς, ἔχον οὕτως:

Σέβασμιώτατε Ἄγιε Πρόεδρε,

Ἡ Ὑποεπιτροπὴ ἡμῶν, προελθοῦσα, κατὰ τὴν σχετικὴν ἀνάθεσιν ἀπὸ μέρους τῆς Ὀλομελείας τῆς Διορθόδοξου ταύτης Ἐπιτροπῆς, εἰς τὴν ἐξέτασιν, ἐκ τοῦ δευτέρου θέματος τῆς ἡμερησίας διατάξεως, τῆς μέχρι τοῦδε σημειωθείσης προόδου, ὡς καὶ τοῦ δέοντος ἐφεξῆς γενέσθαι, ἐπὶ τοῦ θέματος τῶν σχέσεων τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Ἐκ-

κλησίας μετά τῶν Ἐκκλησιῶν Ἀγγλικανικῆς, Παλαιοκαθολικῆς, Μεταχαλκηδονίων καὶ Λουθηρανῆς, κατέληξεν εἰς ὠρισμένα πορίσματα, ἅτινα καὶ ὑποβάλλει διὰ τῆς παρούσης ἐκθέσεως τῇ Ὀλομελείᾳ τῆς Ἐπιτροπῆς, διὰ τὰ περαιτέρω.

Ι. Ἡ Ὑποεπιτροπὴ ἡμῶν, ἐξετάσασα τὸ θέμα τοῦ διαλόγου μεταξὺ Ἀγγλικανῶν καὶ Ὁρθοδόξων ὑπὸ τὸ φῶς τῶν γενομένων καὶ ἀποφασισθέντων ἐν τῇ ἐν Βελιγραδίῳ ἀπὸ τῆς 1ης μέχρι καὶ τῆς 15ης Σεπτεμβρίου 1966 συνελθούσης Διορθοδόξῳ Θεολογικῇ Ἐπιτροπῇ καὶ ἐνώπιον τῶν ἔκτοτε ἐξελιξέων, εἰσηγεῖται ὅπως:

α) Τὴν προπαρασκευὴν τοῦ διαλόγου συνεχίσῃ ἢ ἤδη διωρισμένη οἰκείᾳ Διορθόδοξος Θεολογικῇ Ἐπιτροπῇ, ἀνασυγκροτούμενη καὶ συμπληρουμένη διὰ πλειόνων εἰδικῶν Θεολόγων, ὡς Συνεχιστικῆ Διορθόδοξος Θεολογικῇ Ἐπιτροπῇ.

β) Ὅταν ἐπιστῇ ὁ καιρὸς τῆς ἐνάρξεως τοῦ διαλόγου μετὰ τῆς ἀντιστοίχου Ἀγγλικανικῆς Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ἐν ἣ δέον ὅπως ἀντιπροσωπεύωνται πᾶσαι αἱ ἐν τῇ Ἀγγλικανικῇ Ἐκκλησίᾳ σχολαὶ σκέψεως (SCHOOLS OF THOUGHT) καὶ μερίδες (Ὑψηλῆ, Χαμηλῆ καὶ Εὐρεῖα Ἐκκλησία), πρὸ πάσης ἄλλης συζητήσεως διευκρινιθῶσιν:

1. Ὁ τρόπος καθ' ὃν ἡ Ἀγγλικανικῇ Ἐκκλησίᾳ ἐννοεῖ τὴν ἐν τῇ πίστει ἐνωσιν αὐτῆς μετὰ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.
2. Ἄν εἶναι δυνατὴ ἡ ἐνωσις τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας μετὰ τῆς Ὁρθοδόξου κατόπιν INTERCOMMUNIO, τὴν ὁποῖαν ἡ Ἀγγλικανικῇ Ἐκκλησίᾳ ἀπεφάσισε καὶ ἀσκεῖ μεθ' ὠρισμένων Λουθηρανῶν καὶ μετὰ τῶν Ὁμολογιῶν τῶν περιλαμβανομένων εἰς τὸ οὕτως καλούμενον SOUTH INDIAN SCHEME.
3. Ὁ τρόπος καθ' ὃν αἱ ἐπὶ τῶν θεμάτων τοῦ διαλόγου ληφθησόμεναι ἀποφάσεις θὰ καταστῶσιν ὑποχρεωτικαὶ δι' ὀλόκληρον τὴν Ἀγγλικανικὴν Κοινωνίαν Ἐκκλησιῶν, καὶ
4. Τὸ κῦρος, ὅπερ ἔχουσι τὰ 39 Ἄρθρα καὶ τὸ Κοινὸν Εὐχολόγιον ἐν τῇ Ἀγγλικανικῇ Κοινωνίᾳ Ἐκκλησιῶν.

γ) Ἐν συνεχείᾳ πρὸς ὅσα ἐγένοντο ἐν Βελιγραδίῳ ὑπὸ τῆς οἰκείας Διορθοδόξου Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ὅπως:

1. Ἀποσταλῶσιν ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου εἰς τὰς κατὰ τόπους Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας τὰ σχετικὰ ἔγγραφα τῶν μέχρι τοῦδε γενομένων ἐπαφῶν μεταξὺ Ἀγγλικανῶν καὶ Ὁρθοδόξων, ἧτοι ἐν Λάμπεθ 1930 καὶ 1931, ἐν Βουκουρεστίῳ 1935, ἐν Σόφια καὶ Ἀθήναις 1940, καὶ ἐν

Μόσχα 1956, πρὸς γνώσιν καὶ ὀλοκλήρωσιν τῶν Ἀρχείων αὐτῶν.

2. Γένηται σύστασις τῆς Διορθοδόξου Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς ὅπως ἀνατεθῆ εἰς εἰδικοὺς θεολόγους ἢ μελέτη καὶ εἰσήγησις ἐπὶ πάντων τῶν θεμάτων τῶν ἀναγεγραμμένων εἰς τὰς τέσσαρας κατηγορίας θεμάτων τῆς ἐκθέσεως τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς συνελθούσης ἐν Βελιγραδίῳ, αἰρομένης πάσης διακρίσεως μεταξὺ αὐτῶν.

II. Ἐπίσης καὶ ὡς πρὸς τοὺς Παλαιοκαθολικοὺς ἢ Ὑποεπιτροπῆ ἡμῶν φρονεῖ, ὅτι δεόν ἵνα ἀκολουθῶσιν αἱ ἀποφάσεις τῆς ἐν Βελιγραδίῳ κατὰ τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ τῆς 1ης μέχρι 15ης Σεπτεμβρίου 1966 συνελθούσης Διορθοδόξου Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ διαλόγου μετὰ τῆς Παλαιοκαθολικῆς καὶ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Οὕτω:

α) Ὅπως τὸν διάλογον ἐξακολουθήσῃ προπαρασκευάζουσα ἢ ἥδη διωρισμένη οἰκεία Διορθόδοξος Θεολογικὴ Ἐπιτροπὴ, ἀνασυγκροτουμένη καὶ συμπληρουμένη δι' εἰδικῶν θεολόγων, ὡς Συνεχιστικὴ Διορθόδοξος Θεολογικὴ Ἐπιτροπὴ, αὐτὴ διεξάγουσα καὶ τὸν διάλογον, ὅταν ὁ καιρὸς ἐπιστῇ.

β) Ἐπειδὴ οἱ Παλαιοκαθολικοί, εἰς τὰς γενομένας μέχρι τοῦδε ἀπὸ τῶν ἐνωτικῶν συνεδρίων τῆς Βόννης τῶν ἐτῶν 1874 καὶ 1875 μέχρι καὶ τῆς συνδιασκέψεως τῆς Βόννης τοῦ 1931 θεολογικὰς συζητήσεις μετὰ τῶν Ὁρθοδόξων δὲν ἐνεφάνισαν ἐν τισὶ σταθερὰν διδασκαλίαν, οὐδ' ἐπληροφόρησαν πλήρως τοὺς Ὁρθοδόξους ἐπὶ τοῦ συνόλου τῆς διδασκαλίας αὐτῶν, παρακληθῆ ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Οὐτρέχτης ὅπως ἀποστείλῃ ἢ ὑποδείξῃ τὰ δογματικοσυμβολικοῦ χαρακτῆρος κείμενα αὐτῶν, ζητηθῆ δὲ ἵνα οἱ Παλαιοκαθολικοὶ συντάξωσιν, εἰ δυνατόν, καὶ σαφῆ τινα καὶ ἀκριβῆ καὶ ἐπίσημον ὁμολογίαν τῆς πίστεως αὐτῶν, ἐν συνόδῳ ὑπὸ τῶν Ἐπισκόπων καὶ ποιμένων αὐτῶν ἐκδιδομένην καὶ ὑπογραφομένην.

γ) Ὅπως τὰ δογματικοσυμβολικοῦ χαρακτῆρος κείμενα ταῦτα ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τεθῶσιν ὑπ' ὄψιν τῶν ἀναλαβόντων ἤδη τὴν μελέτην καὶ σύνταξιν εἰσηγητικῶν ἐκθέσεων ἐπὶ σημείων τῆς Χριστιανικῆς διδασκαλίας, ἐφ' ὧν διεπιστώθη διαφωνία τῶν Παλαιοκαθολικῶν πρὸς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, ἢ ἀσάφεια ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς διδασκαλίας αὐτῶν.

δ) Ὅπως προτραπῶσιν οἱ ἀναλαβόντες τὴν σύνταξιν τοιούτων εἰσηγητικῶν ἐκθέσεων θεολόγοι, ὅπως ἐπισπεύσωσι τὴν ἐργασίαν αὐτῶν, ἀποστέλλοντες τὰς μελέτας αὐτῶν τῷ Γραμματεῦντι Μέλει τῆς Ἐπιτροπῆς.

ε) Ὅπως κατὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ διαλόγου ἐν συναντήσει τῶν ἐπὶ τούτῳ Ἐπιτροπῶν Παλαιοκαθολικῆς καὶ Διορθοδόξου, καὶ πρὸ τῆς εἰσόδου εἰς τὰς συζητήσεις ἐπὶ τῶν ἐπὶ μέρους θεμάτων, διευκρινισθῆ ἂν ἢ ἐν ἔτει 1931 ὡ μεταξὺ Παλαιοκαθολικῆς καὶ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας συναφθεῖσα συμφωνία περὶ μυστηριακῆς κοινωνίας, ὡς καὶ ἡ ἐπέκτασις τῆς κοινωνίας ταύτης τῆς Παλαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν αὐτόνομον Ἐκκλησίαν τῶν Φιλιππίνων καὶ τὰς μεταρρυθμισμένας Ἐκκλησίας τῆς Πορτογαλίας καὶ τῆς Ἰσπανίας, αἵτινες ἐν τῷ ἑαυτῶν μέρει εὐρίσκονται ἐν κοινωνίᾳ μετὰ διαφόρων ἄλλων Προτεσταντικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ Κοινοτήτων, ὧν τινες ἀπορρίπτουσι καὶ θεμελιώδη εἰσέτι δόγματα τῆς Χριστιανικῆς Πίστεως, δὲν ἀποτελῆ ἔμπόδιον ἀνυπέβλητον διὰ τὴν ἔνωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν Παλαιοκαθολικῆς καὶ Ὁρθοδόξου.

III. Σχετικῶς πρὸς τὸν διάλογον μεταξὺ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῶν Μεταχαλκηδονίων Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς, ἡ Ὑποεπιτροπὴ ἡμῶν εἰσηγεῖται:

α) Ὅπως ὁ διάλογος οὗτος πραγματοποιηθῆ, ἐφ' ὅσον ἀνταποκρίνεται ἀπολύτως ἀφ' ἑνὸς μὲν πρὸς τὴν ἤδη πανορθόδοξως ἐκφρασθεῖσαν σχετικὴν ἐπιθυμίαν (Α' Πανορθόδοξος Διάσκεψις 1961, Γ' Πανορθόδοξος Διάσκεψις 1964, ἀπαντήσεις τῶν Προκαθημένων τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν εἰς τὰ ἀπὸ 9ης Ἰουνίου 1965 καὶ ἀριθ. Πρωτ. 389 σχετικὰ σεπτὰ Γράμματα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Ἀθηναγόρου τοῦ Α'), ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς κατ' ἐπανάληψιν ἐπίσης ἐκφρασθεῖσαν ὁμόθυμον ἔφεσιν τῶν ἀρχαίων τούτων Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν πρὸς ἔνωσιν μετὰ τῆς Ὁρθοδοξίας (Διάσκεψις τῶν Ἐκκλησιῶν τούτων ἐν Ἀδδῖς-Ἀμπέμπα κατὰ Μάϊον τοῦ 1966).

β) Ὅπως τὴν προπαρασκευὴν τοῦ διαλόγου τούτου ἀπὸ ὀρθοδόξου μὲν πλευρᾶς ἀναλάβῃ ἐπὶ τούτῳ συνιστωμένη Διορθόδοξος Θεολογικὴ Ἐπιτροπὴ, κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν συσταθεισῶν τοιούτων διὰ τοὺς διαλόγους Ὁρθόδοξο - Ἀγγλικανικὸν καὶ Ὁρθόδοξο - Παλαιοκαθολικόν, ἧς τὰ μέλη νὰ ὑποδειχθῶσιν ἐξ εἰδικῶν θεολόγων ὑπὸ τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἀπὸ τῆς πλευρᾶς δὲ τῶν Μεταχαλκηδονίων Ἐκκλησιῶν Ἐπιτροπὴ Διανατολική.

γ) Ὅπως ἡ ἐπὶ τοῦ διαλόγου τούτου Διορθόδοξος Θεολογικὴ Ἐπιτροπὴ προβῆ:

1. εἰς διευκρίνισιν τῶν κοινῶν σημείων πίστεως καὶ
2. εἰς τὸν καταρτισμὸν τῶν ὑφισταμένων διαφορῶν μεταξὺ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῶν περὶ ὧν πρόκειται Μεταχαλ-

κηδονίων Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς διαφορῶν δογματικῶν, κανονικῶν, λειτουργικῶν καὶ ἄλλων, καὶ τὴν σύνταξιν δι' εἰδικῶν θεολόγων μελετῶν ἐπὶ τῶν ἐφ' ὧν αἱ διαφοραὶ ἀναφέρονται σημείων τῆς χριστιανικῆς πίστεως, καὶ ἰδίᾳ τῶν ἀναφερομένων εἰς τὸ Χριστολογικὸν δόγμα, τὸ κῦρος τῶν 7 Οἰκουμενικῶν Συνόδων, καὶ τὴν διευθέτησιν τῆς συνυπάρξεως ἐν τῷ αὐτῷ κλίματι πλειόνων Πατριαρχῶν.

δ) Ὅπως, εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν ἤθελον κριθῆ ὡς ἐπαρκεῖς αἱ κεχωρισμένως γενόμεναι θεολογικαὶ προπαρασκευαστικαὶ ἐργασίαι, διὰ κοινῆς συνεννοήσεως καὶ συμφωνίας μεταξὺ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῶν Ἀνατολικῶν τούτων Ἐκκλησιῶν συναντηθῶσιν αἱ δύο Ἐπιτροπαί, Διορθόδοξος καὶ Διανατολική, πρὸς ἀπὸ κοινοῦ ἐν διαλόγῳ μελέτην τῶν ἐκατέρωθεν θέσεων, καί, ἐν περιπτώσει συμφωνίας, κατάρτισιν σχεδίου ἐνώσεως, ὑποβληθησομένου εἰσηγητικῶς ταῖς ἐκατέρωθεν Ἐκκλησίαις.

IV. Ἡ Ὑποεπιτροπὴ ἡμῶν, μελετήσασα καὶ τὸ θέμα τοῦ ζητηθέντος διαλόγου μετὰ τῶν Λουθηρανῶν:

α) Θεωρεῖ ὡς λυσιτελῆ τὴν ἔναρξιν ἀμοιβαίων ἐπαφῶν μεταξὺ Ὁρθοδόξων καὶ Λουθηρανῶν, πρὸς δημιουργίαν ἀγαθῶν σχέσεων καὶ προλείανσιν οὕτω τοῦ ἐδάφους.

β) Φρονεῖ μὲν, ὅτι ὁ διάλογος οὗτος δεόν ἵνα διεξαχθῆ μεταξὺ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῆς Παγκοσμίου Λουθηρανικῆς Ὁμοσπονδίας, θεωρεῖ ὅμως εὐκταῖον ὅπως προηγουμένως ἐπιδιωχθῆ καὶ ἐπέλθῃ συμφωνία τις καὶ ἔνωσις πρὸς ἀλλήλας τῶν μεγαλυτέρων καὶ συντηρητικωτέρων Προτεσταντικῶν Λουθηρανικῶν Μεριδῶν.

γ) Ἐπίσης θεωρεῖ ἀναγκαῖον ὅπως πρὸς προπαρασκευὴν τοῦ διαλόγου ἀπὸ τοῦδε ἀνατεθῆ εἰς εἰδικούς ὀρθοδόξους θεολόγους ἢ μελέτη τῶν προβλημάτων, τὰ ὁποῖα ἐνδέχεται νὰ ἐμφανίσῃ ὁ διάλογος οὗτος, καὶ

δ) Προτείνει ὅπως, ὅταν ταῦτα θὰ ἔχωσι συντελεσθῆ, συσταθῆ εἰδικὴ Διορθόδοξος Θεολογικὴ Ἐπιτροπὴ, ἵνα αὕτη προετοιμάσῃ ἐν τοῖς ἐπὶ μέρους καὶ ἐν καιρῷ διεξαγάγῃ τὸν διάλογον.

V. Τέλος, ἡ Ὑποεπιτροπὴ ἡμῶν, σχετικῶς πρὸς τοὺς μετὰ τῶν ἑτεροδόξων διαλόγους γενικῶς, κρίνει ὡς ἐπιβαλλόμενον ὅπως:

α) Ἀπὸ τοῦδε μηδεμίᾳ γένηται μεμονωμένη θεολογικὴ διαπραγμάτευσις, ἐπὶ τῷ σκοπῷ ἐπιτεύξεως συμφωνίας, μεταξὺ οἰασδήτινος ἑτεροδόξου Ὁμολογίας καὶ οἰασδήτινος τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, μὴ ἀποκλειομένων διὰ τούτου, ὡς εἰκόσ, τῶν ἄλλης φύ-

σεως ἐπαφῶν μεταξύ ἑτεροδόξων καὶ ὀρθοδόξων θεολόγων καὶ ἀντιπροσώπων τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. Ἄπαν τὸ περιεχόμενον τῶν τοιούτων ἐπὶ μέρους ἐπαφῶν διαβιβάζεται τῇ οἰκείᾳ Ἐπιτροπῇ, πρὸς ἐνημέρωσιν.

β) Ἡ ἡμετέρα Ὑποεπιτροπὴ, ἀποβλέπουσα εἰς τὴν ἐντὸς τῶν πλαισίων τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησιαστικῆς τάξεως διοργάνωσιν τῆς εὐχερεστερας λειτουργίας τῶν Εἰδικῶν Διορθοδόξων Θεολογικῶν Ἐπιτροπῶν ἐπὶ τῶν Διαλόγων, φρονεῖ καὶ εἰσηγεῖται ὅπως αὗται λειτουργῶσιν ἐφ' ἑξῆς κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον:

1. Ἀπὸ τοῦδε, τὸ πρῶτον, αἱ Ἐπιτροπαὶ αὗται θὰ συγκληθῶσι ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, κατόπιν συνεννοήσεως μετὰ τῶν Προκαθημένων τῶν ἐπὶ μέρους Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, θὰ δοθῇ δὲ ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ἐξουσιοδότησις εἰς τὸν Πρόεδρον ἐκάστης Ἐπιτροπῆς, ὅπως συγκαλῆ ἐφεξῆς, κατὰ τὰς παρουσιαζομένας ἀνάγκας, ἐκάστοτε, τὰς Ἐπιτροπὰς εἰς συνεδρίαν.

2. Ἄπαντα τὰ κείμενα καὶ ἐγγραφα ἐκάστης περιόδου ἐργασίας ἐκάστης Ἐπιτροπῆς θὰ διαβιβάζωνται ὑπὸ τοῦ Γραμματεύοντος Μέλους αὐτῆς πρὸς τοὺς Ἀρχιγραμματεῖς τῶν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν, πρὸς ἐνημέρωσιν αὐτῶν.

3. Μετὰ τὴν ὀλοκλήρωσιν καὶ ἀποπεράτωσιν τοῦ ἔργου ἐκάστης Ἐπιτροπῆς, ἅπαν τὸ πόρισμα τῆς ἐργασίας αὐτῆς θὰ διαβιβάζεται, ὡς περεταίρω, ταῖς ἐπὶ μέρους Ἐκκλησίαις, ὃ δὲ Πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς θὰ ὑποβάλλῃ τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ, ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ ἀπεπεράτωσε τὸ ἔργον αὐτῆς καὶ εἶναι ἐτοιμὴ πρὸς ἔναρξιν τοῦ διαλόγου μετὰ τῆς ἀντιστοίχου Ἐπιτροπῆς τῆς ἑτεροδόξου Ἐκκλησίας. Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, κατόπιν συνεννοήσεως μετὰ τῶν Προκαθημένων τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, θὰ ἀποφασίσῃ περὶ τῆς ἐνάρξεως τοῦ Διαλόγου.

4. Ἐπειδὴ πρόκειται οὐχὶ περὶ ἐκκλησιαστικῶν, ἀλλὰ περὶ τεχνικῶν θεολογικῶν Ἐπιτροπῶν, ἐκάστη ἐξ αὐτῶν θὰ ἐκλέγῃ τὸν Πρόεδρον καὶ τὸν Γραμματέα αὐτῆς ἐκ τοῦ Σώματος αὐτῆς, δι' ὅλον τὸ διάστημα τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς.

γ) Μετὰ τὴν αἰσίαν λήξιν οἰουδήτινος ἐκ τῶν μετὰ τῶν ἑτεροδόξων διαλόγου καὶ πρὸ τῆς ἐπισήμου ἐκκλησιαστικῆς διακηρύξεως καὶ ἱεροτελεστικῆς ἐπισφραγίσεως τῆς ἐνώσεως μετὰ τῆς οἰκείας Ἐκκλησίας, θὰ δημοσιεύωνται καὶ θὰ κυκλωφορῶσιν εὐρύτατα πάντα τὰ θεολογικὰ πορίσματα καὶ αἱ ἐν γένει εἰσηγήσεις, δι' ὧν ἐπέισθησαν αἱ ἐκατέρωθεν Ἐκκλησιαστικαὶ Ἀρχαὶ πρὸς ἔνωσιν, ὥστε νὰ λάβωσι τούτων γνῶσιν οὐ μόνον σύμπασα ἡ Ἱεραρχία, ἀλλὰ καὶ τὸ πλήρωμα

ἀμφοτέρων τῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ ἡ ἔνωσις ἐπέλθη ὡς καρπὸς ὁμοφώ-
νου καὶ ὁμοθύμου συναινέσεως καὶ συγκαταθέσεως Κλήρου καὶ Λαοῦ.

Ἐν Σαρπεζὺ Γενεύης, τῇ 14ῃ Ἰουνίου 1968

Ἡ ἐπὶ τοῦ διαλόγου μετὰ τῶν Ἐκκλησιῶν Ἀγγλικανῆς, Παλαιοκαθολι-
κῆς, Μεταχαλκηδονίων καὶ Λουθηρανῆς Γ' Ὑποεπιτροπῆ

† Ὁ Φιλαδελφείας Ἐπιφάνιος, Πρόεδρος

† Νικόδημος Μητροπολίτης Λένινγκρανδ καὶ Νόβγκοροδ, Πρόεδρος
Καθηγητῆς Ἐμμανουὴλ Φωτιάδης

† Ὁ Κεντρῶας Ἀφρικῆς Κυπριανὸς

† Ὁ Σάο-Πάολο Ἰγνάτιος

Καθηγητῆς Παναγιώτης Τρεμπέλας

† Ὁ Σλῆβεν Νικόδημος

† Ὁ Λοφτσοῦ Μάξιμος

Καθηγητῆς Ἰωάννης Καρμίρης

† Ὁ Μπιελοστόκ Νικάνωρ

† Ἀρχιμανδρίτης Ἰωάννης Ρίννε

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς Ἐκθέσεως ὁ Σεβ. Πρόεδρος καλεῖ τοὺς
Συνέδρους, ὅπως ἐκφέρωσι τὰς τυχόν ἐπ' αὐτῆς παρατηρήσεις καὶ
ὑποδείξεις αὐτῶν. Μηδενὸς δὲ ζητήσαντος τὸν λόγον, ὁ Σεβ. Πρόε-
δρος θεωρεῖ, ὅτι ἐγκρίνει ἡ Ὀλομέλεια ταύτην καὶ καλεῖ τοὺς Συνέ-
δρους, ἵνα διὰ τῆς ἀνατάσφως τῶν χειρῶν αὐτῶν ἐπιψηφίσωσι ταύτην.

Ἡ Ὀλομέλεια παμψηφεῖ καὶ ὁμοφώνως ἀποδέχεται σύνολον τὸ
περιεχόμενον τῆς Ἐκθέσεως. Κατόπιν δὲ τούτου ὁ Σεβ. Πρόεδρος κη-
ρύττει τὸ περιεχόμενον τῆς Ἐκθέσεως ταύτης ἐν τῷ συνόλῳ καὶ τοῖς
ἐπὶ μέρους αὐτοῦ, ὡς ὁμόφωνον ἀπόφασιν τῆς Διορθοδόξου Ἐπιτρο-
πῆς.

Οὕτω αἱ ἐν τῷ θέματι τούτῳ τῶν Διαλόγων τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ὀρ-
θοδόξου Ἐκκλησίας μετὰ τῶν Ἀγγλικανῶν, Παλαιοκαθολικῶν, Μετα-
χαλκηδονίων καὶ Λουθηρανῶν ἀποφάσεις τῆς παρούσης Διορθοδόξου
Ἐπιτροπῆς ἔχουσιν ὡδε:

Ι. Ἐπὶ τοῦ διαλόγου μετὰ τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας.

ΑΠΟΦΑΣΙΣ

«Ἡ Ἐπιτροπὴ ἡμῶν, ἐξετάσασα τὸ θέμα τοῦ Διαλόγου μεταξὺ
Ἀγγλικανῶν καὶ Ὀρθοδόξων ὑπὸ τὸ φῶς τῶν γενομένων καὶ ἀποφα-
σισθέντων ἐν τῇ ἐν Βελιγραδίῳ ἀπὸ τῆς 1ης μέχρι καὶ τῆς 15ης Σε-

πτεμβρίου 1966 συνελθούση Διορθοδόξω Θεολογική Ἐπιτροπῇ καὶ ἐνώπιον τῶν ἔκτοτε ἐξελίξεων, ἀποφασίζει ὅπως:

α) Τὴν προπαρασκευὴν τοῦ διαλόγου συνεχίσῃ ἢ ἤδη διωρισμένη οἰκεία Διορθόδοξος Θεολογική Ἐπιτροπή, ἀνασυγκροτούμενη καὶ συμπληρουμένη διὰ πλειόνων εἰδικῶν θεολόγων, ὡς Συνεχιστικὴ Διορθόδοξος Θεολογική Ἐπιτροπή.

β) Ὅταν ἐπιστῇ ὁ καιρὸς τῆς ἐνάρξεως τοῦ Διαλόγου μετὰ τῆς ἀντιστοίχου Ἀγγλικανικῆς Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ἐν ἧ δέον ὅπως ἀντιπροσωπεύονται πᾶσαι αἱ ἐν τῇ Ἀγγλικανῇ Ἐκκλησίᾳ σχολαὶ σκέψεως (SCHOOLS OF THOUGHT) καὶ μερίδες (Ὑψηλῆ, Χαμηλῆ καὶ Εὐρεῖα Ἐκκλησία) πρὸ πάσης ἄλλης συζητήσεως διευκρινισθῶσιν:

1. Ὁ τρόπος καθ' ὃν ἡ Ἀγγλικανὴ Ἐκκλησία ἐννοεῖ τὴν ἐν τῇ πίστει ἔνωσησιν αὐτῆς μετὰ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

2. Ἄν εἶναι δυνατὴ ἡ ἔνωσις τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας μετὰ τῆς Ὁρθοδόξου κατόπιν τῆς INTERCOMMUNIO, τὴν ὁποῖαν ἡ Ἀγγλικανὴ Ἐκκλησία ἀπεφάσισε καὶ ἀσκεῖ μεθ' ὠρισμένων Λουθηρανῶν καὶ μετὰ τῶν Ὁμολογιῶν τῶν περιλαμβανομένων εἰς τὸ οὕτωςι καλούμενον SAUTH INDIAN SCHEME.

3. Ὁ τρόπος καθ' ὃν αἱ ἐπὶ τῶν θεμάτων τοῦ Διαλόγου ληφθησόμεναι ἀποφάσεις θὰ καταστῶσιν ὑποχρεωτικαὶ δι' ὅλοκληρον τὴν Ἀγγλικανικὴν Κοινωνίαν Ἐκκλησιῶν, καὶ

4. Τὸ κῦρος, ὅπερ ἔχουσι τὰ 39 ἄρθρα καὶ τὸν Κοινὸν Εὐχολόγιον ἐν τῇ Ἀγγλικανικῇ Κοινωνίᾳ Ἐκκλησιῶν.

γ) Ἐν συνεχείᾳ πρὸς ὅσα ἐγένοντο ἐν Βελιγραδίῳ ὑπὸ τῆς οἰκείας Διορθοδόξου Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ὅπως:

1. Ἀποσταλῶσιν ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου εἰς τὰς κατὰ τόπους Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας τὰ σχετικὰ ἐγγραφα τῶν μέχρι τοῦδε γενομένων ἐπαφῶν μεταξὺ Ἀγγλικανῶν καὶ Ὁρθοδόξων, ἧτοι ἐν Λάμπεθ 1930 καὶ 1931, ἐν Βουκουρεστίῳ 1935, ἐν Σόφιᾳ καὶ Ἀθήναις 1940, καὶ ἐν Μόσχᾳ 1956, πρὸς γνῶσιν καὶ ὀλοκλήρωσιν τῶν Ἀρχείων αὐτῶν.

2. Γένηται σύστασις τῇ Διορθοδόξῳ Θεολογικῇ Ἐπιτροπῇ ὅπως ἀνατεθῇ εἰς εἰδικοὺς θεολόγους ἢ μελέτη καὶ εἰσήγησις ἐπὶ ἀπάντων τῶν θεμάτων τῶν ἀναγεγραμμένων εἰς τὰς τέσσαρας κατηγορίας θεμάτων τῆς Ἐκθέσεως τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς συνελθούσης ἐν Βελιγραδίῳ, αἰρομένης πάσης διακρίσεως μεταξὺ αὐτῶν».

II. Ἐπὶ τοῦ Διαλόγου μετὰ τῆς Παλαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας.

ΑΠΟΦΑΣΙΣ

«Ὡς πρὸς τοὺς Παλαιοκαθολικοὺς ἡ Ἐπιτροπὴ ἡμῶν φρονεῖ, ὅτι δέον ἵνα ἀκολουθησῶσιν αἱ ἀποφάσεις τῆς ἐν Βελιγραδίῳ κατὰ τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ τῆς 1ης μέχρι 15ης Σεπτεμβρίου 1966 συνελθούσης Διορθοδόξου Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ Διαλόγου μετὰ τῆς Παλαιοκαθολικῆς.

α) Ὅπως τὸν Διάλογον ἐξακολουθήσῃ προπαρασκευάζουσα ἡ ἤδη διωρισμένη οἰκεία Διορθόδοξος Θεολογικὴ Ἐπιτροπὴ, ἀνασυγκροτουμένη καὶ συμπληρουμένη δι' εἰδικῶν θεολόγων, ὡς Συνεχιστικὴ Διορθόδοξος Θεολογικὴ Ἐπιτροπὴ, αὐτῇ διεξάγουσα καὶ τὸν Διάλογον, ὅταν ὁ καιρὸς ἐπιστῇ. Ἐπειδὴ οἱ Παλαιοκαθολικοὶ εἰς τὰς γενομένας μέχρι τοῦδε, ἀπὸ τῶν Ἐνωτικῶν Συνεδρίων τῆς Βόννης τῶν ἐτῶν 1874 καὶ 1875 μέχρι τῆς Συνδιασκέψεως τῆς Βόννης τοῦ 1931, θεολογικὰς συζητήσεις μετὰ τῶν Ὁρθοδόξων δὲν ἐνεφάνισαν ἕν τισι σταθερὰν διδασκαλίαν, οὐδ' ἐπληροφόρησαν πλήρως τοὺς Ὁρθοδόξους ἐπὶ τοῦ συνόλου τῆς διδασκαλίας αὐτῶν, ὅπως παρακληθῆ ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Οὐτρέχτης νὰ ἀποστείλῃ ἢ νὰ ὑποδείξῃ τὰ δογματικοσυμβολικοῦ χαρακτῆρος κείμενα αὐτῶν, ζητηθῆ δὲ ἵνα οἱ Παλαιοκαθολικοὶ συντάξωσιν, εἰ δυνατόν, καὶ σαφῆ τινὰ καὶ ἀκριβῆ καὶ ἐπίσημον ὁμολογίαν τῆς πίστεως αὐτῶν, ἐν Συνόδῳ ὑπὸ τῶν Ἐπισκόπων καὶ ποιμένων αὐτῶν ἐκδιδομένην καὶ ὑπογραφομένην.

γ) Ὅπως τὰ δογματικοσυμβολικοῦ χαρακτῆρος κείμενα ταῦτα ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τεθῶσιν ὑπ' ὄψιν τῶν ἀναλαβόντων ἤδη τὴν μελέτην καὶ σύνταξιν εἰσηγητικῶν ἐκθέσεων ἐπὶ τῶν σημείων τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας, ἐφ' ὧν διεπιστώθη διαφωνία τῶν Παλαιοκαθολικῶν πρὸς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, ἢ ἀσάφεια ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς διδασκαλίας αὐτῶν.

δ) Ὅπως προτραπῶσιν οἱ ἀναλαβόντες τὴν σύνταξιν τοιούτων εἰσηγητικῶν ἐκθέσεων θεολόγοι, ὅπως ἐπισπεύσωσι τὴν ἐργασίαν αὐτῶν, ἀποστέλλοντες τὰς μελέτας αὐτῶν τῷ Γραμματεῦοντι Μέλει τῆς Ἐπιτροπῆς, καὶ

ε) Ὅπως κατὰ τὴν ἑναρξιν τοῦ Διαλόγου ἐν συναντήσει τῶν ἐπὶ τούτῳ Ἐπιτροπῶν Παλαιοκαθολικῆς καὶ Διορθοδόξου, καὶ πρὸ τῆς εἰσόδου εἰς τὰς συζητήσεις ἐπὶ τῶν ἐπὶ μέρους θεμάτων, διευκρινισθῆ, ἂν ἡ ἐν ἔτει 1931ῳ μεταξὺ Παλαιοκαθολικῆς καὶ Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας συναφθεῖσα συμφωνία περὶ μυστηριακῆς κοινωνίας, ὡς καὶ ἡ ἐπέ-

κτασις τῆς κοινωνίας ταύτης τῆς Παλαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν αὐτόνομον Ἐκκλησίαν τῶν Φιλιππίνων καὶ τὰς μεταρρυθμισμένας Ἐκκλησίας τῆς Πορτογαλίας καὶ τῆς Ἰσπανίας, αἵτινες ἐν τῷ ἑαυτῶν μέρει εὐρίσκονται ἐν κοινωνία μετὰ διαφόρων ἄλλων Προτεσταντικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ Κοινοτήτων, ὧν τινες ἀπορρίπτουσι καὶ θεμελιώδη εἰσέτι δόγματα τῆς χριστιανικῆς πίστεως, δὲν ἀποτελῆ ἔμπόδιον ἀνυπέρβλητον διὰ τὴν ἔνωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν Παλαιοκαθολικῆς καὶ Ὁρθοδόξου».

III. Ἐπὶ τοῦ Διαλόγου μετὰ τῶν Μεταχαλκηδονίων Ἐκκλησιῶν.

ΑΠΟΦΑΣΙΣ

«Σχετικῶς πρὸς τὸν Διάλογον μετὰ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῶν Μεταχαλκηδονίων Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς, ἡ Ἐπιτροπὴ ἡμῶν ἀποφασίζει:

α) Ὅπως ὁ Διάλογος οὗτος πραγματοποιηθῆ, ἐφ' ὅσον ἀνταποκρίνεται ἀπολύτως ἀφ' ἑνὸς μὲν πρὸς τὴν ἤδη πανορθόδοξως ἐκφρασθεῖσαν σχετικὴν ἐπιθυμίαν (Α' Πανορθόδοξος Διάσκεψις 1961, Γ' Πανορθόδοξος Διάσκεψις 1964, ἀπαντήσεις τῶν Προκαθημένων τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν εἰς τὰ ἀπὸ 9ης Ἰουνίου 1965, ἀριθμ. Πρωτ. 389, σχετικὰ σεπτὰ Γράμματα τοῦ Οἴκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Ἀθηναγόρου τοῦ Α'), ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς κατ' ἐπανάληψιν ἐπίσης ἐκφρασθεῖσαν ὁμόθυμον ἔφεσιν τῶν ἀρχαίων τούτων Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν πρὸς ἔνωσιν μετὰ τῆς Ὁρθοδοξίας (Διάσκεψις τῶν Ἐκκλησιῶν τούτων ἐν Ἀδδῖς-Ἀμπέμπα κατὰ Μάϊον τοῦ 1966).

β) Ὅπως τὴν προπαρασκευὴν τοῦ Διαλόγου τούτου ἀπὸ ὀρθοδόξου μὲν πλευρᾶς ἀναλάβῃ ἐπὶ τούτῳ συνιστωμένη Διορθόδοξος Θεολογικὴ Ἐπιτροπὴ, κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν συσταθεισῶν τοιούτων διὰ τοὺς Διαλόγους Ὁρθοδοξο - Ἀγγλικανικὸν καὶ Ὁρθοδοξο - Παλαιοκαθολικόν, ἧς τὰ μέλη νὰ ὑποδειχθῶσιν ἐξ εἰδικῶν θεολόγων ὑπὸ τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἀπὸ τῆς πλευρᾶς δὲ τῶν Μεταχαλκηδονίων Ἐκκλησιῶν Ἐπιτροπὴ Διανατολική.

γ) Ὅπως ἡ ἐπὶ τοῦ ἐπὶ τοῦ Διαλόγου Διορθόδοξος Θεολογικὴ Ἐπιτροπὴ προβῆ:

1. Εἰς διευκρίνισιν τῶν κοινῶν σημείων πίστεως, καὶ
- 2) Εἰς τὸν καταρτισμὸν τῶν ὑφισταμένων διαφορῶν μετὰ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῶν περὶ ὧν πρόκειται Μεταχαλκηδονίων Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς διαφορῶν δογματικῶν, κανονικῶν, λειτουργικῶν καὶ ἄλλων, καὶ τὴν σύνταξιν δι' εἰδικῶν θεολόγων μελετῶν

ἐπὶ τῶν ἐφ' ὧν αἱ διαφοραὶ ἀναφέρονται σημείων τῆς χριστιανικῆς πίστεως, καὶ ἰδίᾳ τῶν ἀναφερομένων εἰς τὸ Χριστολογικὸν δόγμα, τὸ κῦρος τῶν 7 Οἰκουμενικῶν Συνόδων καὶ τὴν διευθέτησιν τῆς συνυπάρξεως ἐν τῷ αὐτῷ κλίματι πλειόνων Πατριαρχῶν.

δ) Ὅπως εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν ἤθελον κριθῆ ὡς ἐπαρκεῖς αἱ κεχωρισμένως γενόμεναι θεολογικαὶ προπαρασκευαστικαὶ ἐργασίαι, διὰ κοινῆς συνεννοήσεως καὶ συμφωνίας μεταξύ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῶν Ἀνατολικῶν τούτων Ἐκκλησιῶν συναντηθῶσιν αἱ δύο Ἐπιτροπαί, Διορθόξος καὶ Διανατολική, πρὸς ἀπὸ κοινοῦ ἐν διαλόγῳ μελέτην τῶν ἐκατέρωθεν θέσεων, καί, ἐν περιπτώσει συμφωνίας, κατάρτησιν σχεδίου ἐνώσεως, ὑποβληθησομένου εἰσηγητικῶς ταῖς ἐκατέρωθεν Ἐκκλησίαις».

IV. Ἐπὶ τοῦ Διαλόγου μετὰ τῶν Λουθηρανῶν.

ΑΠΟΦΑΣΙΣ

«α) Θεωρεῖ ὡς λυσιτελεῖ τὴν ἐναρξιν ἀμοιβαίων ἐπαφῶν μεταξύ Ὁρθοδόξων καὶ Λουθηρανῶν, πρὸς δημιουργίαν ἀγαθῶν σχέσεων καὶ προλείανσιν οὕτω τοῦ ἐδάφους.

β) Φρονεῖ μὲν ὅτι ὁ Διάλογος οὗτος δεόν ἵνα διεξαχθῆ μεταξύ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῆς Παγκοσμίου Λουθηρανικῆς Ὁμοσπονδίας, θεωρεῖ ὅμως εὐκταῖον, ὅπως προηγουμένως ἐπιδιωχθῆ καὶ ἐπέλθῃ συμφωνία τις καὶ ἐνωσις πρὸς ἀλλήλας τῶν μεγαλυτέρων καὶ συντηρικωτέρων Προτεσταντικῶν Λουθηρανικῶν Μερίδων.

γ) Ἐπίσης θεωρεῖ ἀναγκαῖον ὅπως πρὸς προπαρασκευὴν τοῦ Διαλόγου ἀπὸ τοῦδε ἀνατεθῆ εἰς εἰδικούς ὀρθοδόξους θεολόγους ἢ μελέτη τῶν προβλημάτων, τὰ ὁποῖα ἐνδέχεται νὰ ἐμφανίσῃ ὁ διάλογος οὗτος, καὶ

δ) Προτείνει ὅπως, ὅταν ταῦτα θὰ ἔχωσι συντελεσθῆ, συσταθῆ εἰδικὴ Διορθόδοξος Θεολογικὴ Ἐπιτροπή, ἵνα αὕτη προετοιμάσῃ ἐν τοῖς ἐπὶ μέρους καὶ ἐν καιρῷ διεξαγάγῃ τὸν Διάλογον».

V. Γενικαὶ ἀρχαὶ καὶ τρόπος λειτουργίας Ἐπιτροπῶν.

Ἐν τέλει, ἐπὶ γενικῶν τινῶν ἀρχῶν, αἵτινες θὰ ἔδει νὰ διέπωσιν ἅπαντας τοὺς Διαλόγους μετὰ τῶν ἑτεροδόξων Ἐκκλησιῶν, ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐφεξῆς λειτουργίας τῶν ἐπὶ τῶν Διαλόγων τούτων εἰδικῶν τεχνικῶν Διορθοδόξων Θεολογικῶν Ἐπιτροπῶν, ἀπεφασίσθησαν τὰ ἀκόλουθα:

ΑΠΟΦΑΣΙΣ

«α) Όπως από τοῦδε μηδεμία γένηται μεμονωμένη θεολογική διαπραγμάτευσις ἐπὶ τῷ σκοπῷ ἐπιτεύξεως συμφωνίας, μεταξύ οἰασδήτινος ἑτεροδόξου Ὁμολογίας καὶ οἰασδήτινος τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, μὴ ἀποκλειομένων διὰ τούτου, ὡς εἰκός, τῶν ἄλλης φύσεως ἐπαφῶν μεταξύ ἑτεροδόξων καὶ ὀρθοδόξων θεολόγων καὶ ἀντιπροσώπων τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἅπαν δὲ τὸ περιεχόμενον τῶν τοιούτων ἐπὶ μέρους ἐπαφῶν διαβιβάζεται τῇ οἰκείᾳ Ἐπιτροπῇ, πρὸς ἐνημέρωσιν.

β) Πρὸς διοργάνωσιν, ἐντὸς τῶν πλαισίων τῆς καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως, τῆς εὐχερεστερας λειτουργίας τῶν εἰδικῶν Διορθοδόξων Θεολογικῶν Ἐπιτροπῶν ἐπὶ τῶν Διαλόγων, ὅπως αὐταὶ λειτουργήσιν ἐφεξῆς κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον:

1) Ἀπὸ τοῦδε, τὸ πρῶτον, αἱ Ἐπιτροπαὶ αὐταὶ συγκληθῶσιν ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, κατόπιν συννενοήσεως μετὰ τῶν Προκαθημένων τῶν ἐπὶ μέρους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, δοθῆ δὲ ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ἐξουσιοδότησις εἰς τὸν Πρόεδρον ἐκάστης Ἐπιτροπῆς, ὅπως συγκαλῆ ἐφεξῆς, κατὰ τὰς παρουσιαζομένας ἀνάγκας, ἐκάστοτε, τὴν ὑπὸ τὴν προεδρείαν αὐτοῦ Ἐπιτροπὴν εἰς συνεδρίαν.

2) Ἀπαντὰ τὰ κείμενα καὶ ἔγγραφα ἐκάστης περιόδου ἐργασίας ἐκάστης Ἐπιτροπῆς διαβιβάζονται ὑπὸ τοῦ Γραμματεύοντος Μέλους αὐτῆς πρὸς τοὺς Ἀρχιγραμματεῖς τῶν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν, πρὸς ἐνημέρωσιν αὐτῶν.

3) Μετὰ τὴν ὀλοκλήρωσιν καὶ ἀποπεράτωσιν τοῦ ἔργου ἐκάστης Ἐπιτροπῆς, ἅπαν τὸ πόρισμα τῆς ἐργασίας αὐτῆς διαβιβάζεται, ὡς ἀνωτέρω, ταῖς ἐπὶ μέρους Ἐκκλησίαις, ὃ δὲ Πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς ὑποβάλλη τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ, ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ ἀπεπεράτωσε τὸ ἔργον αὐτῆς καὶ εἶναι ἔτοιμη πρὸς ἔναρξιν τοῦ Διαλόγου μετὰ τῆς ἀντιστοίχου Ἐπιτροπῆς τῆς ἑτεροδόξου Ἐκκλησίας. Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, κατόπιν συννενοήσεως μετὰ τῶν Προκαθημένων τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἀποφασίζει περὶ τῆς ἐνάρξεως τοῦ Διαλόγου.

4) Ἐπειδὴ πρόκειται οὐχὶ περὶ ἐκκλησιαστικῶν, ἀλλὰ περὶ τεχνικῶν Θεολογικῶν Ἐπιτροπῶν, ἐκάστη ἐξ αὐτῶν ἐκλέγη τὸν Πρόεδρον καὶ τὸν Γραμματέα αὐτῆς ἐκ τοῦ Σώματος αὐτῆς δι' ὅλον τὸ διάστημα τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς.

γ) Μετὰ τὴν αἰσίαν λήξιν οἰουδήτινος ἐκ τῶν μετὰ τῶν ἑτεροδόξων διαλόγου καὶ πρὸ τῆς ἐπισήμου ἐκκλησιαστικῆς διακηρύξεως καὶ

ιεροτελεστικῆς ἐπισφραγίσεως τῆς ἐνώσεως μετὰ τῆς οἰκείας Ἐκκλησίας, δημοσιεύονται καὶ κυκλωφορῶσιν εὐρύτατα πάντα τὰ θεολογικὰ πορίσματα καὶ αἱ ἐν γένει εἰσηγήσεις, δι' ὧν ἐπίσθησαν αἱ ἐκατέρωθεν Ἐκκλησιαστικαὶ Ἀρχαὶ πρὸς ἔνωσιν, ὥστε νὰ λάβωσι τούτων γνῶσιν οὐ μόνον σύμπασα ἡ Ἱεραρχία, ἀλλὰ καὶ τὸ πλήρωμα ἀμφοτέρων τῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ ἡ ἔνωσις ἐπέλθη ὡς καρπὸς ὁμοφώνου καὶ ὁμοθύμου συναινέσεως καὶ συγκαταθέσεως Κλήρου καὶ Λαοῦ».

Ἐν συνεχείᾳ ὁ Σεβ. Πρόεδρος, εἰσάγει τῇ Ὀλομελείᾳ τὸ κείμενον τῆς Ἐκθέσεως τῆς Δ' Ὑποεπιτροπῆς, τῆς ἐξετασάσης τὸ ζήτημα τῆς θετικωτέρας παρουσίας καὶ συμβολῆς τῆς ἡμετέρας Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐν τῷ Παγκοσμίῳ Συμβουλίῳ τῶν Ἐκκλησιῶν καθόλου, καὶ εἰδικώτερον ἐν ὧσφι τῆς Δ' Γενικῆς Συνελεύσεως τοῦ Συμβουλίου τούτου ἐν Οὐψάλῃ κατὰ τὸν προσεχῆ μῆνα Ἰούλιον. Ἀναφέρει ἐν πρώτοις τὴν σπουδαιότητα τοῦ ἔργου καὶ τῆς Δ' ταύτης Ὑποεπιτροπῆς, καὶ ἐν συνεχείᾳ ἀναλύει διὰ βραχέων τὰς ἐλαφρὰς τροπολογίας, τὰς ὁποίας ἐπέφερον ἐν κοινῇ συσκέψει καὶ ὁμοφώνως ἐπὶ τοῦ κειμένου ταύτης οἱ Ἀρχηγοὶ τῶν Ἀντιπροσωπειῶν, κυρίως εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὴν θετικωτέραν συμβολὴν τῆς Ὁρθοδοξίας ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, ἐν τῇ Ἔδρᾳ αὐτοῦ ἐν Γενεύῃ καὶ ταῖς ἐπὶ μέρους αὐτοῦ Ὑπηρεσίαις, ὡς καὶ εὐρύτερον εἰς τὸ θεολογικὸν καὶ πνευματικὸν πεδίων τῶν πολλῶν καὶ ποικίλων κειμένων, ἅτινα ἐκδίδονται ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τούτου εἴτε γενικῶς ἐπὶ τῶν τρεχούσης φύσεως θεολογικῶν καὶ ἄλλων ζητημάτων, περὶ ἃ ἀσχολεῖται τοῦτο, εἴτε καὶ ἐν ὧσφι τῶν διαφόρων ὑπ' αὐτοῦ ὀργανουμένων Συνεδρίων καὶ Συναντήσεων, καὶ ἐν τῷ θέματι τῆς διὰ μονίμων ἀντιπροσώπων ἐκπροσωπήσεως τῶν Ἐκκλησιῶν παρὰ τῷ Παγκοσμίῳ Συμβουλίῳ τῶν Ἐκκλησιῶν, ἐπισημαίνων κυρίως τὸ ἀπὸ πλευρᾶς πρακτικότητος καὶ λυσιτελείας ἐνδεδειγμένον τῶν τροπολογιῶν τούτων.

Μετὰ τὰς ἐπεξηγήσεις ταύτας τοῦ Σεβ. Προέδρου, ὁ Γεν. Γραμματεὺς ἀναγινώσκει τὴν Ἐκθεσιν τῆς Δ' ταύτης Ὑποεπιτροπῆς, ἔχουσαν ὧδε:

«Σεβασμιώτατε Ἅγιε Πρόεδρε,

Ἡ ἡμετέρα Δ' Ὑποεπιτροπὴ ἀπηρτίσθη ἐκ τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν Ζήτησης κ. Βασιλείου (Ἐκκλησίας Σερβίας) καὶ Μολδαβίας κ. Ἰουστίνου (Ἐκκλησίας Ρουμανίας) ὡς Προέδρων, ὡς καὶ ἐκ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἄκκρας κ. Εὐσταθίου (Ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας), τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Τολέδου - Ὁχάϊο κ. Μιχαήλ (Ἀντιοχείας), τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Ζαραΐ κ. Ἰουβεναλίου (Ἐκκλησίας

Μόσχας), τοῦ Αἰδεσιμ. Καθηγητοῦ κ. Λίβιου Στάν (Ἐκκλησίας Ρουμανίας), τοῦ Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτου κ. Χρυσάνθου Σαρηγιάννη (Ἐκκλησίας Κύπρου), τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ξάνθης κ. Ἀντωνίου (Ἐκκλησίας Ἑλλάδος), τοῦ Ἑλλογιμ. Καθηγητοῦ κ. Εὐαγγέλου Θεοδώρου (Ἐκκλησίας Ἑλλάδος) καὶ τοῦ Πρωθιερέως κ. Γ. Κλίγκερ (Ἐκκλησίας Πολωνίας) ὡς Μελῶν.

Κατὰ τὴν πρῶτην ἡμῶν συνεδρίαν ἐξελέξαμεν ὡς Ἀντιπρόεδρον τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Ἀκκρας κ. Εὐστάθιον, ὅστις καὶ προήδρευσε τῶν συνεδριάσεων τῆς ἡμετέρας Ὑποεπιτροπῆς, Γραμματεύοντα Μέλη ταύτης ὠρίσθησαν ὑπὸ τῆς Ὀλομελείας ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Χρυσάνθος Σαρηγιάννης καὶ ὁ Ἑλλογιμ. Καθηγητῆς κ. Εὐάγγελος Θεοδώρου. Συνήλθομεν εἰς τρεῖς συνεδρίας τὴν 11ην καὶ 12ην Ἰουνίου 1968, καὶ ἐπελήφθημεν τῆς ἐξετάσεως τοῦ τρόπου τῆς συστηματικτέρας καὶ πληρεστέρας Ὁρθοδόξου προσφορᾶς εἰς τὸ ἔργον τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ ἰδίᾳ ἐν ὄψει τῆς ἐν Οὐψάλῃ Δ' Γενικῆς Συνελεύσεως αὐτοῦ.

Κατὰ τὰς συνεδρίας ταύτας ἀπεφασίσαμεν ὁμοφώνως, ὅπως ὑποβάλωμεν εἰς τὴν Ὀλομέλειαν, πρὸς ἔγκρισιν, τὰς ἀκολουθούσας προτάσεις ἡμῶν:

1. Ἡ ἐν Γενεύῃ συνελθοῦσα Διορθόδοξος Ἐπιτροπὴ ἐκφράζει τὴν γενικὴν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας συνείδησιν, ὅτι ἀποτελεῖ ὀργανικὸν μέλος τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ τὴν στερεὰν ἀπόφασιν αὐτῆς, ὅπως δι' ὅλων τῶν εἰς τὴν διάθεσιν αὐτῆς μέσων, θεολογικῶν καὶ ἄλλων, συμβάλλῃ εἰς τὴν προαγωγὴν καὶ εὐδωσιν τοῦ ὅλου ἔργου τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν.

2. Πρὸς τοῦτο θεωρεῖ ἀπαραίτητον, ὅπως τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν, ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν ἐπὶ μέρους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, διορίσῃ περισσοτέρους Ὁρθοδόξους ὑπαλλήλους, θεολόγους καὶ μὴ.

3. Πάντες οἱ παρὰ τῷ Παγκοσμίῳ Συμβουλίῳ τῶν Ἐκκλησιῶν ὑπηρετοῦντες Ἀντιπρόσωποι τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, εἴτε ὡς ὑπάλληλοι τοῦ Συμβουλίου τούτου, εἴτε ὡς Μόνιμοι Ἀντιπρόσωποι τῶν Ἐκκλησιῶν αὐτῶν, δεόν ὅπως ἔχωσι τακτικὰς μετ' ἀλλήλων ἐπαφάς.

4. Ἐκφράζει τὴν εὐχὴν, ὅπως παρὰ τῇ Ἐπιτροπῇ «Πίστις καὶ Τάξις» ὑπάρχῃ μόνιμος θέσις Ὁρθοδόξου Γραμματέως ἢ Βοηθοῦ Γραμματέως, ὅστις καὶ θὰ ἐξασφαλίζῃ τὴν διαρκῆ ἐπαφὴν μετὰ τοῦ Τμήματος τούτου καὶ τῶν Μελῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

5. Εἰς τὰς ἐκάστοτε ὀριζομένας ἐπὶ μέρους ὀμάδας μελετῶν τῆς

Ἐπιτροπῆς «Πίστις καὶ Τάξις» δεόν ἵνα ἀπαραιτήτως συμμετέχωσιν εἰ-
δικοί Ὀρθόδοξοι ἐκπρόσωποι ἐπὶ τούτῳ προσκαλούμενοι.

6. Ἀναγκαία τυγχάνει ἡ ὀργάνωσις ἐπιμελῶς προπαρασκευαζο-
μένων Ὀρθοδόξων λατρευτικῶν ἐκδηλώσεων, ὀργανικῶς συντασσο-
μένων ἐν τῷ προγράμματι τῶν ἐκδηλώσεων τοῦ Παγκοσμίου Συμβου-
λίου τῶν Ἐκκλησιῶν.

7. Ἐκφράζει τὴν εὐχὴν, ὅπως ἡ ἀρμοδία ἐκδοτικὴ ὑπηρεσία τοῦ
Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν περιλαμβάνῃ μεταξύ τῶν με-
λετῶν τῶν δημοσιευομένων ἐν τῷ περιοδικῷ «Οἰκουμενικὴ Ἐπιθεώ-
ρησις», ὅσων καὶ εἰς τὰς ἄλλας ἐκδόσεις, ἱκανὸν ἀριθμὸν συνεργασιῶν
Ὀρθοδόξων Θεολόγων, πρὸς καλλιτέραν ἐξυπηρέτησιν τῆς ἀμοιβαίας
γνώσεως τῶν θεολογικῶν ἀπόψεων.

8. Ἀναγκαία τυγχάνει ἡ συστηματικὴ κατάρτησις καὶ ἀνάδειξις
ἱκανῶν Ὀρθοδόξων στελεχῶν τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως διὰ διαφό-
ρων τρόπων (π.χ. ἰδρύσεως εἰδικῶν ἐδρῶν εἰς τὰς Θεολογικὰς Σχολὰς,
εἰδικῶν σεμιναρίων κλπ.) καὶ ὑποβάλλεται ἡ ἀνάγκη αὕτη ταῖς ἐπὶ μέ-
ρους Ὀρθοδόξοις Ἐκκλησίαις.

9. Εἰδικώτερον, ὡς πρὸς τὸν ρόλον τῆς Ὀρθοδοξίας κατὰ τὴν ἐν
Οὐψάλῃ Δ' Γενικὴν Συνέλευσιν τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκ-
κλησιῶν, θεωρεῖται ἀναγκαία ἡ ἐξασφάλισις ἀποτελεσματικώτερας
Ὀρθοδόξου συμβολῆς κατ' αὐτὴν διὰ τῆς ἐπὶ τὸ αὐτὸ συναντήσεως,
διαρκουσῶν τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς, τῶν ἐν αὐτῇ Ὀρθοδόξων Ἀντιπρο-
σωπειῶν, τοῦλάχιστον δι' ἑνὸς πληρεξουσίου ἐκπροσώπου αὐτῶν, τα-
κτικῶς, πρὸς ἀμοιβαίαν ἐνημέρωσιν ἐπὶ τῶν διεξαγομένων ἐν τοῖς δια-
φόροις τμήμασι συζητήσεων, ἐπὶ κεφαλαιώδους σημασίας θεολογικῶν
ζητημάτων.

Τὰ ὡς ἄνω ὑποβάλλοντες διατελοῦμεν

Ἐν Γενεύῃ τῇ 13ῃ Ἰουνίου 1968

† Ὁ Ἐπίσκοπος Ζήτησις Βασίλειος, Πρόεδρος

† Ἰουστίνος, Μητροπολίτης Μολδαβίας - Σουτσάβας,

† Ὁ Ἄκκρας Εὐστάθιος

† Ὁ Τολέδο - Ὁχάϊο Μιχαὴλ

† Ὁ Ζαράϊ Ἰουβενάλιος

Καθηγητῆς Λίβιου Στὰν

Ἀρχιμανδρίτης Χρύσανθος

† Ὁ Ξάνθης Ἀντώνιος

Καθηγητῆς Εὐάγγελος Θεοδώρου

† Πρωθιερεὺς Γ. Κλίγκερ, Καθηγητῆς»,

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς Ἐκθέσεως ὁ Σεβ. Πρόεδρος καλεῖ τοὺς Συνέδρους, ὅπως ἐκφέρωσι τὰς ἐπὶ ταύτης σκέψεις καὶ κρίσεις αὐτῶν. Λαμβάνουσι τὸν λόγον ὁ Καθηγητῆς κ. *Στόγιαν Γκόσεβιτς*, τῆς Ἀντιπροσωπείας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Σερβίας, καὶ ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτης κ. *Χρύσανθος Σαρηγιάννης*, τῆς Ἀντιπροσωπείας τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου, ἐξ ὧν ὁ μὲν πρῶτος ζητεῖ ἐπεξηγήσεις ἐπὶ τοῦ θέματος τῶν μονίμων ἀντιπροσώπων τῶν ἐπὶ μέρος Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν παρὰ τῷ Π.Σ.Ε., ἥτοι ἂν καὶ κατὰ πόσον αἱ μὴ ἔχουσαι ἀντιπροσώπους Ἐκκλησίαι ἐπιτρέπηται νὰ διορίσωσι τοιοῦτους, ὁ δὲ δεύτερος, ἀφοῦ ἀναφέρεται εἰς τὴν σπουδαιότητα τοῦ ἔργου τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, ὅσον καὶ εἰς τὴν προσοχὴν καὶ λεπτότητα, μεθ' ἧς τοῦτο δέον ἵνα ἐπιτελῆ τὴν ἐν τῷ κόσμῳ καὶ παρὰ ταῖς Ἐκκλησίαις ἀποστολὴν αὐτοῦ, ἐκφράζει τὴν πρόθεσιν αὐτοῦ, ὅπως θέσῃ ὑπ' ὄψιν τῆς Ὀλομελείας θέμα πολιτικῆς ὑφῆς, σχέσιν ἔχον πρὸς τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν.

Ὁ Σεβ. Πρόεδρος παρέχει τὰς σχετικὰς ἐπεξηγήσεις τῷ Καθηγητῇ κ. Στ. Γκόσεβιτς, λέγων, ὅτι τὸ θέμα τοῦτο ἐπαφίεται τελείως εἰς τὴν ἐλευθέραν βούλησιν τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἐξηγεῖ τὰς συνθηκὰς ὑφ' ἃς ἐδημιουργήθη ὁ θεσμὸς τοῦ Μονίμου Ἀντιπροσώπου, καὶ ὅτι *σήμερον τὸ λυσιτελέστερον εἶναι ὅπως ἀντὶ Μονίμων Ἀντιπροσώπων ἐπιδιωχθῆ ὁ διορισμὸς ἐκ τῶν Ὁρθοδόξων ὡς ὑπαλλήλων εἰς ὀργανικὰς θέσεις τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν*. Ὡς πρὸς τὸν ἕτερον δὲ ὁμιλητὴν, ἥτοι τὸν Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Χρύσανθον Σαρηγιάννην, ὁ Σεβ. Πρόεδρος, δηλῶν, ὅτι ὁ χαρακτήρ τῆς Διορθοδόξου ταύτης Ἐπιτροπῆς εἶναι αὐστηρῶς ἐκκλησιαστικὸς καὶ πνευματικὸς καὶ εἶναι ἀπαράδεκτος οἰαδῆτις συζήτησις πολιτικῆς φύσεως, ἀρνεῖται κατηγορηματικῶς τὴν εἰσαγωγὴν θέματος τοιαύτης φύσεως ἐν τῷ πλαισίῳ τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐπιτροπῆς. Καὶ τοῦ Καθηγητοῦ κ. Εὐαγγ. Θεοδώρου, τῆς Ἀντιπροσωπείας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ταχθέντος ἀλληλεγγύου πρὸς τὸν Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτην κ. Χρύσανθον Σαρηγιάννην καὶ ζητήσαντος ὅπως γένηται δεκτὴ ἡ πρότασις τοῦ ὡς ἄνω προλαλήσαντος, ὁ Σεβ. Πρόεδρος ἐπιμένει εἰς τὴν ἄρνησιν αὐτοῦ, ἐπιδηλῶν, ὅτι οὐδὲν πολιτικῆς φύσεως θέμα, ὁποθενδήποτε προερχόμενον, δύναται νὰ εἰσαχθῆ ἐνώπιον τῆς Ἐπιτροπῆς, καὶ τῇ συναινέσει ἀπάντων τῶν Συνέδρων κηρύττει λήξασαν τὴν ἐπὶ τοῦ προκειμένου συζήτησιν.

Εἶτα, μηδενὸς ἐτέρου ζητήσαντος τὸν λόγον, ὁ Σεβ. Πρόεδρος θεωρεῖ τὴν συζήτησιν λήξασαν καὶ ἐπὶ τῆς Ἐκθέσεως ταύτης καὶ καλεῖ

τούς Συνέδρους ἵνα διὰ τῆς ἀνατάσεως τῶν χειρῶν αὐτῶν ἐπιψηφίσωσι τὸ περιεχόμενον αὐτῆς.

Ἡ Ὀλομέλεια ψηφίζει ὁμοφώνως τὴν Ἐκθεσιν, ὃ δὲ Σεβ. Πρόεδρος κηρύττει τὸ περιεχόμενον αὐτῆς ὡς ὁμόφωνον ἀπόφασιν τῆς Διορθοδόξου ταύτης Ἐπιτροπῆς.

Οὕτω ἢ ἐν τῷ θέματι τούτῳ περὶ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν ἀπόφασις τῆς παρούσης Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς ἔχει ὡδε:

ΑΠΟΦΑΣΙΣ

«1. Ἡ ἐν Γενεύῃ συνελθοῦσα Διορθόδοξος Ἐπιτροπὴ ἐκφράζει τὴν γενικὴν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας συνείδησιν, ὅτι ἀποτελεῖ ὄργανικὸν μέλος τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ τὴν στερρὰν ἀπόφασιν αὐτῆς, ὅπως δι' ὅλων τῶν εἰς τὴν διάθεσιν αὐτῆς μέσων, θεολογικῶν καὶ ἄλλων, συμβάλλῃ εἰς τὴν προαγωγὴν καὶ εὐόδωσιν τοῦ ὅλου ἔργου τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν.

2. Πρὸς τοῦτο θεωρεῖ ἀπαραίτητον, ὅπως τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν, ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν ἐπὶ μέρους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, διορίσῃ περισσοτέρους Ὁρθοδόξους ὑπαλλήλους, θεολόγους καὶ μὴ.

3. Πάντες οἱ παρὰ τῷ Παγκοσμίῳ Συμβουλίῳ τῶν Ἐκκλησιῶν ὑπηρετοῦντες Ἀντιπρόσωποι τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, εἴτε ὡς ὑπάλληλοι τοῦ Συμβουλίου τούτου, εἴτε ὡς Μόνιμοι Ἀντιπρόσωποι τῶν Ἐκκλησιῶν αὐτῶν, δεόν ὅπως ἔχωσι τακτικὰς μετ' ἀλλήλων ἐπαφάς.

4. Ἐκφράζει τὴν εὐχὴν, ὅπως παρὰ τῇ Ἐπιτροπῇ «Πίστις καὶ Τάξις» ὑπάρχῃ μόνιμος θέσις Ὁρθοδόξου Γραμματέως ἢ Βοηθοῦ Γραμματέως, ὅστις καὶ θὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν διαρκῆ ἐπαφὴν μεταξὺ τοῦ Τμήματος τούτου καὶ τῶν Μελῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

5. Εἰς τὰς ἐκάστοτε ὀριζομένας ἐπὶ μέρους ὁμάδας μελετῶν τῆς Ἐπιτροπῆς «Πίστις καὶ Τάξις» δεόν ἵνα ἀπαραιτήτως συμμετέχωσιν εἰδικοί Ὁρθόδοξοι ἐκπρόσωποι, ἐπὶ τούτῳ προσκαλούμενοι.

6. Ἀναγκαῖα τυγχάνει ἡ ὀργάνωσις ἐπιμελῶς προπαρασκευαζομένων Ὁρθοδόξων λατρευτικῶν ἐκδηλώσεων, ὀργανικῶς συντασσόμενων ἐν τῷ προγράμματι τῶν ἐκδηλώσεων τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν.

7. Ἐκφράζει τὴν εὐχὴν, ὅπως ἡ ἀρμοδία ἐκδοτικὴ ὑπηρεσία τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν περιλαμβάνῃ μεταξὺ τῶν μελετῶν τῶν δημοσιευομένων ἐν τῷ περιοδικῷ «Οἰκουμενικῇ Ἐπιθεώ-

ρησις», ὅσον καὶ εἰς τὰς ἄλλας ἐκδόσεις, ἱκανὸν ἀριθμὸν συνεργασιῶν Ὁρθοδόξων Θεολόγων, πρὸς καλλιτέραν ἐξυπηρέτησιν τῆς ἀμοιβαίας γνώσεως τῶν θεολογικῶν ἀπόψεων.

8. Ἀναγκαία τυγχάνει ἡ συστηματικὴ κατάρτισις καὶ ἀνάδειξις ἱκανῶν Ὁρθοδόξων στελεχῶν τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως διὰ διαφόρων τρόπων (π.χ. ἰδρύσεως εἰδικῶν ἐδρῶν εἰς τὰς Θεολογικὰς Σχολὰς, εἰδικῶν σεμιναρίων κλπ) καὶ ὑποβάλλεται ἡ ἀνάγκη αὕτη ταῖς ἐπὶ μέρους Ἐκκλησίαις.

9. Εἰδικώτερον, ὡς πρὸς τὸν ρόλον τῆς Ὁρθοδοξίας κατὰ τὴν ἐν Οὐψάλῃ Δ΄ Γενικὴν Συνέλευσιν τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, θεωρεῖται ἀναγκαία ἡ ἐξασφάλισις ἀποτελεσματικωτέρας Ὁρθοδόξου συμβολῆς κατ' αὐτὴν διὰ τῆς ἐπὶ τὸ αὐτὸ συναντήσεως, διαρκουσῶν τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς, τῶν ἐν αὐτῇ Ὁρθοδόξων Ἀντιπροσωπειῶν, τοῦλάχιστον δι' ἐνὸς πληρεξουσίου ἐκπροσώπου αὐτῶν, τακτικῶς, πρὸς ἀμοιβαίαν ἀνημέρωσιν ἐπὶ τῶν διεξαγομένων ἐν τοῖς διαφόροις Τμήμασι συζητήσεων ἐπὶ κεφαλαιώδους σημασίας θεολογικῶν ζητημάτων.

Μετὰ τὴν οὕτως περατωθεῖσαν ἐπιπήφισιν τῶν Ἐκθέσεων τῶν Ὑποεπιτροπῶν καὶ τὴν ἀποκρυστάλλωσιν τῶν Ἀποφάσεων τῆς Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς, ὁ Σεβ. Πρόεδρος εὐχαριστεῖ τοῖς Συνέδροις διὰ τὸ φιλοτίμως καὶ ἐπιμελῶς, καὶ δὴ καὶ ἐν φόβῳ Θεοῦ, ἐπιτελεσθὲν ὑπ' αὐτῶν ἔργον, καὶ ὑπογραμμίζει τὴν σπουδαιότητα τῶν ληφθεισῶν ἀποφάσεων, αἵτινες ὄχι μόνον τὰς Ὁρθοδόξους ἡμῶν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησίας καὶ τὰ κατ' αὐτὰς ποίμνια ἐνδιαφέρουσιν, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν διαχριστιανικὴν καὶ παγκόσμιον κοινὴν γνώμην ἐφελκύουσι. Καὶ ἐπομένως, ἐπιλέγει, ὡς ἰσχυρῶς, ὅσον συστηματικώτερα, ἔντονος καὶ ἐμπνευσμένη ὑπῆρξεν ἡ ἐργασία ἡμῶν, τόσον ἐτιμήθη ἡ Ὁρθόδοξος ἡμῶν Ἐκκλησία καὶ τόσον ἐξυπηρετήθη τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου, καὶ συνεχίζει λέγων, ὅτι ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ τὸ ἔργον τῆς ἡμετέρας Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς οὐσιαστικῶς περατωθὲν.

Μετὰ ταῦτα κηρύττει ἡμίωρον διάλειμμα.

Περὶ τὴν ὥραν 11.30' π.μ., ἐπαναληφθείσης τῆς Συνεδρίας τῆς Ὀλομελείας, ὁ Σεβ. Πρόεδρος λέγει, ὅτι ἐπὶ τῷ πέρατι τῶν ἐργασιῶν τῆς παρούσης Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς δέον ὅπως ἐκδοθῇ τελικόν τι Ἀνακοινωθὲν ἐπὶ τῶν ἀποφάσεων ταύτης, πρὸς εὐρυτέραν πληροφόρησιν τῆς παγκοσμίου κοινῆς γνώμης ἐπὶ τοῦ καθόλου ἔργου τῆς Ἐπιτροπῆς ἡμῶν καὶ ἀναφέρει, ὅτι ἡ Γραμματεία ἠτοίμασε σχέδιον τοιοῦτου Ἀνακοινωθέντος. Ὁ Σεβ. Γεν. Γραμματεὺς ἀναγινώσκει τὸ σχέδιον τοῦτο, ἔχον ὧδε:

«Κανονική προσκλήσει τῆς Α.Θ. Παναγιότητος, τοῦ Οἰκου-
μενικοῦ Πατριάρχου Κυρίου Κυρίου Ἀθηναγόρου τοῦ Α΄, ἔχον-
τος πρὸς τοῦτο τὴν ὁμόφωνον συναίνεσιν τῶν Μακαριωτάτων
καὶ Σεβασμιωτάτων Προκαθημένων τῶν κατ' ἴκονους Ὁρθόδο-
ξων Αὐτοκεφάλων καὶ Αὐτονόμων Ἐκκλησιῶν, συνῆλθεν, εἰς τὸ
ἐν Γενεύῃ Ὁρθόδοξον Κέντρον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου,
ἀπὸ 8-15ης Ἰουνίου, Διορθόδοξος Ἐπιτροπή, ὑπὸ τὴν προε-
δρεῖαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Γέροντος Χαλκηδόνης κ.κ. Μελί-
τωνος, Ἀρχηγοῦ τῆς Ἀντιπροσωπείας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πα-
τριαρχείου, Γραμματεύοντος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μύρων κ.κ.
Χρυσοστόμου, Μέλους τῆς αὐτῆς Ἀντιπροσωπείας.

Τῆς Διορθόδοξου ταύτης Ἐπιτροπῆς μετέσχον ἐκ μέρους
τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου οἱ ὡς ἄνω δύο Ἱεράρχαι καὶ ὁ
Ἄρχων Μ. Πρωτονοτάριος κ. Ἐμμανουὴλ Φωτιάδης, Καθηγητῆς,
τῆς Ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας οἱ Σεβ. Μητροπολίται Νουβίας καὶ
Πτολεμαΐδος κ. Συνέσιος, Κεντρῶας Ἀφρικῆς κ. Κυπριανὸς καὶ
Ἄκκρας κ. Εὐστάθιος, τῆς Ἐκκλησίας Ἀντιοχείας οἱ Σεβ. Μητρο-
πολίται Χαλεπίου κ. Ἡλίας, Σάο-Πάολο κ. Ἰγνάτιος, Τολέδο-
Ὀχάϊο κ. Μιχαήλ, τῆς Ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων ὁ Σεβ. Ἀρχιεπί-
σκοπος Φιλαδελφείας κ. Ἐπιφάνιος καὶ ὁ Ἐλλογιμώτατος κ. Πα-
ναγιώτης Τρεμπέλας, Καθηγητῆς, τῆς Ἐκκλησίας Ρωσσίας ὁ Σεβ.
Μητροπολίτης Λένινγκραντ καὶ Νόβγκοροντ κ. Νικόδημος, ὁ Σεβ.
Ἀρχιεπίσκοπος Βρυξελλῶν καὶ Βελγίου κ. Βασίλειος καὶ ὁ Θεοφ.
Ἐπίσκοπος Ζαράϊ κ. Ἰουβενάλιος, τῆς Ἐκκλησίας Σερβίας ὁ Σεβ.
Ἐπίσκοπος Ζίτσης κ. Βασίλειος καὶ ὁ Ἐντιμολογ. κ. Στόγιαν Γκό-
σεβιτς, Καθηγητῆς, τῆς Ἐκκλησίας Ρουμανίας ὁ Σεβ. Μητροπολί-
της Μολδαβίας κ. Ἰουστίνος, ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Τιργοβιστίου κ.
Ἄνθιμος ὁ αἰδεσιμ. κ. Λίβιου Στάν, Καθηγητῆς, τῆς Ἐκκλησίας
Βουλγαρίας οἱ Σεβ. Μητροπολίται Σλῆβεν κ. Νικόδημος καὶ Λο-
φτοῦ κ. Μάξιμος, τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου ὁ Σεβ. Μητροπολίτης
Πάφου κ. Γεννάδιος καὶ ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Χρύσανθος Σαρη-
γιάννης, τῆς Ἐκκλησίας Ἑλλάδος ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ξάνθης κ.
Ἀντώνιος καὶ οἱ Ἐλλογιμ. Καθηγηταὶ κ.κ. Ἰωάννης Καρμίρης καὶ
Εὐάγγελος Θεοδώρου, τῆς Ἐκκλησίας Πολωνίας ὁ Σεβ. Ἐπίσκο-
πος Μπιελοστόκ καὶ Γκδάνσκ κ. Νικάνωρ καὶ ὁ αἰδεσ. Πρωθιε-
ρεὺς κ. Γεώργιος Κλίγκερ, τῆς Ἐκκλησίας Φινλανδίας ὁ Πανο-
σιολ. Ἀρχιμανδρίτης κ. Ἰωάννης Ρίννε.

Ἡ Διορθόδοξος αὕτη Ἐπιτροπή, ὡς Ἡμερησίαν Διάταξιν
αὐτῆς εἶχε τὰ ἀκόλουθα θέματα:

Α/ Μελέτη καὶ κατάρτισις σχεδίου καθορίζοντος τὸν τρόπον τῆς διὰ διορθοδόξου συνεργασίας προπαρασκευῆς τοῦ ἔργου τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου, τῆς μελλούσης ἵνα ἀποφανθῇ ἐπὶ τῶν ἐν τῷ Καταλόγῳ τῆς Α΄ Πανορθοδόξου Διασκέψεως θεμάτων.

Β/ Θεώρησις τῆς μέχρι τοῦδε σημειωθείσης προόδου, ὡς καὶ τοῦ δέοντος ἐφεξῆς γενέσθαι, ἐπὶ τοῦ θέματος τῶν σχέσεων τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας μετὰ τῶν Ἐκκλησιῶν:

- α-Ρωμαιοκαθολικῆς,
- β-Ἀγγλικανῆς,
- γ-Παλαιοκαθολικῆς,
- δ-Μεταχαλκηδονίων,
- ε-Λουθηρανῆς.

Γ/ Ἐξέτασις τοῦ τρόπου τῆς συστηματικώτερας καὶ πληρεστέρας ὀρθοδόξου προσφορᾶς εἰς τὸ ἔργον τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν γενικῶς καὶ ἰδίᾳ ἐν ὄψει τῆς ἐν Οὐψάλῃ Δ΄ Γενικῆς Συνελεύσεως τοῦ Συμβουλίου τούτου.

Ἡ Ἐπιτροπὴ διεξήγαγε τὸ ἔργον αὐτῆς τόσον ἐν γενικαῖς συνεδρίασις, ὅσον καὶ εἰς κατὰ θέματα Ὑποεπιτροπᾶς, κατέληξε δὲ ὁμοφώνως εἰς τὰς κάτωθι ἀποφάσεις:

Ι. Ὡς πρὸς τὸ πρῶτον θέμα, ἦτοι τῆς Συνόδου.

- α) Ὅπως τεθῆ ὡς κύριος στόχος καὶ ἄμεσος ἐπιδίωξις ἡ σύγκλησις Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς κατ' Ἀνατολὰς Ἁγίας Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.
- β) Ὅπως πρὸς προπαρασκευὴν τῆς Συνόδου ταύτης, ἀντὶ τῆς συγκροτήσεως μιᾶς Προσυνόδου, συγκροτηθῶσι σταδιακῶς, ἀλλεπάλληλοι Προσυνοδικαὶ Πανορθόδοξοι Διασκέψεις.
- γ) Ὅπως συσταθῆ μία Διορθόδοξος Προπαρασκευαστικὴ Ἐπιτροπὴ.
- δ) Ὅπως συσταθῆ ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐν Γραφεῖον, ἐδρεῦον ἐν τῷ ἐν Γενεύῃ Κέντρῳ αὐτοῦ, πρὸς ἐξυπηρέτησιν τοῦ ἔργου τῆς Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς, τῶν Προσυνοδικῶν Πανορθόδοξων Διασκέψεων καὶ τῆς ὅλης προπαρασκευῆς τῆς Συνόδου.
- ε) Ὅπως διὰ τῶν ὡς ἄνω Ὀργάνων τμηματικῶς ἐτοιμασθῶσι τὰ θέματα, τὰ ἀναγεγραμμένα εἰς τὸν Κατάλογον τῆς ἐν Ρόδῳ Α΄ Πανορθοδόξου Διασκέψεως, ἀφοῦ προηγουμένως γένηται ἐπὶ ἐνὸς ἐκάστου ἢ δέουσα ἐπὶ μέρους θεολογικὴ ἔρευνα καὶ προεργασία.

στ) Ὅπως τὰ θέματα τὰ ὁποῖα θὰ ἀποτελέσωσι τὸ ἀντικείμενον ἰδιαιτέρας θεολογικῆς ἐρεῦνης κατ' Ἐκκλησίας, ἐπεξεργασίας ὑπὸ τῆς Διορθοδόξου Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τελικῆς ἐτοιμασίας πρὸς παρουσίας ἐνώπιον τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου ὡς τὰ ἀκόλουθα ἔξ:

1. Αἱ Πηγαὶ τῆς Θείας Ἀποκαλύψεως.
2. Πληρεστέρα συμμετοχὴ τοῦ λαϊκοῦ στοιχείου ἐν τῇ λατρευτικῇ καὶ τῇ ἄλλῃ ζωῇ τῆς Ἐκκλησίας.
3. Ἀναπροσαρμογὴ τῶν περὶ τῆς νηστείας Ἐκκλησιαστικῶν Διατάξεων, συμφώνως ταῖς ἀπαιτήσεσι τῆς συγχρόνου ἐποχῆς.
4. Κωλύματα γάμου.
5. Ἡμερολογιακὸν ζήτημα.
6. Ἡ Οἰκονομία καὶ ἡ Ἀκρίβεια ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ.

II. Ὡς πρὸς τοὺς διαλόγους.

1. Μετὰ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, ἀπεφασίσθη.

α) Ὅπως συνεχισθῶσιν αἱ ἐκατέρωθεν, ἤτοι μετὰ τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, ἐπαφαὶ καὶ ἐκδηλώσεις ἀδελφικῆς ἀγάπης καὶ ἀμοιβαίου σεβασμοῦ, πρὸς τελικὴν ὑπερπήδησιν τῶν ὑφισταμένων δυσχερειῶν δι' ἓνα καρποφόρον Θεολογικὸν ἢ Θεωρητικὸν Διάλογον.

β) Ὅπως γένηται ταῖς ἐπὶ μέρους Ὁρθοδόξοις Ἐκκλησίαις συστάσεις περὶ τῆς συνεχίσεως τῆς περαιτέρω συστηματικῆς προπαρασκευῆς τοῦ Θεολογικοῦ ἢ Θεωρητικοῦ Διαλόγου μετὰ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, καί,

γ) Ὅπως τὸ θέμα τοῦτο τῆς μελέτης τῶν ἐπὶ μέρους τοῦ διαλόγου τούτου γένηται παρ' ἐκάστη Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ διὰ τῶν καταλληλοτέρων μέσων καὶ μεθόδων θεολογικῆς μελέτης, ἐξακολουθῶσι δὲ αἱ Ἐκκλησίαι ἀνταλλάσσουσαι μετὰ ἀλλήλων τὰ πορίσματα τῶν μελετῶν αὐτῶν, ὡς καὶ πᾶσαν ἄλλην σχετικὴν πληροφορίαν.

2. Μετὰ τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας.

Ὅπως ἡ οἰκεία Διορθόδοξος Θεολογικὴ Ἐπιτροπὴ, ὡς συνεχιστικὴ, συνεχίση, βάσει καταρτισθέντος Προγράμματος καὶ ὀλοκληρώση τὸ ἔργον προπαρασκευῆς τοῦ διαλόγου ἀπὸ Ὁρθοδόξου πλευρᾶς, μετὰ δὲ τὴν ἀποπεράτωσιν αὐτοῦ ἄρξηται τοῦ διαλόγου μετὰ τῆς ἀντιστοίχου Ἀγγλικανικῆς Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς.

3. *Μετὰ τῆς Παλαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας.*

Ὅπως, ὁμοίως, ἡ οἰκεία Διορθόδοξος Θεολογικὴ Ἐπιτροπή, ὡς συνεχιστικὴ, συνεχίσει, βάσει καταρτισθέντος Προγράμματος, καὶ ὁλοκληρώσει τὸ ἔργον τῆς προπαρασκευῆς τοῦ διαλόγου ἀπὸ Ὁρθοδόξου πλευρᾶς, μετὰ δὲ τὴν ἀποπεράτωσιν αὐτοῦ, ἀρξεται τοῦ διαλόγου μετὰ τῆς ἀντιστοίχου Παλαιοκαθολικῆς Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς.

4. *Μετὰ τῶν Μεταχαλκηδονίων Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς.*

α) Ὅπως πραγματοποιηθῆ Θεολογικὸς διάλογος μετὰ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῶν Ἐκκλησιῶν τούτων, καὶ
β) Ὅπως, πρὸς τοῦτο, συσταθῆ Διορθόδοξος Θεολογικὴ Ἐπιτροπή, ἣτις, βάσει καταρτισθέντος σχετικοῦ προγράμματος, νὰ προπαρασκευάσῃ ἅπαντα τὰ σχετικὰ πρὸς τὸν διάλογον τοῦτον ἀπὸ Ὁρθοδόξου πλευρᾶς καὶ ἀκολούθως διεξαγάγῃ τοῦτον μετὰ ἀντιστοίχου κοινῆς Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἀπασῶν τῶν Μεταχαλκηδονίων Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς.

5. *Μετὰ τῶν Λουθηρανῶν.*

α) Θεωρεῖ ὡς λυσιτελεῖ τὴν ἔναρξιν ἀμοιβαίων ἐπαφῶν μετὰ τῶν Ὁρθοδόξων καὶ Λουθηρανῶν, πρὸς δημιουργίαν ἀγαθῶν σχέσεων καὶ προλείανσιν οὕτω τοῦ ἐδάφους.

β) Φρονεῖ μὲν, ὅτι ὁ διάλογος οὗτος δέον ἵνα διεξαχθῆ μετὰ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῆς Παγκοσμίου Λουθηρανικῆς Ὁμοσπονδίας, θεωρεῖ ὅμως εὐκταῖον ὅπως προηγουμένως ἐπιδιωχθῆ καὶ ἐπέλθῃ συμφωνία τις καὶ ἔνωσις πρὸς ἀλλήλας τῶν μεγαλειτέρων καὶ συντηρητικωτέρων Προτεσταντικῶν Λουθηρανικῶν Μερίδων.

γ) Ἐπίσης θεωρεῖ ἀναγκαῖον, ὅπως, πρὸς προπαρασκευὴν τοῦ διαλόγου, ἀπὸ τοῦδε ἀνατεθῆ εἰς εἰδικοὺς ὀρθοδόξους θεολόγους ἢ μελέτη τῶν προβλημάτων, τὰ ὅποια ἐνδέχεται νὰ ἐμφανίσῃ ὁ διάλογος οὗτος, καὶ

δ) Προτείνει ὅπως, ὅταν ταῦτα θὰ ἔχωσι συντελεσθῆ, συσταθῆ εἰδικὴ Διορθόδοξος Θεολογικὴ Ἐπιτροπή, ἵνα αὕτη προετοιμάσῃ ἐν τοῖς ἐπὶ μέρους καὶ ἐν καιρῷ διεξαγάγῃ τὸν διάλογον.

III. *Ὡς πρὸς τὴν συμμετοχὴν τῆς Ὁρθοδοξίας εἰς τὸ ἔργον τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν.*

α) Ὅπως ἐκφράσῃ τὴν γενικὴν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας συνείδησιν, ὅτι ἀποτελεῖ ὀργανικὸν μέλος τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ τὴν στερεὰν ἀπόφασιν, ὅπως δι' ὅλων τῶν εἰς

τὴν διάθεσιν αὐτῆς μέσων, θεολογικῶν καὶ ἄλλων, συμβάλη εἰς τὴν προαγωγὴν καὶ εὐόδωσιν τοῦ καθ' ὅλου ἔργου τοῦ Συμβουλίου, καὶ

β) Ὅπως, πρὸς τοῦτο, ζητηθῆ ἡ λήψις ὠρισμένων μέτρων, τόσον ἀπὸ μέρους τῶν κατὰ τόπους Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν, ὅσον καὶ ἀπὸ μέρους τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν.

Συγχρόνως ἡ Ἐπιτροπὴ, ἐκφράζουσα τὴν σπουδαιότητα ἣν ἀποδίδει ἡ καθ' ὅλου Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία εἰς τὸ ἔργον τῆς προσεχῶς ἐν Οὐφάλη συνερχομένης Δ' Γενικῆς Συνελεύσεως τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, ἐμελέτησε τὸν τρόπον, καθ' ὃν ἔσται πληρεστέρα ἡ Ὁρθόδοξος συμβολὴ κατὰ τὴν Συνέλευσιν ταύτην».

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ σχεδίου τούτου, ὁ Σεβ. Πρόεδρος παρακαλεῖ τοὺς Συνέδρους ὅπως ἀποφανθῶσιν ἐπὶ τοῦ καθόλου ὅσον καὶ ἐπὶ τῶν ἐπὶ μέρους τοῦ κειμένου τούτου.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Λένινγκραδ καὶ Νόβγκοροδ κ. Νικόδημος, Ἀρχηγὸς τῆς Ἀντιπροσωπείας τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας, διατυποῖ τὴν ἐρώτησιν, ἐπὶ τῇ βάσει ποίων ἐκκλησιαστικῶν κριτηρίων ἀποκαλεῖται ἡ παρούσα Συνέλευσις ἡμῶν «Διορθόδοξος Ἐπιτροπὴ», ἐνῶ προηγουμέναι Συνελεύσεις, ἐλάσσονες εἰς ἀριθμὸν μελῶν καὶ ἐλάσσονες ἔτι ἀπὸ ἀπόψεως περιεχομένου ἡμερησίας διατάξεως, ὡς π.χ. ἡ Β' Πανορθόδοξος Διάσκεψις Ρόδου τοῦ ἔτους 1963, ἀπεκλήθησαν «Πανορθόδοξοι Διασκέψεις». Καὶ εἰσηγεῖται, ὅπως, ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ ἀποχρῶν τις λόγος περὶ τοῦ ἀντιθέτου, ἀποφασισθῆ ἡ μετονομασία τῆς παρούσης Συνελεύσεως εἰς «Πανορθόδοξον Διάσκεψιν». Καὶ τῶν λοιπῶν Συνέδρων συμμερισθέντων τὴν εὐχὴν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Λένινγκραδ, ὁ Σεβ. Πρόεδρος ἐπιλέγει: «Ἀναντιρρήτως ἀπὸ ἀπόψεως ὀρολογίας ἡ «Διάσκεψις» εἶναι τι μείζον τῆς «Ἐπιτροπῆς». Ἀλλὰ δὲν δύναμαι εἰμὴ νὰ συμφωνήσω μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ Ἀγίου Λένινγκραδ καὶ τῇ γενικῆς ἐπιθυμίας τῶν Συνέδρων τοσοῦτω μᾶλλον, ὅσω ὄντως ἡ Συνέλευσις αὕτη ἀπὸ ἀπόψεως σπουδαιότητος καὶ ἀριθμοῦ θεμάτων ἔχει διαστάσεις μιᾶς πραγματικῆς «Διασκέψεως». Διὸ καὶ προτείνω, ὅπως ἡ ἐνταῦθα διατυπωθεῖσα εὐχὴ ὑποβληθῆ τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ, ἵνα, κατόπιν ἐπικοινωνίας μετὰ τῶν λοιπῶν Μακαριωτάτων καὶ Σεβασμιωτάτων Προκαθημένων τῶν ἐπὶ μέρους Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν, προέλθῃ εἰς τὴν ἐκ τῶν ὑστέρων μετονομασίαν τῆς παρούσης Διορθόδοξου Ἐπιτροπῆς εἰς «Πανορθόδοξον Διάσκεψιν», κατόπιν δὲ τούτου δῶ ὁδηγίας, ἵνα εἰς τὴν τελικὴν ἔκδοσιν τῶν κειμένων ὁ ὅρος «Διορθόδο-

ξος Ἐπιτροπῇ» ἀντικατασταθῆ διὰ τοῦ ὄρου «Πανορθόδοξος Διάσκεψις».

Τούτου ἀποδεκτοῦ γενομένου ὁμοφώνως ὑπὸ τῆς Ὀλομελείας, παρακαλεῖται ὁ Σεβ. *Πρόεδρος* ὅπως διενεργήσῃ ἐξ ὀνόματος ταύτης τὸ δέον παρὰ τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ Σεβ. *Πρόεδρος* ἀνακοινοῦται, ὅτι, συνταχθέντα ὑπὸ τῆς Γραμματείας, πρόκεινται ἐνώπιον τῆς Ὀλομελείας τὰ Πρακτικὰ τῶν Συνελεύσεων τῆς παρούσης Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς.

Ἐγκρίνεται ὅπως οἱ Σύεδροι διεξέλθωσι τὰ Πρακτικὰ κατ' ἰδίαν, μετὰ ταῦτα δὲ κυρωθῶσι ταῦτα ὑπὸ τῶν Ἀρχηγῶν τῶν Ἀντιπροσωπειῶν, ὑπογραφόμενα ὑπ' αὐτῶν.

Ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ ὁ Σεβ. Μητρ. *Ξάνθης κ. Ἀντώνιος*, Ἀρχηγὸς τῆς Ἀντιπροσωπείας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐρωτᾷ, ἐὰν τὰ Πρακτικὰ ταῦτα δὲν θὰ ἐπενδυθῶσι τὴν ἰσχὺν τελικῶν ἀποφάσεων μετὰ τὴν ἐπικύρωσιν αὐτῶν ἀπὸ μέρους ἐκάστης ἐπὶ μέρους Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Εἰς τοῦτο ἀπαντῶν ὁ Σεβ. *Πρόεδρος* λέγει, ὅτι, πᾶσαι αἱ ἀποφάσεις λαμβάνονται ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὰς ἐπὶ μέρους Ἐκκλησίας καὶ ἐπενδύονται τελικὴν ἰσχὺν μόνον μετὰ τὴν ἐπιψήφισιν αὐτῶν ἀπὸ μέρους τῶν Ἱερῶν Συνόδων αὐτῶν.

Κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν τάξιν αἱ ἀποφάσεις τῆς Διορθοδόξου ταύτης Ἐπιτροπῆς θὰ ὑποβληθῶσι ταῖς Ἐκκλησίαις ἡμῶν, δι' ὀλοκλήρου τοῦ κειμένου τῶν Πρακτικῶν αὐτῆς, πρὸς γνῶσιν, ἀπόφασιν καὶ κύρωσιν.

Συνεχίζων ὁ Σεβ. *Πρόεδρος* ἀνακοινοῦται, κατόπιν συνεννοήσεως μετὰ τοῦ Σεβ. Γεν. Γραμματέως, ὅτι αἱ μὲν ἀποφάσεις πλήρεις, ὡς καὶ τὸ Ἀνακοινωθέν, ἐτοιμαζόμενα ἀμέσως εἰς πολλαπλᾶ ἀντίτυπα, ἔσσονται εἰς τὴν διάθεσιν τῶν Συνέδρων πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως αὐτῶν ἐκ Γενεύης, τὰ δὲ Πρακτικὰ, λόγῳ τῆς ἀπαιτουμένης πιστώσεως χρόνου πρὸς ἐτοιμασίαν αὐτῶν εἰς πολλαπλᾶ ἀντίγραφα, ἀποσταλήσονται ταῖς Ἐκκλησίαις ἀργότερον.

Περατωθέντος οὕτω τοῦ ὅλου ἔργου τῆς Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς, ὁ Σεβ. *Πρόεδρος* κηρύττει τὴν λήξιν τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς, λέγων: «Ἐν ὀνόματι τῆς Ἀγίας καὶ Ὁμοουσίου καὶ Ἀδιαιρέτου Τριάδος κατακλείομεν τὸ ἔργον τῆς συνόδου τῆς παρούσης Διορθοδόξου ἡμῶν Ἐπιτροπῆς». Ἀπαντες οἱ Σύεδροι, ἐγειρόμενοι ποιοῦσαι τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ.

Εὐθὺς ἀμέσως ὁ Σεβ. *Πρόεδρος* ἀπευθύνει τοῖς Συνέδροις τὴν ἀκόλουθον ἐπισφραγιστήριον προσλαλιάν:

«Σεβασμιώτατοι καὶ τιμιώτατοι Σύεδροι,

Τοῦ λόγου ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶς ἀνατεθέντων ἡμῖν εἰς μελέτην σπουδαίων ζητημάτων λεχθέντος ἤδη ὑφ' Ἑμῶν μετὰ πάσης σοφίας καὶ συνέσεως, ἐπιτραπέϊω τῇ ἔδρᾳ ταύτῃ ἵνα εἶπη τὸν ἐπίλογον.

Ὁ Κύριος τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡμῶν, ὁ ἀρξάμενος ἔργου ἀγαθοῦ καὶ ἐτελείωσεν αὐτό.

Εὐλογοῦμεν καὶ δοξάζομεν τὸ Ἅγιον Ὄνομα Αὐτοῦ καί, ἐν εὐχαριστίᾳ, προσκυνοῦμεν Αὐτὸν σὺν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι.

Ὅντως, τῷ Παρακλήτῳ παραδοθέντες, ἠχθημεν ὑπ' Αὐτοῦ, διὰ μέσου τῶν διαφόρων φάσεων τῶν ἐργασιῶν ἡμῶν, εἰς τὸ αἴσιον τέρμα, ἀγαθὰ, ὡς πεποίθαμεν, βουλευσάμενοι καὶ προνοήσαντες ὑπὲρ τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας. Εἰ δέ που καὶ ἠστοχήσαμεν, τοῦτο ἀποδοτέον τῇ συμφυεῖ τοῖς ἔργοις τῶν ἀνθρώπων ἀσθενείᾳ. Περὶ τούτου κρινέτωσαν ὁ Θεός, ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ Ἱστορία.

Ὅπως ποτ' ἂν ἦ, τοῦτο βέβαιον καὶ ἀσφαλὲς ὑπάρχει, ὅτι παρὰ πᾶσιν Ἑμῖν, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, καὶ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ ἔργου τῆς Μεγάλης ταύτης Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς, ὑπῆρχε μία ἀγαθὴ προαίρεσις, ὅπως, διὰ τῆς τοιαύτης ἢ τοιαύτης συμβολῆς ἐκάστου, διακονηθῇ, ὑπὸ τὰς δεδομένας συνθήκας, προὔποθέσεις καὶ δυνατότητας, κατὰ τὸν ἄριστον τρόπον ἡ Ἐκκλησία.

Ἐκτιμῶμεν μεγάλως τὸ γεγονός καὶ ἐξαίρομεν τοῦτο.

Διὸ καὶ θερμὰς ἀπευθύνομεν εὐχαριστίας ἐνὶ ἐκάστῳ Ἑμῶν, Σεβασμιώτατοι καὶ τιμιώτατοι ἀδελφοί, διὰ τὰς προσευχὰς καὶ τὸν ζῆλον Ἑμῶν, τοὺς μόχθους καὶ τὰς ἀγρυπνίας Ἑμῶν, διὰ τὴν ὀλόθυμον καὶ ἐξ ἀγαθοῦ πάντοτε συνειδότος προσωπικὴν προσφορὰν ἐνός ἐκάστου Ἑμῶν εἰς αἴσιον ἀπαρτισμὸν καὶ ὀλοκληρίαν πληρώσεως τῆς ἐντολῆς τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐὰν ἡμεῖς προσωπικῶς ἐν τῇ ἀσκήσει τοῦ καθήκοντος καὶ τῆς εὐθύνης τῆς προεδρείας καὶ ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ προσφορᾶς τῷ ἔργῳ καὶ Ἑμῖν μείζονος διακονίας, ἀθελήτως τυχὸν ἐσφάλομεν εἰς τι ἢ ἐπικράνομέν τινα ἐξ Ἑμῶν, ζητοῦμεν συγγνώμην. Παρ' Ἑμῖν ἡμεῖς προσωπικῶς διατηροῦμεν καὶ θὰ διατηρήσωμεν ἀγαθὴν μόνον ἀνάμνησιν, ἐφ' ἣ καὶ ὀφείλομεν χάριτας ἐνὶ ἐκάστῳ Ἑμῶν.

Ἐπεὶ πᾶν ἄλλο, τιμῶμεν τὸ ὅπερ ἐπρυτάνευσεν ἐν Ἑμῖν, ἔξοχον, ὄντως πνεῦμα ἀδελφότητος καὶ τελικῆς συμπνοίας, δι' οὗ

πᾶν ἔργον ἀγαθὸν οἰκοδομεῖται καὶ προάγεται, μάλιστα δὲ ἡ ἀγιωτάτη ἀποστολὴ τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐν τῷ πνεύματι τούτῳ συνήχθημεν, ἐν αὐτῷ, ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζοντες, καὶ ἀλλήλων τὰ ὑστερήματα ἀναπληροῦντες, ἐπορεύθημεν καὶ ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι, ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἠύξημένῳ, ἀπερχόμεθα ἐντεῦθεν εἰς τὰ ἴδια.

Εἶναι δὲ τὸ πνεῦμα τοῦτο, τῆς ἀδελφότητος καὶ τῆς συμπνοίας, ἐν σημείῳ, τὴν ἀγίαν καὶ ἄρρηκτον ἐνότητα τῆς Μιᾶς, Ἁγίας, Ἀποστολικῆς καὶ Καθολικῆς κατὰ Ἀνατολὰς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας σημαίνον, *ἐνότητα, ἣν τὸ κατὰ τόπον καὶ τὸ ἐπὶ μέρους αὐτοκέφαλον μόνον ἐμπλουτίζει.*

Ἡ ἐνότης, ἐξ ἄλλου, εἶναι ἡ συνεκτικὴ τῆς Μιᾶς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας κεχαριτωμένη δύναμις, δι' ἧς αὕτη, ὡς ἀπὸ κεφαλαιώδους προϋποθέσεως, καὶ οἰκοδομεῖ ἑαυτὴν καὶ τὴν νεότητα αὐτῆς ὡς ἀετοῦ ἀνακαινίζει, ἀλλὰ καὶ δύναται ἵνα ἀποτελεσματικῶς συμβάλληται, τὸ ἐφ' ἑαυτῇ, εἰς τὴν τῶν πάντων ἔνωσιν καὶ ἀνακαίνισιν καὶ οἰκοδομήν.

Ἐντεῦθεν καὶ τὸ γεγονός, ὅτι, ἐν τῇ διαπραγματεύσει τῶν πρὸ ἡμῶν ἱερῶν ὑποθέσεων καὶ ἐν τῇ κατευθύνσει αὐτῶν πρὸς τὴν τελικὴν αὐτῶν ἔκβασιν, ὠδηγήθημεν ἀκλινῶς ὑπὸ τοῦ ὑψίστου αἰσθήματος εὐθύνης ἐναντι τῆς ἀγίας τῆς Ὁρθοδοξίας ἐνότητος καὶ ὀφειλετικῆς ἀλληλεγγύης, κατὰ πρῶτον καὶ κύριον λόγον.

Ἐν τῷ αἰσθήματι τούτῳ, ἀπειργάσθημεν τό τε σχέδιον τῆς εἰς περαιτέρω οἰκοδομὴν καὶ ἀνακαίνισιν τῆς Ἐκκλησίας προοριζομένης Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου, ὡς καὶ τὰ πρὸς ἐκάστην κατεύθυνσιν ἐφεξῆς δέοντα γενέσθαι εἰς προαγωγὴν τῆς ἐνότητος τῶν χριστιανῶν. Οὕτω, σήμερον, ἐν βαθείᾳ ταπεινώσει παραδίδομεν τῇ Ἁγίᾳ Ἐκκλησίᾳ ἡμῶν, ἀπὸ πανορθοδόξου συμφωνίας:

1ον- Ἐνα σαφῆ προσανατολισμόν, ὡς ἄμεσον ἐπιδίωξιν, ἥτοι τὴν σύγκλησιν τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου, καὶ ἐν σχέδιον τῆς, ἐν διορθοδόξῳ συντονισμῷ καὶ ἀλληλεγγύῳ ὑπευθυνότητι, προπαρασκευῆς αὐτῆς.

2ον- Ἐπὶ μέρους σχέδια, ἀφορῶντα εἰς τὴν ἐφεξῆς πορείαν καὶ προαγωγὴν τῶν σχέσεων τῆς καθ' ἡμᾶς Ἁγίας Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μετὰ τῶν σεβασμίων Ἐκκλησιῶν τῆς Ρώμης, τῶν Ἀγγλικανῶν, τῶν Παλαιοκαθολικῶν καὶ τῶν Μεταχαλκηδονίων, προσέτι δὲ καὶ τῶν διαφόρων μερίδων τῶν Λουθηανῶν, καὶ

3ον- Προτάσεις διὰ τὴν πληρεστέραν συμμετοχὴν καὶ συμβολὴν τῆς Ὁρθοδοξίας εἰς τὸ ἔργον τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν.

Καὶ γενικῶς μὲν, ἀλλὰ κυρίως ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς ἀποσαφηνίσεως τοῦ προσανατολισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας ὡς πρὸς τὸ θέμα τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου, ὡς καὶ τῆς ρυθμίσεως τῆς πρὸς αὐτὴν πορείας, τὸ συντελεσθὲν ἐνταῦθα καὶ ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης ἔργον, δύναται, παρὰ τὴν πλήρη συναίσθησιν τῆς ταπεινότητος ἡμῶν, ἵνα χαρακτηρισθῇ ὡς *σταθμὸς ἱστορικός*.

Τὸν καρπὸν τοῦτον τοῦ ἔργου τῆς Ἐπιτροπῆς παραδίδοντες ἐν εὐλαβείᾳ τῇ Ἁγίᾳ Ἐκκλησίᾳ, εἰς *ἐπευλογίαὶν καὶ ἀξιοποιήσιν*, εὐχόμεθα ὅπως αὐξήσῃ καὶ πληθύνῃ ὁ Κύριος.

Ὅτε, ἀναδεχθέντες τὴν ἐντολὴν τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Ἀθηναγόρου τοῦ Α΄ καὶ τῆς περὶ Αὐτὸν Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, ὅπως ἡγηθῶμεν τῆς ἐκπροσωπήσεως τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ἐν τῷ μέσῳ Ὑμῶν, κατὰ μόνας, ἐν φόβῳ Θεοῦ, ἐν πνευματικῇ περισυλλογῇ, καὶ ἐν τῇ θεωρίᾳ τῆς τε ἐνδόξου καὶ θριαμβευοῦσης ἐν οὐρανοῖς Ἐκκλησίας καὶ τῆς ἐπὶ τῆς γῆς στρατευομένης, καὶ ἐν πίστει εἰς τὸν Ἀρχηγὸν καὶ Τελειωτὴν τῆς πίστεως ἡμῶν, τὸν καὶ τῶν ἐσχάτων Κύριον καὶ ἐν Ἐαυτῷ ἀνακεφαλαιοῦντα τὰ πάντα. Μόνον καινοποιὸν καὶ ἐνοποιὸν Ἰησοῦν Χριστόν, συνετάσσομεν τὴν ἐν ἀρχῇ τοῦ ἔργου ὑπ' ὄψιν Ὑμῶν τεθεῖσαν ταπεινὴν εἰσήγησιν ἡμῶν, εἶχομεν πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ ὄραμα τοῦ εὐλογημένου τούτου τέλους.

Καὶ νῦν, φθάσαντες εἰς τὸ τέλος, δόξα τῷ Θεῷ λέγομεν, καὶ εὐχόμεθα, ὅπως τὸ εὐλογημένον τοῦτο τέλος γένηται εὐλογημένη ἀπαρχὴ νέας περιόδου τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας ἡμῶν πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς ἀνακαινίσεως καὶ τῆς ἐνότητος.

Σεβάσμιοι Σύεδροι,

Χαίρετε. Ὁ Κύριος, ὁ εὐλογήσας τὰς εἰσόδους ἡμῶν ἐνταῦθα, εὐλογῆσαι καὶ τὰς ἐξόδους ἡμῶν. Ἀμήν».

Οἱ Σύεδροι ἐν καταφανεῖ συγκινήσει ἀναφωνοῦσι τὸ «Ἀμήν».

Ὁ Σεβ. Πρόεδρος ἐπιλέγει: «Ὀλίγας ἐτι λέξεις ἐπιτραπέιῳ μοι ὅπως εἶπω πρὶν ἢ ἀπέλθωμεν ἐν εἰρήνῃ. Ἐν πρώτοις ἐπιθυμῶ νὰ ὑπενθυμίσω τοῖς Συνέδροις, ὅτι σήμερον ἄγει τὰ Ὀνομαστήρια αὐτοῦ ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος. Ἐκφράζομεν Αὐτῷ ἐντεῦθεν τὰς καλλιτέρας ἡμῶν εὐχάς, προτείνω δὲ ὅπως ἡ Διορθόδοξος ἡμῶν Ἐπιτροπὴ συγχαρῆ Αὐτῷ τηλε-

γραφικῶς», οὗ γενομένου ὁμοφώνως ἀποδεκτοῦ, ἀνατίθεται τῷ Σεβ. Γεν. Γραμματεῖ ἢ σύνταξις τοῦ σχετικοῦ κειμένου.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ Σεβ. Πρόεδρος λέγει, ὅτι ἐρμηνεύει ἀσφαλῶς τὰ αἰσθήματα πάντων τῶν παρόντων, ἐὰν προβῆ εἰς τὴν ἔκφρασιν εὐχαριστιῶν πρὸς οὓς δεῖ. Καὶ ἐν πρώτοις εὐχαριστεῖ τῷ Προϊσταμένῳ τοῦ Πατριαρχικοῦ Κέντρου Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Ζαχαρίᾳ Ξηντάρᾳ δι' ὅλας τὰς πολυτίμους ὑπηρεσίας αὐτοῦ, ἵνα καταστῆ εὐχερεστέρα καὶ πλέον ἄνετος ἡ λειτουργία τῆς Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς καὶ ἐν γένει ἡ ἐνταῦθα ἐργασία καὶ παραμονὴ τῶν Συνέδρων. Εὐχαριστίας ἀπευθύνει καὶ πρὸς τὴν σεβασμίαν μητέρα αὐτοῦ. Ἐπίσης εὐχαριστεῖ θερμῶς τῷ Αἰδεσιμολ. Πρωτοπρεσβυτέρῳ κ. Γεωργίῳ Τσέτση, μέλει τῆς Ὄργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς, διὰ τὰς ἀξιολόγους αὐτοῦ ὑπηρεσίας πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν, τὸ ἔργον αὐτῆς, καὶ ἕνα ἕκαστον τῶν Συνέδρων. Εὐχαριστίας ὁμοίως ἐκφράζει καὶ πρὸς τὸν Οἰκονόμον τοῦ Κέντρου κ. Ἐλευθέριον Καρτάκην καὶ τὰ περὶ αὐτὸν πρόσωπα, πρὸς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Γαλλίας κ. Μελέτιον, διαθέσαντα προθύμως τὸν Ἱερολ. Ἀρχιδιάκονον αὐτοῦ Στέφανον Χαραλαμπίδην, ζηλευτῶς ἐργασθέντα ἐν τῷ Γραφείῳ τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ μεγάλως συμβαλλόμενον εἰς τὸν μεταφραστικὸν τομέα.

Ὡσαύτως θερμὰς εὐχαριστίας ἐκφράζει τῷ Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτῃ κ. Νικολᾷ Στέγκλερ, Ἱερατικῷ Προϊσταμένῳ τῆς Ὁρθοδόξου Ἑλληνικῆς Κοινότητος Στοκχόλμης, διὰ τὴν ἐξαιρετικὴν συμβολὴν αὐτοῦ εἰς τὸ ἔργον τῶν μεταφράσεων καὶ διὰ τὴν λειτουργικὴν καὶ ἄλλην αὐτοῦ, διαρκουσῶν τῶν ἐργασιῶν τῆς Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς, διακονίαν καὶ προσφορὰν. Ἀναλόγους εὐχαριστίας ἐκφράζει καὶ πρὸς τὸν ἐλλόγιμον κ. Γεώργιον Παπαγεωργίου, Θεολόγον, διὰ τὴν μετὰ ζήλου καὶ προθυμίας καὶ ἰκανότητος ἐργασίαν αὐτοῦ ἐν τῷ Γραφείῳ τῆς Ἐπιτροπῆς, ὡς καὶ πρὸς τὴν Εὐγενεστάτην Δίδα Ξανθὴν Πατρικιάδου διὰ τὰς ἀναλόγους αὐτῆς εὐγενεῖς ὑπηρεσίας ἐν τῷ Γραφείῳ, καὶ πρὸς τοὺς δύο ἀδελφοὺς τοῦ Πατριαρχικοῦ Μοναστικοῦ Κέντρου τοῦ Ταιζέ, ὀσιωτάτους Γεώργιον καὶ Εἰρηναῖον, διὰ τὴν ἀφανῆ μὲν, ἀλλ' οὐσιαστικὴν διακονίαν αὐτῶν. Καὶ ἐπιλέγει: «Ἐπιθυμῶ νὰ μνησθῶ ἰδιαιτέρως τῶν γεναιοδώρων προσώπων, ἅτινα ἐξησφάλισαν εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ ἔθεσαν εἰς τὴν διάθεσιν αὐτοῦ τὸ Ἴδρυμα τοῦτο, ὅλως δὲ ἰδιαιτέρως τοῦ προτοστατήσαντος ζεύγους τοῦ ἐντιμωτάτου Ἀρχοντος Ρήτορος κ. Γεωργίου Λαιμοῦ καὶ τῆς εὐγενεστάτης κ. Κατίγκως Λαιμοῦ». Κατακλείων δὲ τὸν λόγον ἀναφωνεῖ ἐν ἀγάπῃ καὶ συγκινήσει πολλῇ πρὸς πάντας: «Ἀδελφοί, ἐν εἰρήνῃ προέλθωμεν», καὶ καταλείπει τὴν Ἔδραν.

Μετὰ ταῦτα ὁ Σεβ. Πρόεδρος ἐπενδύεται Ἐπιτραχήλιον καὶ Ὠμοφόριον καὶ τελεῖ τὴν ἐπὶ τῇ λήξει τῶν ἐργασιῶν Ἱερὰν Ἀκολουθίαν, ἔχουσαν οὕτως:

Ὁ Διάκονος: Εὐλόγησον, Δέσποτα.

Ὁ Ἀρχιερεύς: Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν.

Οἱ Συνέδροι τοὺς στίχους τῆς Δοξολογίας: «Δόξα Σοι τῷ δίξαντί τὸ φῶς...» /ἑλληνιστί/, «Ἕμνουῦμεν Σε, εὐλογοῦμέν Σε...» /ἀραβιστί/, «Πρόσδεξαι τὴν δέησιν ἡμῶν...» /σλαβωνιστί/ καὶ «Παράτεινον τὸ ἔλεός Σου...» /ἑλληνιστί/.

Ὁ Διάκονος: Τοῦ Κυρίου Δεηθῶμεν.

Ὁ Ἀρχιερεύς: Τὴν εὐχὴν:

Κύριε ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ σοφίζων καὶ ἐλεῶν τοὺς ἀπεκδεχομένους τὸν παρά Σοῦ φωτισμὸν καὶ τὸ μέγα καὶ πλοῦσιον ἔλεος, εὐχαριστοῦμέν Σοι, ὅτι κατηξίωσας ἡμᾶς φθάσαι εἰς τὴν ὥραν ταύτην καὶ παρακαταθέσθαι ταῖς ἀχράντοις Σου χερσὶν καὶ τῇ Ἁγίᾳ Σου Ἐκκλησίᾳ τὸ ταπεινὸν τοῦτο ἔργον ἡμῶν, τῶν ἀναξίων ἱκετῶν Σου. Εὐχαριστοῦμέν Σοι, ὅτι οὐκ ἀπέστρεψας τὸ πρόσωπόν Σου ἀφ' ἡμῶν, ἀλλ' ὡς ἐπηγγείλω, μείνας ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν, τῶν συνηγμένων ἐν τῷ Ὄνόματί Σου, κατηύθυνας τὰ διαβήματα ἡμῶν εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν ἐντολῶν Σου.

Καὶ νῦν δεόμεθά Σου, Κύριε, πρόσδεξαι τὸ ταπεινὸν τοῦτο ἔργον ἡμῶν, καὶ εὐλόγησον αὐτό, καὶ ἀνάδειξον αὐτό ὄργανον εἰς διακονίαν τῇ Ἁγίᾳ Ἐκκλησίᾳ Σου, ἣν περιεποιήσω τῷ τιμίῳ Σου αἵματι.

Ἴνα καὶ ἐν τούτῳ δοξάζεται τὸ πανάγιόν Σου Ὄνομα, σὺν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ὁ Ἀρχιερεύς: Ἀπόλυσιν.

Ἄπαντες ὁμοῦ (ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ διαλέκτῳ) τό:

«Εἶδομεν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν...».

Μετὰ τὸ πέρας καὶ τῆς ἐπισφραγιστηρίου ταύτης τελετῆς, οἱ Σύνοδροι παρακάθηνται εἰς τὸ εἰς τιμὴν αὐτῶν παρατιθέμενον, ἕξ ὀνόματος τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ὑπὸ τῆς Ἀντιπροσωπείας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἐπίσημον γεῦμα. Κατ' αὐτὸ λαμβάνει τὸν λόγον ὁ Σεβ. Ἐπίσκοπος *Ζήτησης κ. Βασίλειος*, Ἀρχηγὸς τῆς Ἀντιπροσωπείας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Σερβίας, ὅστις καὶ ἕξ ὀνόματος τῶν Συνέδρων λέγει τὰ ἀκόλουθα:

«Παρακαλῶ νὰ μὴ με παραξηγήσητε διότι ἠγέρθην πρὸ τῆς ἐνδεδειμγένης ὥρας. Πρὸ τινος ἐμνήσθημεν τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Ἀθηναγόρου τοῦ Α΄. Καὶ ὄλους ἡμᾶς ἐχαιρέτισε καὶ ἠύχαρίστησεν ὁ Ἅγιος Χαλκηδόνας. Ἐμνήσθη, καὶ μετ' αὐτοῦ ἐμνήσθημεν πάντες, ὄλων ὅσοι συνέβαλον εἰς τὴν συγκέντρωσιν ἡμῶν ἐνταῦθα καὶ εἰς τὴν εὐδόωσιν τοῦ ἔργου ἡμῶν. Δὲν λέγομεν, ὅτι ἐλησμονήσαμεν ἓνα μόνον ἐνταῦθα. Ὅλοι τὸν ἐβλέπομεν, τὸν ἠκούομεν καθημερινῶς, ἀλλ' ἀπ' εὐθείας οὐδέποτε ἀπηυθύναμεν πρὸς αὐτὸν τὸν λόγον τῆς εὐχαριστίας. Ἴσως ἐνίστε νὰ ἀπηυθύναμεν εἰς αὐτὸν τὸν λόγον καὶ νὰ ἐστενοχωρήσαμεν αὐτόν. Αὐτὸς εἶναι ὁ Πρόεδρος ἡμῶν καὶ οἰκοδεσπότης ἡμῶν.

Διὰ τοῦτο πρῶτον ἀπὸ μέρους τῆς Σερβικῆς Ἀντιπροσωπείας, ἀλλά, ἐπιτραπέϊτω μοι νὰ εἶπω καὶ ἀπὸ μέρους ὄλων ἡμῶν τῶν Συνέδρων ἐνταῦθα, ἐπιθυμῶ νὰ εὐχαριστήσω τὸν οἰκοδεσπότην. Ἀλλ' ὄχι μόνον τὸν οἰκοδεσπότην. Διερμηνεύων, νομίζω, τὴν γνώμην ὄλων ἡμῶν, ἐπιθυμῶ νὰ εὐχαριστήσω τὸν Ἅγιον Πρόεδρον ἡμῶν. Ὑπῆρξεν ἄριστος Πρόεδρος καὶ ἄριστος οἰκοδεσπότης. Ἐπέδειξε μεγάλην κατανόησιν κατὰ τὴν ἔκθεσιν τῶν γνησίων ὄλων τῶν Συνέδρων. Ἔχει δυνατὰ νεῦρα. Ἔχει τὸ θεῖον δῶρον τῆς ὑπομονῆς, παρεκτὸς τῆς πολυπλεύρου γνώσεως ὄλων τῶν προβλημάτων, τὰ ὅποια συνεζητήθησαν ἐνταῦθα, πρᾶγμα τὸ ὅποῖον ἀπέδειξε διὰ τῆς ἐτοιμότητος αὐτοῦ νὰ ἀπαντᾷ εἰς ὅλας τὰς ἐρωτήσεις καὶ τὰς ἀπορίας, καὶ νὰ παρέχῃ ἐξηγήσεις. Περισσότερον ὅμως ἤθελον νὰ ὑπογραμμίσω τὸ ἐξῆς, ὅτι ἀπῆντα ἄνευ ἐκνευρισμοῦ καὶ χωρὶς νὰ προσβάλλῃ οὐδένα.

Εὐχαριστῶν διὰ πάντα ταῦτα ἐξ ὀνόματος ὄλων τῶν Συνέδρων, ὑψώνω τὸ κύπελλον ὑπὲρ ὑγείας καὶ μακροημερεύσεως αὐτοῦ».

Εἰς ταῦτα ἀπαντῶν ὁ Σεβ. Πρόεδρος λέγει:

«Ἡ Σερβικὴ ὑψηλοφροσύνη καὶ εὐγένεια ὠμίλησαν. Τὰς θεωροῦμεν εἰς τὴν Μεγάλῃν Ἐκκλησίαν, καὶ ἐγὼ προσωπικῶς, ὡς ταυτοσήμους πρὸς τὸ ὀρθόδοξον ἦθος. Δὲν θὰ ἐδεχόμην εὐκόλως φιλοφρονήσεις πρὸς τὸ ταπεινὸν πρόσωπόν μου. Θὰ τὰς ἐθεώρουν κολακείαν. Ἀλλὰ προέρχονται ἀπὸ τὸ ὀρθόδοξον ἦθος, καὶ μάλιστα διατετυπωμένα κατ' αὐτὸν τὸν τόσον εὐγενῆ σερβικὸν τρόπον. Καὶ ἐπειδὴ πιστεύω εἰς τὴν γνησιότητα τῆς ὀρθοδόξου ὑψηλοφροσύνης καὶ εὐγενείας, δέχομαι μὲ ταπεινοφροσύνην τοὺς ὑψηλοὺς λόγους τοῦ Σεβ. Ἁγίου Ζήτσης κ. Βασιλείου

ὡς ἐκδήλωσιν εὐμενείας πρὸς τὴν ταπεινότητά μου. Εὐχαριστῶ ἐκ βάθους καρδίας.

Ἄλλ' ὀφείλω ἀμέσως νὰ εἶπω, ὅτι, ἐὰν ἐπραξά τι καλὸν κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐπιτροπῆς ἡμῶν, τοῦτο δὲν εἶναι ἰδικόν μου ἔργον. Ἡ ἀνήκει εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἢ εἰς τὴν ἰδικὴν Σας σοφίαν καὶ καλωσύνην, ἢ εἰς τοὺς ἀγαπητοὺς συνεργάτας μου, τὸν Σεβ. Γενικὸν Γραμματέα Μητροπολίτην Μύρων κ. Χρυσόστομον καὶ τὸν σύμβουλόν μου ἐντιμολογιώτατον καθηγητὴν κ. Ἐμμανουὴλ Φωτιάδην.

Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον, ἐρχόμενος ἐδῶ, ἐζήτησα ἀπὸ τὸν Θεὸν ἦτο νὰ γίνω ὄργανον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, φωνὴ τῆς Ὁρθοδοξίας, ἰδικὴ Σας φωνή, καὶ νὰ διακονήσω τὴν Ἁγίαν Ἐκκλησίαν. Ἐὰν τοῦτο ἐπετεύχθη, θὰ ἤμην πρόθυμος νὰ θεωρήσω τὸν προορισμὸν τῆς ζωῆς μου λήγοντα.

Εὐχαριστῶ καὶ πάλιν.

Τὴν συνεστίασιν ταύτην τὴν συνδέω πρὸς τὸν ὄλον εὐχαριστιακὸν χαρακτήρα τοῦ ἐνταῦθα ἐπιτελεσθέντος ἔργου ἡμῶν. Διότι δὲν διαστέλλω τὸ ἔργον τοῦτο ἀπὸ τοῦ Θυσιαστηρίου. Τὸ θεωρῶ ἐπέκτασιν τοῦ Θυσιαστηρίου. Βίωμα τοῦ Θυσιαστηρίου. Ἡ συνεστίασις αὕτη μὲ ἐπαναφέρει εἰς τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ἐμφανίσεως τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῆς γῆς, ὅτε ἡ κλάσις τοῦ ἄρτου, ἐν ταῖς ἀγάπαις, ἠκολούθει τὴν ἀπὸ τοῦ Θυσιαστηρίου Εὐχαριστίαν καὶ τὴν Διδασκαλίαν.

Ἐν τῷ πνεύματι τούτῳ, ἐξ ὀνόματος τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Ἀθηναγόρου τοῦ Α', ὑψῶ τὸ κύπελλον ὑπὲρ τῆς ὑγείας καὶ τῆς μακροημερεύσεως τῶν σεπτῶν Κεφαλῶν τῆς ὑπ' οὐρανὸν Ὁρθοδοξίας καὶ λέγω: τῶν Μακαριωτάτων Πατριαρχῶν Νικολάου Ἀλεξανδρείας, Θεοδοσίου Ἀντιοχείας, Βενεδίκτου Ἱεροσολύμων, Ἀλεξίου Μόσχας, Γερμανοῦ Βελιγραδίου, Ἰουστινιανοῦ Βουκουρεστίου, Κυρίλλου Σόφιας πολλά τὰ ἔτη. Τῶν Μακαριωτάτων Προέδρων τῶν Ὁρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν Μακαρίου Κύπρου, Ἱερωνύμου Ἀθηνῶν, Στεφάνου Βαρσοβίας, καὶ τοῦ Μακαριωτάτου Καθολικοῦ τῆς Γεωργίας πολλά τὰ ἔτη. Τῶν Σεβασμιωτάτων Προκαθημένων τῶν Αὐτονόμων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν Δωροθέου Πράγας καὶ Παύλου Καρελίας πολλά τὰ ἔτη.

Τὰ ἔτη πάντων Ὑμῶν, ἀδελφοί, πολλά, ὑγιεινὰ καὶ εὐφρόσυνα».

Ἐν τέλει, ἐγερθεὶς ὁ Ἀρχηγὸς τῆς Ἀντιπροσωπείας τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας Σεβ. Μητροπολίτης Νουβίας κ. Συνέσιος, ἐξέφρασεν ἀπὸ μέρους τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ θερμότητος εὐχαριστίας πρὸς τὴν Α.Θ. Παναγιότητα τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην διὰ τὴν πρωτοβουλίαν καὶ ὀργάνωσιν τῆς Διορθοδόξου ταύτης Συνελεύσεως καὶ ἠύχθη ὑπὲρ τῆς ταχείας πραγματοποιήσεως πάντων τῶν κατ' αὐτὴν ἀποφασισθέντων.

Εἰς ταῦτα ἀπαντῶν ὁ Σεβ. Πρόεδρος ἠύχαρίστησε τῷ Ἀγίῳ Νουβίας.

Μετὰ τὴν λήξιν τοῦ γεύματος, συμπληρωθείσης τῆς ὑπὸ τῶν Συνέδρων κατ' ἴδιαν θεωρήσεως τῶν Πρακτικῶν, οἱ Ἀρχηγοὶ τῶν Ἀντιπροσωπειῶν συνήλθον, ἐκύρωσαν καὶ ἐμονογράφησαν ταῦτα.

Κυριακὴ, 16ῃ Ἰουνίου 1968

Τῇ Κυριακῇ, 16ῃ τοῦ μηνός, Ἑορτῇ τῶν Ἁγίων Πάντων, ἐτελέσθη ἢ ἐπὶ τῇ λήξει τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐπιτροπῆς Εὐχαριστήριος Θεία Λειτουργία ἐν τῷ Παρεκκλησίῳ τοῦ Γενεσίου τῆς Θεοτόκου τοῦ ἐν Γενεύῃ Οἴκου τῆς Ἀντιπροσωπείας τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας παρὰ τῷ Παγκοσμίῳ Συμβουλίῳ Ἐκκλησιῶν, προεξάρχοντος τοῦ Σεβ. Προέδρου Μητροπολίτου Γέροντος Χαλκηδόνας κ. Μελίτωνος, συλλειτουργούντων δ' αὐτῷ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Σάο-Πάολο κ. Ἰγνατίου, Λένινγκραδ καὶ Νόβγκοροδ κ. Νικοδήμου καὶ Σλήβεν κ. Νικοδήμου, εἰς ἣν παρέστησαν καὶ λοιποὶ Σύεδροι.

Τὸν θεῖον λόγον ἐκήρυξεν ὁ Αἰδεσιμολ. Πρωθιερεὺς κ. Βιτάλιος Μποροβοϊ. Ἐν τῷ τέλει τῆς Θείας ταύτης Λειτουργίας ἐχαιρέτισε τοὺς Συνέδρους ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Λένινγκραδ κ. Νικόδημος καὶ ἐπεσφράγισεν ὁ Προεξάρχων Σεβ. Πρόεδρος, δοξολογήσας τὸ Ὄνομα τοῦ Παναγάρχου Θεοῦ ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ καὶ ἐν Θείᾳ Εὐχαριστίᾳ κατακλείσει τοῦ ἔργου τῆς Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς καὶ μεταδούς τῷ ἐκκλησιάσματι τὸ ἀπ' αὐτῆς μήνυμα ἐλπίδος.

Τὰ Πρακτικὰ ταῦτα τῆς ἐν Γενεύῃ καὶ ἐν τῷ Ὁρθοδόξῳ Κέντρῳ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἀπὸ 8ης μέχρι 15ης Ἰουνίου 1968 συνελθούσης Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς, θεωρηθέντα ὑπὸ τῶν Συνέδρων, ἐκυρώθησαν ὑπὸ τῶν Ἀρχηγῶν τῶν μετασχουσῶν Ἀντιπροσωπειῶν.

Ἐν Γενεύῃ τῇ 16ῃ Ἰουνίου 1968.

† Ὁ Χαλκηδόνος Μελίτων, Πρόεδρος
(Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου)

† Ὁ Νουβίας Συνέσιος
(Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας)

† Ὁ Χαλεπίου Ἡλίας
(Πατριαρχείου Ἀντιοχείας)

† Ὁ Φιλαδελφείας Ἐπιφάνιος
(Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων)

† Νικόδημος Μητροπολίτης
Λένινγκραδ καὶ Νόβγκοροδ
(Πατριαρχείου Ρωσσίας)

† Ὁ Ἐπίσκοπος Ζήτησης Βασίλειος
(Πατριαρχείου Σερβίας)

† Ἰουστίνος, Μητροπολίτης
Μολδαβίας καὶ Σουτσάβας
(Πατριαρχείου Ρουμανίας)

† Ὁ Σλῆβεν Νικόδημος
(Πατριαρχείου Βουλγαρίας)

† Ὁ Πάφου Γεννάδιος
(Ἐκκλησίας Κύπρου)

† Ὁ Ξάνθης Ἀντώνιος
(Ἐκκλησίας Ἑλλάδος)

† Ὁ Ἐπίσκοπος Μπιελοστόκ
καὶ Γκντάνσκ Νικάνωρ
(Ἐκκλησίας Πολωνίας)

† Ἀρχιμανδρίτης Ἰωάννης Ρίννε
(Ἐκκλησία Φινλανδίας)

† Ὁ Μύρων Χρυσόστομος, Γενικὸς Γραμματεὺς
(Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου)

ANNEXE

I. REUNION DE LA COMMISSION

La Commission interorthodoxe s'est réunie au Centre orthodoxe du Patriarcat oecuménique à Chambésy-Genève, du 8 au 15 juin 1968, sur l'initiative du Patriarcat oecuménique, après une invitation canonique de S.S. le Patriarche oecuménique Athénagoras 1er et en accord unanime de tous les Primats des Eglises orthodoxes locales.

A la suite des lettres du Patriarche oecuménique — 10 février 1968, No Prot. 54 — annonçant la convocation de la Commission, ainsi que la correspondance échangée entre les Eglises-soeurs et selon l'accord préalable des Primats des Eglises orthodoxes locales, les points suivants furent fixés à l'ordre du jour de la Commission:

- A. Etude et présentation d'un plan définissant la préparation par une collaboration interorthodoxe du travail du saint et grand Concile qui aura à se prononcer sur les thèmes inscrits dans le catalogue de la 1ère Conférence panorthodoxe de Rhodes.
- B. Examen du progrès constaté jusqu'à ce jour, ainsi que des démarches à réaliser dans l'avenir quant aux thèmes des relations de l'Eglise orthodoxe avec les Eglises:
 - 1. catholique-romaine
 - 2. anglicane
 - 3. vieille-catholique
 - 4. anciennes Eglises orientales
 - 5. luthérienne.
- C. Etude de la manière de contribuer par un apport orthodoxe plus systématique et plus complet au travail du Conseil oecuménique des Eglises en général, et en particulier en vue de la IVème Assemblée générale de ce Conseil à Uppsal.

II. TRAVAUX DE LA COMMISSION

Après l'ouverture solennelle des travaux de cette Commission interorthodoxe, lors de la première séance, son président, S.E. le Métro-

polite Méliton de Chalcédoine, présente une large introduction comprenant surtout l'analyse détaillée de tous les points à l'ordre du jour. Ensuite, le président invite les délégués des Eglises-soeurs à exprimer leurs réflexions et leurs points de vue sur ces thèmes. Ainsi, dans un premier temps, les délégués développent, en de longues interventions, plusieurs idées générales sur les thèmes à l'ordre du jour. L'Assemblée peut ainsi tirer ses premières conclusions et trouver les premières grandes lignes de l'étude des thèmes proposés.

Après cette première phase des travaux, les chefs des délégations, réunis en session particulière, proposent à l'Assemblée un travail en sous-comités, chacun d'eux étant chargé d'étudier un point particulier de l'ordre du jour. Cette proposition est acceptée à l'unanimité.

Les quatre sous-comités, dont le but était de présenter au plénum des conclusions et des propositions sur les thèmes particuliers, étaient composés(*) comme suit:

1er Sous-comité

- Thème* : Etude et présentation d'un plan définissant la préparation, par une collaboration interorthodoxe, du travail du saint et grand Concile qui aura à se prononcer sur les thèmes inscrits dans le catalogue de la 1ère Conférence panorthodoxe de Rhodes.
- Composition* : le Métropolite Méliton de Chalcédoine, président
le Métropolite Synésios de Nubie
le Métropolite Elie d'Alep
l'Archevêque Epiphane de Philadelphie
le Métropolite Nicodème de Leningrad et de Novgorod
l'Evêque Basile de Zitsa
le Métropolite Justin de Moldavie
le Métropolite Nicodème de Sliven
le Métropolite Gennadios de Paphos
le Métropolite Antoine de Xanthi
l'Evêque Nikanor de Bialystok et de Gdansk
L'Archimandrite Jean Rinne

(*) Le premier sous-comité est composé de tous les chefs des délégations. Il a été décidé que deux des chefs des délégations président par intermittence les trois autres sous-comités.

Secrétaire: Diacre Paul Menevisoglu, sous-secrétaire
du saint Synode du Patriarcat oecuménique.

2ème Sous-comité

Thème : Examen du progrès constaté jusqu'à ce jour, ainsi
que des démarches à réaliser dans l'avenir quant aux
thèmes des relations de l'Eglise orthodoxe avec l'E-
glise catholique-romaine.

Composition : le Métropolitain Synésios de Nubie, président
le Métropolitain Elie d'Alep, président
le Métropolitain Chrysostome de Myra
l'Archevêque Basile de Bruxelles
le Professeur Stoyan Gosevic, secrétaire
l'Evêque Anthime de Tirgovisteanu
le Métropolitain Gennadios de Paphos
le Professeur Jean Karmiris, secrétaire.

3ème Sous-comité

Thème : Examen du progrès constaté jusqu'à ce jour, ainsi
que des démarches à réaliser dans l'avenir quant aux
thèmes des relations de l'Eglise orthodoxe avec les
Eglises anglicane, vieille-catholique, anciennes Egli-
ses orientales et luthérienne.

Composition : l'Archevêque Epiphane de Philadelphie, président
le Métropolitain Nicodème de Leningrad et de Novgo-
rod, président
le Professeur Emmanuel Photiades, secrétaire
le Métropolitain Cyprien d'Afrique centrale
le Métropolitain Ignace du Brésil
le Professeur Panayotis Trembelas
le Métropolitain Nicodème de Sliven
le Métropolitain Maxime de Lovetch
le Professeur Jean Karmiris
l'Evêque Nikanor de Bialystok et de Gdansk
l'Archimandrite Jean Rinne, secrétaire.

4ème Sous-comité

Thème : Etude de la manière de contribuer par un apport or-
thodoxe plus systématique et plus complet au travail

du Conseil oecuménique des Eglises en général, et en particulier en vue de la IVe Assemblée générale de ce Conseil à Uppsala.

Composition : l'Evêque Basile de Zitsa, président
le Métropolitain Justin de Moldavie, président
le Métropolitain Eustathios d'Accra
le Métropolitain Michel de Toledo-Ohio
l'Evêque Juvénal de Zaráisk
le Professeur Stan Liviu
l'Archimandrite Chrysanthos Sariyannis, secrétaire
le Métropolitain Antoine de Xanthi
le Professeur Evángelos Théodorou, secrétaire
le Rév. Professeur Georges Klinger.

Après la préparation et la présentation des rapports des sous-comités, l'Assemblée générale se réunit pour examiner chacun de ces rapports en particulier. Les propositions et les conclusions des quatre sous-comités sont ensuite longuement discutées par l'Assemblée générale et après avoir été soumises au vote sont acceptées à l'unanimité en tant que décisions de cette Commission interorthodoxe.

Selon l'ordre traditionnel, après la clôture des travaux de la Commission, les décisions et l'ensemble des procès-verbaux, étudiés et approuvés par les chefs des délégations, sont soumis à toutes les saintes Eglises orthodoxes locales pour information, approbation et décision.

III. COMMUNIQUE DE LA COMMISSION

Après invitation canonique de S.S. le Patriarche oecuménique Athénagoras 1er, en accord unanime avec leurs Béatitudes et Eminences, les Primats des Eglises orthodoxes locales autocéphales et autonomes, s'est réunie une Commission interorthodoxe, au Centre orthodoxe du Patriarcat oecuménique à Chambésy (Genève), du 8 au 15 juin, sous la présidence de S.E. le Métropolitain Méliton de Chalcédoine, chef de la délégation du Patriarcat oecuménique; le secrétaire étant S.E. le Métropolitain Chrysostome de Myra, membre de cette même délégation.

Les membres ayant pris part à cette Commission interorthodoxe furent:

pour le Patriarcat oecuménique les deux hiérarques sus-nommés

et le dignitaire grand protonotaire M. Emmanuel Photiades, professeur;

pour l'Eglise d'Alexandrie L.E. les Métropolités Synésios de Nubie, Cyprien d'Afrique centrale et Eustathios d'Accra;

pour l'Eglise d'Antioche L.E. les Métropolités Elie d'Alep, Ignace du Brésil et Michel de Toledo-Ohio;

pour l'Eglise de Jérusalem S.E. l'Archevêque Epiphanius de Philadelphie et le professeur Panayotis Trembelas;

pour l'Eglise de Russie S.E. le Métropolité Nicodème de Leningrad et de Novgorod, L.E. l'Archevêque Basile de Bruxelles et de Belgique et l'Evêque Juvénal de Zaráisk;

pour l'Eglise de Serbie S.E. l'Evêque Basile de Zitsa et le professeur Stojan Gosevic;

pour l'Eglise de Roumanie S.E. le Métropolité Justin de Moldavie, S.E. l'Evêque Anthime de Tirgovisteanu et le Rév. Archiprêtre Liviu Stan, professeur;

pour l'Eglise de Bulgarie L.E. les Métropolités Nicodème de Sliven et Maxime de Lovetch;

pour l'Eglise de Chypre S.E. le Métropolité Gennadios de Paphos et le Rév. Archimandrite Chrysanthos Sariyannis;

pour l'Eglise de Grèce S.E. le Métropolité Antoine de Xanthi et MM. Jean Karmiris et Evangélos Théodorou, professeurs;

pour l'Eglise de Finlande le Rév. Archimandrite Jean Rinne.

Cette Commission interorthodoxe avait inclu à son ordre du jour les thèmes suivants:

A. Etude et présentation d'un plan définissant la préparation, par une collaboration interorthodoxe, du travail du saint et grand Concile qui aura à se prononcer sur les thèmes inscrits dans le catalogue de la 1ère Conférence panorthodoxe de Rhodes.

B. Examen du progrès constaté jusqu'à ce jour, ainsi que des démarches à réaliser dans l'avenir quant aux thèmes des relations de l'Eglise orthodoxe avec les Eglises:

- catholique-romaine
- anglicane
- des vieux-catholiques
- anciennes Eglises orientales
- luthérienne

C. Etude de la manière de contribuer par un apport orthodoxe plus systématique et plus complet au travail du Conseil oecuménique

des Eglises en général, et en particulier en vue de la IVe Assemblée générale de ce Conseil à Uppsäl.

La Commission a mené à bien sa tâche, tant dans les séances de l'assemblée générale que dans celles des sous-comités répartis selon les thèmes et elle a abouti, à l'unanimité, aux décisions suivantes:

1. En ce qui concerne le premier thème, c'est-à-dire le saint et grand Concile:

- a) que la convocation du saint et grand Concile de la sainte Eglise orthodoxe d'Orient soit considérée comme but principal et aspiration immédiate de l'Eglise.
- b) que pour la préparation de ce Concile, au lieu de convoquer un préconcile, soient réunies par étapes des conférences panorthodoxes préconciliaires successives;
- c) qu'une commission interorthodoxe préparatoire soit constituée;
- d) que, sous l'égide du Patriarcat oecuménique, soit créé un bureau, ayant comme siège le Centre orthodoxe à Genève, afin de servir le travail de la commission préparatoire, des conférences panorthodoxes et de la préparation du Concile en général;
- e) que les thèmes inscrits dans le catalogue de la 1ère Conférence panorthodoxe de Rhodes soient préparés progressivement par les organes sus-nommés, après avoir au préalable mené à bien, pour chaque thème, la recherche et la préparation théologique nécessaires;
- f) que les thèmes qui constitueront l'objet d'une recherche théologique particulière par les Eglises, d'une étude et d'une préparation finale par la commission interorthodoxe préparatoire afin d'être soumis au saint et grand Concile soient les six suivants:
 - i) les sources de la Révélation divine
 - ii) une plus large participation des laïcs à la vie liturgique et à toute la vie de l'Eglise
 - iii) réadaptation des prescriptions canoniques concernant le jeûne conformément aux exigences de notre époque
 - iv) les empêchements au mariage
 - v) le problème du calendrier
 - vi) l'«oikonomia» et l'«akribeia» dans l'Eglise orthodoxe.

2. *En ce qui concerne le second thème, c'est-à-dire les dialogues:*

a) *AVEC L'EGLISE CATHOLIQUE-ROMAINE*

- i) que soient continués les contacts et les manifestations d'amour fraternel et de respect réciproque entre les Eglises orthodoxes locales et l'Eglise catholique-romaine en vue de surmonter définitivement les difficultés existantes pour un fructueux dialogue théorique ou théologique;
- ii) qu'une recommandation soit faite aux Eglises orthodoxes locales pour continuer la préparation systématique ultérieure du dialogue théologique ou théorique avec l'Eglise catholique-romaine;
- iii) que l'étude des détails de ce dialogue soit entreprise par chaque Eglise orthodoxe par les moyens et les méthodes de recherche théologique les plus appropriés et que les Eglises continuent d'échanger entre elles les résultats de ces études ainsi que toute autre information s'y rapportant.

b) *AVEC L'EGLISE ANGLICANE*

que la commission théologique interorthodoxe compétente, déjà existante, continue et complète, sur la base d'un programme défini, la préparation du dialogue du point de vue orthodoxe; cette préparation une fois menée à terme, que la commission commence le dialogue avec la commission théologique anglicane correspondante.

c) *AVEC L'EGLISE DES VIEUX-CATHOLIQUES*

que, de la même façon, la commission théologique interorthodoxe compétente, déjà existante, continue et complète, sur la base d'un programme défini, la préparation du dialogue du point de vue orthodoxe; cette préparation une fois menée à terme, que la commission commence le dialogue avec la commission théologique des vieux-catholiques correspondante.

d) *AVEC LES ANCIENNES EGLISES ORIENTALES*

- i) qu'un dialogue théologique entre l'Eglise orthodoxe et ces Eglises soit réalisé;
- ii) que soit constituée pour cela une commission théologique interorthodoxe, laquelle, se basant sur un program-

me déterminé, préparera tout ce qui se rapporte à ce dialogue du côté orthodoxe et entamera ensuite le dialogue avec la commission théologique correspondante réunissant toutes les anciennes Eglises orientales.

e) *AVEC L'EGLISE LUTHERIENNE*

- i) qu'il soit considéré comme utile d'instaurer des contacts réciproques entre orthodoxes et luthériens afin de créer des bonnes relations et de préparer ainsi le terrain du dialogue;
- ii) qu'il soit considéré que ce dialogue doit se réaliser entre l'Eglise orthodoxe et la Fédération luthérienne mondiale; néanmoins la commission considère qu'il est également nécessaire, au préalable, de poursuivre et de faire aboutir un accord et une union entre les parties protestantes luthériennes les plus grandes et les plus conservatrices;
- iii) qu'il soit considéré de même comme nécessaire que, en vue de la préparation de ce dialogue, l'étude des problèmes que celui-ci pourrait faire apparaître, soit confiée à des théologiens orthodoxes spécialisés;
- iv) il est proposé que, lorsque tout ceci sera accompli, une commission théologique interorthodoxe soit constituée en vue de préparer minutieusement et mener au moment approprié le dialogue.

3. En ce qui concerne le troisième thème, c'est-à-dire la participation de l'Orthodoxie au travail du Conseil oecuménique des Eglises:

- a) que soient exprimées, d'une part, la conscience générale de l'Eglise orthodoxe d'être un membre organique du Conseil oecuménique des Eglises et, d'autre part, sa décision de contribuer, par tous les moyens à sa disposition, théologiques et autres, à l'avancement et à la réussite de tout le travail du Conseil;
- b) que pour cela soient prises des mesures appropriées tant par les Eglises orthodoxes locales que par le Conseil oecuménique des Eglises.

En même temps, la Commission, exprimant l'importance accordée par toute l'Eglise orthodoxe à l'oeuvre de la IVe Assemblée générale du Conseil oecuménique des Eglises qui se réunit prochainement à Uppsala, a étudié la manière par

laquelle la contribution orthodoxe serait plus complète tout au long de cette Assemblée.

IV. DECISIONS DE LA COMMISSION

La Commission a abouti à l'unanimité aux décisions suivantes:

A. Sur le thème: *Etude et présentation d'un plan définissant la préparation par une collaboration interorthodoxe du travail du saint et grand Concile qui, aura à se prononcer sur les thèmes inscrits dans le catalogue de la 1ère Conférence panorthodoxe de Rhodes.*

Notre sainte Eglise orthodoxe d'Orient reconnaît la nécessité de convoquer le plus vite possible son saint et grand Concile et de préparer systématiquement sur un plan interorthodoxe tout ce qui le concerne.

1. La convocation du saint et grand Concile est considérée comme but principal et aspiration immédiate de l'Eglise.

2. La méthode de la préparation du saint et grand Concile au moyen d'un «*préconcile*» est révisée.

3. A la place du «*préconcile*» est adoptée la méthode de la préparation du Concile par étapes, au moyen d'une série de Conférences panorthodoxes préconciliaires. Ces Conférences préconciliaires examineront progressivement les thèmes de la liste élaborée et approuvée par la 1ère Conférence panorthodoxe de Rhodes en leur donnant leur forme définitive de proposition.

4. Une «*Commission interorthodoxe préparatoire du saint et grand Concile de l'Eglise orthodoxe d'Orient*» est instituée en vue d'une meilleure réalisation de tout le travail dans une coordination interorthodoxe. Elle est composée d'un représentant, évêque ou clerc, de chaque Eglise locale accompagné d'un conseiller.

5. Le Patriarcat oecuménique est prié d'instituer un bureau pour servir l'oeuvre de la Commission et toute la préparation du Concile. Pour plus de facilité, le Patriarcat oecuménique est aussi prié d'installer, si possible, ce bureau dans son Centre à Chambésy près de Genève. Le Patriarcat oecuménique nomme pour ce bureau un secrétaire qui reste en rapport avec celui-ci. Dans un but d'échange mutuel d'informations et de collaboration, celles des Eglises locales qui le désirent envoient périodiquement à ce bureau des personnes mandatées et prennent à leur charge leurs dépenses.

6. Le fonctionnement de ces organes préparatoires, ainsi que tout le travail préparatoire du Concile, se fait selon la procédure suivante:

a) Les thèmes qui constitueront l'ordre du jour de la 1ère Conférence panorthodoxe préconciliaire sont choisis dans la liste de la 1ère Conférence panorthodoxe de Rhodes.

b) Les thèmes ainsi déterminés sont répartis parmi les Eglises orthodoxes locales. Chaque Eglise, en prenant sur elle la responsabilité d'un ou de plusieurs thèmes, veille à ce que l'étude introductive s'y référant soit terminée dans les six mois. Il serait désirable que, parallèlement aux Eglises responsables, d'autres Eglises s'occupent, au moyen des forces théologiques dont elles disposent, des thèmes à l'étude et contribuent ainsi à leur meilleur examen.

c) L'étude introductive, une fois achevée, est envoyée par l'Eglise intéressée au Bureau de Genève en deux langues, grecque et russe, et en cent exemplaires.

d) Après la réunion de toutes les études au Bureau, celui-ci prend soin de les soumettre à toutes les Eglises locales.

e) Les Eglises procèdent à l'examen de toutes les études introductives et dans un délai de six mois renvoient celles-ci au Bureau avec leurs remarques.

f) Après la réunion de tout le matériel élaboré par les Eglises, la Commission interorthodoxe préparatoire se réunit par entente entre le Patriarche oecuménique et les Primats des Eglises locales et, s'adjoignant si nécessaire des théologiens spécialistes, formule le point de vue orthodoxe unifié sur chacun des thèmes.

g) Après que la Commission préparatoire ait accompli ce travail, son président en informe le Patriarche oecuménique, lequel, en entente avec les Primats des Eglises orthodoxes locales, convoque la Conférence panorthodoxe préconciliaire. Les textes élaborés par la Commission sont transmis aux Eglises locales pour information.

h) La Conférence panorthodoxe préconciliaire procède à l'étude et à l'examen des textes préparés par la Commission préparatoire et constitue le dossier définitif de chaque thème. Ce dossier, déposé aux archives du Bureau compétent, est soumis par le Patriarche oecuménique au futur saint et grand Concile.

i) Chaque Conférence panorthodoxe préconciliaire choisit et détermine les thèmes de la Conférence suivante.

7. Lorsque tout le travail préparatoire sera terminé selon la procédure décrite, le Patriarche oecuménique, avec le consentement des Primats des Eglises orthodoxes autocéphales, convoque le saint et grand Concile de la sainte Eglise orthodoxe d'Orient.

Les thèmes qui constitueront l'objet en premier lieu d'une élaboration théologique détaillée, en second lieu du travail de la Commission préparatoire et en dernier lieu l'ordre du jour de la 1ère Conférence panorthodoxe préconciliaire — le critère de choix étant que ces thèmes devraient être pris parmi ceux, aussi bien théoriques que pratiques, du catalogue approuvé d'une manière panorthodoxe — seront les suivants:

I. Du chapitre I: «Foi et Dogme», lettre B

Les sources de la Révélation divine:

a) L'Écriture Sainte:

1. L'inspiration divine de l'Écriture Sainte.
2. L'autorité des livres de l'Ancien Testament appelés Ius dans l'Eglise orthodoxe.
3. Edition scientifique du texte byzantin du Nouveau Testament.

b) La tradition sacrée (détermination de sa signification et de son étendue).

II. Du chapitre II: «Le culte divin», lettre C

Une plus grande participation des laïcs à la vie liturgique et à toute la vie de l'Eglise.

III. Du chapitre III: «Administration et discipline ecclésiastiques», lettre E

Réadaptation des prescriptions canoniques concernant le jeûne conformément aux exigences de notre époque.

IV. Du même chapitre, lettre G

Les empêchements au mariage. Etude de la pratique actuelle des Eglises locales et de la procédure ecclésiastique en usage. Institution, si possible, d'une pratique uniforme sur cette question dans l'Eglise orthodoxe en général.

V. Du même chapitre, lettre I

Le problème du calendrier. Etude de la question en fonction de la décision du premier Concile oecuménique sur la date de Pâques et recherche du moyen de rétablir une pratique commune entre les Eglises sur cette question.

VI. Du chapitre VII: «Questions théologiques», lettre A

L'économie dans l'Eglise orthodoxe.

a) le sens et l'expression des termes «akribeia» et «oikonomia» dans l'Eglise orthodoxe.

b) l'économie:

1. Dans les sacrements célébrés soit dans l'Eglise soit en dehors de l'Eglise.

2. Dans la réception dans l'Eglise orthodoxe des hérétiques, des schismatiques et des «lapsi» (par le baptême, par la chrismation, par une confession de foi ou par une prière).

3. Dans le culte.

L'étude théologique et l'élaboration de ces six thèmes a été assumée d'une manière responsable par les Eglises suivantes: le premier par l'Eglise de Constantinople, le second par l'Eglise de Bulgarie, le troisième par l'Eglise de Serbie, le quatrième par l'Eglise de Russie et l'Eglise de Grèce séparément, le cinquième par l'Eglise de Russie et l'Eglise de Grèce séparément, le sixième par l'Eglise de Roumanie.

B. Sur le thème: *«Examen du progrès constaté jusqu'à ce jour, ainsi que des démarches à réaliser dans l'avenir quant aux thèmes des relations de l'Eglise orthodoxe avec:*

1. l'Eglise catholique-romaine.

En premier lieu certaines constatations ont été faites quant à l'évolution positive remarquée dans les relations entre les deux Eglises depuis la 3ème Conférence panorthodoxe de Rhodes. De même, en accord avec ce qui a été dit par certains délégués dans les réunions plénières, il a été reconnu que par ces relations une atmosphère constructive a été créée entre les deux Eglises sur plusieurs points.

Cependant il a été également constaté que dans quelques endroits du monde orthodoxe certaines manifestations du côté catholique-romain ont été remarquées, manifestations qui ont attiré l'attention des membres de notre Commission, principalement du point de vue de leurs répercussions possibles sur l'évolution des relations fraternelles - indispensables pour le dialogue théologique-, dont elles entraveraient le commencement immédiat.

A la lumière de ces constatations, notre Commission, fidèle à l'esprit des décisions des Conférences panorthodoxes précédentes de Rhodes, et après une discussion constructive, est parvenue à un accord sur les points fondamentaux suivants:

a) que soient continués des deux côtés, c'est-à-dire entre les E

glises orthodoxes locales et l'Eglise catholique-romaine. les contacts et les manifestations d'amour et de respect réciproque en vue de surmonter définitivement les difficultés existant pour un dialogue fructueux théologique ou théorique.

b) qu'une recommandation soit faite aux Eglises orthodoxes locales quant à la continuation de la préparation systématique ultérieure de ce dialogue théologique ou théorique avec l'Eglise catholique-romaine.

c) que l'étude des détails de ce dialogue soit entreprise par chaque Eglise orthodoxe par les moyens et les méthodes de recherche théologique les plus appropriés et que les Eglises continuent d'échanger entre elles les résultats de ces études, ainsi que toute autre information s'y rapportant.

2. l'Eglise anglicane.

Notre Commission, ayant examiné le thème du dialogue entre anglicans et orthodoxes à la lumière de ce qui a été décidé à la Commission théologique interorthodoxe réunie à Belgrade du 1er au 15 septembre 1966 et envisageant les développements survenus depuis, décide:

a) que la Commission interorthodoxe théologique déjà nommée, réorganisée et complétée par plusieurs théologiens spécialisés, continue de préparer le dialogue.

b) lorsque viendra le moment du commencement du dialogue avec la Commission théologique anglicane correspondante, dans laquelle devront être représentées toutes les écoles de pensée (schools of thought) de l'Eglise anglicane, ainsi que toutes ses parties (églises haute, basse et large), avant toute autre discussion devront être éclaircis les points suivants:

- i) De quelle manière l'Eglise anglicane comprend son union dans la foi avec l'Eglise orthodoxe.
- ii) Si l'union de l'Eglise anglicane avec l'Eglise orthodoxe est possible après l'intercommunion que l'Eglise anglicane a décidée et qu'elle pratique avec certains luthériens et avec les confessions incluses dans ce qu'on appelle «South Indian Scheme».
- iii) De quelle manière les décisions qui seront prises sur les thèmes du dialogue deviendront obligatoires pour toute la Communion anglicane d'Eglises.
- iv) L'autorité dont jouissent les 39 articles et le Livre des Priè-

res communes dans la Communion anglicane d'Églises.

c) En continuation avec ce qui fut fait à Belgrade par la Commission interorthodoxe théologique:

- i) Que soient envoyés par le Patriarcat oecuménique aux Églises orthodoxes locales les documents relatifs aux contacts qui ont eu lieu jusqu'à maintenant entre anglicans et orthodoxes, c'est-à-dire à Lambeth en 1930 et 1931, à Bucarest en 1935, à Sofia et à Athènes en 1940, à Moscou en 1956, pour la mise à jour de leur information et le complètement de leurs archives.
- ii) Qu'il soit recommandé à la Commission interorthodoxe théologique de confier l'étude et le rapport sur tous les thèmes inscrits dans les quatre catégories du rapport de la Commission réunie à Belgrade à des théologiens spécialisés, sans aucune distinction.

3. l'Église vieille-catholique.

Concernant les vieux-catholiques notre Commission pense qu'on doit suivre les décisions de la Commission théologique interorthodoxe pour le dialogue avec l'Église vieille-catholique réunie à Belgrade durant la même période du 1er au 15 septembre 1966. Ainsi, il a été décidé:

a) Que la Commission théologique interorthodoxe, déjà nommée, réorganisée et complétée par des théologiens spécialisés, continue à préparer le dialogue. C'est cette Commission qui menera le dialogue quand le temps viendra.

b) Tenant compte que les vieux-catholiques, dans les discussions théologiques avec les orthodoxes ayant eu lieu jusqu'à maintenant, depuis les Conférences unionistes de Bonn des années 1874 et 1875 jusqu'à la Conférence de Bonn en 1931, n'ont pas présenté de doctrine stable en certains points et n'ont pas informé entièrement les orthodoxes sur l'ensemble de leur doctrine, que l'Archevêque d'Utrecht soit prié par le Patriarcat oecuménique d'envoyer ou d'indiquer leurs textes revêtus d'un caractère dogmatique et symbolique et que les vieux-catholiques soient priés de rédiger, si possible, une confession de leur foi officielle, claire et exacte, éditée et signée par un concile de leurs évêques et pasteurs.

c) Que ces textes à caractère dogmatique et symbolique soient soumis par le Patriarcat oecuménique à l'attention de ceux qui ont déjà entrepris l'étude et la rédaction de rapports introductifs quant aux

points de la doctrine chrétienne, où fut constaté un désaccord des vieux-catholiques avec l'Eglise orthodoxe ou un manque de clarté dans l'exposé de leur doctrine.

d) Que les théologiens qui ont entrepris la rédaction de pareils rapports soient priés d'accélérer leur travail, envoyant leurs études au membre de la Commission faisant fonction de secrétaire.

e) Qu'au moment de commencer le dialogue par la rencontre des Commissions vieille-catholique et interorthodoxe réunies dans ce but et avant d'entrer dans les débats quant aux thèmes particuliers, il soit clarifié si l'accord conclu en 1931 entre les Eglises vieille-catholique et anglicane sur la communion eucharistique, ainsi que l'extension de cette communion de l'Eglise vieille-catholique à l'Eglise autonome des Philippines et aux Eglises réformées du Portugal et de l'Espagne (lesquelles de leur côté se trouvent en communion avec les différentes autres Eglises et communautés protestantes dont certaines rejettent les dogmes même fondamentaux de la foi chrétienne) ne constitue pas un obstacle insurmontable pour l'union des Eglises vieille-catholique et orthodoxe.

4. Les anciennes Eglises orientales.

Concernant le dialogue entre l'Eglise orthodoxe et les anciennes Eglises orientales notre Commission décide:

a) Que ce dialogue soit réalisé, puisqu'il correspond absolument d'une part au désir déjà exprimé d'une manière panorthodoxe (1ère Conférence panorthodoxe en 1961, 3ème Conférence panorthodoxe en 1964, Réponses des Primats des Eglises orthodoxes locales aux Lettres du 9 juin 1965 sous No Prot. 389 du Patriarche oecuménique Athénagoras 1er) et d'autre part au désir unanime exprimé également plusieurs fois par ces anciennes Eglises orientales quant à leur union avec l'Orthodoxie (Conférence de ces Eglises à Addis-Abéba en mai 1966).

b) Que la préparation de ce dialogue soit entreprise, du côté orthodoxe par une Commission théologique interorthodoxe — constituée dans ce but à l'exemple de celle chargée des dialogues orthodoxe-anglican et orthodoxe-vieux-catholiques et dont les membres seront nommés par les Eglises orthodoxes locales parmi les théologiens spécialisés — et du côté des anciennes Eglises orientales par une Commission interorientale.

c) Que cette Commission théologique interorthodoxe pour le dialogue procède:

- i) à une élucidation des points communs de la foi, et
- ii) à une énumération des différences existantes entre l'Eglise orthodoxe et les anciennes Eglises orientales dont il est question, différences dogmatiques, canoniques, liturgiques et autres et à une rédaction par des théologiens spécialisés d'études sur les points de la foi chrétienne où des différences sont notées, en particulier sur celles qui se rapportent au dogme christologique, à l'autorité des sept Conciles oecuméniques et au règlement de la coexistence dans la même région de plusieurs patriarches.

d) Que dans le cas où les travaux théologiques préparatoires, accomplis séparément, seraient considérés comme suffisants, par entente et accord entre l'Eglise orthodoxe et ces Eglises orientales, les deux Commissions, interorthodoxe et interorientale, se rencontrent pour une étude commune et un dialogue sur les thèses réciproques et, en cas d'accord, pour la rédaction d'un projet d'union qui devra être soumis en qualité de rapport aux Eglises de deux côtés.

5. l'Eglise luthérienne.

La Commission:

a) Considère comme profitable l'instauration des contacts réciproques entre les orthodoxes et les luthériens, afin de créer de bonnes relations et de préparer ainsi le terrain.

b) Pense que ce dialogue doit être mené entre l'Eglise orthodoxe et la Fédération luthérienne mondiale; considère cependant qu'il serait désirable de poursuivre et de faire aboutir au préalable un accord et une union entre celles des parties protestantes luthériennes les plus grandes et les plus conservatrices.

c) Considère également nécessaire que, dans le but de la préparation du dialogue, l'étude des problèmes qui pourraient en résulter soit dès à présent confiée aux théologiens orthodoxes spécialisés.

d) Propose que, lorsque tout ceci sera accompli, une Commission théologique interorthodoxe spéciale soit constituée pour préparer dans ses détails et mener dans le temps approprié le dialogue.

6. En outre, la Commission a pris certaines décisions concernant les principes fondamentaux qui devraient prévaloir dans les dialogues avec les autres Eglises ainsi que le mode de fonctionnement des Commissions interorthodoxes, techniques et théologiques, chargées de mener ces dialogues. Ces décisions sont les suivantes:

a) Dorénavant, aucun pourparler théologique isolé dans le but

d'atteindre un accord entre une Confession hétérodoxe quelle qu'elle soit et une Eglise orthodoxe locale quelle qu'elle soit ne doit avoir lieu. Il va de soi que ceci n'exclut nullement tous les autres contacts entre théologiens hétérodoxes et orthodoxes et représentants des Eglises orthodoxes. Tout le contenu des contacts partiels de ce genre sera transmis à la Commission compétente, pour information.

b) Que ces Commissions — pour la mise au point, dans le cadre de notre ordre ecclésiastique, d'un fonctionnement plus facile des Commissions interorthodoxes théologiques spéciales chargées des dialogues — fonctionnent dorénavant selon la manière suivante:

- i) Dès maintenant, ces Commissions seront convoquées la première fois par le Patriarche oecuménique, après entente avec les Primats des Eglises orthodoxes locales; il sera conféré par le Patriarche oecuménique l'autorité au président de chaque Commission de la convoquer ensuite, chaque fois que cela sera nécessaire.
- ii) Chaque Commission, à l'issue d'une période de travail, par son membre désigné comme secrétaire, transmet l'ensemble de ses textes et de ses documents aux secrétaires des Eglises locales, pour information.
- iii) Le travail de chaque Commission terminé, l'ensemble du résultat sera transmis, comme il a été indiqué plus haut, aux Eglises locales. D'autre part, le président de la Commission communiquera au Patriarche oecuménique que la Commission a terminé son travail et est prête à commencer le dialogue avec la Commission correspondante de l'Eglise hétérodoxe. Le Patriarche oecuménique, après s'être entendu avec les Primats des Eglises orthodoxes, décidera quant au commencement du dialogue.
- iv) Compte tenu qu'il ne s'agit pas de Commissions ecclésiastiques mais de Commissions techniques et théologiques, chacune d'elles élira parmi ses membres son président et son secrétaire pour toute la durée de son travail.

c) Lorsqu'un dialogue avec les hétérodoxes aboutit à une conclusion favorable, avant la proclamation ecclésiale officielle et avant que l'union avec l'Eglise en question ne soit scellée sacramentellement, tous les résultats théologiques et tous les exposés par lesquels les autorités ecclésiastiques des deux côtés furent convaincues de l'union, seront publiés et diffusés le plus largement possible, de sorte

que non seulement l'Episcopat tout entier, mais aussi le plérôme des deux Eglises en prennent connaissance et que l'union vienne comme un fruit du consentement unanime du clergé et du peuple.

C. Sur le thème: *Etude de la manière de contribuer par un apport orthodoxe plus systématique et plus complet à l'oeuvre du Conseil oecuménique des Eglises en général et en particulier en vue de la IVe Assemblée générale de ce Conseil à Uppsal.*

1. La Commission interorthodoxe réunie à Genève exprime la conscience générale de l'Eglise orthodoxe d'être un membre organique du Conseil oecuménique des Eglises et sa décision ferme de contribuer par tous les moyens à sa disposition, théologiques et autres, à la promotion et au bon développement de l'ensemble du travail du Conseil oecuménique des Eglises.

2. Dans ce but, elle considère indispensable que le Conseil oecuménique des Eglises, en collaboration avec les Eglises orthodoxes locales, nomme davantage de fonctionnaires orthodoxes, théologiens ou non.

3. Tous les représentants des Eglises orthodoxes qui travaillent au Conseil oecuménique des Eglises, soit comme employés du Conseil, soit comme représentants officiels, doivent avoir des contacts réguliers entre eux.

4. La Commission exprime le souhait qu'une place permanente de secrétaire orthodoxe ou de sous-secrétaire soit instituée auprès de la Commission «Foi et Constitution» pour assurer un contact permanent entre cette Commission et les Eglises orthodoxes membres.

5. Il est indispensable que dans les différents groupes d'études de la Commission «Foi et Constitution», chaque fois qu'ils sont formés, participent des représentants orthodoxes spécialisés, invités dans ce but.

6. Il est nécessaire d'organiser de célébrations liturgiques orthodoxes soigneusement préparées et organiquement intégrées dans le programme des manifestations du Conseil oecuménique des Eglises.

7. La Commission exprime le voeu que le service d'éditions du Conseil oecuménique des Eglises inclue parmi les études publiées dans le périodique «Ecumenical Review», ainsi que dans ses autres éditions, un nombre suffisant de collaborations des théologiens ortho-

doxes, cela en vue d'une meilleure connaissance réciproque des points de vue théologiques.

8. Une formation systématique et une promotion de cadres orthodoxes capables dans le mouvement oecuménique est nécessaire et ce par des moyens divers (exemple: la création de chaires spéciales dans les facultés théologiques, de séminaires spécialisés etc). Cette nécessité incombe aux Eglises orthodoxes locales.

9. En ce qui concerne, plus particulièrement, le rôle de l'Orthodoxie pendant la IVe Assemblée générale du Conseil oecuménique des Eglises à Uppsala, il est nécessaire d'assurer une contribution orthodoxe plus efficace par des rencontres régulières entre les délégations orthodoxes présentes — au moins par un représentant mandaté — en vue d'un échange d'informations sur les débats qui ont lieu dans les différentes sections et sur des problèmes théologiques d'importance capitale.

